

Kirkkojärjestyksen uudistaminen

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan uudistettavaksi kirkkojärjestys. Esitys muodostaa yhdessä uutta kirkkolakia ja siihen liittyviä erillislakeja koskevan esityksen kanssa kirkkolainsäädännön kokonaiskodifoinnin.

Kirkkojärjestyksen uudistamisen tavoitteena on rakenteellisesti nykyistä johdonmukaisempi ja käyttäjän kannalta selkeämpi kirkkojärjestys. Siinä otetaan huomioon perustuslain edellyttämät tarpeet säätää kirkon järjestysmuotoon ja hallintoon kuulumattomista kirkon omista asioista kirkkojärjestyksessä. Kirkkojärjestyksen hyväksyisi nykyiseen tapaan kirkolliskokous kirkkolaissa olevan valtuutuksen nojalla. Kirkkojärjestyksessä olisivat kirkon tunnustusta, tehtävää ja toimintaa koskevat säännökset sekä kirkon järjestysmuotoa ja hallintoa koskevat tarkemmat säännökset. Erillistä kirkon vaalijärjestystä ei enää säädettäisi, vaan kirkollisia vaaleja koskevat lakia alemman asteiset säännökset sijoitettaisiin kirkkojärjestykseen.

Esitys on valmisteltu kirkolliskokouksen 16.5.2018 hyväksymän kirkkojärjestyksen pohjalta. Siihen on tehty kirkolliskokouksen marraskuussa 2019 hyväksymät muutokset koskien alistussääntelystä luopumista, yhden kummin riittämistä ja nuorten vaikuttajaryhmiä. Lisäksi kirkkojärjestykseen otettaisiin eräitä voimassa olevaan kirkkolakiin sisältyviä säännöksiä, joiden ei enää katsota kuuluvan kirkkolain alaan. Uusien erillislakien kanssa päällekkäinen sääntely poistettaisiin kirkkojärjestyksestä. Kirkonkirjojen pitäminen esitetään kirkkolakia koskevan esityksen yhteydessä siirrettäväksi keskusrekisterien vastuulle, jolloin kirkkojärjestyksessä säädettäisiin keskusrekisterin perustamisesta, siihen liittymisestä ja siitä eroamisesta. Muutoin esitys on pääasiassa lainsäädäntötekniinen.

Uusi kirkkojärjestys tulisi voimaan samanaikaisesti uuden kirkkolain kanssa.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
PERUSTELUT	3
1 ASIAN TAUSTA JA VALMISTELU	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu.....	4
2 NYKYTILA JA SEN ARVIOINTI	5
2.1 Nykytila	5
2.2 Nykytilan arviointi.....	7
3 TAVOITTEET	8
4 EHDOTUKSET JA NIIDEN VAIKUTUKSET.....	9
4.1 Keskeiset ehdotukset	9
4.2 Pääasialliset vaikutukset	10
5 MUUT TOTEUTTAMISVAIHTOEHDOT	11
6 LAUSUNTOPALAUTE.....	12
7 SÄÄNNÖSKOHTAISET PERUSTELUT	13
1 luku Yleiset säännökset.....	13
2 luku Kirkon hallinnollinen jako.....	14
3 luku Seurakunta ja seurakuntayhtymä.....	18
4 luku Hiippakunta	34
5 luku Keskushallinto	39
6 luku Seurakunnan ja kirkon talous.....	43
7 luku Pappisvirka	45
8 luku Henkilöstö.....	47
9 luku Vaalit.....	57
10 luku Hallintoasian käsittely.....	75
11 luku Erinäiset säännökset.....	80
12 luku Voimaantulo ja siirtymäsäännökset.....	81
8 VOIMAANTULO	81
9 SUHDE MUIHIN ESITYKSIIN	81
SÄÄDÖSEHDOTUS	82

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Nykyistä kirkkolakia säädettäessä toteutettiin pitkään valmisteltu jako eduskunnan säätämään kirkkolakiin sekä kirkon itsensä säätämiin kirkkojärjestykseen (1055/1993) ja kirkon vaalijärjestykseen (416/2014). Kirkkolakiin ja kirkkojärjestykseen, jotka tulivat voimaan 1.1.1994, on kahdenkymmenen vuoden aikana tehty lukuisia muutoksia.

Kirkkohallitus asetti vuonna 2005 toimikunnan tutkimaan kirkkolainsäädännön perusteita ja kirkkolain alaa. Toimikunta ehdotti mietinnössään vuonna 2006 uuden toimikunnan asettamista kirkkolainsäädännön kodifiointityötä varten ja esitti perusteet ja linjaukset toimikunnan työn suuntaviivoiksi.

Kirkkohallituksen asettama kirkkolainsäädännön kodifiointitoimikunta sai työnsä valmiiksi vuonna 2009. Kodifiointitoimikunnan ehdotuksia ja niistä saatuja lausuntoja käytettiin kirkkolainsäädännön kiireellisimpiä osauudistuksia tehtäessä.

Vuonna 2011 kirkkohallitus asetti kirkkolainsäädännön kodifiointityöryhmän tavoitteenaan jatkaa kokonaiskodifiointia aiempien mietintöjen pohjalta. Työryhmä sai mietintönsä valmiiksi elokuussa 2014. Työtä jatkettiin mietinnön pohjalta kirkkohallituksen virkamiestyönä. Lausuntokierros toteutettiin kevään ja kesän 2016 aikana, jonka jälkeen ehdotukseen tehtiin virkamiestyönä lausunnoista johtuvat korjaukset. Kirkkohallituksen esitys 5/2017, joka sisälsi ehdotukset uudeksi kirkkolaiksi ja kirkkojärjestykseksi, annettiin kirkolliskokoukselle keväällä 2017.

Kirkolliskokouksen lakivaliokunta sai mietintönsä (Lakivaliokunnan mietintö 1/2018) valmiiksi vuoden 2018 alussa. Kirkolliskokous hyväksyi uuden kirkkolain ja kirkkojärjestyksen 16.5.2018. Kirkkojärjestyksen voimaantulo jäi odottamaan kirkkolain voimaan tulemistä. Hallituksen esitys (HE 19/2019 vp) uudeksi kirkkolaiksi annettiin eduskunnalle syysistuntokaudella 2019. Laintarkastuksessa havaittujen sisällöllisten virheiden korjaamiseksi kirkolliskokous hyväksyi marraskuussa 2019 kirkkolain täydennysehdotuksen alkuperäisen kirkkolakiehdotuksensa muuttamisesta, joka saatettiin eduskunnalle joulukuussa 2019 täydentävänä hallituksen esityksenä (HE 93/2019 vp).

Eduskunnan perustuslakivaliokunta katsoi lausunnossaan (PeVL 4/2020 vp), jonka se antoi eduskunnan hallintovaliokunnalle, että esitykseen sisältyi viisi kohtaa, joiden johdosta kirkkolakia ei voida käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Keväällä 2020 eduskunnan hallintovaliokunta keskeytti kirkkolakiehdotuksen käsittelyn ja lähetti kirkkohallitukselle kirjeen, jossa se toi perustuslakivaliokuntaa laajemmin esiin useita uudistus- ja korjaustarpeita, joiden vuoksi kirkkolakiehdotus oli tarpeen valmistella uudelleen. Hallintovalio-

kunnan mukaan perustuslain 76 §:ää on tulkittava suppeasti. Kirkkolakiehdotus voi sen mukaan sisältää perustuslain 76 §:n 2 momentista ilmenevällä tavalla kirkkolain säätämistä koskevaa aloiteoikeutta ja kirkkolain säätämisyjärjestystä koskevien säännösten ohella vain perustuslain 76 §:n 1 momentin mukaan kirkkolain alaan kuuluvia säännöksiä. Tämä merkitsi sitä, että osa kirkkolakiehdotukseen aikaisemmin sijoitetuista säännöksistä tuli sijoittaa kirkkojärjestystä koskevaan ehdotukseen.

Kirkkojärjestykseen ehdittiin hyväksyä useita muutoksia ennen kirkkolakiehdotuksen käsittelyn keskeyttämisestä eduskunnassa. Kirkkohallitus antoi keväällä 2019 kirkolliskokoukselle esityksen (Kirkkohallituksen esitys 1/2019) alistussääntelystä luopumisesta. Kirkkolain kokonaisuudistus, jossa alustusmenettelyä oli jo esitetty purettavaksi osittain, oli pohjana alustusmenettelyistä luopumista koskevalle esitykselle. Esitykseen sisältyi myös ehdotus erillisistä ohje- ja johtosäännöistä luopumisesta ja niiden korvaamisesta hallintosäännöllä. Lakivaliokunta antoi esityksestä mietintönsä (Lakivaliokunnan mietintö 2/2019) marraskuussa 2019. Ehdotus, johon sisältyi myös kirkkojärjestykseen tehtäviä muutoksia, hyväksyttiin kirkolliskokouksessa 7.11.2019. Kirkkohallitus antoi myös keväällä 2019 kirkolliskokoukselle esityksen (Kirkkohallituksen esitys 6/2019) 16.5.2018 hyväksytyn kirkkojärjestyksen muuttamisesta siten, että seurakuntiin perustettaisiin nuorten vaikuttajaryhmät. Lakivaliokunta antoi asiasta mietintönsä (Lakivaliokunnan mietintö 1/2019) loppukesästä 2019. Kirkolliskokous hyväksyi 7.11.2019 ehdotuksen asiaa koskevan pykälän lisäämisestä kirkkojärjestykseen. Kirkolliskokous päätti samassa yhteydessä myös kuulla lapsia ja nuoria kerran toimikautensa aikana. Koska tämä velvoite ei liittynyt säädösmuutokseen, se velvoittaa jo nyt kirkolliskokousta. Kirkkohallitus antoi lisäksi syksyllä 2019 esityksen (Kirkkohallituksen esitys 6/2019) 16.5.2018 hyväksytyn kirkkojärjestyksen muuttamisesta siten, että riittäisi, että kastettavalla olisi ainakin yksi kummi, joka on konfirmoitu evankelis-luterilaista uskoa tunnustavan kirkon jäsen. Esityksen taustalla oli kirkolliskokouksen edustajaloitteeseen 1/2019 liittyvä toimeksianto. Lakivaliokunta antoi asiasta mietintönsä (Lakivaliokunnan mietintö 4/2019) syysistuntokaudella. Kirkolliskokous hyväksyi ehdotuksen 7.11.2019.

Nyt käsillä oleva esitys on valmisteltu kirkolliskokouksen 16.5.2018 hyväksymän kirkkojärjestyksen pohjalta. Siihen on sisällytetty marraskuussa 2019 hyväksytyjä muutoksia vastaavat muutokset. Lisäksi esitykseen sisältyvät kirkonkirjojenpitoa koskevan organisaatiouudistuksen edellyttämät kirkkojärjestyksen muutokset.

1.2 Valmistelu

Kirkkojärjestystä on valmisteltu toimikunta- työryhmä- ja virkatyönä. Kirkkojärjestystä koskevasta esitysluonnoksesta pyydettiin lausunnot laajasti kirkon eri toimijoilta sekä eräiltä valtion viranomaisilta vuonna 2017. Kirkkojärjestyksen valmistelu kirkkolaista erillisenä esityksenä on tehty virkatyönä.

Esitykseen sisällytetty kirkolliskokouksen päätös alistussäännösten purkamisesta on valmisteltu työryhmä- ja virkatyönä. Esitysluonnoksesta pyydettiin lausunnot laajasti kirkon eri toimijoilta sekä eräiltä valtion viran-

omaisilta. Työryhmä järjesti myös kuulemistilaisuuksia aiheeseen liittyen. Esitykseen sisällytetty kirkolliskokouksen päätös nuorten vaikuttajaryhmien perustamisesta on valmisteltu työryhmässä. Työryhmä kuuli ja pyysi lausuntoja eri järjestöiltä sekä seurakunnilta. Yhden kummin riittävyyttä koskevan kirkolliskokouksen päätöksen valmistelu oli kirkolliskokouksen toimeksianto kirkkohallitukselle ja se valmisteltiin virkатыönä.

Kirkonkirjojenpitoa koskeva organisaatiouudistus on valmisteltu virkатыönä. Valmistelun alkuvaiheessa kuultiin sekä kirkon it-alueita että hiippakuntien tuomiokapituleita. Esitysluonnoksesta lausuntoja antoivat eräät seurakunnat ja seurakuntayhtymät, osa tuomiokapituleista sekä valtiovarainministeriö ja Digi- ja väestötietovirasto.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Nykytila

Voimassa oleva kirkkojärjestys säädettiin tulemaan voimaan samanaikaisesti voimassa olevan kirkkolain kanssa 1.1.1994. Tässä yhteydessä toteutettiin vuoden 1964 kirkkolain säännösten jako kirkkolakiin ja kirkon omaan säädökseen, jonka nimeksi tuli kirkkojärjestys. Kirkkojärjestyksessä säädetään tarkemmin kirkon hallinnosta ja toiminnasta.

Kirkkojärjestyksen 1 luvussa säädetään kirkkolakia tarkemmalla tasolla kirkon tunnustuksesta sekä kirkon jäsenyydestä. Kirkkojärjestyksen 2 luvussa säädetään kirkon pyhistä toimituksista, 3 luvussa kristillisestä kasvatuksesta, kristillisestä opetuksesta ja konfirmaatiosta sekä 4 luvussa sielunhoidosta, ripistä, kirkkokurista, diakoniasta ja lähetystyöstä. Kirkkojärjestyksen 5 luvussa ovat tarkemmat säännökset pappisvirasta ja 6 luvussa henkilöstöstä. Seurakunnan hallintoa koskevat tarkemmat säännökset ovat yleisiä määräyksiä koskevassa 7 luvussa, kirkkovaltuustoa koskevassa 8 luvussa, kirkkoneuvostoa koskevassa 9 luvussa, seurakuntayhtymää koskevassa 10 luvussa ja muita yhteistoiminnan muotoja koskevassa 11 luvussa. Kappeliseurakunnasta ja seurakuntapiiristä säädetään kirkkojärjestyksen 12 luvussa seurakuntajaon muuttamisesta tarkemmin 13 luvussa. Kirkkojärjestyksen 14 luvussa säädetään tarkemmin kirkosta ja kappelista sekä niiden käytöstä, 15 luvussa seurakunnan ja seurakuntayhtymän taloudesta, 16 luvussa kirkonkirjoista ja seurakunnan arkistosta sekä 17 luvussa hautaustoimesta. Hiippakunnan hallintoa koskevat tarkemmat säännökset ovat kirkkojärjestyksen 18 luvussa, joka koskee piispaa ja 19 luvussa, joka koskee hiippakunnan muuta hallintoa. Kirkolliskokousta koskee kirkkojärjestyksen 20 luku, piispainkokousta 21 luku ja kirkkohallitusta sekä muuta kirkon keskushallintoa 22 luku. Täydentävät määräykset on koottu kirkkojärjestyksen 23 lukuun. Kirkon tehtävästä ei tällä hetkellä säädetä kirkkojärjestyksessä vaan kirkkolaissa. Kirkolliskokouksen hyväksymässä kirkon vaalijärjestyksessä säädetään tarkemmin vaaleista. Kirkon vaalijärjestyksessä ovat esimerkiksi tarkemmat säännökset kirkkoherran, piispan ja pappisasessorin vaalista.

Kirkkojärjestys vaatii kirkolliskokouksessa kirkkolakiehdotusta vastaavasti kolmen neljäosan kannatuksen annetuista äänistä tullakseen hyväksytyksi. Kirkon vaalijärjestyksen kirkolliskokous sitä vastoin hyväksyy yksinkertaisella enemmistöllä.

Voimassa olevan kirkkojärjestyksen seurakunnan ja seurakuntayhtymän toimielimiä koskevissa luvuissa on lukuisia ohje- ja johtosääntöjä koskevia säännöksiä. Myös alistusvelvollisuudesta on säännöksiä kirkkojärjestyksessä. Kirkkojärjestyksen 2 luvun 3 §:ssä säädetään jumalanpalveluksen aloittamisaikaa koskevien päästösten alistamisvelvollisuudesta tuomiokapitulin ratkaistavaksi. Kirkkojärjestyksen 3 luvun 2 §:ssä säädetään rippikoulun ohjesäännöstä ja sen alistamisvelvollisuudesta tuomiokapitulin vahvistettavaksi. Kirkkojärjestyksen 12 luvun 1 §:ssä säädetään kappeliseurakunnan ohjesäännön alistamisvelvollisuudesta.

Voimassa olevan kirkkojärjestyksen 2 luvun 16 §:n mukaan kastettavalla tulee olla ainakin kaksi kummiä, jotka ovat konfirmoituja evankelis-luterilaista uskoa tunnustavan kirkon jäseniä. Erityisestä syystä kaste voidaan toimittaa, vaikka kastettavalla on vain yksi kummi, joka on konfirmoitu evankelis-luterilaista uskoa tunnustavan kirkon jäsen. Päätöksen kasteen toimittamisesta yhden kummin tilanteessa tekee sen seurakunnan kirkkoherra, jonka jäseneksi kastettava liittyy. Näiden lisäksi kummina voi olla myös muuhun evankelis-luterilaisen kirkon toimittaman kasteen hyväksyvään kristilliseen kirkkoon tai uskontokuntaan kuuluva henkilö. Lapselle voidaan myös erityisestä syystä kasteen jälkeen lisätä enintään kaksi kummiä.

Nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia kirkossa on toteutettu joillakin lainsäädännöllisillä keinoilla sekä vapaaehtoisin toimenpitein. Voimassa olevan kirkkolain 23 luvun 12 § mukaan äänioikeusikäraja seurakuntavaaleissa on 16 vuotta. Äänioikeus oli ensimmäistä kertaa 16 vuotta täyttäneillä nuorilla vuoden 2010 seurakuntavaaleissa. Kirkossa on ollut käytössä lapsivaikutusten arviointi vuoden 2015 alusta. Lapsivaikutusten arviointi on työkalu ja menetelmä, joka auttaa tarkastelemaan päätöksentekoa lapsen ja nuoren näkökulmasta. Tavoitteena on löytää heidän kannaltaan parhaita ratkaisuja. Useisiin seurakuntiin on nimetty erikseen myös ns. lapsiasiahenkilö, jonka tehtävänä on arvioida toiminnan ja hallinnon tasolla tehtävien päätösten vaikutuksia lapsiin ja nuoriin. Porvoon hiippakunnassa on vuodesta 1968 saakka pidetty Ungdomens kyrkodagar (UK) eli Nuorten kirkkopäivät, joka mahdollistaa nuorten kuulemisen Porvoon hiippakunnassa. Nuorten vaikuttamisryhmä NAVI on valtakunnallisesti koottu, nuorten omasta aloitteesta vuonna 1999 syntynyt ryhmä, joka toimii Lasten ja nuorten keskuksen yhteydessä. NAVI-ryhmässä on jäseninä 18-29 -vuotia aktiivisia nuoria hiippakunnista ja kristillisistä järjestöistä. NAVI:n toiminnassa on mukana sekä suomen- että ruotsinkielisiä nuoria. NAVI-ryhmä toimii edistääkseen nuorten vaikuttamismahdollisuuksia kirkon piirissä.

Kirkonkirjoista on säädetty voimassa olevan kirkkojärjestyksen 16 luvussa. Uskontokuntien jäsenrekisteristä annetun lain 5 §:n 6 ja 7 kohdissa tarkoitettuina tietoina jäsenrekisteriin talletetaan kastetta, vihkimistä ja hautaamista koskevien tietojen lisäksi tieto jäsenen rippikoulun suorittamisesta, konfirmaatiosta, avioliiton siunaamisesta ja hautaan siunaamisesta. Uskontokuntaan liittyvää luottamustehtävää koskevana tietona talle-

tetaan tieto jäsenyydestä kirkkovaltuustossa, yhteisessä kirkkovaltuustossa, kirkkoneuvostossa, seurakunta-neuvostossa, yhteisessä kirkkoneuvostossa, tuomiokapitulissa, hiippakuntavaltuustossa, kirkkohallituksessa ja kirkolliskokouksessa. Kirkkojärjestyksen 16 luvun 2 §:ssä säädetään keskusrekisterin perustamiseen liitty-vistä menettelyistä ja 3 §:ssä toimivallasta todistusten, otteiden ja jäljennösten antamisessa.

2.2 Nykytilan arviointi

Voimassa olevaa kirkkolakia ja kirkkojärjestystä on muutettu lukuisia kertoja, jonka vuoksi kokonaisuus on vaikeasti hahmottuva ja epäjohdonmukainen. Lisäksi säännösten kieli on epäyhtenäistä ja paikoin vanhanai-kaista. Osa uudistuksista on aiheutunut uuden perustuslain voimaantulosta ja pyrkimyksestä saattaa kirkko-lainsäädäntö vastaamaan perustuslain säädöstasovaatimusta. Osittaisilla uudistuksilla ei voida muuttaa sää-döksen rakennetta ja kirjoitustapaa, jonka vuoksi kokonaiskodifiointi on tarpeen.

Perussäännös kirkkolain sisällöstä on perustuslain 76 §:ssä Sen mukaan kirkkolaissa säädetään kirkon järjes-tysmuodosta ja hallinnosta. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan näkemyksen mukaan perustuslain 76 §:n alaa on välttämätöntä tulkita suppeasti (PeVL 4/2020 vp). Näin ollen tarve joidenkin kirkkolakiin sisältyvien säännösten siirtämiseen kirkkolaista kirkkojärjestyksen tasolle on käynyt ilmeiseksi.

Kirkon autonomiasta seuraa, että sen hallinnosta voidaan säätää laajemmin kirkkojärjestyksessä. Myös tun-nustus ja oppi sekä tunnustuspohjaan nojautuva kirkon tehtävän määrittely ovat kirkon sisäisen säädösvallan piirissä. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on myös todennut, että perustuslain 11 §:n mukaiseen uskon-nonvapauteen on vakiintuneesti katsottu sisältyvän uskonnollisen yhdyskunnan tietynasteinen sisäinen auto-nomia ja oikeus määrätä omista asioistaan, kuten uskonnollisten johtajien, pappien ja opettajien valinnasta (PeVL 28/2006 vp, s. 1, PeVL 20/2003 vp, s. 2, PeVL 57/2001 vp, s. 2 ja PeVL 4/2020 vp, s.5). Siten pap-pisvirkaa ja papin virkavaaleja koskeva sääntely kuulunee kirkkojärjestykseen. Uskonnollisen yhdyskunnan uskonnonvapauteen ja sisäiseen autonomiaan liittyen kirkkojärjestyksessä voidaan säätää myös sellaisesta, mikä ei perustu delegointisäädökseen, eli kirkkojärjestyksessä voidaan säätää kirkon omista, sisäisistä asi-oista, joista ei ole säännöstä kirkkolaissa. Kirkkojärjestys ei siten pelkästään täydennä kirkkolakia.

Ohjesääntöjen alistamisessa on lähinnä kyse kirkon hallinnon sisäisestä valvonnasta. Seurakuntien ja seura-kuntayhtymien valvonta kuuluu kirkkojärjestyksen 19 luvun 1 §:n mukaan tuomiokapitulille. Yleinen hallin-tokäytäntö on kehittynyt siten, että päätösten tarkoituksenmukaisuusharkinnan katsotaan kuuluvan paikallisi-tasolle. Kuntahallinnossa samoin kuin valtionhallinnossa on alustusmenettelyistä luovuttu lähes kokonaan. Tarkoituksenmukaisena voidaan pitää, että myös kirkossa seurataan hallintokäytäntöjen yleistä kehitystä. Tarkoituksenmukaista olisi myös, että erilaiset toimielimiä koskevat ohje- ja johtosäännöt koottaisiin hallin-non sisäisinä määräyksinä yhtenäisempään muotoon ja helpommin hahmotettavaksi kokonaisuudeksi.

Vaatus kahdesta evankelis-luterilaista uskoa tunnustavan kirkon jäsenenä olevasta kummista on osoittau-tunut ongelmaksi kummeja koskevassa nykyisessä sääntelyssä. Käytännössä varsinkin pääkaupunkiseudulla ja suurissa kaupungeissa on ollut ongelmia löytää kahta kirkkoon kuuluvaa kummia. Kirkkoon kuuluvan

kummin puuttuminen on saattanut joissakin tilanteissa olla perusteena sille, että lapsi jää kastamatta. Ongelmalliseksi koetaan myös se, että poikkeaminen kahden kummin vaatimuksesta edellyttää kirkkoherran hallinnollista päätöstä. Päätösharkinnassa kirkkoherran tulisi lisäksi ottaa kantaa siihen, onko olemassa erityinen syy sallia kaste, vaikka kastettavalla on vain yksi säädetyn edellytyksen täyttävä kummi. Käytännössä myönteinen päätös tehdään lähes poikkeuksetta. Lisäksi käytännössä ratkaisun saattaa joutua tekemään kastava pappi, jolloin kirkkoherran päätös asiasta on tehtävä jälkikäteen.

Kirkossa lasten ja nuorten osallisuutta on vahvistettu monin tavoin jo useiden vuosien ajan. Sosiaalinen osallisuus näyttää toteutuvan kirkossa melko monipuolisesti, mutta hallinnollinen osallisuus toteutuu heikosti. Nuorilla ei ole kirkossa vaikuttamisen kanavia. Nuorten ja nuorten aikuisten vaikuttamisryhmiä on seurakunnissa vain satunnaisesti. Yleisesti osallisuuden toteutuminen on kiinni siitä, kuinka tärkeänä työntekijät näkevät osallisuuden edistämisen. Tästä seuraa se, että erot seurakuntien välillä ovat suuria. Tämä taas merkitsee sitä, että nuoret eivät ole tasavertaisessa asemassa eri seurakunnissa ja tilanteen korjaaminen edellyttää velvoittavuutta osallisuuden edistämiseen sekä pysyviä ja riittävän yhdenmukaisia rakenteita.

Seurakunnan toimiessa rekisterinpitäjinä rekisterinpitäjän vastuut voivat olla sekä henkilöresursseiltaan että taloudeltaan hyvinkin pienen yksikön harteilla. Toimijoiden moninaisuus on johtanut siihen, että kirkonkirjojenpidon yhtenäisyys ei ole toteutunut parhaalla mahdollisella tavalla eikä ole ollut mahdollista löytää yhtenäisiä ja tehokkaita kirkonkirjojenpidon prosesseja. Käytäntö on osoittanut, että ammattitaidon kehittäminen koulutuksiin osallistumalla sekä palvelutason parantaminen onnistuvat helpommin isoimmissa yksiköissä. On myös arvioitu, että ainoastaan kirkonkirjojenpitoa keskittämällä saavutetaan jäsenrekisterin käyttöönoton yhteydessä asetetut säästötavoitteet. Kirkonkirjojenpidon nykytilaa on arvioitu tarkemmin kirkkolakiehdotusta koskevassa erillisessä esityksessä.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on yksinkertaistaa hallintoa koskevaa sääntelyä. Kirkkolainsäädäntö pyritään uudistamaan nykyistä johdonmukaisemmaksi ja selkeämmäksi ja näin tehostamaan kirkon ja seurakuntien hallintoa.

Esitykseen sisältyvä merkittävä sisällöllinen uudistus on kirkon sisäisistä asioista säätäminen pääasiassa kirkkojärjestyksessä. Tavoitteena on säätää kirkon sisäistä toimintaa ja hallintoa koskevista asioista mahdollisimman pitkälle kirkkojärjestyksessä, jonka kirkolliskokous hyväksyy. Laintasoista sääntelyä edellyttävät säännökset sijoitettaisiin kuitenkin edelleen kirkkolakiin tai muuhun lakiin.

Alistusmenettelyjen purkamisen tavoitteena on keventää kirkon hallintoa ja selkeyttää eri viranomaisten rooleja ja toimivallan rajoja. Samalla korostetaan seurakuntien itsenäisyyttä ja toiminnanvapautta sekä yksinkertaistetaan asioiden käsittelyä ja vähennetään sääntelyä. Tavoitteena on myös nopeuttaa päätöksentekoa siten, että päätökset ovat laitettavissa täytäntöön aiempaa nopeammin.

Kummeja koskevan sääntelyn osalta esityksen tavoitteena on muuttaa sääntelyä vastaamaan jo osittain sovellettavaa käytäntöä. Samalla helpotetaan kastejärjestelyjä ja madalletaan kynnystä kastaa lapsi tai aikuinen kirkon jäseneksi. Lisäksi tavoitteena on keventää kirkolliseen toimitukseen liittyvää hallinnollista päätöksentekoa. Tavoitteena on myös selkeyttää kummeja koskevaa säännöstä.

Nuorten vaikutusmahdollisuuksien osalta esityksen tavoitteena on lujittaa nuorten seurakuntayhteyttä ja kirkon jäsenyyttä, tukea ja järkevöittää nuorten ja nuorten aikuisten vapaaehtoistoiminnan ja -vaikuttamisen mahdollisuuksia kirkossa sekä vahvistaa nuorten ja nuorten aikuisten tunnetta ja kokemusta siitä, että kirkossa voi ja kannattaa pyrkiä vaikuttamaan yhteisiin asioihin.

Jäsenrekisteristä tuotettavien kirkolliseen väestökirjanpitoon kuuluvien palvelujen tuotannon siirtyessä valtakunnalliseksi tavoitteena on rekisterinpitäjien organisaatiota ja vastuuta selkeyttämällä mahdollistaa aiempaa yhtenäisempien toimintatapojen ja ratkaisukäytäntöjen muodostuminen. Uudistuksella pyritään edistämään asiakaslähtöisen toiminnan kehittämistä, turvaamaan viranomaistoimintojen edellyttämä osaaminen ja riittävät henkilöresurssit, mahdollistamaan ammattitaidon ylläpito ja parantamaan toiminnan tuottavuutta.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä edotetaan säädettäväksi uusi kirkkojärjestys. Kirkkojärjestys annettaisiin ehdotetun kirkkolain 1 §:n 2 ja 3 momentin valtuutussäännösten nojalla. Kirkkojärjestykseen otettaisiin sellaiset voimassa olevaan kirkkolakiin sisältyvät säännökset, jotka eivät kuulu kirkkolain alaan ja eivät vaadi laintasoista sääntelyä.

Esityksessä ehdotetaan, että kirkkojärjestykseen tehtäisiin alustusmenettelystä luopumisesta johtuvat muutokset. Ehdotetun kirkkolain yhteydessä esitetään, että kirkollishallinnossa luovuttaisiin kokonaisvaltaisesti alustusmenettelyistä, jolloin kirkkolaista poistettaisiin alustusviranomaisten toimivaltaa sekä alistusvalituksia koskevat säännökset. Kirkkojärjestykseen ehdotetaan tehtäväksi vastaavat muutokset. Näin ollen rippikoulun ohjesäännön laatimisesta alistusvelvollisuuksineen luovuttaisiin. Myös jumalanpalveluksen alkamisajan muutosta koskevien päätösten alistamisvelvollisuudesta luovuttaisiin. Lisäksi kirkkojärjestykseen ehdotetaan tehtäväksi muutokset, jotka johtuvat seurakunnan tai seurakuntayhtymän toimielimiä ohjaavien määräysten kokoamisesta yhdeksi yhtenäiseksi hallintosäännöksi. Kirkkolakia koskevan esityksen yhteydessä esitetyn seurakunnan osa-aluehallintoa koskevan uudistuksen vuoksi kirkkojärjestyksessä ei enää säädettäisi kappeli-seurakunnasta ja sen ohjesäännöstä alistusvelvollisuuksineen.

Esityksessä ehdotetaan, että kirkkojärjestyksen kummeja koskevassa pykälässä säädettäisiin, että kastettavalla henkilöllä tulee olla ainakin yksi kummi, joka on konfirmoitu, evankelis-luterilaista uskoa tunnustavan kirkon jäsen. Pykälässä säädettäisiin siten mainitun kelpoisuuden täyttävien kummien määrän ehdoton minimi. Jatkossakin kastettavalla voisi olla kaksi tai useampi kelpoisuuden täyttävää kummi. Lapsikasteen yh-

teydessä tämä olisi jopa suositeltavaa. Kummina voisi lisäksi toimia evankelis-luterilaisen kirkon toimittaman kasteen hyväksyvään kristilliseen kirkkoon tai kristilliseen uskonnolliseen yhdyskuntaan kuuluva henkilö. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin voimassa olevan kirkkojärjestyksen tavoin mahdollisuudesta lisätä lapselle enintään kaksi kummia kasteen jälkeen.

Nuorten osallisuuden, vapaaehtoistoiminnan mahdollisuuksien sekä demokratia vahvistamiseksi ehdotetaan, että seurakunnat velvoitettaisiin perustamaan nuorten vaikuttajaryhmiä paikallisesti tarkoituksenmukaisella tavalla. Nuorten vaikuttajaryhmä voisi olla seurakunnan oma, seurakuntayhtymän seurakuntien yhteinen, ro-vastikunnan yhteinen tai naapuriseurakuntien yhteinen. Vaikuttajaryhmään valittaisiin konfirmoituja alle 29-vuotiaita seurakunnan jäseniä. Valintatapa ja valittujen nuorten lukumäärä päätettäisiin paikallisesti. Vaikuttajaryhmän tehtävänä olisi vaikuttaa asioiden valmisteluun ja päätöksentekoon sekä osallistua seurakunnan toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

Kirkonkirjojenpidon organisaatiota ehdotetaan muutettavaksi siten, että yksittäisen seurakunnan ei olisi enää mahdollista toimia rekisterinpitäjänä eikä kirkonkirjojenpitoon liittyviä rekisterinpitäjän tehtäviä voisi jättää osittain seurakuntien tehtäviksi. Kirkkojärjestykseen otettaisiin säännökset keskusrekisterin perustamisesta, siihen liittymisestä ja siitä eroamisesta. Säännöksissä ei otettaisi kantaa keskusrekisterin organisaatioon. Lähtökohtana olisi kuitenkin pidettävä sitä, että keskusrekisterit muodostuisivat seurakuntayhtymiä laajemmille alueille, esimerkiksi hiippakuntatasolle, jolloin keskusrekisterin ylläpidosta ja tehtävistä aiheutuvat kustannukset olisivat kohtuullisia suhteessa keskusrekisterin toimialueen seurakuntien jäsenmäärään. Keskusrekisteri voisi toimia joko keskitetysti yhdestä toimipaikasta käsin tai hajautetusti siten, että sillä olisi muutamia toimipaikkoja tai palvelupisteitä.

Olemassa olevat keskusrekisterit on perustettu soveltaen kirkkolain ja kirkkojärjestyksen säännöksiä seurakuntien välisestä yhteistoiminnasta. Tähän ei ehdotettaisi muutosta. Keskusrekistereissä seurakuntien yhteistoiminta perustuisi jatkossakin yhteistoimintasopimukselle, josta säädettäisiin kirkkojärjestyksen 3 luvun 51 §:ssä.

Voimassa olevaan kirkkojärjestykseen verrattuna ehdotettu kirkkojärjestys sisältäisi myös kielellisiä ja rakenteellisia lainsäädäntötekniisiä korjauksia.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Ehdotetuilla kirkkojärjestyksellä ei sinänsä ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Uuden kirkkojärjestyksen pykälien omaksuminen yhdessä kirkkolain ja kirkollisten erillislakien kanssa vaatii voimaantulovaiheessa perehdyttämistoimenpiteitä, kuten koulutuksen järjestämistä ja ohjeiden laadintaa. Johdonmukaisemat ja luettavammat säädökset kuitenkin helpottaisivat ajan myötä kirkon ja seurakuntien viranhaltijoiden, työntekijöiden ja luottamushenkilöiden tehtävien hoitamista sekä viranomaisten ja yksityishenkilöiden asioimista kirkon ja seurakuntien kanssa. Vaalisäännösten sijoittaminen erillisen vaalijärjestyksen sijasta kirkkojärjestykseen selventäisi säädöskokonaisuutta ja helpottaisi vaalisäännösten soveltamista.

Alistusmenettelyn poistamisella olisi vain vähäisiä taloudellisia vaikutuksia. Alistusmenettelystä luopuminen keventäisi hallinnollista taakkaa seurakunnissa ja tuomiokapituleissa. Hallinnolliset menettelyt sujuvoituisivat ja asioiden käsittely ja toimeenpano nopeutuisivat. Ehdotetut muutokset korostaisivat seurakunnan suvereniteettia. Ehdotuksella ei arvioida olevan merkittäviä yhteiskunnallisia vaikutuksia.

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän toimielimiä koskevien paikallistason täytäntöönpanomääräysten eli työjärjestysten, ohjesääntöjen ja johtosääntöjen kokoamisen yhdeksi kattavaksi hallintosäännöksi arvioidaan selkeyttävän seurakunnan tai seurakuntayhtymän hallinto-organisaation rakennetta sekä toimivaltarajojen hahmottamista. Se keventäisi ja yhdenmukaistaisi hallintoa ja hallintomenettelyjä vähentämällä seurakunnan ja seurakuntayhtymän hallintoa ohjaavien erillismääräysten määrää. Yksi hallintosääntö myös helpottaisi seurakuntien luottamushenkilöiden ja työntekijöiden sääntökokonaisuuden hallintaa.

Ehdotus yhden kummin riittämisestä selkeyttäisi säännöstä ja kastekäytäntöjä. Säännös myös vastaisi paremmin jo melko tavanomaisia käytänteitä kaupunkiseurakunnissa. Myös kirkolliseen toimitukseen liittyvä hallinnollinen päätöksenteko kevenisi. Sen sijaan voidaan arvioida, että ehdotetulla muutoksella olisi vain vähäinen vaikutus kastettavien määrän lisäämiseen.

Ehdotus nuorten vaikuttajaryhmistä parantaisi nuorten vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuuksia. Ehdotus ei tulisi rasittamaan seurakunnan taloutta merkittävästi. Vaikuttajaryhmä vaatisi jonkin verran koordinoivaa työtä henkilöstöltä, mutta ryhmän toiminta on vapaaehtoistoimintaa. Vaikuttajaryhmän kokouksien toteutus aiheuttaisi seurakunnalle pienet tarjoilu- ja tilakustannukset.

Kirkonkirjojenpidon uudelleenjärjestelyn tavoitteena on saavuttaa taloudellista säästöä. Vuoden 2019 taloustilastojen perusteella kirkonkirjojenpidon kustannukset suhteessa jäsenmäärään ovat olleet pääsääntöisesti suuremmat jäsenmäärältään pienimmissä yksiköissä kuin suurissa yksiköissä. Kirkonkirjojenpidon viranomaistehtävien ja toimintojen keskittäminen keskusrekistereihin vaikuttaisi sekä seurakuntien että keskusrekisterien toimintaan, henkilöstöresursseihin ja toimitiloihin. Kirkonkirjojenpidon organisaation muuttamisen vaikutuksia on kuvattu tarkemmin kirkkolakiehdotusta koskevassa erillisessä esityksessä.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Kirkkojärjestystä koskevista alistusmenettelyistä ehdotetaan luovuttavaksi ilman korvaavia menettelyitä. Näitä alistusmenettelyitä ei enää pidetä tarpeellisina, eikä niiden tilalle siksi ole pohdittu vaihtoehtoisia menettelytapoja.

Kummeja koskevaa säännöstä olisi mahdollista muuttaa siten, että siitä ainoastaan poistettaisiin vaatimus kirkkoherran päätöksenteosta, kun kastettavalle on mahdollisuus nimetä vain yksi säädetyn kelpoisuuden täyttävä kummi. Tällöin pääsääntönä edellytettäisiin edelleen kahta kummiä, jotka ovat konfirmoituja evankelis-luterilaista uskoa tunnustavan kirkon jäseniä. Yhden kummin käytäntö olisi poikkeus pääsäännöstä, vaikka poikkeamiseen ei enää tarvittaisi kirkkoherran lupaa. Tämä saattaisi kuitenkin aiheuttaa kastavalle

papille epävarmuutta sen suhteen, milloin yhden kummin käytäntö olisi sallittua. Säännös jäisi epäselväksi ja saattaisi ohjata erilaisiin käytäntöihin.

Mahdollista olisi myös madaltaa kummiuden edellytyksiä kohti muuta Pohjoismaista käytäntöä. Tällöin riittäisi, että kummi on kastettu kristillisessä kirkossa ja olisi valmis tukemaan lapsen kristillistä kasvatusta. Sen sijaan kirkon jäsenyyttä ei kastehetkellä enää edellytettäisi. Kirkolliskokouksen perustevaliokunta katsoi kuitenkin lausunnossaan 1/2019, että kirkon näkökulmasta kummius on ensisijaisesti seurakunnan antama luottamustehtävä, jolloin on perusteltua edellyttää kummilta kastetta, konfirmaatiota ja kirkkoon kuulumista. Jäsenyysehdellytyksen poistaminen saattaisi myös heikentää kummiutta kastettua tukevana instituutiona ja voisi johtaa kirkon jäsenyyden heikkenemiseen.

Nuorten vaikuttajaryhmiä koskevan ehdotus voitaisiin toteuttaa seurakunnan omana, seurakuntayhtymän seurakuntien yhteisenä, rovastikunnan yhteisenä tai naapuriseurakuntien yhteisenä. Tähänastinen kokemus nuorten vaikuttajaryhmistä tai vastaavista on osoittanut, että paikalliselle joustavuudelle ja toiminnan monimuotoisuudelle on mielekästä antaa tilaa. Nuorten osallisuutta, vapaaehtoistoimintaa ja demokratiaa kirkossa voitaisiin kehittää myös vapaaehtoisilla toimenpiteillä. Koska nuorten kuulemiseen ja heidän osallisuutensa vahvistamiseen ei ole ollut tähän asti velvoitetta, on tämä toiminta suosituksista ja hyvistä aikomuksista huolimatta jäänyt useimmissa seurakunnissa kokonaan toteutumatta. Siksi nuorten osallisuuden vahvistamisen tulisi olla seurakuntia velvoittavaa toimintaa eikä se saisi perustua valinnaisuuteen tai vapaaehtoisuuteen. Näin päätöksenteko ja toiminta saataisiin lähemmäksi toinen toisiaan.

Kirkonkirjojenpidon osalta olisi mahdollista, että se keskitettäisiin yhteen, valtakunnalliseen keskusrekisteriin. Esitys pohjautuu kuitenkin kirkkohallituksen joulukuussa 2018 tekemään linjaukseen. Keskusrekisterien perustamisesta ja niihin kuuluvista seurakunnista voitaisiin päättää myös ylemmän viranomaisen toimesta taikka keskusrekisterien alueesta voitaisiin säätää tai määrätä erikseen. Kirkonkirjojenpidon organisaation muuttamisen muita toteuttamisvaihtoehtoja on käsitelty tarkemmin kirkkolakiehdotusta koskevassa erillisessä esityksessä.

6 Lausuntopalaute

Kirkkolain kokonaiskodifiointia koskevan vuonna 2017 järjestetyn laajan lausuntokierroksen palaute kohdistui pääasiallisesti kirkkolakiehdotukseen ja sitä on käsitelty kirkkolakiehdotusta koskevassa erillisessä esityksessä.

Alistusmenettelyä koskevissa lausunnoissa seurakunnat ja seurakuntayhtymät kannattivat yleisesti esityksen tavoitteita poistaa kirkkolainsäädännössä jäljellä olevat alistusmenettelyt. Ehdotettuja uudistuksia pidettiin merkittävinä. Lisäksi seurakunnat ja seurakuntayhtymät pitivät pääosin hyvänä sitä, että päätösvaltaa ja vastuuta siirretään paikalliselle tasolle. Lausunnon antaneet seurakunnat ja seurakuntayhtymät suhtautuivat pääosin myönteisesti toimielimiä ohjaavien määräysten kokoamiseen yhdeksi hallintosäännöksi. Hiippakuntien

tuomiokapituleista viisi piti ehdotusta alistusmenettelyjen poistamisesta lähtökohtaisesti tarkoituksenmukaisena ja kannatettavana. Piispainkokous piti hyvänä perimmäistä tavoitetta yksinkertaistaa ja virtaviivaistaa kirkon hallintoa, mutta se suhtautui ehdotukseen pääosin kriittisesti. Piispainkokous muun muassa katsoi, että ehdotettu hallintosääntö tulee hyväksyttäväksi tuomiokapitulissa. Lausuntojen perusteella alistussäännösten purkamiseen liittyvien säännösten perusteluja on selkeytetty ja vaikutusarviointeja ja pykälien sanamuotoja täydennetty. Lähtökohtana kirkkojärjestystä koskevassa esityksissä säilyy kirkkolakiehdotusta koskevan esityksen mukaisesti alistussäännösten kokonaisvaltainen purkaminen.

Nuorten vaikuttajaryhmien perustamista koskevissa seurakuntien ja muiden tahojen lausunnoissa kannatettiin nuorten vaikuttajaryhmien perustamista. Seurakuntien lausunnoissa nuorten äänen kuuluminen kirkossa ja seurakunnissa nähtiin tärkeänä kirkon tulevaisuuden kannalta. Seurakunnat korostivat, että yhdenmukaista toteutusta ei tule vaatia kaikilta seurakunnilta. Paikallinen soveltaminen nähtiin vaikuttajaryhmien toiminnan onnistumisen edellytyksenä.

Kirkonkirjojenpidon organisaation muuttamisesta pyydettiin lausuntoa yhteensä 57 seurakunnalta tai seurakuntayhtymältä, hiippakuntien tuomiokapituleilta, valtiovarainministeriöltä, tietosuojavaltuutetulta sekä Digi- ja väestötietovirastolta. Lausuntopalautetta on käsitelty kirkkolakiehdotusta koskevan esityksen yhteydessä.

Yhden kummin riittämistä koskevan asian valmistelu kirkkohallituksessa perustui kirkolliskokouksen toimeksiantoon, joten siitä ei järjestetty erikseen lausuntokierrosta.

7 Säännöskohtaiset perustelut

1 luku Yleiset säännökset

1 §. Kirkon tunnustus ja tehtävä. Säännöksen tarkoituksena on kertoa, mikä kirkon tehtävä on ja mihin evankelis-luterilaisen kirkon opetus perustuu. Perustuslain 76 §:n mukaan kirkkolaissa säädetään vain kirkon järjestysmuodosta ja hallinnosta. Kirkon tunnustus ja tehtävä eivät kuulu kirkon järjestysmuodon ja hallinnon piiriin näitä käsitteitä suppeasti tulkittaessa. Perustuslain 11 §:ssä säädetyn uskonnonvapauden ja kirkon autonomisen aseman vuoksi kirkon tunnustuksesta ja tehtävästä ei enää säädettäisi kirkkolaissa, jonka hyväksyminen vaatii myös eduskuntakäsittelyn. Ehdotetun kirkkolain 1 §:n mukaan kirkkolaissa säädettäisiin kirkon järjestysmuodosta ja hallinnosta. Kirkon tunnustuksesta ja tehtävästä, toiminnasta sekä tarkemmin kirkon järjestysmuodosta ja hallinnosta säädettäisiin kirkkojärjestyksessä, mikä muodostaisi kirkkojärjestyksen alan. Tunnustuksesta ja tehtävästä säädettäisiin yksinomaan kirkkojärjestyksessä, jonka kirkolliskokous hyväksyy.

Pykälässä ilmaistaisiin kolme kirkon uskon kannalta keskeistä periaatetta: raamattuperiaate, sitoutuminen vanhan kirkon oppiperustaan sekä sitoutuminen luterilaisiin tunnustuskirjoihin. Luterilaisten kirkkojen pää-tunnustuskirja Augsburgin tunnustus (Confessio Augustana invariata) rinnastuu kolmeen vanhakirkolliseen

uskontunnustukseen. Tässä noudatettaisiin samaa jäsenystä kuin Ruotsin ja Suomen ensimmäisessä varsinaisessa kirkkolaissa vuodelta 1686, jonka mukaan kristillinen oppi ja usko perustuu (är grundad) Jumalan sanaan, on kirjoitettu (författad) kolmessa vanhan kirkon tunnustuksessa ja muuttamattomassa Augsburgin tunnustuksessa sekä selitettynä (förklarad) Sovintokirjassa.

2 §. Kirkon jäseneksi ottaminen. Pykälässä säädettäisiin kirkon jäseneksi ottamisen edellytyksistä. Pykälän 1 momentin 3 ja 4 kohtaa on tarkistettu siten, ettei niissä enää viitata säädettyyn ikään. Säädetyllä iällä tarkoitettiin aiemmin uskonnonvapauslaissa säädettyä ikää. Kirkkoon liittymisen osalta uskonnonvapauslaissa ei enää ole aiempaa vastaavaa yksiselitteistä, tiettyä ikämäärittelyä. Siten ehdotetussa 3 kohdassa viittaus liittymisen ikään on tarpeettomana kokonaan poistettu. Momentin 4 kohdassa mukaan kirkon jäseneksi voisi liittyä muu 15 vuotta täyttänyt henkilö, joko saamalla kasteen tai tunnustamalla kirkon uskon. Kummassakin tapauksessa edellytyksenä olisi myös, että henkilö saisi sitä ennen tarpeellisen opetuksen. Yleisenä ja vakiintuneena käytäntönä on ollut, että rippikoulu käydään 15-vuotiaana. Myös piispainkokouksen päätöksessä kirkkoon liittyvälle annettavasta opetuksesta ikärajaksi on asetettu 15 vuotta (Kirkon säädöskokoelma nro 96). Lisäksi uskonnonvapauslain mukaan 15-vuotias voi itse huoltajien kirjallisella suostumuksella tehdä hakemuksen kirkkoon liittymiseksi.

Kirkon jäseneksi ottamisesta päättäisi ensisijaisesti kirkkoherra. Seurakuntien keskusrekisterin johtajalla ei olisi asiassa toimivaltaa. Jos kirkkoherra hylkäisi kirkon jäseneksi ottamista koskevan hakemuksen, hänen olisi saatettava asia kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston ratkaistavaksi. Kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston kielteiseen päätökseen olisi mahdollista hakea muutosta kirkkolain 11 luvussa säädetyllä tavalla.

3 §. Kirkon jäsenen osallistuminen seurakunnan toimintaan. Pykälässä säädettäisiin kirkon jäsenen oikeudesta päästä osalliseksi kirkon pyhistä toimituksista ja seurakunnan muusta toiminnasta. Kirkon jäsenyyteen liittyvistä juridisista oikeuksista kuten äänioikeudesta säädettäisiin kirkkolaissa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin muun kristillisen kirkon tai kristillisen uskonnollisen yhdyskunnan jäsenen oikeudesta osallistua seurakunnan toimintaan, mikä edellyttää, että kirkolliskokous on hyväksynyt kyseisen kirkon tai yhdyskunnan kanssa asiasta tehdyn sopimuksen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin kirkon jäsenen velvollisuuksista kirkon ja seurakunnan toiminnassa ja perheen jäsenenä. Säännös kuvaa jäsenyyden ihannetta, eikä siihen liity oikeudellisia tehosteita tai seuraamuksia.

2 luku **Kirkon hallinnollinen jako**

Seurakuntajaon muuttaminen

1 §. Aloite seurakuntajaon muuttamiseksi. Voimassa olevassa kirkkojärjestyksessä ei säädetä aloitteen sisällöstä. Tuomiokapitulin tulkinnan varaan on jäänyt, milloin kyse on viranomaistoimet käynnistävästä

aloitteesta. Ehdotetun pykälän mukaan aloite olisi perusteltava ja siihen tulisi liittää asian arvioimiseksi tarpeellinen selvitys. Selvityksen tulisi sisältää tietoja muutoksen tarpeesta ja toteuttamistavasta sekä arvioita muutoksen vaikutuksista. Jos aloite koskee seurakunnan jonkin alueen siirtämistä toiseen seurakuntaan, alue olisi yksilöitävä. Uudet säännökset edistäisivät asian käsittelyä ja etenemistä tuomiokapitulissa, jolle seurakunnasta tuleva aloite lähetetään.

Pykälän 2 momentin mukaan tuomiokapitulilla olisi mahdollisuus hylätä aloite heti, jos se on ilmeisen epätarkoituksenmukainen. Säännös vastaa asiasisällöltään voimassa olevaa kirkkojärjestystä, jonka mukaan ilmeisen epätarkoituksenmukainen aloite voidaan palauttaa sen tekijälle. Jos sama aloite tulee tuomiokapitulissa vireille toistamiseen vuoden kuluessa hylkäämispäätöksen tekemisestä, se olisi otettava 2 §:n mukaiseen valmisteluun.

Harkitessaan aloitteen tarkoituksenmukaisuutta tuomiokapitulin olisi otettava huomioon myös ehdotetun kirkkolain 2 luvun 14 §:n 3 momentin mukaiset seurakunnan jäsenten mahdolliset kannanotot seurakuntajaon muuttamista koskevasta aloitteesta.

2 §. Seurakuntajaon muuttamisen valmistelu. Pykälässä säädettäisiin aloitteen valmistelusta ja tuomiokapitulin mahdollisuudesta määrätä selvittäjä tähän tehtävään. Voimassa olevassa kirkkojärjestyksessä käytetty termi selvitysmies ehdotetaan muutettavaksi selvittäjäksi, jotta kirkkolainsäädäntö olisi yhtenevä muun lain säädännön kanssa. Termiä selvittäjä käytetään esimerkiksi yksityishenkilön velkajärjestelystä annetussa laissa (57/1993) sekä yrityksen saneerauksesta annetussa laissa (47/1993). Kuntarakennelaissa (1698/2009) käytetään termiä kuntajakoselvittäjä.

Tuomiokapituli voisi hankkia aloitteen käsittelyä varten tarpeellisen selvityksen myös muulla tavalla kuin selvittäjän avulla, vaikka tätä ei enää nimenomaisesti mainita säännöksessä. Jos selvittäjä on määrätty, hän lähettäisi tuomiokapitulille ehdotuksensa ja selvityksessä kertyneet asiakirjat. Tällaisia asiakirjoja ovat esimerkiksi seurakuntien tekemät sopimukset viranhaltijoiden ja työntekijöiden siirtämisestä, seurakunnan osaluuehallinnon järjestämisestä ja omaisuuden jakamisesta. Ehdotetun kirkkolain 9 luvun 5 §:n 2 momentissa säädettäisiin selvittäjän oikeudesta tutkia myös salassa pidettäviä tietoja. Säännös vastaa kuntarakennelain 17 §:n 2 momenttia, jonka mukaan kuntajakoselvittäjällä on salassapitoa koskevien säännösten estämättä oikeus saada viranomaisilta tehtävänsä suorittamista varten tarpeelliset tiedot ja muuta apua.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tuomiokapitulin velvollisuudesta kuulla aloitteesta ja siitä tehdystä selvityksestä sekä mahdollisesta seurakunnan jäsenen kannanotosta niiden seurakuntien ja seurakuntayhtymien kirkkovaltuustojen, seurakuntaneuvostojen ja yhteisiä kirkkovaltuustojen, joita ehdotettu seurakuntajaon muutos koskee. Kuuleminen tapahtuisi vasta, kun selvitykset on tehty tai muutoin käy selkeästi ilmi, mitä seurauksia aiotulla seurakuntajaon muutoksella olisi.

Pykälän 3 momentti sisältäisi uuden säännöksen tuomiokapitulin velvollisuudesta hankkia tarvittaessa Kotimaisten kielten keskuksen lausunto seurakunnan uudesta nimestä. Kuntarakennelain 8 §:n 4 momentissa on

samankaltainen säännös lausunnon hankkimisesta kuntien yhdistymistä valmisteltaessa. Lausunto olisi hankittava, kun seurakunnalle annettava nimi ei ole ollut minkään seurakuntajaon muutoksen kohteena olevan seurakunnan nimenä tai muutoin on syytä tarkistaa nimen asianmukaisuus. Lausunto olisi hankittava niin ajoissa, että tuomiokapitulilla on se käytettävissään ennen omaa lausuntoaan kirkkohallitukselle. Säännös soveltuisi uuden seurakunnan perustamisen lisäksi muihinkin tilanteisiin, joissa muutetaan seurakunnan nimeä. Kirkkohallituksella tulisi olla Kotimaisten kielten keskuksen lausunto ennen kuin se tekee päätöksensä seurakunnan nimestä.

Jos seurakuntajakoon olisi kuntajaon muutoksen johdosta tehtävä vain vähäinen kirkkolain 2 luvun 14 §:n 4 momentissa tarkoitettu muutos, kirkkohallituksella olisi ehdotetun 4 momentin nojalla oikeus ratkaista asia ilman 2 momentissa säädettyä lausuntomenettelyä.

3 §. Sopimus seurakunnan osa-alueen hallinnon järjestämisestä. Pykälään ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan seurakuntajaon muutoksessa mukana olevien seurakuntien kirkkovaltuustot tai seurakuntaneuvostot voisivat tehdä sopimuksen osa-alueen hallinnon järjestämisestä. Voimassa olevan kirkkojärjestyksen mukaan kappeliseurakunnan perustamisesta voidaan tehdä päätös kirkkovaltuustossa tai seurakuntaneuvostossa vasta seurakuntajaon muutoksen voimaantulon jälkeen. Seurakuntajaon muutoksia valmisteltaessa seurakunnat ovat käytännössä saattaneet tehdä aiesopimuksen kappeliseurakunnan perustamisesta, mutta aiesopimus ei ole sitonut uuden seurakunnan kirkkovaltuustoa tai seurakuntaneuvostoa. Ehdotuksen mukaan sopimus seurakunnan osa-alueen hallinnon järjestämisestä voitaisiin tehdä sitovasti jo ennen seurakuntien yhdistymistä tai muuta seurakuntajaon muutosta. Tästä syystä ehdotetaan, että sopimus tulisi voimaan samanaikaisesti kirkkohallituksen tekemän seurakuntajaon muuttamista koskevan päätöksen kanssa.

Kaikkien seurakuntajaon muutoksessa mukana olevien seurakuntien tulisi hyväksyä osa-alueen hallinnon järjestämistä koskeva sopimus. Vaikka sopimusta ei olisi tehty, uusi seurakunta voi päättää osa-aluehallinnon järjestämisestä siten kuin kirkkolain 3 luvun 8 §:ssä säädetään.

4 §. Kirkkohallituksen päätös omaisuuden jaosta. Pykälässä säädettäisiin voimassa olevan kirkkolain mukaisesti kirkkohallituksen toimivallasta päättää omaisuuden jaosta samalla, kun se päättää seurakuntajaon muuttamisesta. Kirkkohallitus voisi erityisestä syystä päättää omaisuuden jaosta vasta myöhemmin, mutta jaon tarpeellisuudesta sekä tarvittaessa jakoperusteista poikkeamisesta tulisi päättää seurakuntajaon muutoksesta päätettäessä. Pykälästä ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana maininta saantokirjasta, mutta tarkoituksena ei ole muuttaa säännöksen soveltamista käytännössä. Kun kirkkohallituksen päätös omaisuuden jaosta on saanut lainvoiman, se toimisi jatkossakin omaisuuden saantokirjana.

5 §. Jakoperuste. Pykälässä säädettäisiin seurakuntien omaisuuden sekä velkojen ja muiden vastaavien sitoumusten jakoperusteesta seurakuntajaon muutostilanteissa. Ehdotetun kirkkolain 2 luvun 15 §:n mukaan jakoperusteista säädettäisiin kirkkojärjestyksessä. Siten voimassa olevasta kirkkolaista poiketen yksityiskohdaisemmat jakoperusteet siirtyisivät lain tasolta kirkkojärjestykseen. Kirkkolain 2 luvun 15 §:ssä säädettäisiin

kuitenkin edelleen siitä, ettei vastuuta velasta tai muusta sitoumuksesta saa siirtää ilman velkojan tai muun oikeudenhaltijan suostumusta.

Omaisuuksien ja velkojen jakoperusteena käytettäisiin seurakuntien läsnä olevien jäsenten lukumääriä seurakuntajaon voimaantulopäivänä.

6 §. Poikkeukset jakoperusteista. Pykälässä säädettäisiin poikkeuksista pääsääntöisesti noudatettavista jakoperusteista. Säännökset jakoperusteista tehtävistä poikkeuksista vastaavat asiasisällöltään muutoin voimassa olevaa kirkkolakia, mutta pykälän 3 momenttiin ehdotetaan uutta säännöstä tilanteeseen, jossa aiempi seurakuntajaon muutos joudutaan purkamaan. Tällaisessa tilanteessa jakoperusteista voitaisiin poiketa, jos niiden säännönmukainen soveltaminen johtaisi kohtuuttomaan lopputulokseen. Kirkkohallitus arvioisi tarvittaessa seurakuntajaon purkamista koskevassa päätöksessä, sovelletaanko säännöstä. Säännös tulisi sovellettavaksi erityisesti tilanteissa, joissa aiemmasta seurakuntajaon muutoksesta olisi kulunut vain vähän aikaa ja jakoperusteiden soveltaminen vaikuttaisi seurakuntien talouteen epäsuhtaisesti esimerkiksi tilanteessa, jossa toinen osapuoli saisi perusteetonta etua aiemman omaisuudensiirron perusteella.

7 §. Järjestelytoimikunnan kokoonpano. Pykälässä muutettaisiin voimassa olevan kirkkojärjestyksen säännöstä järjestelytoimikunnan kokoonpanosta. Muutoksen tarkoituksena olisi nopeuttaa ja selkeyttää järjestelytoimikunnan asettamista sekä tukea perustettavan tai laajenevan seurakunnan kirkkoherran asemaa muutostilanteessa. Tämän vuoksi ehdotetaan, että tuomiokapituli määräisi järjestelytoimikunnan puheenjohtajaksi uuden tai laajenevan seurakunnan kirkkoherran. Pykälään ehdotetaan myös säännöstä jäsenmäärän määräytymisestä. Jäsenmäärä määräytyisi seurakuntien läsnä olevien jäsenten yhteenlasketun määrän perusteella siten, että jäseniä olisi puheenjohtaja mukaan lukien vähintään 9 ja enintään 15. Vähimmäismäärässä on otettu huomioon se, että kaikki yhdistyvät seurakunnat saisivat toimikuntaan edustuksensa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin järjestelytoimikunnan jäsenten paikkajaosta seurakuntien kesken.

8 §. Järjestelytoimikunnan tehtävät. Pykälässä säädettäisiin järjestelytoimikunnan tehtävistä kirkkolain 2 luvun 16 §:n 2 momenttia täydentävästi. Tehtäviin ei ehdoteta muutoksia. Järjestelytoimikunnan tehtävänä on ensisijaisesti huolehtia hallinnon järjestämisestä siten, että uuden tai laajentuvan seurakunnan kirkkovaltuusto voi mahdollisimman pian päättää seurakunnan toimielimistä ja niiden tehtävistä.

Järjestelytoimikuntaan sovellettaisiin muutoin kirkkoneuvostoa tai seurakuntaneuvostoa koskevia säännöksiä. Esimerkiksi muutosta järjestelytoimikunnan päätökseen haettaisiin oikaisuvaatimuksella, vaikka järjestelytoimikunta päättää myös kirkkovaltuustolle kuuluvista asioista.

9 §. Uuden tai laajentuvan seurakunnan hallinnon järjestäminen. Pykälässä otettaisiin huomioon ehdotetun kirkkolain 2 luvun 16 §:ssä ehdotettu muutos, jonka mukaan järjestelytoimikunta olisi asetettava myös seurakuntien yhdistyessä. Nykyistä säännöstä on kuntarakennelain 27 §:n pohjalta tulkittu niin, että uusi vaaleilla valittu kirkkovaltuusto voi aloittaa toimintansa jo ennen uuden seurakunnan perustamispäätöksen voi-

maantuloa. Tämä vakiintunut tulkinta on tuotu selvemmin ilmi ehdotetussa säännöksessä, sillä kirkkovaltuusto on tarpeen kutsua koolle ja sen toiminta käynnistää mahdollisimman pian. Pykälässä on otettu huomioon mahdollisuus muodostaa kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto vaaleja toimittamatta ehdotetun kirkkolain 8 luvun 10 §:ssä säädetyllä tavalla. Järjestelytoimikunnan puheenjohtajan tulisi kutsua valtuutetut viipymättä ensimmäiseen kokoukseen, mutta uuden kirkkovaltuuston kokouksen puheenjohtajuus määräytyisi 3 luvun 28 §:n 2 momentin mukaan. Lisäksi pykälän 2 momentissa luettelaisiin ne asiat, jotka kirkkovaltuuston tulee ratkaista ensimmäisessä kokouksessaan.

Alistusmenettelyjen poistumisen myötä seurakunnan hallintoa ja toimielimiä koskevat kirkkovaltuuston työjärjestys, kirkkoneuvoston ohjesääntö ja johtokuntien johtosäännöt koottaisiin yhdeksi, kaikkia toimielimiä koskevaksi hallintosäännöksi. Siksi ehdotetaan, että pykälän 2 momentin mukaan uusi kirkkovaltuusto hyväksyisi ensimmäisessä kokouksessaan seurakunnan hallintosäännön, jonka järjestelytoimikunta valmistelisi.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin kuntarakennelain 28 §:n tavoin siitä, että valittu kirkkoneuvosto on heti toimivaltainen. Kirkkoneuvoston alaisten toimielinten, kuten johtokuntien, toimikausi alkaisi kuitenkin vasta seurakuntajaon muutoksen tultua voimaan. Pykälän 3 momentista poistettaisiin tarpeettomana maininta ohjesäännön väliaikaisesta soveltamisesta. Kirkkolain 11 luvun 16 §:n mukaan kirkkovaltuuston hyväksymää hallintosääntöä voitaisiin heti noudattaa, vaikka se ei olisi saavuttanut lainvoimaa.

Pykälän 4 momentin mukaan seurakuntayhtymään kuuluvassa seurakunnassa seurakuntaneuvoston tulisi järjestää seurakunnan hallinto noudattaen soveltuvin osin, mitä kirkkovaltuustosta säädetään.

10 §. Selvittäjän ja järjestelytoimikunnan kustannukset. Pykälässä säädettäisiin selvittäjän ja järjestelytoimikunnan toiminnasta aiheutuneiden kustannusten jakamisesta seurakuntajaon muutoksen kohteena olevien seurakuntien kesken.

3 luku Seurakunta ja seurakuntayhtymä

Seurakunnan toiminta

1 §. Kirkolliset kirjat ja saarna. Pykälässä säädettäisiin saarnasta sekä seurakunnan toiminnassa ja opetuksessa käytettävistä kirjoista. Pykälän 1 momentin mukaan jumalanpalveluksessa ja kirkollisissa toimituksissa olisi noudatettava kirkkokäsikirjan lisäksi muita kirkolliskokouksen hyväksymiä kirkollisia kirjoja. Muilla kirjoilla tarkoitettaisiin esimerkiksi virsikirjaa ja raamatunkäännöstä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin saarnatekstin rajoituksista, joiden tarkoituksena on varmistaa saarnan asiallisuus ja kirkon tunnustuksen mukaisuus.

Pykälän 3 momentin mukaan kirkon pyhissä toimituksissa ja opetuksessa käytettävien kirjojen olisi oltava tunnustuksen mukaisia.

2 §. Pääjumalanpalvelus ja muut jumalanpalvelukset. Jumalanpalveluksella tarkoitettaisiin kirkkokäsikirjan mukaista messua ja muuta jumalanpalvelusta. Nykyinen termi päiväjumalanpalvelus korvattaisiin termillä pääjumalanpalvelus. Pääjumalanpalveluksella tarkoitetaan sunnuntaisin ja kirkollisina juhlapäivinä pidettävää jumalanpalvelusta. Muutos pohjautuu kirkolliskokouksen hyväksymään jumalanpalvelusten kirjaan, jonka esipuheen mukaan messu eli ehtoollisjumalanpalvelus on tarkoitettu seurakunnan pääjumalanpalvelukseksi.

Pykälän 3 momentissa tarkoitettuja muita jumalanpalveluksia ovat muun muassa määrätyle ryhmälle suunnatut erityismessut, joita voidaan pitää seurakunnan tarpeen mukaan.

3 §. Pääjumalanpalveluksen alkamisaika. Pykälässä säädettäisiin pääjumalanpalveluksen alkamisajasta. Pääjumalanpalvelus alkaisi kello 10, mutta perustellusta syystä pääjumalanpalvelus voitaisiin aloittaa säännöllisesti muuhun kellonaikaan. Perusteltuna syynä voidaan pitää esimerkiksi sitä, että myöhemmin alkavaan pääjumalanpalvelukseen arvioidaan osallistuvan enemmän väkeä. Voimassa olevan säännöksen mukaan päätöksen pääjumalanpalveluksen alkamisajasta tekee kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto. Päätösvalta asiassa sopisi kuitenkin kirkkovaltuuston sijasta paremmin kirkkoneuvostolle, jonka tehtäviin kuuluu hengellisen elämän edistäminen. Pääjumalanpalveluksen alkamisajasta päättäisi siten ehdotetun säännöksen mukaan kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto. Kirkkoherra voisi yksittäistapauksessa päättää pääjumalanpalveluksen alkamisesta muuhun aikaan. Muiden jumalanpalvelusten alkamisajoista voitaisiin seurakunnassa päättää vapaasti.

Kun samaan seurakuntayhtymään kuuluvilla seurakunnilla on yhteinen kirkko, pääjumalanpalvelusten aloittamisajoista päättäisi 2 momentin mukaan yhteinen kirkkoneuvosto edellä mainituin perusteluin.

Pääjumalanpalveluksen alkamisaikaa koskeva päätös on voimassa olevan säännöksen mukaan alistettava tuomiokapitulin ratkaistavaksi. Säännös alistamisvelvollisuudesta ehdotetaan poistettavaksi.

Pääjumalanpalveluksen alkamisaikaa koskevaan päätökseen olisi mahdollista hakea muutosta kirkkolain 11 luvun mukaisesti.

4 §. Jumalanpalveluksen toimittaja. Lähtökohtana olisi, että jumalanpalveluksen toimittaa seurakunnan pappi. Muu pappi voisi toimittaa jumalanpalveluksen kirkkoherran suostumuksella tai lääninrovastin määräyksestä. Vastuu seurakunnan jumalanpalvelustoiminnasta kuuluisi kirkkoherralle ehdotetun 8 luvun 13 §:n nojalla.

Pykälän 2 momentti koskisi tilanteita, joissa pappi ei esteen vuoksi voisi toimittaa jumalanpalvelusta. Tällöin jonkun paikalla olevista seurakunnan palveluksessa olevista henkilöistä tai kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston jäsenistä tulisi menetellä kirkkokäsikirjassa määrätillä tavalla. Kirkkokäsikirjan mukaan näissä erityistapauksissa sovelletaan sanajumalanpalveluksen kaavaa. Seurakunnassa olisi hyvä sopia ennakolta, miten sanajumalanpalvelus tällöin toteutetaan.

Voimassa oleva kirkkojärjestyksen säännös lehtorin saarnaaoikeudesta on tarpeeton, koska kirkkoherra voi pykälän 3 momentin mukaan yksittäistapauksessa kutsua kirkon konfirmoidun ja kristillisestä vakaumuksesta tunnetun jäsenen saarnaamaan jumalanpalveluksessa. Kirkon jäsenellä tarkoitettaisiin evankelis-luterilaisen kirkon jäsentä.

5 §. Kolehdi. Pykälässä säädettäisiin jumalanpalveluksissa kannettavista kolehdeista ja niitä koskevasta suunnitelmasta. Kolehdin keräämistä koskevat säännökset siirtyisivät kirkkojärjestyksen alaan kuuluvina kirkkolaista kirkkojärjestykseen. Rahankeräyslain (863/2019) mukaan sen soveltamisalaan ei kuulu uskonnonvapauslaissa tarkoitetun uskonnollisen yhdyskunnan julkisen uskonnonharjoituksen yhteydessä siihen osallistuvien keskuudessa suoritettava kolehdin tai muun vastaavan rahalahjoituksen keräys. Muu rahankeräys edellyttää rahankeräyslain mukaista lupaa.

Kirkkohallituksella olisi toimivalta määrätä, mihin tarkoituksiin pääjumalanpalveluksessa on kannettava kolehteja. Tästä ehdotetaan säädettäväksi kirkkohallituksen tehtävien yhteydessä 5 luvun 13 §:ssä. Kolehtisuunnitelma koskisi kaikkia seurakunnan jumalanpalveluksia ja siinä tulee noudattaa niitä määräyksiä, jotka kirkkohallitus antaa. Määräykset koskisivat kolehtien kohteita ja keräyspäiviä. Seurakunnassa voisi olla useita pääjumalanpalveluksia, joissa kaikissa olisi noudatettava kirkkohallituksen määräyksiä. Kolehtisuunnitelma voitaisiin laatia koko vuodeksi tai työkausittain (talvi-, kesä- ja syyskausi).

Kirkkohallituksen määrittämiä kolehtien kantopäiviä tulisi noudattaa, jollei ole erityisen painavaa syytä siirtää virallista kolehtia toiselle pyhäpäivälle. Kirkkohallituksen määrittämiä kolehteja voitaisiin siirtää, jos kyseiselle sunnuntaille on suunniteltu seurakunnan erityistä kirkkopyhää ja kolehti halutaan kantaa teeman mukaisesti. Akuutti siirtoperuste voisi olla paikkakunnalla tapahtunut onnettomuus tai vastaava, jolloin kolehti voitaisiin kerätä uhrien auttamiseksi.

6 §. Herran pyhä ehtoollinen. Pykälässä säädettäisiin ehtoollisen vietosta. Yksittäiselle henkilölle jumalanpalveluksen ulkopuolella jaettavalla ehtoollisella tarkoitettaisiin ehtoollisen viettämistä sairaan luona, josta on tarkemmat määräykset kirkkokäsikirjassa. Vietettäessä ehtoollista sairaan luona myös muille läsnä olleille voitaisiin jakaa ehtoollinen.

7 §. Oikeus osallistua ehtoolliseen. Pykälässä säädettäisiin jokaisen konfirmoidun kirkon jäsenen oikeudesta osallistua ehtoolliseen sekä niistä edellytyksistä, joiden mukaan kastettu lapsi tai muu henkilö kuin kirkon jäsen saisi osallistua ehtoolliseen. Lapsi voisi osallistua ehtoolliseen vanhemman tai huoltajan lisäksi esimerkiksi kumminsa tai lähisukulaisensa seurassa.

Pykälän 3 momentissa annettaisiin piispainkokoukselle toimivalta määrätä millä edellytyksillä muun kristillisen kirkon kastettu jäsen voi yksittäistapauksessa osallistua ehtoolliseen. Kristillisinä kirkkoina pidetään ekuumeenisessa liikkeen kristillisenä pitämiä yhteisöjä. Piispainkokouksen toimivallasta antaa täytäntöönpa-

nomääräyksiä säädettäisiin pääsääntöisesti 5 luvun 10 §:ssä. Tarkoituksenmukaista kuitenkin olisi, että pykälästä kävisi kokonaisvaltaisesti selville se, keillä on oikeus osallistua ehtoolliseen. Pykälän 4 momentin sanamuotoa selvennettäisiin.

8 §. Ehtoollisen toimittaja. Pykälässä säädettäisiin papista ehtoollisen toimittajana ja henkilöistä, jotka voivat avustaa häntä ehtoollisen jakamisessa. Lisäksi pykälässä säädettäisiin ehtoollisen toimittamisesta puolustusvoimissa.

Pykälän 2 momentin mukaan kirkkoherra voisi myöntää evankelis-luterilaisen kirkon konfirmoidulle, kristillisestä vakaumuksesta tunnetulle jäsenelle oikeuden avustaa ehtoollisen jakamisessa. Kirkkoherran myöntämä lupa olisi voimassa kyseisessä seurakunnassa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin hätätilaehtoollisesta. Hätätilassa olevalle henkilölle ehtoollisen voi jakaa kuka tahansa kristitty, jollei pappia ole saatavissa.

9 §. Pyhä kaste. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kirkon jäsenen velvollisuudesta saattaa lapsensa kastettavaksi ilman tarpeetonta viivytystä. Kaste toimitettaisiin kirkossa, kappelissa, lapsen kotona taikka muussa sopivassa paikassa sen mukaan kuin pappi ja lapsen huoltajat siitä sopivat. Kirkkoherran tehtävänä olisi muistuttaa vanhempia tai huoltajia, jos kastaminen viivästyy. Seurakunta ottaa yhteyttä lapsen vanhempiin, kun se on saanut Väestörekisterikeskukselta tiedon syntyneestä lapsesta. Lapsen kastamiselle ei ole määriteltä aikarajaa, mutta väestötietojärjestelmään on ilmoitettava lapsen nimi ja äidinkieli kahden kuukauden kuluessa syntymästä. Kastetun puolesta rukoiltaisiin sunnuntaina pääjumalanpalveluksessa. Asiasta määrätään kirkkokäsikirjassa.

Pykälän 3 momentin alkuun ehdotetaan lisättäväksi oikean kasteen määritelmä, jota ei ole nykyisessä kirkkojärjestyksessä. Oikea kaste on toimitettava kirkkokäsikirjan määräysten mukaisesti.

10 §. Hätäkaste. Pykälässä säädettäisiin hätäkasteesta. Pykälän 1 momentissa määriteltäisiin hätäkaste. Eri-tyistilanteissa lapsen voisi kastaa jokainen kirkon jäsen tai muu kristitty, jos lapsen pelätään kuolevan eikä pappia ole heti saatavilla toimittamaan kastetta. Kirkkokäsikirjan mukaan hätäkaste voidaan antaa lapsen lisäksi myös kastamattomalle aikuiselle. Tämän vuoksi pykälän sanamuotoa muutettaisiin kattamaan myös kastamattomat aikuiset.

Nykyisen säännöksen mukaan hätäkasteesta on viipymättä ilmoitettava kirkkoherranvirastoon. Tältä osin sanamuotoa selkeytettäisiin siten, että ilmoitus tehtäisiin seurakunnalle. Pappi vahvistaisi hätäkasteen kirkkokäsikirjassa määrättyllä tavalla.

11 §. Kummit. Pykälässä säädettäisiin kummiuden edellytyksistä. Kastettavalla henkilöllä tulisi olla ainakin yksi kummi, joka on konfirmoitu, evankelis-luterilaista uskoa tunnustavan kirkon jäsen. Pykälässä säädettäisiin siten mainitun kelpoisuuden täyttävien kummien määrän ehdoton minimi. Kastettavalla voisi olla useampia kelpoisuuden täyttäviä kummeja. Lapsikasteen yhteydessä tämä olisi jopa suositeltavaa.

Kummina voisi lisäksi toimia evankelis-luterilaisen kirkon toimittaman kasteen hyväksyvään kristilliseen kirkkoon tai kristilliseen uskonnolliseen yhdyskuntaan kuuluva henkilö. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin voimassa olevan säännöksen tavoin mahdollisuudesta lisätä lapselle enintään kaksi kummiä kasteen jälkeen.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi kummin lisäämistä koskevan tiedon merkitsemisestä jäsenrekisteriin. Tieto talletettaisiin sen seurakunnan keskusrekisterissä, johon kuuluvan seurakunnan jäsenenä lapsi on päätöstä tehtäessä.

12 §. Avioliittoon vihkiminen ja avioliiton siunaaminen. Pykälässä säädettäisiin avioliittoon vihkimisestä ja avioliittoon siunaamisesta. Muulla tavoin solmitulla avioliitolla tarkoitettaisiin esimerkiksi siviiliviranomaisen tai muun vihkimiseen oikeutetun henkilön toimittamaa vihkimistä. Pykälässä ei enää toistettaisi säännöstä siitä, että avioliittoon vihkiminen on toimitettava kirkkokäsikirjan mukaan. Kirkollinen vihkiminen on kirkollinen toimitus, joka ehdotetun kirkkolain 1 §:n 2 momentin mukaan on toimitettava kirkkokäsikirjan mukaan.

Sunnuntain jumalanpalveluksessa rukoiltaisiin niiden puolesta, joiden avioliittoaikomus tai solmittu avioliitto kuulutetaan seurakunnalle. Avioliiton solmivat henkilöt voivat julkisuus- ja henkilötietolainsäädännön perusteella kieltää nimiensä ilmoittamisen julkisessa jumalanpalveluksessa, mutta kirkossa voitaisiin rukoilla heidän puolestaan nimiä mainitsematta.

13 §. Hautaan siunaaminen. Pykälässä säädettäisiin kirkon jäsenen hautaan siunaamisesta. Nykyinen säännöksessä käytetty termi asianomaiset korvattaisiin hautauksesta huolehtivien henkilöiden käsitteellä.

Seurakunnan jäsenen kuolemasta ilmoitettaisiin sunnuntain jumalanpalveluksessa siten kuin kirkkokäsikirjassa määrätään. Omaisilla on julkisuus- ja henkilötietolainsäädännön perusteella oikeus kieltää vainajan nimen ilmoittaminen julkisessa jumalanpalveluksessa, mutta kirkossa voidaan rukoilla vainajien puolesta nimiä mainitsematta. Rukoileminen vainajien puolesta on osa kirkollista toimitusta ja siitä määrätään kirkkokäsikirjassa.

14 §. Kirkkoon kuulumattoman henkilön hautaan siunaaminen. Pykälä sisältäisi poikkeuksen siitä periaatteesta, että kirkolliset toimitukset on tarkoitettu vain kirkon jäsenille. Kysymys kirkkoon kuulumattoman henkilön hautaan siunaamisesta tulee ratkaistavaksi hautausjärjestelyistä päätettäessä. Ratkaisevaa on vainajan vakaumus. Vainajan hautauksesta huolehtivien eli yleensä omaisten mielipide on myös otettava huomioon. Jos on tiedossa henkilön eläessään ilmaisema tai muutoin ilmi tullut kielteinen kanta kirkolliseen siunaamiseen, pappi ei voisi siunata kirkkoon kuulumatonta, vaikka hautauksesta huolehtivat henkilöt sitä pyytäisivät.

Piispainkokous on antanut ohjeen kirkkoon kuulumattomien hautaan siunaamisesta syyskuussa 2009.

15 §. Kirkollisen toimituksen toimittaja. Pykälässä säädettäisiin kirkollisen toimituksen toimittajasta sekä kirkollista toimitusta koskevasta todistuksesta. Pykälä vastaa voimassa olevaa kirkkojärjestystä, mutta sen

kieliasua selkeytettäisiin. Seurakunnan jäsenellä olisi oikeus saada seurakunnastaan toivomansa pappi toimittamaan kirkollista toimitusta, jollei perusteltu syy sitä estä. Perusteltu syy olisi esimerkiksi seurakunnan työjärjestelyt. Pappi olisi esimiehensä määräyksestä velvollinen toimittamaan kirkollisen toimituksen seurakuntansa alueella myös toisen seurakunnan jäsenelle. Pappi voisi toisen seurakunnan pyynnöstä toimittaa kirkollisen toimituksen myös sen alueella, mutta hänellä ei olisi siihen velvollisuutta.

Pykälän neljänneksi momentiksi lisättäisiin voimassa oleva kirkkojärjestyksen säännös, jonka mukaan papin tulee pyynnöstä antaa todistus kirkollisesta toimituksesta asianomaiselle. Todistus tulisi antaa pyydettyäessä kaikista kirkollisista toimituksista kuten esimerkiksi avioliittoon vihkimisestä ja kasteesta. Papin ilmoitusvelvollisuudesta kastamisen ja hautaan siunaamisen yhteydessä säädettäisiin ehdotetun kirkkolain 7 luvun 15 §:ssä.

16 §. Palkkio kirkollisesta toimituksesta. Kirkolliset toimitukset ovat maksuttomia. Seurakunnan viranhaltija tai työntekijä ei saisi periä kirkon jäseneltä erillistä palkkiota kirkollisesta toimituksesta. Säännös ei estäisi seurakuntaa perimästä maksua seurakunnan tilojen käytöstä tai muusta palvelusta. Vainajan hautaan siunaaminen on aina kirkollinen toimitus, joten siitä ei saisi periä palkkiota, vaikka vainaja ei olisikaan ollut seurakunnan jäsen.

Seurakunta voisi maksaa palkkion papille, lehtorille tai kanttorille, jonka se on pyytänyt toimittamaan kirkollisen toimituksen seurakunnan puolesta, ja joka ei ole saman seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranhaltija tai työntekijä. Kirkon työmarkkinalaitos ja työntekijöiden etujärjestöt ovat tehneet suositussopimuksen toimituspalkkioista. Sopimusta sovelletaan, kun toimituksen suorittamisesta on sovittu etukäteen seurakunnan kanssa.

17 §. Kristillinen kasvatus ja opetus. Pykälässä säädettäisiin kastetun lapsen oikeudesta saada kristillistä kasvatusta ja opetusta. Nykyiseen säännökseen verrattuna lapsen oikeutta korostettaisiin. Lapsen kristillinen kasvatus ja opetus kuuluisi vanhemmille ja huoltajille, jotka saavat tukea kummeilta ja seurakunnalta.

18 §. Seurakunnan kasvatusvastuu. Seurakunta olisi velvollinen huolehtimaan jäsentensä kristillisestä kasvatuksesta ja hengellisen elämän hoitamisesta. Säännöksen soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavaksi käytäntöä vastaavaksi. Pykälän loppuun lisättäisiin seurakunnan tehtäväksi tarjota kasvatukseen liittyviä toimia myös kirkkoon kuulumattomille ja muiden kirkkojen jäsenille.

19 §. Rippikoulu. Pykälässä säädettäisiin rippikoulun sisällöstä ja yksittäisestä rippikoulusta vastuussa olevasta viranhaltijasta. Piispaainkokouksen tehtäviin kuuluisi rippikoulua koskevien täytäntöönpanomääräysten antaminen, joista säädettäisiin 5 luvun 10 §:ssä. Yksityisesti pidettävälle rippikoululle tulee olemaan tarvetta myös tulevaisuudessa, eikä säännös estäisi sen järjestämistä. Sitä koskevan maininnan sisällyttämistä pykälään ei pidetä enää tarpeellisena.

Voimassa olevasta pykälästä poistettaisiin velvollisuus laatia rippikoulun ohjesääntö alustusvelvollisuuksiin. Säännöstä rippikoulun ohjesäännöstä voidaan pitää tarpeettomana. Piispaainkokouksella olisi 5 luvun

10 §:n 4 kohdan c alakohdan perusteella toimivalta antaa rippikoulua koskevia ja rippikoulun järjestäjiä sitovia täytäntöönpanomääräyksiä. Tällaisella täytäntöönpanomääräyksellä voidaan esimerkiksi määrätä rippikouluryhmän koosta sekä perusteista, joilla siitä voidaan seurakunnan kirkkoneuvoston ja/tai kirkkoherran päätöksellä poiketa. Sitovan täytäntöönpanomääräyksen lisäksi piispainkokouksella olisi mahdollisuus tehtävnsä nojalla antaa myös rippikoulun järjestämiseen liittyviä ohjeita. Paikallistasolla rippikoulutyötä ohjaavat seikat voitaisiin ottaa esimerkiksi rippikoulun vuosisuunnitelmaan tai yksittäisen rippikoulun toteutussuunnitelmaan. Pykälästä ehdotetaan siten poistettavaksi viittaus rippikoulun ohjesääntöön. Lisäksi viranhoidomääräyksillä voitaisiin päättää siitä, ketkä seurakunnan työntekijöistä osallistuvat kunkin yksittäisen rippikoulun toteuttamiseen kulloisenkin työtilanteen mukaan. Ilmaisuu ”voivat toimia” antaa tältä osin joustavuutta paikalliseen päätöksentekoon. Nykyisen pykälän 3 momentti ehdotetaan kokonaan poistettavaksi.

20 §. Lupa rippikoulun pitämiseen. Tuomiokapituli voisi myöntää kristilliselle yhdistykselle, säätiölle tai muulle yhteisölle määräaikaisen luvan pitää rippikoulua. Pykälästä on poistettu tarpeettomana maininta laitoksista, koska käsite on sisällöltään epämääräinen. Rippikoulun pitäminen on kirkon ja sen seurakuntien tehtävä. Yhdistyksellä, säätiöllä tai muulla yhteisöllä ei ole lakiin perustuvaa oikeutta järjestää rippikouluja. Tuomiokapituli voisi myös peruuttaa antamansa luvan, jos opetus tai järjestelyt eivät täyttäisi luvan edellytyksiä. Piispainkokouksen tehtävistä, kuten rippikoulua koskevien täytäntöönpanomääräysten antamisesta, säädettäisiin 5 luvun 10 §:ssä.

21 §. Konfirmaatio. Pykälässä säädettäisiin rippikoulun perusteella saadusta oikeudesta osallistua konfirmaatioon sekä konfirmaation toimittajista. Voimassa olevaa säännöstä korjattaisiin kielellisesti muuttamatta sen sisältöä.

22 §. Sielunhoito ja rippi. Pykälässä säädettäisiin seurakunnan velvollisuudesta huolehtia alueellaan sielunhoidosta sekä velvollisuudesta tarjota jäsenille mahdollisuus yksityiseen rippiin. Ripin vastaanottaminen olisi erityisesti papin ja lehtorin tehtävä. Tämä kristillinen velvollisuus on muillakin seurakunnan jäsenillä, eli rippittäytyä voi myös maallikolle. Rippisalaisuussäännökset kirkkolain 10 luvun 2 §:ssä koskisivat kuitenkin vain pappia ja lehtoria.

23 §. Ohjaus kristilliseen elämäntapaan. Pykälässä säädettäisiin yhdestä seurakunnan sielunhoidollisesta tehtävästä.

24 §. Diakonia. Pykälässä säädettäisiin diakoniasta. Voimassa olevaa säännöstä korjattaisiin kielellisesti muuttamatta sen sisältöä. Diakoniatyön johtosäännössä olisi diakoniaa koskevat tarkemmat määräykset.

25 §. Lähetystyö. Pykälässä lähetystyö määriteltäisiin evankeliumin levittämiseksi niiden keskuuteen, jotka eivät ole kristittyjä tekemättä eroa kotimaan lähetystyön ja ulkomailla tapahtuvan lähetystyön välillä. Lähetystyön johtosäännössä olisi tarkemmat lähetystyötä koskevat määräykset.

Seurakunnan hallinto

26 §. Kirkkovaltuuston jäsenet. Seurakunnan ja seurakuntayhtymän toimielinten jäsenyydestä säädettäisiin kirkkojärjestyksessä. Viime vuosien seurakuntajaon muutosten myötä on muodostunut seurakuntia, joissa seurakunnan jäsenmäärä on suurempi kuin 50 000. Nykyisen säännöksen mukaan kirkkovaltuustossa voi enimmillään olla 39 jäsentä. Vastaavan kokoisissa seurakuntayhtymissä yhteiseen kirkkovaltuustoon valitaan 51 jäsentä, jotta toimielimeen saadaan riittävä edustus koko seurakuntayhtymän alueelta. Suurissa seurakunnissa, joissa on useimmiten alueellinen toimintaorganisaatio, on samalla tavoin tärkeää saada kirkkovaltuustoon edustus seurakunnan eri alueilta. Kun seurakunnan eri alueille ei voida määrätä jäsenkiintiöitä, valtuutettujen riittävä määrä antaisi käytännössä mahdollisuuden alueiden edustukseen kirkkovaltuustossa.

Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että 50 001–80 000 läsnä olevan jäsenen seurakunnassa kirkkovaltuustoon valittaisiin 39 jäsentä ja yli 80 000 läsnä olevan jäsenen seurakunnassa 45 jäsentä. Pykälän sisältöä ehdotetaan muutettavaksi myös siten, että seurakunnan jäsenmäärän ollessa 2000 tai vähemmän, kirkkovaltuustoon valittaisiin 11 jäsentä. Voimassa olevan säännöksen mukaan kirkkovaltuustoon valitaan jäseniä 11, kun seurakunnan väkiluku on alle 1000. Kirkkovaltuuston varajäsenet määräytyisivät vaalin tuloksen perusteella. Kirkollisista vaaleista ja vaalimenettelystä säädettäisiin kirkkolain 8 luvussa ja kirkkojärjestyksen 9 luvussa.

27 §. Kirkkovaltuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja. Pykälässä säädettäisiin kirkkovaltuuston puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan valinnasta kirkkovaltuuston toimikauden ensimmäisen ja kolmannen vuoden ensimmäisessä kokouksessa. Ehdotetun 32 §:n mukaan myös kirkkoneuvoston varapuheenjohtaja ja jäsenet valittaisiin vastaavalla tavalla kirkkovaltuuston toimikauden ensimmäisen ja kolmannen vuoden ensimmäisessä kokouksessa.

Toisin kuin kuntalaissa säädetään, kirkkovaltuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja valitaan eri vaalitoimituksessa (KHO 26.4.1990 taltio 1401, vrt. kuntalain 18 §). Koska vaaleissa valitaan kerrallaan vain yksi luottamushenkilö, suhteellista vaalia ei voida toimittaa.

28 §. Kirkkovaltuuston koolle kutsuminen. Pykälässä säädettäisiin kirkkovaltuuston koolle kutsumisesta. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin niistä tahoista, joiden vaatimuksesta kirkkovaltuusto on kutsuttava koolle. Säännös kirkkohallituksen oikeudesta vaatia kirkkovaltuusto koolle ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana. Koska piispan ja tuomiokapitulin tehtävänä on tukea ja valvoa seurakuntien toimintaa ja hallintoa, on tarkoituksenmukaista säilyttää niiden oikeus vaatia kirkkovaltuusto koolle. Nykyinen säännös kirkkovaltuuston harkinnanvaraisesta koolle kutsumisesta on tarpeeton, koska kirkkovaltuusto voidaan kutsua koolle aina tarpeen vaatiessa.

29 §. Kutsu kirkkovaltuuston kokoukseen. Pykälässä säädettäisiin kirkkovaltuuston kokouskutsun sisällöstä ja kutsun toimittamisesta sekä siitä, milloin asia voidaan ottaa käsiteltäväksi, vaikka sitä ei ole mainittu

kokouskutsussa. Kokouskutsu, jossa ilmoitetaan kokouksen aika ja paikka sekä käsiteltävät asiat (asialuettelo), olisi lähetettävä viimeistään viikkoa ennen kokousta. Seurakunta voisi päättää, lähetetäänkö kokouskutsu postitse vai esimerkiksi sähköpostilla.

Kokouskutsu voitaisiin lähettää sähköisesti, jos seurakunta huolehtii, että tähän tarvittavat tekniset välineet ja yhteydet ovat kyseisten henkilöiden käytettävissä. Kirkkovaltuuston työjärjestyksessä voidaan määrätä esityslistan ja sen liitteiden sekä oheismateriaalin lähettämisestä sähköisesti. Lain mukaan salassa pidettävää aineistoa ei kuitenkaan voida lähettää sähköpostin välityksellä, koska laillisuusvalvojien ratkaisuihin (1.12.2011 AOK 1840/1/2010 ja 24.3.2011 EOA 3438/4/09) on todettu, että tavallista sähköpostiyhteyttä ei voida pitää riittävän tietoturvallisena salassa pidettävien tietojen viestinvälitykseen. Samassa ajassa eli vähintään viikkoa ennen kokousta kokouksesta olisi tiedotettava yleisessä tietoverkossa. Julkisesta ilmoitustaulumenettelystä ehdotetaan siten luovuttavaksi. Viikon määräajan noudattaminen olisi edellytyksenä sille, että kokous voidaan katsoa laillisesti koolle kutsutuksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kirkkovaltuuston kokouskutsun toimittamisesta kirkkolain 10 luvun 6 §:ssä tarkoitetuissa poikkeusoloissa. Kirkkohallitus ohjeistaa tarvittaessa, milloin säännöstä sovelletaan.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tilanteista, jolloin asia voidaan ottaa käsiteltäväksi, vaikka sitä ei ole mainittu kokouskutsussa.

30 §. Läsnäolovelvollisuus ja puheoikeus kirkkovaltuuston kokouksessa. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin niistä henkilöistä, joilla on velvollisuus olla läsnä kirkkovaltuuston kokouksessa sekä heidän puheoikeudestaan. Puheoikeus tarkoittaa oikeutta osallistua kokouksessa käytävään keskusteluun, mutta se ei sisällä oikeutta osallistua päätöksen tekemiseen. Nykyisestä säännöksestä ehdotetaan poistettavaksi maininta muun kirkkoneuvoston jäsenen oikeudesta olla läsnä kirkkovaltuuston kokouksessa. Kirkkovaltuuston kokoukset ovat lähtökohtaisesti julkisia.

Pykälän 2 momentin nojalla kirkkovaltuusto voisi määrätä seurakunnan viranhaltijan tai työntekijän olemaan kokouksessa läsnä antamassa tarvittavia tietoja päätöksenteon tueksi. Tämä koskee yleensä johtavia viranhaltijoita.

31 §. Seurakunnan osa-alueen edustajan läsnäolo- ja puheoikeus. Pykälässä säädettäisiin niistä seurakunnan osa-alueen johtokunnan edustajista, joille voidaan antaa läsnäolo- ja puheoikeus hallintosäännössä. Esi-tyksessä ehdotetaan, että alistusmenettelyjen poistumisen myötä seurakunnan hallintoa ja toimielimiä koskevat kirkkovaltuuston työjärjestys, kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston ohjesääntö ja johtokuntien johtosäännöt koottaisiin yhdeksi, kaikkia toimielimiä koskevaksi hallintosäännöksi. Kirkkolain 3 luvun 19 §:n nojalla hallintosääntöön siirryttäisiin myös seurakuntayhtymissä. Läsnäolo- ja puheoikeus eivät tuota oikeutta osallistua päätöksentekoon. Toisaalta läsnäolo- ja puheoikeus eivät tarkoita velvollisuutta osallistua kokoukseen.

32 §. Kirkkoneuvoston jäsenet. Pykälässä säädettäisiin kirkkoneuvoston jäsenistä. Kirkkoneuvoston jäsenen tulisi olla seurakuntavaaleissa vaalikelpoinen. Vaalikelpoisuudesta ja sen rajoituksista säädettäisiin kirkkolain 8 luvun 2 ja 3 §:ssä. Seurakunnan palveluksessa olevaa henkilöä ei voitaisi valita kirkkoneuvoston jäseneksi.

Esityksessä ehdotetaan, että alustusmenettelyjen poistumisen myötä seurakunnan hallintoa ja toimielimiä koskevat kirkkovaltuuston työjärjestys, kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston ohjesääntö ja johtokuntien johtosäännöt koottaisiin yhdeksi, kaikkia toimielimiä koskevaksi hallintosäännöksi. Näin ollen kirkkoneuvoston jäsenmäärästä määrättäisiin ohjesäännön sijaan hallintosäännössä.

Nykyistä säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, ettei jäsenten valintaa olisi välttämätöntä tehdä toimikauden ensimmäisen ja kolmannen vuoden tammikuussa. Varsinkaan kirkkovaltuuston toimikauden kolmannen vuoden ensimmäistä kokousta on harvoin tarvetta pitää vielä tammikuussa. Tarkoituksena olisi, että kirkkoneuvoston jäsenet valittaisiin heti kirkkovaltuuston ensimmäisessä kokouksessa ja uusi vaali toimitettaisiin toimikauden puolivälissä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin niistä tilanteista, joissa varapuheenjohtajalla on oikeus toimia kirkkoneuvoston kokouksen puheenjohtajana. Momentin 2 kohdassa tarkoitettu päätös voisi olla kertaluonteinen tai määräaikainen. Määräaika päättyisi viimeistään kirkkoneuvoston toimikauden lopussa tai kirkkoherran tai varapuheenjohtajan vaihtuessa.

33 §. Kirkkoneuvoston tehtävät. Pykälään ehdotetaan siirrettäväksi ne nykyisessä kirkkolaissa säädetyt kirkkoneuvoston tehtävät, joista ei tarvitse säätää laissa. Kirkkojärjestyksessä säädetyt kirkkoneuvoston tehtäviä olisivat seurakunnan hengellisen elämän edistäminen ja seurakunnan tehtävän toteuttaminen sekä kirkkovaltuuston päätösten täytäntöönpanosta huolehtiminen. Koska kirkolliskokous hyväksyessään kirkollisen kirjan samalla päättää myös sen käyttöönotosta, säännös kirkkoneuvoston rajoitetusta päätösvallasta asiassa olisi tarpeeton. Jos seurakunnassa on tarpeen tarkentaa kirkolliskokouksen päätöstä, kirkkoneuvosto voisi sen tehdä seurakunnan hengellisen elämän edistämistehtävänsä nojalla.

34 §. Kirkkoneuvoston koolle kutsuminen. Pykälässä säädettäisiin kirkkoneuvoston koolle kutumisesta. Kirkkoneuvosto voisi itse päättää kokousten ajasta, paikasta ja koolle kutumisesta.

35 §. Johtosäännöt. Pykälässä säädettäisiin sekä viranhaltijoita koskevista johtosäännöistä että niistä johtosäännöistä, joita seurakunta tai seurakuntayhtymä voi hyväksyä seurakuntatoiminnan työaloille. Diakoniatyön johtosäännöstä säädettäisiin 24 §:ssä ja lähetystyön johtosäännöstä 25 §:ssä. Päätösvalan delegoinneista tulisi määrätä hallinnon sisäisissä määräyksissä. Sen sijaan tehtäväkuvauksissa, joiden sisältö määräytyy usein esimiehen ja alaisen välisen keskustelun pohjalta, ei päätösvalan siirroista tulisi määrätä. Mikäli delegoitua päätösvaltaa käytäisiin työalan johtokunta, sen tehtävistä säädettäisiin hallintosäännössä ehdotetun 36 §:n mukaisesti.

36 §. Johtokunnat. Pykälän 1 momentin mukaan kirkkovaltuusto voisi asettaa kirkkoneuvoston työtä tukemaan johtokuntia oman toimikautensa ajaksi. Esityksessä ehdotetaan, että alistusmenettelyjen poistumisen myötä seurakunnan hallintoa ja toimielimiä koskevat kirkkovaltuuston työjärjestys, kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston ohjesääntö ja johtokuntien johtosäännöt koottaisiin yhdeksi, kaikkia toimielimiä koskevaksi hallintosäännöksi. Ehdotetun kirkkolain 3 luvun 19 §:n nojalla hallintosääntöön siirryttäisiin myös seurakuntayhtymissä. Kirkkovaltuusto hyväksyisi hallintosäännön, jossa se määritteli tarkemmin johtokunnan tehtävät.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin seurakunnan osa-aluetta koskevista hallintosäännöllä määrättävistä asioista. Jos seurakunnan osa-alueen hallinnolle delegoitaisiin aluetta koskevaa päätösvaltaa, hallintoa hoitaisi kirkkolakiesityksen 3 luvun 4 §:n mukaan johtokunta. Asioiden käsittelyä seurakunnan osa-alueen johtokunnassa ohjattaisiin kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston hyväksymällä hallintosäännöllä. Hallintosäännössä määriteltäisiin osa-alueen johtokunnan toimivalta. Hallintosäännössä olisi määrättävä seurakunnan osa-alueen nimi ja rajat sekä johtokunnan kokoonpano ja tehtävät. Seurakunnan osa-alueen hallintoa voisi siten johtaa esimerkiksi kappeliseurakunnan johtokunta tai seurakuntapiirin johtokunta.

37 §. Läsnäolo- ja puheoikeus kirkkoneuvoston, sen jaoston ja johtokunnan kokouksessa. Pykälässä säädettäisiin niistä henkilöistä, joilla on läsnäolo- ja puheoikeus kirkkoneuvoston, sen jaoston ja johtokunnan kokouksessa. Puheoikeus tarkoittaa oikeutta ottaa osaa kokouksen keskusteluun, mutta ei oikeutta osallistua päätöksentekoon.

Alistusmenettelyjen poistumisen myötä seurakunnan hallintoa ja toimielimiä koskevat kirkkovaltuuston työjärjestys, kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston ohjesääntö ja johtokuntien johtosäännöt koottaisiin yhdeksi, kaikkia toimielimiä koskevaksi hallintosäännöksi. Ehdotetun kirkkolain 3 luvun 19 §:n nojalla hallintosääntöön siirryttäisiin myös seurakuntayhtymissä. Kokouksessa voisi olla läsnä myös seurakunnan viranhaltija tai työntekijä, jos kirkkovaltuuston hyväksymässä hallintosäännössä on asiasta niin määrätty, tai muukin henkilö, jos kirkkoneuvosto yksittäistapauksessa niin päättää. Uusi säännös kirkkoneuvoston päätösvalasta olisi tarpeen, jotta esimerkiksi opetustarkoituksessa voidaan antaa henkilölle oikeus seurata kirkkoneuvoston kokousta.

38 §. Päätösten lähettäminen kirkkoneuvostolle. Pykälässä säädettäisiin velvollisuudesta lähettää johtokunnan ja ehdotetun kirkkolain 3 luvun 6 §:ssä tarkoitetun viranhaltijan ja luottamushenkilön päätökset kirkkoneuvostolle. Velvollisuus liittyy kirkkolakiehdotuksen 9 luvun 10 §:ään. Säännös ei koske kirkkoneuvoston jaostoa, koska se toimii samalla päätösvalalla kuin kirkkoneuvosto.

Alistusmenettelyjen poistumisen myötä seurakunnan hallintoa ja toimielimiä koskevat kirkkovaltuuston työjärjestys, kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston ohjesääntö ja johtokuntien johtosäännöt koottaisiin yhdeksi, kaikkia toimielimiä koskevaksi hallintosäännöksi. Tarkemmat määräykset päätöksen lähettämisestä kirkkoneuvostolle annettaisiin hallintosäännössä.

Säännöksessä ei enää mainittaisi toimikuntia, koska ne eivät käytä seurakunnan päätösvaltaa. Tämä ei estä esimerkiksi kirkkoneuvostoa edelleen asettamasta määräaikaista toimikuntia tarvittaviin valmistelutehtäviin.

39 §. Erimielisyyksien ratkaiseminen. Pykälässä säädettäisiin asioista, jotka on saatettava tuomiokapitulin ratkaistavaksi, jos kirkkoherra ja kirkkoneuvosto ovat niistä erimielisiä.

Seurakuntayhtymä ja seurakuntien yhteistoiminta

40 §. Perussääntöehdotus. Pykälässä yhdistettäisiin nykyisen kirkkolain ja kirkkojärjestyksen säännökset niistä tahoista, joiden tehtävänä on valmistella seurakuntayhtymän perussääntö. Pääsääntö on, että perussääntö valmistellaan paikallisesti. Jos seurakunnat eivät ole yksimielisiä perussäännön sisällöstä ja omaisuusluettelosta, tuomiokapitulin olisi määrättävä selvittäjä laatimaan ehdotus perussäännöksi. Tarvittaessa selvittäjä voitaisiin määrätä muulloinkin, kun tuomiokapituli katsoo sen tarpeelliseksi. Selvittäjän määrääminen ei siten vaatisi perusteeksi seurakunnasta tullutta aloitetta tai lain mukaista velvollisuutta perustaa seurakuntayhtymä. Pykälässä ei säädettäisi seurakuntien kuulemisesta, koska asianosaisia on aina kuultava hallintolain yleissäännöksen perusteella.

Pykälän 2 momentti olisi uusi ja siinä säädettäisiin ehdotettua 2 luvun 2 §:n 1 momenttia vastaavasti selvittäjän oikeudesta saada selvitystehtävänsä hoitamiseksi selvityksen kohteena olevilta seurakuntien ja seurakuntayhtymien viranomaisilta tietoja ja käyttöönsä asiakirjoja sekä myös apua selvitystehtävän suorittamisessa.

41 §. Perussäännön sisältö. Seurakuntayhtymälle hyväksyttävässä perussäännössä määrättäisiin seurakuntayhtymän toimivaltaan siirrettävät tehtävät. Lisäksi siinä annettaisiin muut määräykset, jotka ovat tarpeen seurakuntayhtymän ja siihen kuuluvien seurakuntien toimivallan osoittamiseksi.

42 §. Väliaikainen seurakuntayhtymä. Jollei seurakuntayhtymän perussääntöä ehdittäisi vahvistaa eikä toimielimiä valita ennen kuntajaon muutoksen voimaantuloa, seurakuntayhtymä aloittaisi toimintansa väliaikaisena seurakuntayhtymänä.

43 §. Väliaikaisen seurakuntayhtymän toimielimet. Yhdistyvien seurakuntien ja seurakuntayhtymien toimielimet jatkaisivat toimintaansa uusien toimielinten muodostamiseen saakka. Tuomiokapituli vahvistaisi väliaikaisen seurakuntayhtymän yhteisen kirkkovaltuuston paikkojen jaon seurakuntien kesken ja määräisi seurakuntien kirkkoherrojen keskuudesta väliaikaisen yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtajan.

44 §. Väliaikaisten toimielinten tehtävät. Väliaikaisten toimielinten olisi hoidettava välttämättömät tehtävät jo ennen seurakuntayhtymän toiminnan aloittamista. Toimielimeltä edellytettäisiin tapauskohtaista arviointia eri tehtävien välttämättömyydestä. Lisäksi pykälässä lueteltaisiin väliaikaisen yhteisen kirkkovaltuuston pakolliset tehtävät. Muut tarvittavat toimenpiteet määräisi tuomiokapituli.

45 §. Yhteisen kirkkovaltuuston jäsenet. Seurakunnan toimielimistä ja niiden päätösvallassa säädettäisiin kirkkolaissa, mutta toimielinten kokoonpanosta säädettäisiin kirkkojärjestyksessä. Pykälässä yhdistettäisiin

nykyisen kirkkolain ja kirkkojärjestyksen säännökset yhteisen kirkkovaltuuston jäsenten määrästä ja paikkojen jaosta seurakuntien kesken. Jäsenten määrä määräytyisi seurakuntien läsnä olevien jäsenten perusteella.

46 §. Yhteisen kirkkoneuvoston jäsenet. Yhteisen kirkkoneuvoston jäsenten tulisi olla seurakuntavaaleissa vaalikelpoisia seurakunnan jäseniä. Vaalikelpoisuudesta ja sen rajoituksista säädettäisiin kirkkolain 8 luvun 2 ja 3 §:ssä. Kirkkoherraa lukuun ottamatta kullakin jäsenellä olisi henkilökohtainen varajäsen. Yhteisen kirkkoneuvoston päätösten laillisuuden ja noudattamisen valvonnasta säädettäisiin kirkkoherran tehtävien yhteydessä 8 luvun 13 §:ssä.

Esityksessä ehdotetaan, että alistusmenettelyjen poistumisen myötä seurakunnan hallintoa ja toimielimiä koskevat kirkkovaltuuston työjärjestys, kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston ohjesääntö ja johtokuntien johtosäännöt koottaisiin yhdeksi, kaikkia toimielimiä koskevaksi hallintosäännöksi. Kirkkolain 3 luvun 19 §:n nojalla hallintosääntöön siirryttäisiin myös seurakuntayhtymissä. Tämän vuoksi ehdotetaan, että yhteisen kirkkoneuvoston jäsenmäärästä määrättäisiin hallintosäännössä.

47 §. Läsnäolo- ja puheoikeus yhteisessä kirkkoneuvostossa. Pykälässä säädettäisiin henkilöistä, joilla on läsnäolo- ja puheoikeus yhteisen kirkkoneuvoston kokouksessa. Ehdotetun alistusmenettelyjen poistumisen myötä seurakunnan hallintoa ja toimielimiä koskevat kirkkovaltuuston työjärjestys, kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston ohjesääntö ja johtokuntien johtosäännöt koottaisiin yhdeksi, kaikkia toimielimiä koskevaksi hallintosäännöksi. Ehdotetun kirkkolain 3 luvun 19 §:n nojalla hallintosääntöön siirryttäisiin myös seurakuntayhtymissä. Läsnäolo- ja puheoikeudesta voitaisiin siten määrätä hallintosäännössä. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi säännös yhteisen kirkkoneuvoston oikeudesta päättää läsnäolo- ja puheoikeuden antamisesta muullekin kuin pykälässä mainitulle henkilölle. Läsnäolo- ja puheoikeus ei sisällä oikeutta osallistua päätöksen tekemiseen.

48 §. Seurakuntaneuvoston jäsenet. Pykälässä säädettäisiin seurakuntaneuvoston puheenjohtajasta, muiden jäsenten määrästä ja varapuheenjohtajan valitsemisesta voimassa olevan kirkkolain ja kirkkojärjestyksen mukaisesti. Seurakuntaneuvoston jäsenet valitaan seurakuntavaaleilla.

49 §. Seurakuntaneuvoston johtokunta. Pykälässä säädettäisiin seurakuntaneuvoston alaisista johtokunnista ja siitä, että niihin sovelletaan samoja säännöksiä kuin kirkkoneuvoston alaisiin johtokuntiin. Esityksessä ehdotetaan, että alistusmenettelyjen poistumisen myötä seurakunnan hallintoa ja toimielimiä koskevat seurakuntaneuvoston ohjesääntö ja johtokuntien johtosäännöt koottaisiin yhdeksi, kaikkia seurakunnan toimielimiä koskevaksi hallintosäännöksi. Johtokuntien tehtävistä määrättäisiin siten hallintosäännössä.

Myös yhtymään kuuluvassa seurakunnassa saattaa olla osa-aluehallinto, jolloin sen johtokuntaan sovellettaisiin ehdotettua 36 §:n 2 momenttia. Säännöksessä ei enää mainittaisi toimikuntia, koska ne eivät käytä seurakunnan päätösvaltaa. Tämä ei estä seurakuntaneuvostoa edelleen asettamasta määräaikaaisia toimikuntia tarvittaviin valmistelutehtäviin.

50 §. Seurakuntaneuvoston kuuleminen. Pykälässä säädettäisiin niistä yhteisen kirkkovaltuuston päätösvaltaan kuuluvista asioista, joista seurakuntaneuvostolle tulisi varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Jos seurakuntaneuvosto ei anna lausuntoa, asia voidaan ratkaista ilman sitä.

Pykälän 4 kohdassa tarkoitettaisiin yhteisten työmuotojen olennaisia muutoksia tai muuta järjestämistä, joka vaikuttaa seurakuntayhtymän seurakuntien toimintaan. Seurakuntaneuvostoa tulisi kuulla myös järjestelyistä, joilla siirretään tehtäviä seurakuntayhtymän ja seurakunnan välillä. Pykälän 5 kohdassa seurakuntajaon muuttaminen käsittäisi kaikki muutostilanteet. Pykälän 7 kohdassa tarkoitettaisiin kaikkia päätöksiä, jotka koskevat seurakunnan toiminnassa käytettäviä rakennuksia. Yleensä kyse on rakentamis- ja korjaamistoimenpiteistä.

51 §. Yhteistoimintasopimus. Pykälässä säädettäisiin ehdotetun kirkkolain 3 luvun 20 §:n 1 momentin mukaisen seurakuntien yhteistoimintasopimuksen sisällöstä. Pykälä vastaa asiasisällöltään muutoin voimassa olevaa kirkkolakia ja kirkkojärjestystä, mutta johtokunnan asettaminen tehtävää hoitamaan ei olisi enää pakollista. Jos johtokunta katsotaan tarpeelliseksi, yhteistoimintasopimuksessa olisi mahdollista määrätä johtokunnan jäsenten valinnasta. Kirkkohallitus voisi ohjeistaa seurakuntia yhteistoiminnan järjestämisestä ja hallinnosta 5 luvun 13 §:ssä säädettyjen tehtäviensä nojalla, joten voimassa oleva kirkkojärjestyksen säännös seurakuntien ohjeistamisesta olisi tarpeeton.

Kirkolliset rakennukset, hautaustoimi ja kulttuurihistoriallisesti arvokas omaisuus

52 §. Kirkko. Pykälään ehdotetaan yhdistettäväksi voimassa olevan kirkkolain ja kirkkojärjestyksen säännökset kirkosta. Jokaisella seurakunnalla tulisi olla oma, sen hallinnassa oleva kirkko. Säännös mahdollistaisi myös kirkon tai kirkkotilan vuokraamisen. Samalla alueella kieliperusteella toimivilla seurakunnilla voisi olla yhteinen kirkko.

53 §. Kirkon vihkiminen ja käyttö. Uusi kirkko olisi pyhitettävä Jumalalle vihkimällä. Uusi kirkko tarkoittaisi rakennusta, jota ei ole aiemmin käytetty kirkkona.

54 §. Kappeli. Kappeli ei ole ehdotetun kirkkolain 3 luvun 21 §:ssä tarkoitettu kirkollinen rakennus. Sen vihkimiseen ja käyttöön sovellettaisiin kuitenkin kirkkoa koskevia säännöksiä.

55 §. Hautausmaa ja vainajien säilytystila. Seurakunnalla ja seurakuntayhtymällä on hautaustoimilain nojalla velvollisuus ylläpitää yleisiä hautausmaita. Velvollisuus voitaisiin täyttää yhteistyössä toisen seurakunnan tai seurakuntayhtymän kanssa. Seurakunta voisi käyttää myös muuta vihittyä hautausmaata, kuten kaupungin omistamaa hautausmaa-aluetta. Hautausmaan hoidosta säädettäisiin hautausmaan hoitosuunnitelmaa koskevassa 58 §:ssä.

Vainajien hautaan siunaaminen edellyttäisi vainajien väliaikaista säilyttämistä siunauskappelin tai hautausmaan läheisyydessä. Säilytystilan ei tarvitsisi sijaita seurakunnan alueella. Seurakunnalla tulisi olla riittävät tilat vainajien tavanomaista säilytystä varten.

Nykyisen kirkkojärjestyksen säännös krematorion perustamisesta ehdotetaan jätettäväksi pois tarpeettomana, koska siitä säädetään hautaustoimilaissa.

56 §. Hautausmaan vihkiminen. Pykälässä säädettäisiin velvollisuudesta vihkiä hautausmaa ja siunauskappeli ennen kuin niitä ryhdytään käyttämään.

57 §. Hautausmaakaava ja hautausmaan käyttösuunnitelma. Pykälässä säädettäisiin hautausmaakaavan ja hautausmaan käyttösuunnitelman laatimisesta ja niissä määrättävistä asioista. Ohjeistukset hyväksyisi kirkkolain 3 luvun 35 §:n nojalla kirkkovaltuusto. Pykälään ehdotetaan lisäystä, jonka mukaan käyttösuunnitelmassa tulisi ottaa huomioon hautausmaan eri osien kulttuurihistorialliset arvot. Seurakunnan hautaustöissä tulisi kiinnittää huomiota hautausmaan vanhoihin ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaisiin alueisiin.

58 §. Hautausmaan hoitosuunnitelma. Ehdotettu säännös hautausmaan hoitosuunnitelmasta on uusi. Hautaustoimilain 13 §:n mukaan hautausmaan ylläpitäjän tulee hoitaa hautausmaata sen arvoa vastaavalla ja vainajien muistoa kunnioittavalla tavalla. Hautaustoimilaki asettaa seurakunnille hautausmaiden ylläpitäjänä hoitovelvoitteen, jota on tarpeen täsmentää kirkkojärjestyksessä.

Säännöksen tarkoituksena on selkeyttää seurakunnan ja hautaoikeuden haltijan hoitovastuita ja tuoda lisää suunnitelmallisuutta hautausmaan hoitoon. Seurakunnan tulisi määritellä hoitosuunnitelmassa, mitkä ovat seurakunnan ja mitkä omaisten tehtäviä. Seurakunnan olisi kuitenkin huolehdittava hautausmaan yleisilmeestä.

59 §. Hautakartta. Pykälässä säädettäisiin hautakartasta. Hautakartasta tulisi käydä ilmi hautojen sijainti.

Säännöksessä käytetään hautaustoimen ohjesäännössä vakiintuneita käsitteitä. Hauta on hautausmaalla sijaitseva, leveys-, pituus- ja syvyysmitoilla määritelty alue, joka on varattu yhden tai useamman vainajan hautaamista varten. Hautapaikka on yhtä tai useampaa päällekkäin haudattavaa arkkua varten varattu tila haudassa. Hautasija on yhden arkun tai tuhkauurnan paikka haudassa. (Kirkkolain uudistamiskomitean mietintö, s.76, Suomen ev.-lut. kirkon keskushallinto Sarja A 1988:2)

60 §. Muistomerkit. Seurakunnan tai seurakuntayhtymän hallinnassa oleva paikka, jossa on ollut kirkko, hautausmaa tai siunauskappeli, tulisi merkitä muistotaululla tai muulla muistomerkillä. Haudalla oleva tai teillisesti tai historiallisesti arvokas rakennelma tai muistomerkki tulisi suojella hautaoikeuden lakattua. Jos rakennelmaa tai muistomerkkiä ei voitaisi jättää haudalle, se tulisi siirtää sopivaan paikkaan tai säilyttää muulla sen arvolle sopivalla tavalla. Rakennelmilla ei tarkoitettaisi haudoilla olevia hautakappeleita ja niihin verrattavia rakennuksia, joita suojellaan kirkkolain nojalla kirkollisina rakennuksina.

61 §. Kulttuurihistoriallisesti arvokas omaisuus. Pykälässä säädetään seurakunnan ja seurakuntayhtymän velvollisuudesta pitää huolta omistuksessaan tai hallinnassaan olevasta kulttuurihistoriallisesti arvokkaasta omaisuudesta ja esineistöstä.

Kirkonkirjat

62 §. Jäsenrekisterin tietosisältö. Jäsenrekisteriin talletettaisiin uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain nojalla tiedot jäsenen kasteesta, vihkimisestä ja hautaamisesta sekä säännöksen sallimana muuna tietona tiedot rippikoulun suorittamisesta, konfirmaatiosta, avioliiton siunaamisesta, hautaan siunaamisesta ja luottamustehtävistä. Ne luottamustehtävät, joista talletettaisiin tiedot jäsenrekisteriin, lueteltaisiin pykälän 2 momentissa. Säännökseen ehdotetaan lisättäväksi tieto jäsenyydestä kirkon työmarkkinalaitoksen valtuuskunnassa. Työmarkkinalaitoksen valtuuskunnasta säädettäisiin ehdotetun evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitosta koskevan lain 2 §:ssä.

63 §. Keskusrekisteri. Pykälässä säädettäisiin, että kirkonkirjojen rekisterinpitäjiä olisivat seurakuntien yhteiset keskusrekisterit, eivätkä seurakunnat toimisi enää kirkonkirjojen osalta itsenäisinä rekisterinpitäjinä. Myöskään rekisterinpitäjän vastuualueeseen liittyviä tehtäviä ei siten voisi enää jättää osittain seurakunnille.

Jo olemassa olevien keskusrekisterien organisoitumisessa on käytetty mahdollisuutta sopia seurakunnille kuuluvien tehtävien yhteisestä hoitamisesta. Sopimuksissa on myös määritelty ns. isäntaseurakunta tai seurakuntayhtymä, jonka alaisuudessa yhteistoimintaorganisaatio toimii. Tähän asiantilaan ei ehdotettaisi muutosta, vaan jatkossakin keskusrekisterien toimialue määräytyisi seurakuntien tai seurakuntayhtymien keskinäisen sopimuksen perusteella.

Pykälän 1 momentin mukaan seurakunnat ja seurakuntayhtymät järjestäisivät kirkonkirjojen pitämisen yhteisenä keskusrekisterinä soveltaen 51 §:ää. Ehdotetun kirkkolain 3 luvun 20 §:n 1 momentissa säädettäisiin sopimuksista seurakuntien ja seurakuntayhtymien niille kuuluvien tehtävien yhteisestä hoitamisesta. Säännöstä täydentäisi tämän luvun 51 §, jossa säädettäisiin tarkemmin yhteistoimintasopimuksesta. Sopimuksessa olisi määrättävä tehtävä, jota seurakunta tai seurakuntayhtymä hoitaa, perusteet, joiden mukaan tehtävän hoidosta aiheutuvat kustannukset jaetaan, sekä sopimuksen irtisanomisehdot ja talouden selvittäminen. Yhteistä tehtävää varten voitaisiin asettaa johtokunta, jolloin yhteistoimintasopimuksessa voitaisiin määrätä johtokunnan jäsenten lukumäärä ja se, kuinka monta jäsentä kukin seurakunta tai seurakuntayhtymä saa johtokuntaan valita. Sopimusosapuolia olisi kuultava ennen johtokunnan johtosäännön hyväksymistä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin keskusrekisterin perustamisesta ja siihen kuuluvasta päätösvallassa. Seurakuntayhtymässä tulisi ennen keskusrekisterin perustamista pyytää seurakuntayhtymään kuuluvilta seurakunnilta lausunto, vaikka kaikki sen seurakunnat eivät liittyisikään kyseiseen keskusrekisteriin. Keskusrekisteri aiheuttaisi kuitenkin seurakuntayhtymän hallintoon ja talouteen sellaisia muutoksia, että olisi asianmukaista kuulla asiasta seurakuntayhtymään kuuluvia seurakuntia. Ennen keskusrekisterin perustamista olisi myös edelleen pyydettävä kirkkohallituksen lausunto.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin jo olemassa olevaan keskusrekisteriin liittymisestä tai siitä eroamisesta. Myös seurakuntayhtymään kuuluva seurakunta voisi tehdä asiassa itsenäisen päätöksen. Asia on noussut

esille kaksikielisissä seurakuntayhtymissä, joissa seurakunnat ovat halunneet liittyä omaan enemmistökieltään edustavaan keskusrekisteriin. Koska seurakunnan olisi jatkossa kuuluttava keskusrekisteriin, tarkoittaisi keskusrekisteristä eroaminen sitä, että seurakunnan olisi liityttävä samalla johonkin toiseen olemassa olevaan keskusrekisteriin. Keskusrekisteri voisi myös purkautua, jos kaikki siihen kuuluvat seurakunnat päättäisivät liittyä johonkin toiseen keskusrekisteriin. Purkautumisen ehdoista ja talouden jakamisesta sovittaisiin 1 momentissa tarkoitetussa yhteistoimintasopimuksessa. Säännöksessä on otettu huomioon, että jo olemassa olevat keskusrekisterit voisivat myös laajentua siten, että niihin liittyy uusia seurakuntia. Keskusrekisterin toiminta-alueen muutoksista olisi pyydettävä keskusrekisteriin kuuluvilta seurakunnilta lausunto tilanteissa, joissa muutoksella on vaikutusta yhteistoimintasopimusten sisältöön.

64 §. Todistukset. Pykälässä säädettäisiin kirkonkirjoihin perustuvien todistusten, otteiden ja jäljennösten antamisesta. Kirkonkirjoihin liittyvistä viranomais-toiminnoista vastaisivat jatkossa keskusrekisterit, joten maininta kirkkoherrasta poistettaisiin.

65 §. Jäsenrekisteritietojen luovuttaminen. Pykälässä säädettäisiin tietojen luovuttamisesta tilanteessa, jossa luovutuspäätöksen tekee kirkkolain mukaan kirkkohallitus. Kysymys olisi teknisen rajapinnan välityksellä tapahtuvasta tietojen luovuttamisesta ja muusta kuin kirkon jäsenten yksittäisten tietojen luovuttamisesta. Kirkkohallitus voisi luovuttaa tiedot taikka sopia tietojen luovuttamisesta seurakunnan tai keskusrekisterin kanssa.

66 §. Kirkonkirjojen säilyttäminen ja tallettaminen. Pykälässä säädettäisiin kirkonkirjojen säilyttämisestä ja tallettamisesta arkistolaitokseen. Pykälässä ei enää säädettäisi seurakunnan arkistoon kuuluvien asiakirjojen säilyttämisestä. Arkistotilaa koskevista vaatimuksista säädettäisiin tarkemmin 10 luvun 11 §:ssä.

4 luku **Hiippakunta**

1 §. Piispan viran täyttäminen. Voimassa olevan kirkkolain 20 luvun 7 §:n 8 kohdassa kirkolliskokoukselle säädetyt tehtävät perustaa ja lakkauttaa arkkipiispan ja piispojen virat siirtyisivät kirkon sisäisen hallinnon järjestämistä koskevin asioina kirkkojärjestykseen pykälän 1 momentiksi. Tuomiokapituli vastaa piispan viran täyttöprosessiin ryhtymisestä. Täyttömenettely alkaisi, kun tuomiokapituli määrää piispan vaalin toimitettavaksi.

Piispan vaalista säädettäisiin ehdotetussa 9 luvussa. Tuomiokapituli antaa valituksi tulleelle papille viranhoidtomääräyksen piispan virkaan.

2 §. Piispan vihkiminen tai virkaan asettaminen. Kun henkilö valitaan ensimmäisen kerran piispan virkaan, hänet vihitaan piispaksi. Piispan virkaan toistamiseen valittu asetetaan virkaan. Piispaksi vihkiminen tai virkaan asettaminen toimitettaisiin sen hiippakunnan tuomiokirkossa, jonka piispaksi pappi on valittu.

3 §. Piispan lupaus. Piispaksi vihittävä pappi antaisi vihkimisen yhteydessä lupauksen. Lupauksessa tuotaisiin esiin viran sisältö, vastuut ja velvollisuudet, joihin piispa sitoutuu lupauksen antaessaan.

4 §. Piispan tehtävät. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin piispan kaitsentatehtävästä, jossa on kysymys piispan hengellisestä johtajuudesta. Pykälästä jätettäisiin pois voimassa olevan kirkkojärjestyksen erillinen säännös piispan tehtävästä valvoa, että papit ja seurakuntien muut viranhaltijat ja työntekijät ovat oppinsa puolesta nuhteettomia ja käyttäytyvät elämässään kristillisesti. Säännöksen sisällön on katsottava kuuluvan jo sinällään piispan kaitsentatehtävään. Sen sanamuoto on lisäksi jännitteessä perustuslaissa säädettyjen perusoikeuksien, kuten yksityiselämän suojan kanssa ja voimassa olevan kirkkolain kanssa siltä osin, että kuiltä seurakunnan työntekijöiltä ei edellytetä kirkon jäsenyyttä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tarkemmin piispan tehtävistä. Sen kohdissa 2–5 tarkennettaisiin kirkkolaisissa säädettyä piispan valvontatehtävää. Tehtäväluettelon 2 ja 3 kohtaa ehdotetaan täsmennettäväksi kirkon vaalijärjestyksen kumoutuessa. Tehtäväluettelon 5 kohtaan ehdotetaan siirrettäväksi säännös piispantarkastuksista hiippakunnan seurakunnissa ja seurakuntayhtymissä.

Piispan tehtäväluettelo ei olisi tyhjentävä, vaan piispan tehtävistä säädettäisiin myös muualla kirkkolaissa ja kirkkojärjestyksessä. Säännös siitä, että piispan tulee hoitaa tässä laissa ja kirkkojärjestyksessä säädetty muut tehtävät, ehdotetaan kuitenkin poistettavaksi. Laissa tai sen nojalla annetuissa säädöksissä säädettyjen tai määrättyjen tehtävien hoitamisen voidaan katsoa kuuluvan piispan virkavelvollisuuksiin.

5 §. Arkkipiispan ja arkkihiippakunnan piispan vastualueet. Pykälässä säädettäisiin piispan tehtävien ja vastuiden jakautumisesta arkkihiippakunnassa. Työtehtäviin kuuluvien vastuiden jakaantuminen arkkihiippakunnan sisällä voidaan katsoa kuuluvan pääsääntöisesti hiippakunnan omaan työnjohdolliseen toimivaltaan.

Arkkihiippakunnan seurakunnista osa kuuluu arkkipiispan ja osa piispan vastuualueeseen. Pykälästä ehdotetaan poistettavaksi säännös siitä, että kirkolliskokous päättäisi, mitkä arkkihiippakunnan seurakunnista kuuluvat arkkipiispan ja mitkä piispan ensisijaiseen vastuualueeseen. Kirkolliskokous on 6 päivänä marraskuuta 1997 päättänyt, että arkkipiispan ensisijaiseen vastuualueeseen kuuluvat Turun tuomiorovastikunnan sekä Naantalin ja Mynämäen rovastikuntien seurakunnat. Marraskuussa 1999 kirkolliskokous on muuttanut aiempaa päätöstään sen jälkeen, kun Turun arkkihiippakunnan tuomiokapituli oli päättänyt lakkauttaa Mynämäen rovastikunnan. Kirkolliskokous on muuttanut 1997 ja 1999 tekemiään päätöksiä 5.5.2017 siten, että arkkipiispan vastuualueeseen kuuluvat Turun tuomiorovastikunnan seurakunnat ja arkkihiippakunnan piispan ensisijaiseen vastuualueeseen kuuluvat arkkihiippakunnan muut seurakunnat. Voimassa olevan säännöksen kirkolliskokouksen toimivallasta voidaankin katsoa olevan ristiriidassa sen kanssa, että kirkkohallituksen toimivaltaan kuuluu päättää seurakuntajaosta ja tuomiokapitulin toimivaltaan kuuluvat päätökset rovastikuntajaosta. Ehdotuksen mukaan pykälässä säädettäisiin ainoastaan siitä, että osa arkkihiippakunnan seurakunnista tulee kuulua arkkipiispan ensisijaiseen vastuualueeseen. Hiippakunnan sisäiseen ratkaisovaltaan jäisi, mitkä arkkihiippakunnan seurakunnista kuuluisivat arkkipiispan ensisijaiseen vastuualueeseen ja mitkä seurakunnat piispan ensisijaiseen vastuualueeseen.

6 §. Piispan tehtävien tilapäinen hoitaminen. Pykälässä säädettäisiin arkkipiispan ja piispan tehtävien tilapäisestä hoitamisesta piispanviran ollessa avoinna tai piispan ollessa estynyt hoitamasta virkaansa. Arkkipiispa ja piispa tarvitsevat sijaisen myös ollessaan esteellisiä käsittelemään asiaa. Pykälä vastaisi muutoin voimassa olevaa kirkkolakia, mutta selkeyden vuoksi piispaksi tai papiksi vihkiminen erotettaisiin niistä kii-reellisistä ja välttämättömistä piispan tehtävistä, jotka tuomiorovasti tai pappisasessori saa hoitaa. Sijaisjär-jestely koskee kirkon sisäisen hallinnon järjestämistä, joten se ehdotetaan otettavaksi kirkkojärjestykseen.

7 §. Piispantarkastus. Piispantarkastus kuuluu ehdotetun kirkkolain 4 luvun 3 §:n mukaiseen piispan val-vontatehtävään. Piispantarkastuksen sisältö, sen tavoitteet ja se, kuinka usein tarkastuksia pidetään, olisivat piispan harkintavallassa. Hyvän hallinnon periaatteiden mukaan hänen tulee kuitenkin keskustella asiasta seurakunnan kirkkoherran tai seurakuntayhtymän johtavien viranhaltijoiden kanssa. Koska piispantarkastuk-sen sisältö on piispan harkintavallassa, erillistä säännöstä hallinnon ja talouden tarkastuksesta ei tarvittaisi. Piispantarkastuksessa pidetään pöytäkirjaa ja kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston on ryhdyttävä toi-menpiteisiin tarkastuksessa ilmenneiden puutteiden korjaamiseksi. Valvontaviranomaisena piispalla olisi myös toimivalta huomauttaa seurakuntaa tai seurakuntayhtymää, jos tarvittaviin toimenpiteisiin ei ole ryh-dytty.

Tarkastusta suorittavien viranhaltijoiden ja asiantuntijoiden oikeudesta saada tietoja ja nähtäväkseen asiakir-joja salassapitoa koskevien säännösten estämättä säädettäisiin kirkkolain 9 luvun 5 §:n 2 momentissa. Käy-tännössä piispa voisi tuomiokapitulin viranhaltijoiden lisäksi määrätä myös lääninrovastin suorittamaan tar-kastuksen, esimerkiksi toimittamaan niin sanotun seurantatarkastuksen siitä, mihin toimenpiteisiin seurakun-nassa on ryhdytty varsinaisessa piispantarkastuksessa huomattujen ongelmien poistamiseksi.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin kirkkohallituksen mahdollisuudesta antaa seurakuntien ja seurakuntayh-tymien hallinnon ja talouden tarkastusta koskevia tarkempia ohjeita. Ohjeiden tarkoituksena olisi auttaa piis-paa ja tuomiokapitulia niille kuuluvassa tarkastustehtävässä. Kirkkohallituksen tehtävänä olisi ehdotetun 5 luvun 13 §:n mukaan antaa seurakunnille ja seurakuntayhtymille tarkempia määräyksiä kirjanpidosta ja pal-kanlaskennasta sekä edistää seurakuntien työtä. Siten on tarkoituksenmukaista, että kirkkohallituksen toimi-valtaan kuuluu antaa myös piispaintarkastukseen kuuluvan hallinnon ja talouden tarkastuksen osalta tarkem-pia ohjeita.

8 §. Synodaalikokous ja hiippakuntapäivä. Pykälässä säädettäisiin synodaalikokouksesta ja hiippakunta-päivästä. Koska synodaalikokousten merkitys on vähentynyt piispan ja tuomiokapitulin lisättyä ja monipuo-listettua yhteydenpitoa papistoon, myöskään synodaalikokousten järjestämistiheydestä ei enää säädettäisi, vaan niitä järjestettäisiin tarvittaessa. Arkkihiippakunnassa kutsun synodaalikokoukseen tai hiippakuntapäi-vään voisi antaa joko piispa tai arkkipiispa.

9 §. Hiippakuntavaltuuston kokoonpano. Pykälässä säädettäisiin hiippakuntavaltuuston jäsenistä sekä ko-kouksessa läsnäolo- ja puheoikeutetuista voimassa olevan kirkkolain mukaisesti. Läsnäolo- ja puheoikeus

ehdotetaan kuitenkin poistettavaksi hiippakuntaan kuuluvalta kirkkohallituksen pappisjäseneltä. Kirkkohallituksen maallikkojäsen on riittävä yhteys hiippakuntavaltuuston ja kirkkohallituksen välillä. Ehdotetun kirkkolain 9 luvun 16 §:n mukaan hiippakuntavaltuuston kokoukset olisivat yleensä julkisia, jolloin niitä voi vapaasti seurata. Läsnäolo- ja puheoikeus mahdollistaa läsnäolon myös silloin, kun kokous ei ole julkinen. Kyse on kirkon sisäisen hallinnon järjestämisestä, joten asiasta ehdotetaan säädettäväksi kirkkojärjestyksessä.

Hiippakuntavaltuuston puheenjohtajana olisi edelleen maallikkojäsen. Puheenjohtajan vaalissa äänioikeus on kaikilla hiippakuntavaltuuston jäsenillä. Varapuheenjohtajaksi voitaisiin valita myös pappisjäsen. Hiippakuntavaltuuston varapuheenjohtaja toimisi kokouksessa puheenjohtajana varsinaisen puheenjohtajan ollessa estynyt tai esteellinen.

10 §. Hiippakuntavaltuuston tehtävät. Ehdotetussa kirkkolaissa säädettäisiin hiippakuntavaltuustoaloitteiden käsittelystä, muutoin hiippakuntavaltuuston tehtävistä säädettäisiin tyhjentävästi tässä pykälässä. Hiippakuntavaltuusto käyttäisi hiippakunnan ylintä päätösvaltaa toiminta- ja talousasioissa. Hiippakuntien talous olisi osa kirkon keskusrahaston taloutta ehdotetun kirkkolain 6 luvun perusteluista ilmenevällä tavalla. Kirkolliskokous hyväksyisi kirkon keskusrahaston talousarvion hiippakuntavaltuustojen ehdotusten ja kirkkohallituksen tekemän talousarvioesityksen pohjalta. Kirkolliskokous vahvistaisi hiippakunnan tilinpäätöksen osana kirkon keskusrahaston tilinpäätöstä ja myöntäisi vastuuvapauden. Tästä syystä pykälän sanamuotoa ehdotetaan selvennettäväksi korvaamalla voimassa olevassa laissa käytetty käsite tilinpäätös käsitteellä talouskertomus.

11 §. Piispa tuomiokapitulin johtajana. Pykälässä säädettäisiin piispan tehtävästä johtaa tuomiokapitulin virastoa. Arkkihiippakunnan piispan ja arkkipiispan välisestä työnjaosta ei enää säädettäisi kirkkojärjestyksessä, vaan niistä tulisi määrätä arkkihiippakunnan tuomiokapitulin työjärjestyksessä.

12 §. Tuomiokapitulin jäsenet ja läsnäolo- ja puheoikeudet. Pykälässä säädettäisiin tuomiokapitulin jäsenistä ja puheenjohtajuudesta sekä läsnäolo- ja puheoikeudesta tuomiokapitulin istunnossa voimassa olevaa kirkkolakia ja kirkkojärjestystä vastaavasti. Ehdotuksen mukaan hiippakunnan toimielinten kokoonpanosta säädettäisiin kirkkojärjestyksessä.

13 §. Tuomiokapitulin varajäsenet ja lisäjäsen. Pykälässä säädettäisiin tuomiokapitulin varajäsenistä ja kenttäpiispan osallistumisesta tuomiokapitulin istuntoon lisäjäsenenä silloin, kun käsitellään ehdotetun kirkkolain 10 luvun 3 tai 4 §:ssä tarkoitettua sotilaspapille annettavaa kirjallista muistutusta taikka pappisvirasta pidättämistä tai erottamista. Pykälä vastaa asiasisällöltään voimassa olevaa kirkkolakia, mutta kirkon sisäisen hallinnon järjestämistä koskevana se ehdotetaan siirrettäväksi kirkkojärjestykseen.

14 §. Tuomiokapitulin jäsenten kelpoisuus ja valinta. Pykälässä säädettäisiin tuomiokapitulin viranhaltijajäsenten kelpoisuusvaatimuksista ja valinnasta voimassa olevan kirkkojärjestyksen mukaisesti. Maallikkojäsenen kelpoisuus perustuu yleiseen luottamushenkilön kelpoisuuteen, josta säädettäisiin kirkkolain 8 luvussa.

Alistusasioiden poistuessa tuomiokapituli ei enää hoitaisi lainkäyttöasioita. Pääasiallisesti tuomiokapitulin tehtävänä olisi hoitaa hallinnollisia asioita. Lakimiesasessorilta edellytettäisiin oikeustieteen muuta ylempää korkeakoulututkintoa kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkintoa. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi oikeustieteen maisterin ja aikaisempaa oikeustieteen kandidaatin tutkintoa. Lisäksi vaadittaisiin perehtyneisyyttä hallintoon. Edellytykset vastaavat nykyisiä kelpoisuusvaatimuksia.

15 §. Pappisasessorin ja maallikkojäsenen toimikausien rajoitus. Nykyisen kirkkojärjestyksen säännöstä ehdotetaan selvennettäväksi lisäyksellä, jonka mukaan toimikausien rajoitus koskisi vain samaa hiippakuntaa. Jos kaksi toimikautta palvellut maallikkojäsen tai pappisasessori siirtyisi toiseen hiippakuntaan, hänet voitaisiin valita myös siellä kahdeksi toimikaudeksi tehtävään.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin uuden vaalin toimittamisesta tilanteessa, jossa maallikkojäsen tai pappisasessori menettää vaalikelpoisuutensa tai kuolee kesken toimikauden. Vaalikelpoisuudesta kirkollisiin luotamustoimiin säädettäisiin ehdotetun kirkkolain 8 luvun 2 ja 3 §:ssä. Vaalikelpoisuuden menettäisi esimerkiksi siirtymällä hiippakunnasta toiseen kesken toimikauden.

16 §. Tuomiokapitulin tehtävät. Pykälä täydentäisi kirkkolain 4 luvussa säädettyjä tuomiokapitulin viranomaistehtäviä niillä tehtävillä, joista ei ole tarpeen säätää laissa. Voimassa olevan säännöksen mukaan tuomiokapituli ottaa ja irtisanoo tuomiokapitulin viranhaltijat ja työntekijät. Koska palvelussuhde voidaan myös purkaa, säännöksen sanamuotoa selvennettäisiin tältä osin.

Päätöksentekoa rovastikuntajaosta voidaan pitää kirkon ja hiippakunnan sisäiseen hallintoon kuuluvana, joten siitä voidaan säätää kirkkojärjestyksessä. Rovastikunnat ovat hiippakunnan seurakuntien ja seurakuntayhtymien yhteistyöalueita. Lääninrovastin tehtävänä on puolestaan toimia piispan ja tuomiokapitulin apuna hiippakunnan hallinnossa rovastikuntansa alueella. Lääninrovastin tehtävistä säädettäisiin tarkemmin ehdotuksessa 19 §:ssä.

17 §. Asian esittely tuomiokapitulissa. Nykyisiä säännöksiä vastaavasti tuomiokapituli ratkaisisi asiat tuomiokapitulin jäsenen tai tuomiokapitulin esittelijäksi määräämän viranhaltijan esittelystä. Viranhaltijan ratkaistavaksi määrätty asiat voitaisiin päättää ilman esittelyä. Esittelystä määrättäisiin tarkemmin tuomiokapitulin työjärjestyksessä.

18 §. Rovastikunta. Rovastikunnasta ehdotetaan säädettäväksi uusi erillinen pykälä, jossa määriteltäisiin rovastikunnan alue. Hiippakunnat on jaettu rovastikunniksi, jotka muodostuvat kahdesta tai useammasta seurakunnasta. Rovastikuntajaosta päättäminen kuuluisi tuomiokapitulin tehtäviin, joista säädettäisiin 16 §:ssä. Pykälän 2 momentissa määriteltäisiin tuomiorovastikunta.

19 §. Lääninrovastin valinta ja tehtävät. Tuomiokapitulin neljäksi vuodeksi kerrallaan nimeämä lääninrovasti ohjaisi ja valvoisi piispan ja tuomiokapitulin apuna rovastikunnan kirkollista toimintaa. Kirkon sisäisenä asiana lääninrovastia koskevat säännökset ehdotetaan siirrettäväksi kirkkolaista kirkkojärjestykseen. Erikseen ei enää säädettäisi lääninrovastin tehtäväksi kutsua tarvittaessa rovastikunnan papit ja lehtorit kokoukseen käsittelemään teologisia kysymyksiä sekä seurakuntien toimintaa koskevia asioita. Lääninrovasti voisi ohjaus- ja valvontatehtävänsä perusteella kutsua koolle rovastikuntansa papit ja lehtorit ilman erillistä säännöstä.

5 luku **Keskushallinto**

1 §. Kirkolliskokouksen edustajapaikkojen jako. Pykälässä säädettäisiin kirkolliskokouksen edustajapaikkojen jaosta hiippakuntien kesken, edustajan vaalikelpoisuuden lakkaamisesta ja Ahvenanmaan seurakuntien edustuksen varmistamisesta maallikkoedustajien vaalissa. Kirkkohallitus päättäisi edustajapaikkojen jaosta.

2 §. Kirkolliskokouksen kokoontuminen. Pykälässä säädettäisiin kirkolliskokouksen kokoontumisajankohdasta, menettelystä edustajan ollessa estynyt saapumaan kirkolliskokoukseen ja istuntokauden avajaisista. Istuntokaudella tarkoitetaan yhtenäistä työskentelyjaksoa.

3 §. Kirkolliskokouksen puheenjohtaja ja toimitelimet. Pykälässä säädettäisiin kirkolliskokouksen puheenjohtajista, valiokunnista, puhemiesneuvostosta, laajennetusta puhemiesneuvostosta ja valitsijamiehistä, joista määrättäisiin työjärjestyksessä, sekä kirkolliskokouksen päätösvallasta vahvistaa edustajille ja toimihenkilöille maksettavat palkkiot ja korvaukset. Kirkolliskokous vahvistaisi itselleen työjärjestyksen kirkkolain 9 luvun 9 §:n nojalla.

4 §. Läsnäolo- ja puheoikeus kirkolliskokouksen täysistunnossa. Pykälässä säädettäisiin henkilöistä, joilla on läsnäolo- ja puheoikeus kirkolliskokouksen täysistunnossa. Lisäksi kirkolliskokouksen työjärjestyksessä voitaisiin määrätä kirkkohallituksen jäsenen läsnäolo- ja puheoikeudesta kirkolliskokouksen täysistunnossa.

5 §. Esitysten ja aloitteiden käsittely kirkolliskokouksessa. Pykälässä säädettäisiin esitysten ja aloitteiden käsittelemisestä kirkolliskokouksessa. Äänestyksen ja vaalin toimittamisesta sekä enemmistöpäätöksen periaatteesta säädettäisiin ehdotetun kirkkolain 9 luvussa ja kirkkojärjestyksen 10 luvussa. Kirkolliskokouksen määräenemmistön vaativista päätöksistä säädettäisiin kirkkolain 5 luvun 4 §:ssä.

6 §. Lausunnot kirkolliskokoukselle. Pykälässä säädettäisiin siitä, mistä asioista on piispainkokoukselle tai kirkkohallitukselle varattava tilaisuus antaa lausunto ennen kuin siitä päätetään kirkolliskokouksessa.

7 §. Kirkon laintarkastustoimikunta. Pykälässä säädettäisiin kirkon laintarkastustoimikunnan tehtävistä, ohjesäännön hyväksymisestä ja jäsenten valinnasta.

8 §. Kirkkohallituksen ohjesääntö. Pykälässä säädettäisiin kirkkohallituksen ohjesäännön hyväksymisestä ja kirkolliskokouksen valvontavallasta suhteessa kirkkohallitukseen. Ohjesäännössä määrätään kirkkohallituksen täysistunnossa ratkaistavista asioista, virasto-organisaatiosta sekä osastojen ja erillisyksiköiden toimialasta. Kirkkohallituksen itsensä hyväksymässä työjärjestyksessä määrätään muun muassa asioiden valmistelusta, esittelystä ja käsittelemisestä sekä päätösvallan siirtämisestä viranhaltijoille.

9 §. Kirkkohallituksen johtava viranhaltija. Pykälässä säädettäisiin kirkolliskokouksen tehtävästä perustaa ja lakkauttaa kirkkohallituksen johtavan viranhaltijan virka sekä valita ja myöntää ero kirkkohallituksen johtavalle viranhaltijalle. Säännös kirkolliskokouksen tehtävästä perustaa ja lakkauttaa kirkkohallituksen johtavan viranhaltijan virka ehdotetaan siirrettäväksi kirkkolaissa säädettyjen kirkolliskokouksen tehtävien yhteydestä kirkkojärjestykseen.

10 §. Piispainkokouksen tehtävät. Pykälässä tarkennettaisiin ehdotetun kirkkolain 5 luvun 5 §:ssä säädettävää piispainkokouksen tehtävää. Piispainkokous käsittelee hiippakuntien hoitoon liittyviä kysymyksiä sekä kirkon ykseyttä, ekumeenisia suhteita, kirkon lähetystehtävää ja kirkon suhdetta muihin uskontoihin koskevia asioita sekä päättäisi kirkon edustamisesta näissä asioissa. Arkipiispan puheenjohtajuus piispainkokouksessa antaisi hänelle merkittävän aseman kirkon edustamisesta päätettäessä. Piispainkokous tekisi 3 kohdan mukaan esityksen kirkolliskokoukselle kirkon lähetysjärjestöksi hyväksymisestä ja kirkon lähetysjärjestön aseman lakkauttamisesta. Piispainkokouksen tehtävästä antaa kirkkojärjestyksen täytäntöönpanoa koskevia määräyksiä säädettäisiin 4 kohdassa. Sen alakohdassa b on otettu huomioon nykyinen voimassa olevan kirkkojärjestyksen 2 luvun 27 §:n säännös siitä, että piispainkokous määrää, millä edellytyksillä toisen evankelisluterilaisen kirkon tai muun kristillisen uskontokunnan tai yhteisön pappi voi yksittäistapauksessa suorittaa kirkollisen toimituksen. Samoin alakohdassa on otettu huomioon esityksen 3 luvun 7 §:n 3 momentti. Alakohdassa c tarkoitetut rippikoulua koskevat määräykset voivat sisältää määräyksiä luvan saaneiden rippikoulujen valvonnasta. Alakohdassa e tarkoitetaan tutkinnolla myös pastoraalitutkintoja, joista säädettäisiin ehdotetussa 8 luvun 12 §:ssä. Muiden kuin papin tai lehtorin virkojen kelpoisuusehtojen määrittäminen olisi kirkkohallituksen tehtävä.

11 §. Piispainkokouksen puheenjohtaja sekä läsnäolo- ja puheoikeudet. Pykälässä säädettäisiin piispainkokouksen puheenjohtajasta ja piispan sijaan kokoukseen määrättävästä pappisjäsenestä. Piispainkokouksen koolle kutsumisesta voitaisiin määrätä työjärjestyksessä. Piispainkokous hyväksyisi itselleen työjärjestyksen kirkkolain 9 luvun 9 §:n nojalla. Kenttäpiispa ei ole piispainkokouksen jäsen, mutta hänellä olisi piispainkokouksessa läsnäolo- ja puheoikeus.

12 §. Kirkkohallituksen jäsenten valinta. Pykälässä säädettäisiin kirkkohallituksen jäsenten valinnasta. Hiippakuntavaltuusto asettaisi ehdolle kolme maallikkoa ja kaksi pappia. Kirkolliskokous valitsisi hiippakuntavaltuustojen ehdolle asettamista henkilöistä kirkkohallituksen jäseniksi kaksi pappia ja jokaisesta hiippakunnasta yhden maallikkojäsenen.

Kirkkohallituksen jäseniä valittaessa olisi otettava huomioon kirkkolain 8 luvun 8 §:n säännös, jonka mukaan kirkkohallituksessa tulee olla sekä naisia että miehiä vähintään 40 prosenttia, jollei erityisestä syystä muuta johdu. Jotta kirkolliskokouksella olisi ehdokkaiden joukossa riittävä määrä molempia sukupuolia edustavia henkilöitä, hiippakuntavaltuuston olisi maallikkojäsenten ja pappisjäsenten ehdollepanossa sijoitettava molempiin ryhmiin sekä miehiä että naisia. Kirkkohallituksen jäsenet voitaisiin vapauttaa ehdotetun kirkkolain 8 luvun 6 §:n nojalla, joten erillistä säännöstä asiasta ei tarvittaisi.

13 §. Kirkkohallituksen tehtävät. Pykälässä täydennettäisiin ehdotetun kirkkolain 5 luvun 7 §:n säännöksiä kirkkohallituksen tehtävästä ja asemasta. Kirkkohallitus toimisi kirkon keskusrahaston hallituksena, valmistelisi asioita kirkolliskokoukselle ja huolehtisi sen päätösten täytäntöönpanosta. Kirkkohallituksen tehtävästä toimia kirkon eläkerahaston hallituksena säädettäisiin ehdotetun evankelis-luterilaisen kirkon eläkerahastoa koskevan lain 4 §:ssä. Pykälän 3 kohdassa säädettäisiin kirkkohallituksen yleisestä velvoitteesta edistää kirkon toimintaa ja seurakuntien työtä.

Tehtäväluettelon 4 kohtaan koottaisiin kirkkohallituksen määräyksenantovaltuuksia koskevia säännöksiä. Piispainkokouksen 10 §:ssä säädetty toimivalta rajoittaa kirkkohallituksen toimivaltaa antaa määräyksiä. Kirkkohallitukselle säädettäisiin valtuus antaa määräyksiä kirkon viranhaltijoilta vaadittavista tutkinnoista siltä osin, kun päätösvalta ei kuulu piispainkokoukselle. Voimassa olevan säännöksen sanamuodon perusteella kirkkohallitus ei ole voinut antaa tarkempia määräyksiä kirkon työntekijöille tarkoitetusta koulutuksesta. Siihen on kuitenkin tarvetta, sillä kansalliseen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehukseen voidaan liittää vain sellaisia osaamiskokonaisuuksia, jotka perustuvat lakiin tai sen nojalla annettuun säädökseen. Tämän vuoksi ehdotetaan, että kirkkohallitus voisi antaa määräyksiä myös kirkon työntekijöiden täydennyskoulutuksesta siltä osin, kuin päätösvalta ei kuulu piispainkokoukselle. Kirkkohallituksella olisi lisäksi oikeus antaa määräyksiä seurakuntien ja seurakuntayhtymien kirjanpidosta ja palkanlaskennasta.

Kohdan 5 mukaan kirkkohallituksen tehtävänä olisi hoitaa seurakuntien, seurakuntayhtymien, hiippakuntien ja kirkon keskusrahaston kirjanpito ja palkanlaskenta sekä niihin liittyvä maksuliikenne. Kohdan 6 mukaan kirkkohallitus hoitaisi kirkollisiin tarkoituksiin määrättyjä rahastoja sekä ottaisi vastaan kirkolle lahjana ja testamenttina annettua omaisuutta. Tämä liittyy kirkkohallitukselle kuuluvaan keskushallinnon taloutta koskevaan tehtäväalueeseen sekä edellisessä kohdassa säädettyyn kirkkohallituksen palvelukeskuksena hoitamaan tehtävään.

Kohdassa 7 annettaisiin kirkkohallitukselle tehtäväksi määrätä mihin yleisiin tarkoituksiin kolehteja on seurakunnissa pääjumalanpalveluksessa kannettava. Kohdassa 8 säädettäisiin päätösvallasta tunnustaa ja rinnastaa ulkomailta suoritettut opinnot ja ammatillinen harjoittelu sekä hyväksyä tutkinnon tuottama kelpoisuus. Ehdotetun evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijaa koskevan lain 12 §:n 4 momentin mukaan kirkkohallituksen olisi annettava 8 kohdan mukainen päätös neljän kuukauden kuluessa hakemuksen saapumisesta. Kohdassa 9 säädettäisiin kirkkohallituksen päätösvallasta perustaa ja lakkauttaa kirkkohallituksen virat. Säännös kattaisi myös kirkkohallituksen osastonjohtajien virkojen perustamisen ja lakkauttamisen.

Kirkon työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan jäsenten valinnasta säädettäisiin ehdotetussa laissa evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitoksesta. Pykälän 10 kohdassa säädettäisiin kirkkohallituksen tehtäväksi julkaista täytäntöönpanomääräykset kirkon säädöskokoelmassa.

14 §. Kirkkohallituksen varapuheenjohtaja sekä läsnäolo- ja puheoikeudet. Kirkkohallitus valitsisi keskuudestaan varapuheenjohtajan. Kirkkohallituksen viraston johtavalla viranhaltijalla ja osastonjohtajilla olisi kirkkohallituksen istunnossa läsnäolo- ja puheoikeus. Jos puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja olisivat kumpikin poissa tai esteellisiä, ehdotetaan säädettäväksi, että puhetta johtaisi iältään vanhin läsnä oleva jäsen. Voimassa olevan säännöksen mukaan puhetta johtaisi virassa vanhin jäsen, mutta koska kirkkohallituksen jäsenet ovat nykyään luottamushenkilöitä, säännöstä ehdotetaan muutettavaksi.

15 §. Kirkkohallituksen päätösvallan siirtäminen. Pykälässä säädettäisiin kirkkohallituksen päätösvallan siirtämisestä ja lueteltaisiin asiat, joissa päätösvaltaa ei voida siirtää kirkkohallituksen täysistunnosta muulle toimielimelle. Esimerkiksi kirkon ja valtion suhdetta koskevan lausunnon antaminen kuuluisi kirkkohallituksen täysistunnolle, jollei lausuntoa olisi käsiteltävä kirkolliskokouksessa. Päätösvaltaa voitaisiin siirtää vain kirkkohallituksen hyväksymässä työjärjestyksessä mainituissa asioissa.

16 §. Päätöksen siirtäminen kirkkohallituksen täysistunnon ratkaistavaksi. Pykälässä säädettäisiin ehdotettua kirkkolain 9 luvun 10 §:ää täydentävästi niistä kirkkohallituksen alaisen toimielimen tai viranhaltijan päätöksistä, joita ei voida siirtää kirkkohallituksen täysistunnossa ratkaistavaksi. Pykälän siirtokiellot koskisivat luonteeltaan rutiiniluonteisia hallintoasioita, jotka eivät vaatisi kirkkohallituksen täysistunnon harkintaa.

17 §. Maksut kirkon keskusrahastolle. Pykälässä säädettäisiin seurakuntien ja seurakuntayhtymien kirkon keskusrahastolle maksamien maksujen hallinnollisista menettelyistä.

18 §. Verotulojen täydennys. Pykälässä säädettäisiin siitä, milloin seurakunnalle tai seurakuntayhtymälle myönnetään kirkon keskusrahastosta verotulojen täydennystä.

19 §. Harkinnanvarainen avustus. Pykälässä säädettäisiin edellytyksistä, joiden täytyessä kirkkohallitus voi myöntää seurakunnalle tai seurakuntayhtymälle harkinnanvaraista avustusta kirkon keskusrahastosta.

20 §. Keskusrahastoavustuksen ja valtion rahoituksen myöntäminen. Pykälässä säädettäisiin kirkon keskusrahastosta maksettavien avustusten myöntämisestä ja osuuden myöntämisestä valtion rahoituksesta kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin.

21 §. Kirkon kirjanpidon ja palkanlaskennan palvelukeskus. Pykälässä säädettäisiin kirkkohallituksen yhteydessä toimivasta kirkon kirjanpidon ja palkanlaskennan palvelukeskuksesta ja sen tehtävistä.

22 §. Kirkon kirjanpidon ja palkanlaskennan palvelukeskuksen johtokunta. Pykälässä säädettäisiin kirkon kirjanpidon ja palkanlaskennan palvelukeskuksen johtokunnan jäsenten valinnasta ja johtokunnan tehtävistä.

23 §. Kirkkohallituksen kertomus kirkolliskokoukselle. Kirkkohallitus antaisi vuosittain kirkolliskokoukselle kertomuksen toiminnastaan sekä kirkon keskusrahaston hoidosta. Tällä tarkoitettaisiin laajahkoa, vuosikertomuksen tyyppistä kertomusta. Lisäksi annettaisiin kirjanpitolain tarkoittama toimintakertomus. Kirkon eläkerahaston osalta asiasta säädettäisiin ehdotetussa laissa evankelis-luterilaisen kirkon eläkerahastosta.

6 luku Seurakunnan ja kirkon talous

Lukuun ehdotetut säännökset vastaisivat pääosin voimassa olevan kirkkojärjestyksen 15 lukua. Säännösten soveltamisala laajennettaisiin koskemaan seurakuntien ja seurakuntayhtymien lisäksi hiippakuntien ja kirkon keskushallinnon taloutta.

1 §. Talouden hoito. Seurakunnilta, seurakuntayhtymiltä, hiippakunnilta ja kirkon keskushallinnolta edellytettäisiin omaisuuden hoitamista tuottavasti ja riskit halliten.

2 §. Talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma. Pykälässä säädettäisiin talousarvion sekä toiminta- ja taloussuunnitelman laatimisesta ja sisällöstä. Hiippakuntien ja kirkon keskushallinnon talousarviot sisältyisivät erillisinä osina kirkon keskusrahaston talousarvioon. Kirkon eläkerahaston talouden hoitoon sovellettaisiin ehdotettua evankelis-luterilaisen kirkon eläkerahastoa koskevaa lakia sekä sen mukaan, mitä kirkon keskusrahaston talouden hoidosta kirkkolaissa tai kirkkojärjestyksessä säädetään.

3 §. Seurakunnan ja seurakuntayhtymän talousarvion sekä toiminta- ja taloussuunnitelman käsittely. Pykälään yhdistettäisiin voimassa olevan kirkkojärjestyksen 15 luvun 3 ja 4 §.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin talousarvion sekä toiminta- ja taloussuunnitelman hyväksymisen ajankohdasta. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin talousarvion muutosten käsittelystä. Säännös sisältäisi poikkeuksen tavanomaisesta kirkkovaltuustokäsittelystä. Kirkkovaltuuston päätös voisi koskea esimerkiksi sitä, että kirkkoneuvoston on tehtävä esitys varojen hankinnasta tiettyä tarkoitusta varten. Kirkkoneuvosto antaisi lausunnon ja tekisi ehdotukseen ne muutokset, joihin kirkkovaltuuston päätös antaisi aihetta. Kirkkovaltuuston ei tarvitsisi hyväksyä kirkkoneuvoston ehdotusta sellaisenaan, vaan se voisi tehdä siihen muutoksia. Pykälän 3 momentissa olisi säännös talousarvion muutosten käsittelystä kesken talousarviovuoden. Toiminta- ja taloussuunnitelmaa ei voitaisi muuttaa sen hyväksymisen jälkeen.

4 §. Kirkon keskusrahaston talousarvion sekä toiminta- ja taloussuunnitelman käsittely. Ehdotettu pykälä olisi uusi mutta se vastaisi kirkolliskokouksen nykyistä käytäntöä. Kirkolliskokouksen olisi hyväksyttävä kirkon keskusrahaston talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma talousarviovuotta edeltävän vuoden marraskuussa. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kirkon keskusrahaston talousarvion muutosten käsittelystä. Asiasta määrätään nykyään kirkolliskokouksen työjärjestyksessä. Kirkon eläkerahastoon sovellettaisiin ehdotetun evankelis-luterilaisen kirkon eläkerahastoa koskevan lain mukaan, mitä kirkon keskusrahaston talouden hoidosta kirkkolaissa tai kirkkojärjestyksessä säädetään.

5 §. Tilinpäätös. Pykälässä säädettäisiin seurakunnan ja seurakuntayhtymän sekä kirkon keskusrahaston tilinpäätöksen valmistelusta, sisällöstä ja käsittelystä. Seurakunnassa ja seurakuntayhtymässä tilinpäätös olisi laadittava maaliskuun loppuun mennessä ja keskusrahastosta helmikuun loppuun mennessä, mikä vastaa nykyistä käytäntöä.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi, että tilinpäätöksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot myös rahoituksesta. Lisäyksellä halutaan korostaa rahoituslaskelman merkitystä seurakuntien, seurakuntayhtymien ja kirkon keskushallinnon taloudessa. Säännös vastaisi kuntalain 113 §:ää.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin tilinpäätöksen allekirjoittamisesta ja sen hyväksymistä koskevista määräajoista. Säännös eroaisi kuntalain 113 §:stä siten, että kaikkien toimielimen jäsenten allekirjoitusta ei vaadittaisi, vaan päätösvaltaisen kokouksen läsnä olevien jäsenten allekirjoitukset riittäisivät.

6 §. Toimintakertomus. Pykälässä säädettäisiin seurakunnan, seurakuntayhtymän sekä kirkon keskusrahaston toimintakertomuksen sisällöstä. Toimintakertomus olisi osa tilinpäätöstä kuten 5 §:n 2 momentissa säädetään. Kirkon keskusrahaston toimintakertomuksesta ei ole säädetty voimassa olevassa kirkkojärjestyksessä, mutta niiden laatimisessa on nykyäänkin pyritty noudattamaan samoja periaatteita kuin seurakuntien toimintakertomuksissa. Kirkon keskusrahaston toimintakertomus kattaisi kaikki keskusrahaston kautta rahoitettavat toimintayksiköt.

Pykälän 2 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi velvollisuus antaa toimintakertomuksessa tietoja myös henkilöstöön liittyvistä olennaisista asioista, joista ei tehdä selkoa tuloslaskelmassa, taseessa ja tilinpäätöksen liitetiedoissa.

7 §. Tilintarkastajat. Pykälässä säädettäisiin tilintarkastajien valinnasta, kelpoisuudesta, erottamisesta ja eroamisesta. Pykälän soveltamisalaan ehdotetaan lisättäväksi kirkon keskusrahaston tilintarkastajat, jotka kirkolliskokous valitsee. Kaikissa tapauksissa edellytettäisiin Patentti- ja rekisterihallituksen tilintarkastuslautakunnan hyväksymän ammattitilintarkastajan tai -tilintarkastusyhteisön valintaa.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin seurakunnan tai seurakuntayhtymän tilintarkastajista. Kaikissa seurakuntatalouksissa tilintarkastajana toimisi julkishallinnon ja –talouden tilintarkastuksen erikoistumistutkinnon suorittanut JHT-tilintarkastaja. Tämä on perusteltua, koska JHT-tilintarkastajalla on koulutuksensa perusteella osaamista sekä julkishallinnon taloudesta että verotaloudesta.

Pykälän 2 momentin mukaan kirkon keskusrahaston ja hiippakuntien tilintarkastajana toimisi tilintarkastusyhteisö. Sen tulisi määrätä päävastuulliseksi tilintarkastajaksi yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastuksen erikoistumistutkinnon suorittanut KHT-tilintarkastaja. Kirkon eläkerahaston tilintarkastajista säädettäisiin ehdotetussa laissa evankelis-luterilaisen kirkon eläkerahastosta.

Ehdotetun kirkkolain 6 luvun 6 §:n mukaan tilintarkastaja toimisi virkavastuulla ja voisi joutua juridiseen ja taloudelliseen vastuuseen, jos esimerkiksi seurakunnalle vahinkoa aiheuttavia oleellisia virheitä ei ole havaittu tilintarkastuksessa. Vastuu tilintarkastuksen oikeellisuudesta olisi kollektiivinen kaikkien tilintarkastajien kesken.

Ehdotetun kirkkolain 5 luvun 15 §:n 1 momentissa säädettäisiin kirkon keskusrahaston sekä hiippakuntien hallussa olevien rahastojen ja varojen tilintarkastukseen sovellettavasta laista ja kirkkolain 6 luvun 4 §:n 2 momentissa säädettäisiin seurakuntaan ja seurakuntayhtymään sovellettavasta laista. Tilintarkastuslaeissa säädetään muun muassa tilintarkastajan riippumattomuudesta ja esteellisyydestä. Kirkon eläkerahaston tilintarkastukseen sovellettavasta laista säädettäisiin ehdotetussa laissa evankelis-luterilaisen kirkon eläkerahastosta.

8 §. Tilintarkastuskertomus ja sen käsittely. Tilintarkastuksen tulokset esitetään tilintarkastuskertomuksessa. Tilintarkastajan on ilmoitettava kertomuksessa näkemyksensä siitä, voidaanko tilinpäätös hyväksyä ja tilivelvollisille myöntää vastuuvapaus. Tästä ei enää säädettäisi kirkkojärjestyksessä vaan tilintarkastajien tehtävien yhteydessä ehdotetun kirkkolain 6 luvun 5 §:ssä.

Pykälän 1 momentin säännökseen tilivelvolliseen kohdistuvasta muistutuksesta ehdotetaan lisäystä, jonka mukaan muistutuksesta olisi pyydettävä vastine asianomaiselta. Tilivelvollisista säädettäisiin ehdotetun kirkkolain 6 luvun 3 §:ssä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä tilivelvolliselle. Päätökset ovat erillisiä, joten tilinpäätös voitaisiin hyväksyä, vaikka vastuuvapautta ei myönnettäisi.

9 §. Metsäsuunnitelma. Pykälässä veloitettaisiin hoitamaan metsää metsälaissa (1093/1996) tarkoitettujen metsäsuunnitelman mukaisesti. Pykälän soveltamisalaan ehdotetaan lisättäväksi kirkon keskusrahasto. Kirkon eläkerahastoon sovellettaisiin ehdotetun evankelis-luterilaisen kirkon eläkerahastoa koskevan lain mukaan, mitä kirkon keskusrahaston talouden hoidosta kirkkolaissa tai kirkkojärjestyksessä säädetään.

7 luku Pappisvirka

1 §. Papin tehtävä. Pykälässä säädettäisiin papille kuuluvista tehtävistä. Papin erityiset tehtävät liittyvät kirkon tunnustuksen mukaisesti pappisvirkaan ja pappeuteen.

2 §. Päätös pappisvirkaan vihkimisestä. Säännös, jonka mukaan pappisvirkaan vihittäväksi hyväksymisestä päättäisivät piispa ja tuomiokapituli, ehdotetaan siirrettäväksi kirkkolaista kirkkojärjestykseen kirkon sisäisen säädösvallan piiriin kuuluvana asiana (PeVL 4/2020 vp, s. 5).

3 §. Pappisvihkimys. Pykälässä säädettäisiin pappisvirkaan vihkimisen toimittajasta. Pappisvihkimyksen voisi toimittaa ainoastaan piispa. Nykyinen erityissäännös pappisvihkimyksen toimittamisesta arkkihiippakunnassa ehdotetaan poistettavaksi. Arkkipiispan ja arkkihiippakunnan piispan vastuualueista ja piispan tehtävien tilapäisestä hoitamisesta säädettäisiin 4 luvun 5 ja 6 §:ssä.

4 §. Pappisvihkimyksen edellytykset. Pappisvihkimyksen edellytyksistä ehdotetaan poistettavaksi pappisvihkimystä pyytävän antamat näytteet. Pappisvihkimystä pyytävän kyky toimia pappina osoitettaisiin tuomiokapitulin määräämällä tavalla. Terveystilaa koskevasta selvityksestä papiksi vihittäessä säädettäisiin ehdotetun evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijaa koskevan lain 14§:ssä. Lisäksi piispainkokouksella olisi 5 luvun 10 §:n nojalla oikeus antaa tarkempia määräyksiä pappisvirkaa koskevassa asiassa. Tuomiokapituli tekisi kokonaisarvion papiksi aikovan kyvystä toimia pappina teologisen osaamisen, henkilökohtaisen soveltuvuuden, kutsumuksen (vocatio interna) ja kirkon uskoon sitoutumisen sekä työelämätaitojen perusteella.

Pappisvihkimyksen edellytyksiin kuuluisi edelleen kutsu papinvirkaan (vocatio externa) tai toimiminen erikseen mainitussa virassa tai tehtävässä. Kirkolliskokous nimeäisi ne kirkon lähetysjärjestöt, joiden palvelukseen kutsuttu voitaisiin vihkiä papiksi.

5 §. Pappislupaus ja pappeuskirja. Papiksi vihittävä antaisi vihkimisen yhteydessä lupauksen. Lupauksessa tuotaisiin esiin Suomen evankelis-luterilaisen kirkon pappisviran sisältö, vastuut ja velvollisuudet, joihin papiksi vihittävä sitoutuu lupauksen antaessaan. Papiksi vihitty saisi pappeuskirjan todistuksena pappisvirkaan vihkimisestä ja oikeudesta toimittaa pappisvirkaan kuuluvia tehtäviä.

6 §. Toisen kirkon tai uskonnollisen yhdyskunnan papin oikeus toimittaa pappisvirkaa. Pykälä vastaa muutoin voimassa olevaa kirkkojärjestystä, mutta siitä ehdotetaan poistettavaksi maininnat tuomiokapitulin määräämistä näytteistä. Kirkko on allekirjoittanut Porvoon julistuksen vuonna 1996. Pykälän 1 momentin pääsääntö koskisi Porvoon julistuksen ulkopuolisia kirkkoja. Pääsääntöä sovellettaisiin myös Inkerin luterilaiseen ja Namibian evankelisluterilaiseen kirkkoon, joiden kanssa tehdyt sopimukset pappisvirkojen tunnustamisesta eivät ole viranhoidon kannalta yhtä kattavia kuin Porvoon julistus. Pääsäännön mukaan toisen kirkon tai uskonnollisen yhdyskunnan papin tulisi täyttää 4 §:ssä säädetyt pappisvihkimyksen edellytykset ja antaa pappislupaus, jotta hän saisi oikeuden toimittaa pappisvirkaa Suomessa.

Pykälän 2 momentin poikkeussäännös koskisi Porvoon julistuksen allekirjoittaneita kirkkoja. Porvoon julistuksen mukaan sopimuskirkon pappisvirka hyväksytään toisissa sopimuskirjoissa, joten sopimuskirkon papilta ei edellytettäisi pappislupautta. Papin olisi kuitenkin täytettävä 4 §:ssä säädetyt pappisvihkimyksen edellytykset.

Yksittäisten kirkollisten toimitusten osalta asia järjestettäisiin piispainkokouksen antamalla päätöksellä (Kirkon säädöskokoelma nro 86) siitä, millä edellytyksillä toisen evankelis-luterilaisen kirkon tai muun kristillisen uskontokunnan tai yhteisön pappi voi suorittaa kirkollisia toimituksia.

7 §. Papillinen palvelus muulle kuin evankelis-luterilaiseen kirkkoon kuuluvalla kristitylle. Pykälässä säädettäisiin jonkin muun kristillisen kirkon tai uskonnollisen yhdyskunnan jäsenelle suoritettavasta papillisesta palveluksesta. Ilmaisulla papillinen palvelus tarkoitettaisiin kirkollisten toimitusten lisäksi muita toimituksia, kuten esimerkiksi sairaan voitelua. Pykälässä olisi kyse kristittyjen yhteydestä ja vieraanvaraisuudesta. Muille kuin kristityille annettavista papillisista palveluksista säädettäisiin 3 luvussa.

8 §. Papin hiippakunnan määräytyminen. Pykälässä säädettäisiin siitä, mihin hiippakuntaan pappi sekä kenttäpiispa ja muu sotilaspappi kuuluisi. Pappi kuuluisi aina tiettyyn hiippakuntaan riippumatta siitä, onko hän palvelussuhteessa seurakuntaan, seurakuntayhtymään tai kirkkoon. Hiippakuntaan kuulumisen määritteli, minkä tuomiokapitulin alainen pappi on.

Voimassa olevan säännöksen mukaan, jos pappi nimitetään papin virkaan toisessa hiippakunnassa, hän siirtyy tähän hiippakuntaan. Säännöstä on vakiintuneesti tulkittu siten, että vasta vakinaiseen papin virkaan ottaminen tai yli vuoden kestävä määräaikainen viranhoito on aiheuttanut hiippakuntasiirron. Mikäli hiippakunta vaihtuisi myös lyhyissä virkasuhteissa, se aiheuttaisi runsaasti ylimääräistä hallinnollista työtä sekä luovuttavassa että vastaanottavassa hiippakunnassa. Lisäksi ongelmatilanteita syntyisi hiippakunnallisissa vaaleissa, joissa papit ovat äänioikeutettuja. Hiippakunnan vaihtumisen riittävä kynnys varmistaisi myös piispallisen kaitsennan pitkäjänteisyyden. Tämän vuoksi ehdotetaan, että pappi siirtyisi toiseen hiippakuntaan, jos hänet määrättäisiin hoitamaan papin virkaa vakinaisesti tai yli vuoden ajaksi.

9 §. Papin rovastikunnan määräytyminen. Pykälässä säädettäisiin siitä, mihin rovastikuntaan pappi kuuluu.

10 §. Pappisviran palauttaminen. Säännös, jonka mukaan piispa ja tuomiokapituli voivat pyynnöstä palauttaa pappisviran, ehdotetaan siirrettäväksi kirkkolaista kirkkojärjestykseen kirkon sisäisen säädösvallan piiriin kuuluvana asiana (PeVL 4/2020).

8 luku Henkilöstö

Virkoja koskevat yleiset säännökset

1 §. Seurakunnan ja seurakuntayhtymän virat. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin seurakunnan viroista. Pakollisia virkoja ovat kirkkoherran, kanttorin ja diakonian virka. Lehtorin virka ja muita virkoja voi olla tarpeen mukaan. Koska viranhaltijaryhmien virkanimikkeet voivat olla hyvinkin vaihtelevia ja seurakuntakohdaisia, ei virkanimikkeistä ole pääsääntöisesti tarkoituksenmukaista säätää säädöstasolla. Seurakunnassa voisi olla kirkkoherran viran lisäksi papin virkoina kappalaisen ja seurakuntapastorin virkoja. Seurakuntayhtymässä voisi olla seurakuntapastorin virkoja.

Lehtorin virka määriteltäisiin ehdotetun kirkkolain 10 luvun 1 §:ssä. Lehtorin virka on kasvatus-, opetus- ja sielunhoitotyöhön keskittynyt virka, jonka hoitamisen edellytyksenä olisi, että tuomiokapituli myöntäisi 28 §:n mukaisesti oikeuden toimia lehtorina henkilölle, joka on suorittanut piispainkokouksen hyväksymän

teologian maisterin tutkinnon. Lehtorina pidetään henkilöä, joka hoitaa lehtorin virkaa tai on tuomiokapitulin oikeuttamana kristillisen yhdistyksen, yhteisön tai säätiön palveluksessa lehtorina. Lehtorilla on äänioikeus lääninrovastin, tuomiokapitulin pappisasessorin ja piispan vaalissa.

Kanttorin ja diakonian viran osa-aikaisuuteen ja määräajaksi täyttämättä jättämiseen tulisi olla ehdotetun evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijaa koskevan lain 50 §:ssä säädetty taloudelliset ja tuotannolliset irtisanomisperusteet sekä tuomiokapitulin suostumus.

Samaan hiippakuntaan kuuluvilla seurakunnilla voisi olla tuomiokapitulin päätöksellä yhteinen kirkkoherran virka. Samaan hiippakuntaan kuuluvat seurakunnat voisivat itse päättää muusta yhteisestä virasta. Mahdollisia yhteisiä virkoja ei enää säännöksessä eriteltäisi. Kysymykseen voisivat tulla esimerkiksi yhteinen kanttorin, diakonian tai seurakunnan talous- tai kiinteistöhallinnon tehtäviä koskeva virka. Mikäli seurakunnan talousasioita hoitava henkilö toimii esittelijänä seurakunnan toimielimessä, se edellyttää virkasuhdetta kaikkiin niihin seurakuntiin, joiden taloushallinnollisten asioiden esittely kuuluu henkilön tehtäviin. Yhteisten virkojen lisäksi seurakuntien välistä yhteistyötä voitaisiin järjestää myös sopimusperusteisesti.

2 §. Tuomiokapitulin ja kirkkohallituksen virat. Tuomiokapitulissa ja kirkkohallituksessa olisi virkoja sen mukaan kuin hiippakuntavaltuusto ja kirkkohallitus päättävät. Esimerkiksi piispan ja kirkkohallituksen osastonjohtajan viroista säädettäisiin kuitenkin kirkkolaissa. Tuomiokapitulin lakimiesasessorista ja hiippakuntadekaanista säädettäisiin ehdotetun 4 luvun 12 ja 14 §:ssä.

Tehtävien luonteen vuoksi kirkon tutkimuskeskuksen tutkijan, siirtolaispapin ja turistipapin virat olisivat aina määräaikaisia. Kun säädetty kriteerit täyttyvät, myös muita virkoja voitaisiin kirkkojärjestyksessä säätää määräaikaisiksi. Tutkimustoimintaa ja ulkomaantyötä koskevat virat on vakiintuneesti katsottu sellaisiksi, että niihin on määräajoin saatava kiertoa. Tutkimustoiminnassa kulloinkin tarvittavan asiantuntemuksen ja tuoreen tutkimusotteen varmistamiseksi on käytettävä määräaikaisia virkoja. Ulkomailla ulkosuomalaisen ja turistien parissa työskentelevien pappien kohdalla on tärkeää, että papilla säilyy yhteys suomalaiseen yhteiskuntaan ja kulttuuriin. Ulkomaantyön virat ovat lähtökohtaisesti tarkoitettut kausiluonteisiksi. Näiden tehtävien menestyksellinen hoito edellyttää viranhaltijan vaihtumista määräajoin.

3 §. Kirkkoherralta vaadittava kielitaito. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kirkkoherralta vaadittavasta kielitaidosta sekä yksikielisessä että kaksikielisessä seurakunnassa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että saamelaisten kotiseutualueella ja Ahvenanmaan maakunnan alueella toimivan seurakunnan kirkkoherran kielitaitovaatimuksista päättäisi tuomiokapituli. Ehdotetun evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijaa koskevan lain 4 §:ssä edellytettäisiin, että kielitaitovaatimuksista päätettäessä otetaan huomioon, mitä kirkkolaissa säädetään muun muassa kielellisten oikeuksien turvaamisesta ja edistämisestä sekä kirkon jäsenten kielellisistä oikeuksista. Tuomiokapitulin tulisi kirkkoherran kielitaito-

vaatimuksista päättäessään ottaa huomioon, että kielelliseen vähemmistöön kuuluvien oikeudet turvataan riittävällä tavalla. Tämä saattaisi johtaa siihen, että seurakunnan kirkkoherralta edellytetään parempaa kuin 1 momentissa tarkoitettua kielitaitoa.

Muun kuin suomen- tai ruotsinkielisen tai kaksikielisen seurakunnan kirkkoherralta vaadittavasta kielitaidosta päättäisi tuomiokapituli. Käytännössä säännös koskisi lähinnä Suomen saksalaista evankelis-luterilaista seurakuntaa Die Deutsche Evangelisch-Lutherische Gemeinde in Finnland ja Rikssvenska Olaus Petri församlingen -seurakuntaa.

4 §. Muulta henkilöstöltä vaadittava kielitaito. Pykälässä säädettäisiin korkeakoulututkintoa edellyttävien palvelussuhteiden kielitaitovaatimuksista sekä mahdollisuudesta poiketa vaatimuksista johto- tai kielisäännöllä. Muiden kuin korkeakoulututkintoa edellyttävien palvelussuhteiden kielitaitovaatimuksista määrättäisiin aina johto- tai kielisäännössä.

Kielitaitovaatimusten tulisi liittyä henkilön tehtäviin ja vaatimusten olisi oltava tarkoituksenmukaisessa ja oikeassa suhteessa tehtävän sisältöön. Esimerkiksi asiakaspalvelussa kielitaidon merkitys voisi korostua.

5 §. Kielisääntö. Pykälässä säädettäisiin kielisäännön hyväksymisestä. Kielisäännön hyväksyisi seurakunnassa kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto ja seurakuntayhtymässä yhteinen kirkkovaltuusto eikä sitä alistettaisi tuomiokapitulin vahvistettavaksi.

Kaksikielisillä seurakunnilla ja seurakuntayhtymillä olisi velvollisuus laatia kielisääntö, jossa määrätään 4 §:ssä tarkoitetuista kielitaitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista. Kielisäännössä voitaisiin määrätä myös työsuhteisen henkilöstön kielitaitovaatimuksista, jos siihen on sitouduttu työsopimuksessa. Kielisäännössä voitaisiin ottaa huomioon myös muita kieliä kuin suomi ja ruotsi. Kielitaitovaatimus voitaisiin vahvistaa kelpoisuusehdoksi tai eduksi luettavaksi kielitaidoksi.

6 §. Suomen ja ruotsin kielen taidon osoittaminen. Kotimaisten kielten taitojen osoittamiseen sovellettaisiin suomen ja ruotsin kielen taidon osoittamisesta valtionhallinnossa annettua valtioneuvoston asetusta (481/2003). Kielitaito voitaisiin osoittaa joko yleisillä kielitutkinnoilla tai opintojen yhteydessä, jolloin kielitaito ilmenee tutkintotodistuksesta.

7 §. Saamen kielen taito. Saamen kielen taito katsottaisiin erityiseksi ansioksi täytettäessä virkaa tai muuta palvelussuhdetta kokonaan tai osittain saamelaisten kotiseutualueella sijaitsevassa seurakunnassa. Kysymys ei ole viran kelpoisuusvaatimuksesta. Saamelaisten kotiseutualueesta säädetään saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 4 §:ssä. Saamelaisten kotiseutualueella tarkoitetaan Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kuntien alueita sekä Sodankylän kunnassa sijaitsevaa Lapin paliskunnan aluetta.

8 §. Tuomiokapitulin ja kirkkohallituksen virkojen johtosäännöt. Tuomiokapitulin ja kirkkohallituksen virkojen kelpoisuusvaatimuksista ja viranhaltijoiden tehtävistä voitaisiin tarvittaessa määrätä tuomiokapitulin

virkojen osalta tuomiokapitulin ja kirkkohallituksen virkojen osalta kirkkohallituksen antamissa johtosäännöissä. Johtosäännössä voitaisiin esimerkiksi määrätä viran tärkeimmät tehtävät. Sitä voidaan täydentää kirjallisella tehtäväkuvauksella.

9 §. Virkavapauden, vuosiloman ja vapaa-ajan myöntäminen. Pykälässä säädettäisiin virkavapaan, vuosiloman ja vapaa-ajan myöntävästä viranomaisesta.

10 §. Papin virkavapaata ja vuosilomaa koskevat lausunnot ja ilmoitukset. Hakiessaan harkinnanvaraista virkavapaata papin tulisi liittää tuomiokapitulille lähetettävään hakemukseensa kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston lausunto. Näin tuomiokapituli saisi suoraan tietoonsa työnantajan kannan asiaan. Kun kysymys on sairauden, raskauden tai synnytyksen vuoksi myönnettävästä virkavapaasta, lausuntoa ei tarvittaisi. Viranhaltijalla on lain mukainen oikeus perhevapaisiin, eikä niihin sisälly harkintaa. Sairausloman myöntämisen perusteena on tuomiokapitulille toimitettava lääkärintodistus.

Papin virkoja koskevat erityiset säännökset

11 §. Kirkkoherran ja kappalaisen viran erityiset kelpoisuusvaatimukset. Pykälässä säädettäisiin seurakunnan kappalaisen ja kirkkoherran virkojen kelpoisuusvaatimuksista. Tutkintojen tulisi olla suoritettuna viran hakuajan päättyessä.

12 §. Pastoraalitutkintojen ja seurakuntatyön johtamisen tutkinnon suorittaminen. Pykälässä säädettäisiin pastoraalitutkinnon suorittamisen edellytyksistä. Edellytyksissä ei mainittaisi lehtorin viran hoitamista, koska lehtorin oikeudesta suorittaa pastoraalitutkinto säädettäisiin 27 §:ssä.

Kirkkojärjestyksen 5 luvun 10 §:n 4 kohdan e alakohdan mukaan piispainkokouksen tehtävänä olisi antaa tarkempia määräyksiä kirkkojärjestyksen täytäntöönpanosta, jos asia koskee papin tai lehtorin virkaa tai tällaiseen virkaan pyrkivältä vaadittavaa tutkintoa. Tutkinnolla tarkoitetaan myös pastoraalitutkintoja ja seurakuntatyön johtamisen tutkintoa. Piispainkokous päättäisi tutkintojen tavoitteista ja rakenteesta. Tutkintotodistuksen antaisi tuomiokapituli.

13 §. Kirkkoherran tehtävät. Pykälässä olisi luettelo niistä kirkkoherralle kuuluvista tehtävistä, joista ei säädettäisi ehdotetussa laissa evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta. Pykälästä ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana erillinen maininta siitä, että kirkkoherran tehtävistä säädetty tai määrätty koskee myös sitä, joka määrätään virkaa hoitamaan. Viransijainen hoitaa kaikki viranhaltijalle kuuluvat tehtävät. Kirkkoherra valvoisi kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston päätösten laillisuutta, vaikka toimielimen kokouksen puheenjohtajana toimisi neuvoston varapuheenjohtaja.

Ehdotetun kirkkolain mukaan kirkonkirjojenpito siirtyisi keskusrekistereille, mistä syystä ei olisi enää tarvetta säätää siitä, että kirkkoherranvirastojen toiminta on kirkkoherran vastuulla. Lisäksi ehdotetun 10 luvun 9 §:n mukaan arkistotoimen järjestämisestä itsenäisessä seurakunnassa vastaa seurakunnan kirkkoneuvosto, jonka tehtävänä on määrätä se viranhaltija tai työntekijä, joka vastaa arkistotoimesta.

14 §. Kirkkoherran alaisuudessa toimiva esimies. Kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto voisi päättää, että kirkkoherran alainen viranhaltija tai työntekijä toimii päätöksessä mainittujen kirkkoherran alaisten muiden viranhaltijoiden tai työntekijöiden esimiehenä. Kirkkovaltuusto voisi esimerkiksi seurakunnan kappalaisen tai seurakuntapastorin johtosäännössä määrätä tämän toimimaan diakonian viranhaltijoiden tai nuorisotyönohjaajien esimiehenä. Esimerkiksi pappien työnjaon perusteella diakoniatyöstä vastaava pappi voitaisiin määrätä työalan viranhaltijoiden esimieheksi.

15 §. Seurakuntapastorin viran täyttäminen. Ehdotetun evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijaa koskevan lain 8 §:n mukaan julkisesta hakumenettelystä voitaisiin poiketa, kun tuomiokapituli antaa virkaan soveltuvalle papille viranhoitomääräyksen seurakunnan seurakuntapastorin virkaan toistaiseksi. Tuomiokapituli antaa ilman hakumenettelyä viranhoitomääräyksen sopivalle papille ottaen huomioon, mitä seurakunnan lausunnossa todetaan. Pääsääntönä on, että seurakunnalle varataan mahdollisuus antaa lausunto viran erityisistä tarpeista ennen viran täyttämiseen ryhtymistä sekä erikseen niistä papeista tai pappisvihkimystä pyytäneistä henkilöistä, jotka ovat ilmoittautuneet tuomiokapituliin saadakseen viranhoitomääräyksen virkaan. Jos virkaan ilmoittautuneet ovat tiedossa jo viran täyttämiseen ryhdyttäessä, seurakunnalta voitaisiin pyytää samassa lausunnossa kannanottoa sekä viran erityisistä tarpeista että virkaan ilmoittautuneista. Ennen lausunnon antamista kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto voi arvioida virkaan ilmoittautuneiden soveltuvuutta esimerkiksi haastattelemalla.

16 §. Sotilaspapit. Sotilaspapeista säädetään voimassa olevassa kirkkolaissa, mutta kirkon sisäisinä asioina sotilaspappien pappisvirkaa koskevat säännökset ehdotetaan sijoitettavaksi kirkkojärjestykseen. Sotilaspappi on puolustusvoimien virkamies, joka on hengellisen työn osalta kenttäpiispan johdossa ja valvonnassa, mutta tiettyjen pappisvirkaan liittyvien hallinnollisten kysymysten osalta tuomiokapitulin alainen. Pykälässä säädettäisiin vain sotilaspappien pappisvirkaan liittyvistä asioista. Tuomiokapitulilla olisi oikeus antaa sotilaspapille pappisvirkaa koskeva kirjallinen muistutus, pidättää hänet pappisvirasta määrääjäksi tai määrätä hänet menettämään pappisvirka. Kenttäpiispan ja sotilaspapin virat täytetään siten kuin niistä säädetään puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 38 §:ssä ja puolustusvoimista annetun valtioneuvoston asetuksen (1319/2007) 15 §:ssä.

17 §. Vankilapapit. Vankilapapeista säädetään voimassa olevassa kirkkolaissa, mutta kirkon sisäisinä asioina vankilapappien pappisvirkaa ja virkaan nimittämistä koskevat säännökset ehdotetaan sijoitettavaksi kirkkojärjestykseen. Vankilapappi on valtion virassa, mutta pappisvirkaa koskevissa asioissa vankilapappi on tuomiokapitulin alainen, mistä säädettäisiin pykälässä. Tuomiokapituli täyttäisi vankilapapin viran saatuaan hakijoista lausunnon asianomaiselta valtion viranomaiselta. Myös viran väliaikaisesta hoitajasta ja viransijaisesta tulisi pyytää lausunto. Rikosseuraamuslaitoksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1739/2015) 17 §:n mukaan lausunnon antaa asianomaisen rikosseuraamusalueen aluejohtaja.

Kirkkoherran vaali ja kappalaisen vaali

18 §. Kirkkoherran vaali. Pykälä siirtyisi kirkkojärjestyksen alaan kuuluvana kirkkolaista kirkkojärjestykseen. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on katsonut, että kirkkolain ja kirkkojärjestyksen välinen suhde perustuu perustuslain 11 §:ssä turvattuun uskonnonvapauteen, johon on vakiintuneesti katsottu sisältyvän uskonnollisen yhdyskunnan tietynasteinen sisäinen autonomia ja oikeus määrätä sisäisistä asioistaan, kuten uskonnollisten johtajien valinnasta (PeVL 28/2006 vp, s. 1, PeVL 20/2003 vp, s. 2, PeVL 57/2001 vp, s. 2).

Lähtökohtaisesti kirkkoherra valittaisiin seurakunnassa toimitettavalla välittömällä vaalilla, jossa seurakunnan äänioikeutetut jäsenet valitsisivat kirkkoherran. Kirkkoherran välittömän vaalin toimittamisesta säädettäisiin 9 luvussa. Tuomiokapituli voisi kuitenkin seurakunnan kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston pyynnöstä päättää, että kirkkoherra valitaan välillisellä vaalilla. Vaalin toimittaisi kirkkovaltuusto tai seurakuntayhtymään kuuluvassa seurakunnassa seurakuntaneuvosto. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin välilliseen vaaliin siirtymistä koskevan pyynnön tekemisestä silloin, kun kahdella tai useammalla seurakunnalla on yhteinen kirkkoherran virka.

Tuomiokapitulin tulisi ennen hakumenettelyn alkamista varata hallintolain mukaisesti seurakunnalle tilaisuus lausua käsityksensä käytettävästä vaalitavasta. Päätös välillisestä vaalista tulisi tehdä ennen viran haettavaksi julistamista.

19 §. Kirkkoherran ja kappalaisen viran haettavaksi julistaminen. Kirkkoherran ja kappalaisen viran hakumenettelyt käynnistyisivät samalla tavalla. Jos kirkkoherra halutaan valita välillisellä vaalilla, päätös olisi tehtävä 18 §:n 4 momentin mukaisesti ennen viran haettavaksi julistamista.

Tuomiokapituli julistaisi kirkkoherran tai kappalaisen viran haettavaksi vähintään 14 päivän hakuajalla julkaisemalla hakuilmoituksen. Virka voitaisiin julistaa haettavaksi yleisessä tietoverkossa julkaistulla hakuilmoituksella, minkä lisäksi ilmoitus voitaisiin julkaista esimerkiksi laajalevikkisessä sanomalehdessä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tilanteista, joissa tuomiokapituli voisi päättää vuodeksi kerrallaan, ettei virkaa julisteta haettavaksi.

20 §. Hakijoiden kelpoisuuden tutkiminen. Tuomiokapituli tutkisi, täyttävätkö hakijat 11 §:n mukaiset kelpoisuusvaatimukset. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tilanteista, joissa hakijalla ei ole kelpoisuutta virkaan. Kirkkoherran tai kappalaisen virkaan ei olisi kelpoinen henkilö, joka on samanaikaisesti hakijana välittömällä vaalilla täytettävään kirkkoherran virkaan. Mukanaolo useassa vaalissa vaarantaa välittömän vaalin toimittamisen. Välittömän vaalin toimittaminen voi keskeytyä, jos joku ehdokkaista peruuttaa hakemuksensa, menettää vaalikelpoisuutensa tai saa viranhoitomääräyksen toiseen virkaan.

21 §. Tuomiokapitulin vaaliehto ja lausunto. Pykälässä säädettäisiin tuomiokapitulin toimenpiteistä hakumenettelyn päätyttyä. Tuomiokapituli laatisi kirkkoherran välitöntä vaalia varten vaaliehdotuksen. Ehdollepanossa tulisi ottaa huomioon ehdotetun evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annettavan lain 10

§:n mukaan perustuslain 125 §:n 2 momentissa mainitut julkisten virkojen yleiset nimitysperusteet, joita ovat taito, kyky ja koeteltu kansalaiskunto. Yleisiä nimitysperusteita on tulkittava yhteydessä asianomaisen viran yleisiin ja erityisiin kelpoisuusehtoihin, joihin liittyen on otettava huomioon myös viran nimi ja tehtäväpiiri sekä virkaan kuuluvat konkreettiset työtehtävät. Ehdollepanon tavoitteena on, että virkaan valitaan pätevin, henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan sopivin ja viranhoitoon parhaiten pystyvä henkilö.

Ennen vaaliehdotuksen laatimista tuomiokapituli voisi pyytää seurakunnan kirkkoneuvostolta tai seurakuntaneuvostolta lausunnon virkaan kelpoisista hakijoista. Seurakunta voisi lausunnossaan ottaa kantaa esimerkiksi siihen, toteutuuko sen etu vaalissa. Tarvittaessa tuomiokapituli voisi toimia 22 §:ssä säädettyllä tavalla.

Välittömällä vaalilla täytettävää kirkkoherran virkaa hakenut voisi peruuttaa hakemuksensa ennen kuin tuomiokapituli tekee vaaliehdotuksen. Myöhemmin hakemuksen voisi peruuttaa vain tuomiokapitulin hyväksymästä erityisestä syystä. Jotta välitön vaali voidaan toteuttaa ilman keskeytyksiä, vaalisijoille asetettujen hakijoiden tulisi olla sitoutuneita ottamaan virka vastaan.

Kirkkoherran välillisessä vaalissa ja kappalaisen vaalissa tuomiokapituli ei tee vaaliehdotusta vaan antaa hakijoista lausunnon seurakunnalle. Lausunnossa tuomiokapituli selvittää hakijoiden kelpoisuuden virkaan ja arvioi heidän taitonsa ja kykynsä hoitaa virkaa. Myös tällöin arviointi tehdään ottaen huomioon kyseisen viran erityiset tarpeet.

22 §. Viran julistaminen uudelleen haettavaksi ja hakumenettelyn keskeyttäminen. Tuomiokapituli voisi omasta aloitteestaan päättää viran hakuajan jatkamisesta, uudesta hakumenettelystä tai viran täyttämättä jättämisestä. Perusteltu syy olisi muun muassa se, että virkaan ei ole hakijoita tai kukaan hakijoista ei ole kelpoinen virkaan. Tällöin tuomiokapituli voisi myös harkita viran haettavaksi julistamisen siirtämistä määräajaksi, jos 19 §:n 2 momentissa tarkoitetut perusteet täyttyvät. Tuomiokapitulin tulisi kuulla seurakuntaa ennen päätöksen tekemistä.

Seurakunta voisi pyytää tuomiokapitulia julistamaan viran uudelleen haettavaksi, jos virkaa on hakenut vain yksi viran kelpoisuusehdot täyttävä hakija tai jos seurakunnan etu sitä muuten vaatii. Jos uudella hakuajalla ei tule uutta kelpoisuusvaatimukset täyttävää hakijaa, tuomiokapituli antaisi ainoalle hakijalle viranhoitomääräyksen virkaan, jos seurakunta sitä pyytäisi. Jos seurakunta ei pyydä viranhoitomääräyksen antamista viran ainoalle kelpoisuusehdot täyttävälle hakijalle, tuomiokapituli voisi perustellusta syystä päättää, että viran täyttämismenettely raukeaa. Pääsääntöisesti seurakunnan tulee esittää omat perustelunsa antamassaan lausunnossa. Täyttämismenettelyn rauettua tuomiokapitulin tulisi julistaa virka uudelleen haettavaksi vuoden kuluessa hakuajan päättymisestä.

23 §. Viranhoitomääräyksen antaminen välittömän vaalin jälkeen. Kirkkoherran välittömässä vaalissa virkaan tulisi valituksi vaaliehdokas, joka on saanut eniten ääniä. Tuomiokapituli antaisi viranhoitomääräyksen virkaan, kun vaalin tulos on tullut lainvoimaiseksi.

Pykälän 2 ja 3 momentissa rajoitettaisiin vaaliehdokkaina olevien hakijoiden mahdollisuutta hakea muita avoinna olevia kirkkoherran ja kappalaisen virkoja. Vaalissa eniten ääniä saanut ehdokas saisi hakea toista virkaa vain, jos viranhoitomääräystä ei ole annettu kolmen kuukauden kuluessa vaalin toimittamisesta.

Muilla vaaliehdokkailla olisi oikeus hakea toista virkaa välittömästi vaalin toimittamisen jälkeen. Vaaliehdokas pysyisi kuitenkin ehdolla ensiksi hakemaansa virkaan, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu. Jos vaaliehdokas olisi saamassa viranhoitomääräyksen samanaikaisesti useampaan virkaan, hänen olisi viivytyksettä ilmoitettava tuomiokapitulille, minkä viran hän ottaa vastaan.

24 §. Kirkkoherran ja kappalaisen valitseminen välillisellä vaalilla. Tuomiokapituli lähettäisi hakijoiden hakemukset ja lausuntonsa seurakuntaan. Jos kyseessä olisi välillisellä vaalilla täytettävä kirkkoherran virka, tuomiokapituli määräisi henkilön, jonka tehtävänä on valmistella vaali seurakunnassa. Vaaleja valmisteleva henkilö voisi olla esimerkiksi lääninrovasti.

Tuomiokapitulin suorittama hakijoiden tutkinta sisältää sekä kelpoisuuden selvittämisen että taidon ja kyvyn arvioinnin. Tuomiokapitulin tulisi ottaa tutkinnassa huomioon muodollisten kelpoisuusehtojen lisäksi hakijoiden soveltuvuus virkaan, jota arvioidaan seurakunnan erityisten tarpeiden näkökulmasta.

Vaali toimitetaan kirkkovaltuustossa tai seurakuntaneuvostossa taikka osa-alueen johtokunnassa, jos valittavana olisi kyseisellä alueella toimiva kappalainen ja johtokunnan johtosäännössä näin määrättäisiin. Toimielin valitsisi virkaan yhden niistä hakijoista, joiden tuomiokapituli on todennut täyttävän viran kelpoisuusehdot. Tuomiokapituli tutkisi hakijoiden kelpoisuuden, eikä seurakunnalla olisi tässä harkintavaltaa. Hakijoiden arviointia seurakunta voisi täydentää haastattelulla ja muulla hankittavalla selvityksellä.

Kirkkoherran välillinen vaali olisi kaksivaiheinen, jos ensimmäisellä vaalikierroksella kukaan hakijoista ei saisi yli puolta annetuista äänistä. Tällöin samassa toimielimen kokouksessa toimitettaisiin uusi vaali kahden eniten ääniä saaneen välillä. Uudessa, ratkaisevassa vaalissa eniten ääniä saanut hakija tulisi valituksi virkaan.

Jos äänet kappalaisen vaalissa tai kirkkoherran ratkaisevassa vaalissa menisivät tasan, tuomiokapituli antaisi viranhoitomääräyksen jollekin eniten ääniä saaneista hakijoista ottaen huomioon heidän taitonsa ja kykynsä sekä viran erityiset tarpeet.

25 §. Viranhoitomääräyksen antaminen välillisen vaalin jälkeen. Pykälässä säädettäisiin menettelystä kirkkoherran välillisen vaalin tai kappalaisen vaalin toimittamisen jälkeen. Seurakunnan tulisi antaa päätös tiedoksi kaikille virkaa hakeneille sekä toimittaa hakemusasiakirjat ja pöytäkirjanote tuomiokapitulille. Kun päätös on tullut lainvoimaiseksi, tuomiokapituli antaisi viranhoitomääräyksen virkaan.

Jos virkaan valittu olisi saamassa viranhoitomääräyksen useampaan virkaan, hänen olisi viivytyksettä ilmoitettava tuomiokapitulille, minkä viran hän ottaa vastaan. Jos hän peruuttaa hakemuksensa, virka julistettaisiin uudelleen haettavaksi, jollei seurakunta päättäisi valita virkaan toista kelpoisuusehdot täyttävää hakijaa.

26 §. Kirkkoherran viran täyttämättä jättäminen erityistapauksessa. Pykälässä säädettäisiin kirkkoherran tehtävien hoitamisesta vieraskielisessä seurakunnassa siten, että muutoin pakollista kirkkoherran virkaa ei täytetä. Pykälä pohjautuu keisari Aleksanteri II:n 6.8.1858 tekemään päätökseen, jolla Suomen evankelis-luterilaisen kirkon saksalaisille seurakunnille annettiin erityinen oikeus kirkkolain säännöksistä huolimatta kutsua oma pappi.

Pykälä koskee Helsingin saksalaisesta seurakunnasta ja Turun saksalaisesta seurakunnasta vuonna 1990 muodostettua Suomen saksalaista evankelis-luterilaista seurakuntaa Die Deutsche Evangelisch–Lutherische Gemeinde in Finnland sekä Rikssvenska Olaus Petri församlingen -seurakuntaa, jonka asema määritellään kirkolliskokouksen 11.5.2006 hyväksymässä Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Ruotsin kirkon välisessä sopimuksessa. Tuomiokapituli voisi antaa kyseisille seurakunnalle määräajaksi luvan hankkia kirkkoherran tehtäviin kuuluvat papilliset palvelut henkilöltä, joka on vihitty papiksi ja jota tuomiokapituli pitää tehtävään sopivana. Pappiin ei sovellettaisi julkista hakumenettelyä eikä yleisiä kelpoisuusvaatimuksia, kuten suomen ja ruotsin kielitaitovaatimuksia.

Tuomiokapituli myöntäisi vuosiloman ja vapaa-ajan sekä enintään kahden kuukauden pituisen virkavapaan seurakunnan papin viran haltijalle.

Muita virkoja koskevat erityiset säännökset

27 §. Kanttorin virka seurakunnassa. Kanttorin tehtävän sisältö ehdotetaan ilmaistavaksi aikaisempaa tiivistetympin siten, että kanttori vastaa seurakunnan musiikkitoiminnasta. Kanttori toimisi seurakunnan toiminta- ja taloussuunnitelman puitteissa ja kirkkoherran alaisuudessa. Kanttorin tehtäviin ei ehdoteta muutoksia. Viran tehtävät voitaisiin määritellä tarkemmin viran johtosäännössä ja tehtäväkuvauksessa.

Säännöksessä ei enää määriteltäisi eri kanttorin virkoja. Kirkkohallitus määräisi kelpoisuusvaatimuksia koskevassa päätöksessään myös virkojen välisistä eroista. Tuomiokirkkoseurakunnassa vaadittaisiin päätöksessä määritelty ylimmän tutkintotason kelpoisuus.

Kirkkohallitus voisi antaa kelpoisuuden kanttorin virkoihin henkilölle, jolla on virkaan vaadittavaa tutkintoa vastaavat tiedot ja taidot.

28 §. Lehtorin virka seurakunnassa tai seurakuntayhtymässä. Lehtorin tehtäviin kuuluisi kristillistä kasvatus-, opetus- ja sielunhoitotyötä sekä muuta seurakuntatyötä. Aiemmin lehtorin virka oli avoin vain naisille, mutta tämä rajoitus poistui kirkkolain muutoksella 1 päivänä kesäkuuta 2013. Pykälästä ehdotetaan poistettavaksi maininta lehtorin oikeudesta saarnata jumalanpalveluksessa, jakaa ehtoollista ja toimittaa konfirmaatio, koska näistä oikeuksista säädetään muualla kirkkojärjestyksessä.

Lehtorin virkojen erottelu vakinaisiin ja ylimääräisiin virkoihin ehdotetaan poistettavaksi. Lehtorin virka täytetäisiin siten kuin ylimääräiset lehtorin virat täytetään voimassa olevan kirkkojärjestyksen mukaan. Kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto täyttäisi viran ja pyytäisi valitulle viranhoitomääräyksen tuomiokapitulilta.

Lehtori voisi suorittaa pastoraalitutkinnon. Tutkinnon suorittamisen edellytyksiin sovellettaisiin, mitä pastoraalitutkinnon suorittamisen edellytyksistä 12 §:ssä säädetään. Pastoraalitutkinto otettaisiin huomioon, jos lehtori myöhemmin vihittäisiin papiksi.

29 §. Oikeus toimia lehtorina. Tuomiokapituli voisi hakemuksesta myöntää oikeuden toimia lehtorina henkilölle, joka on suorittanut yliopistossa sellaisen teologisen tutkinnon, jonka piispainkokous on hyväksynyt lehtorin viran kelpoisuusvaatimukseksi. Tuomiokapituli tutkisi hakijan soveltuvuuden noudattaen soveltuvien osin, mitä papiksi vihittävästä säädetään.

Lehtorin oikeudet, eli oikeus avustaa ehtoollisen jakamisessa ja jakaa sairaan ehtoollinen, oikeus johtaa rippikoulua ja toimittaa konfirmaatio, oikeus osallistua synodaalokokoukseen, oikeus suorittaa pastoraalitutkinto sekä äänioikeus piispan ja pappisasessorin vaalissa, on sidottu palvelussuhteeseen. Lehtori määriteltäisiin ehdotetun kirkkolain 10 luvun 1 §:ssä.

30 §. Lehtorin hiippakunnan ja rovastikunnan määräytyminen. Pykälässä säädettäisiin siitä, mihin hiippakuntaan ja rovastikuntaan lehtori kuuluu.

31 §. Seurakuntien yhteisen viran perustaminen. Aloitteen seurakuntien yhteisen viran perustamiseksi voisi tehdä kirkkovaltuusto, yhteinen kirkkovaltuusto, seurakuntaneuvosto tai tuomiokapituli. Pykälä koskisi kaikkia seurakuntien yhteisiä virkoja, joten virkojen luetteleminen erikseen ei enää olisi tarpeellista. Viran perustamisesta päätettäessä vahvistettaisiin samalla viran kustannusten jakoperusteet.

32 §. Yhteistä virkaa koskevista asioista päättäminen. Yhteisen kirkkoherran välillisen vaalin toimittamiseen sovellettaisiin 24 ja 25 §:ää. Yhteisen viran täyttöö ja virkaa koskevista asioista päätettäisiin kirkkoneuvostojen tai seurakuntaneuvostojen yhteisessä kokouksessa, ellei toisin säädetä tai määrätä. Määräyksiä yhteisestä virasta voisi olla esimerkiksi hallinto- tai johtosäännössä. Puheenjohtajana toimisi seurakuntien yhteinen kirkkoherra, tai jos kirkkoherran virka ei ole yhteinen, läsnä olevien jäsenten lukumäärältään suurimman seurakunnan kirkkoherra. Seurakuntatasolla olisi ratkaistava esimerkiksi yhteisen viran esimieskysymykset.

33 §. Oikeus toimia pappina tai lehtorina muussa yhteisössä. Tuomiokapituli voisi hakemuksesta antaa oikeuden toimia pappina tai lehtorina kristillisen yhdistyksen, yhteisön tai säätiön palveluksessa. Pykälästä on poistettu tarpeettomana maininta laitoksista, koska käsite on sisällöltään epämääräinen. Pykälästä ehdotetaan poistettavaksi myös edellytys papin kahden vuoden palvelusajasta tarpeettomana. Tuomiokapituli arvioisi joka tapauksessa hakijan edellytykset tehtävään.

9 luku Vaalit

Seurakuntavaalit

1 §. Seurakuntavaalien ajankohta. Kirkkolain 8 luvun 9 §:n mukaan seurakuntavaalit toimitetaan joka neljäs vuosi. Pykälässä säädettäisiin tarkemmin vaalien ajankohdasta. Seurakuntavaalit järjestettäisiin samanaikaisesti kaikissa seurakunnissa vaalivuoden marraskuun kolmantena sunnuntaina kello 11 ja 20 välisenä aikana. Seurakuntavaaleissa voisi äänestää myös ennakoon. Ennakkoäänestyksestä ja kotiäänestyksestä säädettäisiin tarkemmin 21–34 §:ssä.

Jos seurakuntajaon muuttaminen vaalivuotta seuraavan vuoden alusta olisi vireillä vaalivuoden elokuun päättyessä, tuomiokapituli voisi määrätä varsinaiset vaalit toimitettavaksi vasta sen jälkeen, kun kirkkohallitus on tehnyt seurakuntajakoa koskevan päätöksen. Tuomiokapituli määräisi myös poikkeuksellisten seurakuntavaalien ajankohdan.

2 §. Vaalilautakunta ja keskusvaalitoimikunta. Pykälässä annettaisiin tarkempia säännöksiä vaalilautakunnista ja keskusvaalitoimikunnasta, joista säädettäisiin kirkkolain 8 luvun 16 ja 17 §:ssä. Seurakuntavaalien toimittamisesta vastaisi seurakunnassa viimeistään vaalivuoden toukokuussa asetettava vaalilautakunta. Vaalilautakunnan asettaja nimeäisi myös vaalilautakunnan puheenjohtajan. Vaalilautakunta valitsisi keskuudesta varapuheenjohtajan.

Jos seurakunta on jaettu äänestysalueisiin, vaalilautakuntaan olisi valittava niin monta jäsentä, että se voisi jakautua toimivaltaisiin jaostoihin eri äänestysalueita varten. Jaostoon sovellettaisiin vaalilautakuntaa koskevia säännöksiä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin seurakuntayhtymässä mahdollisesti asetettavan keskusvaalitoimikunnan tehtävistä.

3 §. Keskusvaalitoimikunnan yhteiskuulutus. Keskusvaalitoimikunnan asettaneissa seurakuntayhtymissä vaaleja koskevat kuulutukset ja ilmoitukset voitaisiin julkaista lehdessä myös seurakuntien yhteisenä kuulutusena. Yhteiskuulutus ei olisi aina mahdollinen, jos seurakuntayhtymässä on eri- tai kaksikielisiä seurakuntia. Tällöin olisi huolehdittava siitä, että kuulutukset ja ilmoitukset julkaistaan seurakuntayhtymässä käytettävillä kielillä.

4 §. Äänioikeutettujen luettelon laatiminen. Kirkkolain 8 luvun 18 §:ssä säädettäisiin äänioikeutettujen luettelosta ja sen sisällöstä. Tässä pykälässä säädettäisiin siitä, mikä toimielin laatii luettelon ja mihin mennessä luettelon on oltava valmis. Seurakuntayhtymässä äänioikeutettujen luettelon laatisi keskusvaalitoimikunta, jos sellainen on asetettu.

5 §. Äänioikeutettujen luettelon tarkastaminen. Seurakuntavaalien äänioikeutettujen luettelo olisi tarkastettava viimeistään syyskuun 1 päivänä. Valituksen johdosta uudelleen toimitettavissa seurakuntavaaleissa tai

poikkeuksellisissa seurakuntavaaleissa luettelo olisi tarkastettava viimeistään toisena päivänä sen jälkeen, kun se on tullut laatia.

Tarkastajien tulisi lisätä luetteloon ne seurakunnan äänioikeutetut jäsenet, jotka ovat jääneet siihen merkitsemättä. Tällaisia henkilöitä ovat muun muassa ne viimeistään vaalipäivänä 16 vuotta täyttävät henkilöt, joiden muutosta seurakuntaan on tullut tieto äänioikeutettujen luettelon laatimisen jälkeen. Luettelosta olisi ylivirtava kuolleiden ja oikeudettomasti luetteloon merkittyjen henkilöiden nimet sekä merkittävä luetteloon toimenpiteiden syyt. Tarkastajien tulisi oikaista myös muut luettelossa havaitsemansa virheet, kuten väärä osoitetieto.

Tarkastajien tulisi merkitä luetteloon äänioikeutettujen lukumäärä, päivätä luettelo sekä varmentaa se allekirjoituksin. Tämän jälkeen äänioikeutettujen luetteloon saisi tehdä vain niitä muutoksia, jotka johtuvat luettelon itseoikaisusta tai luetteloon kohdistuneesta oikaisuvaatimuksesta tai valituksesta.

6 §. Äänioikeutettujen luettelon pitäminen nähtävillä. Seurakunnan jäsenille annettaisiin tilaisuus tarkastaa äänioikeutettujen luettelossa olevat tiedot ja tehdä joko äänioikeuttaan tai tietojaan koskevia oikaisuvaatimuksia. Yleinen nähtävillä pito ei koskisi henkilötunnuksia.

Äänioikeutettujen luettelon nähtävillä pitämisestä olisi laadittava kuulutus, jossa mainitaan milloin ja missä luettelo on nähtävillä, miten mahdollinen oikaisuvaatimus tehdään ja milloin vaalilautakunta kokoontuu käsittelemään oikaisuvaatimuksia. Kuulutus äänioikeutettujen luettelon nähtävillä pitämisestä olisi pantava julki seurakunnan ilmoitustaululle ja julkaistava lehdessä.

7 §. Äänioikeutettujen luettelon lainvoimaisuus. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, milloin vaalilautakunnan on käsiteltävä äänioikeutettujen luettelosta tehdyt oikaisuvaatimukset.

Äänioikeutettujen luettelon lainvoimaisuudesta säädettäisiin kirkkolain 8 luvun 20 §:ssä. Vaalilautakunnan tulisi tehdä luetteloon merkintä lainvoimaisuudesta.

8 §. Ilmoituskortti. Äänioikeutetulle laadittavaan ilmoituskorttiin merkittäisiin pykälän 1 momentissa mainitut tiedot. Ilmoituskortti olisi pakollinen silloin, kun seurakunta on jaettu äänestysalueisiin. Ilmoituskorttia voitaisiin kuitenkin käyttää myös silloin, kun koko seurakunta toimii yhtenä äänestysalueena.

9 §. Seurakuntavaalien ehdokasasettelua koskeva kuulutus. Pykälässä säädettäisiin ehdokasasettelua varten laadittavasta kuulutuksesta ja sen julkipanosta. Seurakuntayhtymän keskusvaalitoimikunta voisi laatia yhteiskuulutuksen 3 §:n mukaisesti.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kuulutuksen nähtävillä pitämisestä. Säännöksessä on otettu huomioon kuulutusten siirtäminen yleiseen tietoverkkoon. Seurakunnan vaalilautakunta voisi kuitenkin päättää siitä, että kuulutus julkaistaisiin tarvittaessa myös seurakunnan ilmoitustaululla. Harkinnassa voitaisiin ottaa huomioon seurakunnan olosuhteet, esimerkiksi seurakunnan jäsenten ikäjakauma. Lisäksi kuulutus olisi julkaittava lehdessä.

10 §. Valitsijayhdistyksen perustaminen. Seurakuntavaaleissa ehdokkaita voisi asettaa valitsijayhdistys, jonka on perustanut vähintään kymmenen äänioikeutettua seurakunnan jäsentä. Äänioikeutettu voisi olla perustajajäsenenä vain yhdessä samaa vaalia varten perustetussa valitsijayhdistyksessä. Seurakuntayhtymän jokaisessa seurakunnassa perustettaisiin valitsijayhdistys erikseen yhteisen kirkkovaltuuston ja erikseen seurakuntaneuvoston vaalia varten.

11 §. Ehdokasmäärä ja ehdokaslistan nimitys. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, kuinka monta ehdokasta valitsijayhdistys voisi vaalia varten enintään nimetä. Sama henkilö voisi olla saman toimielimen vaalissa vain yhden valitsijayhdistyksen ehdokkaana.

Valitsijayhdistys voisi ehdottaa oman ehdokaslistansa nimeä. Nimi ei saisi olla sopimaton tai harhaanjohtava. Nimi ei saisi esimerkiksi olla seurakuntaa tai sen jäsenryhmää loukkaava eikä se saisi antaa väärää kuvaa valitsijayhdistyksen taustasta ja tavoitteesta.

12 §. Valitsijayhdistyksen perustamisasiakirja. Valitsijayhdistys perustettaisiin laatimalla perustamisasiakirja, jonka tulisi sisältää 1 momentissa säädetyt tiedot. Asiamies toimisi valitsijayhdistyksen puolesta suhteessa vaaliviranomaisiin. Asiamies ja tämän varamies eivät saisi olla vaalilautakunnan jäseniä eivätkä valitsijayhdistyksen nimeämiä ehdokkaita. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin perustamisasiakirjan pakollisista liitteistä.

13 §. Perustamisasiakirjan toimittaminen seurakuntaan. Pykälässä säädettäisiin perustamisasiakirjan toimittamisesta vaalilautakunnalle. Yhä useammassa seurakunnassa ei enää ole kirkkoherranvirastoa, joten olisi tarkoituksenmukaista, että vaalilautakunta voisi osoittaa myös muun seurakunnan toimitilan tähän tarkoitukseen. Perustamisasiakirjojen toimituspaikka olisi ilmoitettava ehdokasasettelua koskevassa kuulutuksessa.

14 §. Perustamisasiakirjojen käsittely ja huomautukset. Vaalilautakunnalla olisi velvollisuus tarkastaa perustamisasiakirjat ehdokaslistoineen viimeistään vaalivuoden syyskuun 16 päivänä. Määräajan jälkeen jätetty perustamisasiakirja olisi jätettävä tutkimatta. Tästä olisi ilmoitettava valitsijayhdistyksen asiamiehelle tai, jollei sellaista ole nimetty, jollekin perustamisasiakirjan allekirjoittaneelle.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin niistä perustamisasiakirjassa huomatuista puutteista ja virheistä, joiden johdosta vaalilautakunnan tulee varata valitsijayhdistykselle tilaisuus antaa selitys tai tehdä virhettä koskeva oikaisu. Kyse on yleensä tilanteesta, jossa perustamisasiakirjaa ei ole tehty säännösten mukaisesti tai siihen ei ole liitetty vaadittavia asiakirjoja. Korjattavissa oleva perustamisasiakirjan virhe olisi esimerkiksi se, ettei asiamiestä ja hänen varamiestään ole nimetty.

Selitys tai oikaisu tulisi pyytää todistettavasti. Pyynnössä olisi ilmoitettava havaittu virhe tai puute tai muu tarvittava lisäselvitys sekä määräaika, jonka kuluessa oikaisun tai täydennyksen saa toimittaa. Jos virhe tai puute koskee ehdokkaaksi nimettyä, olisi asiasta ilmoitettava myös hänelle.

Perustamisasiakirjat olisi hyväksyttävä, jos niistä ei ole tehty huomautuksia tai vaadittu lisäselvityksiä.

15 §. Toimenpiteet huomautusten johdosta. Pykälässä säädettäisiin toimenpiteistä, joihin valitsijayhdistys voi ryhtyä saatuaan vaalilautakunnalta kehotuksen oikaista tai täydentää perustamisasiakirjaa. Huomautuksen johdosta valitsijayhdistyksen asiamiehen tai, jollei asiamiestä ole nimetty, perustamisasiakirjan allekirjoittaneen tulisi toimittaa oikaisu tai täydennys viimeistään lokakuun 1 päivänä ennen kello 16. Tällöin olisi mahdollisuus tehdä myös tarkistuksia nimettyjen ehdokkaiden tietoihin. Uutta ehdokasta ei kuitenkaan voisi enää tässä vaiheessa nimetä.

Jos ehdokas olisi saman toimielimen vaalissa nimetty ehdokkaaksi usealla ehdokaslistalla, ainoa tapa oikaista virhe olisi poistaa ehdokas kaikilta listoilta. Ehdokasta ei voisi myöskään korvata toisella ehdokkaalla.

Jos valitsijayhdistys on ehdottanut itselleen samaa nimeä, kuin toinen valitsijayhdistys, se voisi määrääjassa luopua nimestä ja ehdottaa uutta.

Jos valitsijayhdistys ei oikaise 2 tai 3 momentissa tarkoitettuja virheitä, vaalilautakunnan tulisi poistaa ehdokas kaikilta kyseisen toimielimen vaalin ehdokaslistoilta tai poistaa valitsijayhdistyksen nimi, jolloin se jää nimettömäksi.

16 §. Perustamisasiakirjojen hyväksyminen ja ehdokaslistojen yhdistelmän laatiminen. Pykälän mukaan vaalilautakunta ottaisi lokakuun 1 päivänä pidettävässä kokouksessaan lopullisesti käsiteltäväkseen ja ratkaistavakseen ne perustamisasiakirjat, joita se ei ole voinut hyväksyä syyskuun 16 päivänä pitämässään kokouksessa 14 §:n 4 momentin mukaisesti. Samassa kokouksessa se tekisi ehdokaslistoihin myös 15 §:n mukaisista toimenpiteistä tai ehdokkaan kuolemasta aiheutuvat muutokset, laatisi ehdokaslistojen yhdistelmän sekä numeroisi ehdokkaat.

Jos vaalilautakunta ei voi hyväksyä perustamisasiakirjaa valitsijayhdistyksen tekemän oikaisemisenkaan jälkeen, se olisi hylättävä. Jos virhe koskisi kuitenkin vain nimettyä ehdokasta tai ehdokaslistan nimeä, ehdokas tai nimi poistettaisiin ehdokaslistasta.

Pykälän 3 momentti koskee ehdokaslistojen ehdokkaiden numerointia seurakuntayhtymään kuuluvissa seurakunnissa toimitettavissa yhteisen kirkkovaltuuston ja seurakuntaneuvoston vaalissa.

17 §. Ehdokaslistojen yhdistelmän sisältö. Pykälässä säädettäisiin ehdokaslistojen yhdistelmän tarkemmasta sisällöstä. Yhdistelmään voitaisiin merkitä ehdokkaan numeron lisäksi tämän nimi ja arvo, ammatti tai toimi enintään kahta ilmaisua käyttäen. Yhdistelmään voitaisiin tarvittaessa merkitä myös ehdokkaan tarkempi asuinpaikka, esimerkiksi jos seurakuntalaisten olisi muutoin vaikea tunnistaa ehdokkaita. Suurissa seurakunnissa olisi siten mahdollista merkitä yhdistelmään esimerkiksi kaupunginosa tai kylä. Valitsijayhdistyksen pyynnöstä tarkempi asuinpaikka olisi merkittävä yhdistelmään. Sen sijaan ehdokkaan puhuttelunimi tai hänen etunimensä lyhennys merkittäisiin ehdokaslistojen yhdistelmään vain, jos se olisi tarpeen hänen henkilöllisyytensä täsmentämiseksi. Ehdokkaasta ei voitaisi merkitä ehdokaslistaan muita kuin edellä mainittuja tietoja.

Seurakuntayhtymään kuuluvassa seurakunnassa ehdokaslistojen yhdistelmä laadittaisiin erikseen yhteisen kirkkovaltuuston ja erikseen seurakuntaneuvoston vaalia varten. Ehdokaslistojen yhdistelmään käytettävän paperin tulisi olla samanväristä kuin vastaavien äänestyslippujen paperin. Äänestyslippujen paperin väristä säädettäisiin 20 §:ssä.

18 §. Ehdokaslistojen yhdistelmän julkaiseminen. Pykälässä säädettäisiin ehdokaslistojen yhdistelmän julkaisemisesta yleisessä tietoverkossa sekä asiasta tiedottamisesta lehdessä. Ehdokaslistojen yhdistelmää pidettäisiin nähtävillä vaalien päättymiseen saakka. Koska kyse olisi henkilörekisteristä, tulisi yhdistelmä poistaa yleisestä tietoverkosta välittömästi vaalipäivän jälkeen.

19 §. Vaalien valmisteluun liittyvät muut vaalilautakunnan päätökset. Vaalilautakunnan olisi viimeistään syyskuun 16 päivänä pidettävässä kokouksessa määrättävä äänestyspaikat ja vaalihuoneistot. Vaalilautakunta valitsisi vaalitoimitsijat ennakkoäänestystä varten sekä huolehtisi muista ennakkoäänestykseen liittyvistä toimenpiteistä. Vaalilautakunnan tulisi valita myös vaaliavustajat ja päättää muista vaalin valmistelutoimista. Lisäksi se voisi valita ennakkoäänenten laskijat, jos ennakkoääniä aiotaan ryhtyä laskemaan vaalipäivänä ennen vaalitoimituksen päättymistä. Ehdokas tai hänen puolionsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa ei voisi olla vaalitoimitsijana eikä avustajana. Puolisolla tarkoitettaisiin aviopuolisoa sekä ehdokkaan kanssa avioliitonomaisissa olosuhteissa tai rekisteröidyssä parisuhteessa elävää henkilöä. Säännöksellä turvattaisiin vaalimenettelyn puolueettomuutta. Tärkeää on, että vaalien toimittamiseen osallistuvan vaalitoimitsijoiden tai avustajien omat intressit tai sidonnaisuudet eivät vaikuttaisi vaalien toimittamiseen. Vaalimenettelyn uskottavuuden kannalta on tärkeää, että äänestäjä voi luottaa siihen, että vaaliviranomaiset ja –avustajat toimivat puolueettomasti.

20 §. Äänestyslippu seurakuntavaaleissa. Pykälässä säädettäisiin äänestyslipun mitoista, merkinnöistä ja väristä, joka samalla määrittää ehdokaslistojen yhdistelmän värin. Äänestyslipun otsikoinnista tulisi käydä ilmi, missä vaalissa sitä käytetään. Koska äänestyslipun on turvattava vaalisalaisuus, paperilaadun tulisi olla tähän tarkoitukseen soveltuvaa. Kirkkohallitus huolehtisi seurakuntavaalien äänestyslippujen painattamisesta, paitsi poikkeuksellisissa seurakuntavaaleissa, joissa äänestysliput painattaa vaalilautakunta.

21 §. Ennakkoäänestyksen ajankohta ja kuulutus ennakkoäänestyksestä. Ennakkoäänestys aloitettaisiin marraskuun ensimmäistä sunnuntaita seuraavana tiistaina ja se jatkuisi saman viikon lauantaihin. Ennakkoon äänestettäisiin yhdessä vaalilautakunnan määräämässä paikassa joka päivä kello 9–18 ja muissa paikoissa vaalilautakunnan määrääminä aikoina.

Poikkeuksellisissa seurakuntavaaleissa äänestettäisiin ennakolta vain siinä seurakunnassa, jossa vaalit pidetään. Vaalilautakunta määräisi tällöinkin äänestyspaikat ja -ajat.

Vaalilautakunnan kuulutus ennakkoäänestysajoista ja -paikoista julkaistaisiin yleisessä tietoverkossa ja olisi pantava tarvittaessa julki seurakunnan ilmoitustaululle ja julkaistava lehdessä. Seurakuntayhtymän keskusvaalitoimikunta voisi laatia kuulutuksen 3 §:n mukaisena yhteiskuulutuksena.

22 §. Ennakkoäänestysasiakirjat. Ennakkoäänestysasiakirjoja olisivat äänestyslippu, josta säädetään 20 §:ssä, sekä vaalikuori, lähetekirje ja lähetekuori. Jos seurakunta käyttäisi 8 §:ssä tarkoitettua ilmoituskorttia, se toimisi samalla lähetekirjeenä.

23 §. Äänestyksen aloittaminen ennakkoäänestyspaikassa. Ennakkoon äänestävän olisi aluksi ilmoitaututtava vaalitoimitsijalle ja esitettävä selvitys henkilöllisyydestään. Tämän jälkeen vaalitoimitsija antaisi äänestäjälle ennakkoäänestysasiakirjat.

Kun ennakkoäänestäjä äänestäisi oman seurakuntansa ennakkoäänestyspaikassa, hänellä täytyisi olla mahdollisuus tutustua seurakuntansa ehdokaslistojen yhdistelmiin. Toisen seurakunnan alueella ennakkoon äänestävä hankkisi tiedon seurakuntansa ehdokkaista itse.

24 §. Äänestäminen ennakkoäänestyksessä. Pykälässä säädettäisiin ennakkoon äänestämisestä ja avustajan käyttämisestä ennakkoäänestyksessä.

25 §. Lähetekirje. Ennakkoäänestyksen yhteydessä täytettäisiin lähetekirje, joka osoitetaan sen seurakunnan vaalilautakunnalle, jossa äänestäjällä oman ilmoituksensa mukaan on äänioikeus. Lähetekirjeeseen merkittävistä tiedoista säädettäisiin 2 momentissa. Äänestäjän olisi allekirjoitettava lähetekirje, jolloin hän antaisi vakuutuksen siitä, että hän on itse täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen taitettuna vaalikuoreen vaalisalaisuuden säilyttän.

26 §. Ennakkoäänestyksen päättämistoimet. Tehtyään merkintänsä äänestyslippuun äänestäjän olisi taitettava äänestyslippu ja suljettava se taitettuna ja leimaamattomana vaalikuoreen. Vaalitoimitsija leimaa vaalikuoren. Vaalikuoreen ei saa tehdä muita merkintöjä.

Vaalitoimitsijalla olisi velvollisuus todistaa äänestämisen tapahtuneen oikein allekirjoittamalla lähetekirje. Tämän jälkeen sekä vaalikuori äänestyslippuineen että lähetekirje suljettaisiin lähetekuoreen. Vaalitoimitsijan tulisi lähettää lähetekuori välittömästi sen seurakunnan vaalilautakunnalle, jonka vaalitoimitukseen äänestäjä on osallistunut.

Äänestysajan päättyessä vaalipaikalla äänestysvuoroaan odottamassa olevat äänestäjät saisivat äänestää.

27 §. Ennakkoäänestäjien luettelo. Pykälässä säädettäisiin ennakkoäänestyspaikassa pidettävästä äänestäjien luettelosta.

28 §. Ennakkoäänestysasiakirjojen tarkastaminen. Vaalilautakunnalla olisi velvollisuus tarkastaa sille saapuneet ennakkoäänestysasiakirjat. Huomioon otettaisiin vain ne ennakkoäänetykset, jotka ovat saapuneet vaalipäivää edeltävänä perjantaina ennen kello 16. Vaalikuoriin, jotka saapuvat määräajan päättymisen jälkeen, tehtäisiin merkintä niiden saapumisaikankohdasta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin muista tilanteista, jolloin äänestys on jätettävä huomioon ottamatta. Äänestys tulisi jättää huomioon ottamatta muun muassa silloin, kun henkilö on äänestänyt useaan kertaan.

Tämä olisi mahdollista, jos henkilö olisi esimerkiksi äänestänyt useassa ennakkoäänestyspaikassa. Tällöin ei voitaisi tietää, mikä annetuista äänistä tulisi ottaa huomioon, joten kaikki henkilön äänestysliput jätettäisiin huomioon ottamatta. Äänestyksen jättämisestä huomioon ottamatta olisi tehtävä merkintä vaalilautakunnan pöytäkirjaan sekä liitettävä pöytäkirjaan vaalikuori sisältöineen ja sen lähetekirje ja -kuori.

Ennakkoäänien laskeminen olisi mahdollista aloittaa ennen vaalipäivän äänestyksen päättymistä erikseen säädetyissä tilanteissa, mutta ennakkoäänestysasiakirjojen tarkastusvaiheessa vaalikuoria ei vielä saisi avata. Ennakkoääninä annetut äänestysliput otettaisiin vaalikuorista ja leimattaisiin vasta äänenlaskutilanteessa. Vaalilautakunnan olisi huolehdittava, että hyväksytyt vaalikuoret säilytetään siihen saakka avaamattomina varmassa tallessa.

29 §. Ennakkoäänestys kotona. Pykälässä säädettäisiin kotiaänestyksen edellytyksistä. Vaalilautakunnalla on velvollisuus järjestää kotiaänestysmahdollisuus. Kotona voisi äänestää vain se henkilö, jolla pykälän mukaan on siihen oikeus sekä hänen omaishoitajansa.

30 §. Kotiaänestyksessä läsnä olevat henkilöt. Kotiaänestyksen toimittamisesta huolehtisi vaalilautakunnan puheenjohtajan määräämä vaalitoimitsija. Kotiaänestyksessä saisi olla läsnä vain yksi vaalitoimitsija vaaliviranomaisen ominaisuudessa. Vaalitoimitsijan olisi kuitenkin huolehdittava siitä, että hänen lisäksi äänestystilanteessa olisi läsnä äänestäjän valitsema tai hyväksymä 18 vuotta täyttänyt henkilö, joka ei toimisi vaaliviranomaisena. Läsnä olevan henkilön velvollisuus olisi seurata kotiaänestyksen toteuttamista ja allekirjoittaa kotiaänestyksestä laadittava lähetekirje.

Myös kotiaänestyksessä voitaisiin käyttää avustajaa. Avustajaan sovellettaisiin, mitä siitä ennakkoäänestyksen yhteydessä säädetään. Ehdokas tai hänen puolisonsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa ei voisi olla vaaliavustajana. Puolisolla tarkoitettaisiin aviopuolisoa sekä ehdokkaan kanssa avioliitonomaisissa olosuhteissa tai rekisteröidyssä parisuhteessa elävää henkilöä. Säännöksellä turvattaisiin vaalimenettelyn puolueettomuutta.

31 §. Kotiaänestyksen valmistavat toimenpiteet. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, miten ilmoitetaan halusta äänestää kotona sekä ilmoituksen määräajasta. Ilmoituksen voisi tehdä äänestäjän puolesta myös hänen valitsemansa henkilö. Ilmoitus ei olisi määrämuotoinen, mutta siitä olisi käytävä ilmi 2 momentissa säädetyt tiedot. Kirjallinen ilmoitus olisi allekirjoitettava. Ilmoituksen voisi halutessaan tehdä sitä varten laaditulla lomakkeella.

Jos ilmoituksen sisältö olisi puutteellinen, vaalilautakunnan sihteerin olisi huolehdittava tarvittaessa puutteiden korjaamisesta. Hänen olisi myös varmistuttava siitä, että ilmoituksen on tehnyt äänestäjä itse tai tämän valitsema henkilö. Vaalilautakunnan olisi pidettävä tehdyistä ilmoituksista luetteloa.

32 §. Kotiaänestyksen ajankohta ja kotiaänestyksestä annettavat tiedot. Kotiaänestys toimitettaisiin ennakkoäänestyspäivinä kello 9 ja 20 välillä kuitenkin siten, että perjantaina kotiaänestys päättyisi viimeistään

kello 16. Vaaliviranomaisen olisi ilmoitettava kotiaänestykseen oikeutetulle äänestyksen ajankohta. Äänestäjälle olisi annettava vaalilautakunnan puhelinnumero mahdollista yhteydenottoa varten. Äänestäjälle olisi myös välittömästi ilmoitettava, jos äänestysajankohtaa jouduttaisiin siirtämään. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tilanteista, joissa äänestäjälle täytyy ilmoittaa, ettei kotiaänestystä voida toimittaa.

33 §. Kotiaänestyksen keskeyttäminen. Pykälässä säädettäisiin tilanteista, joissa vaalitoimitsijan on keskeytettävä kotiaänestys. Kotiaänestys tulisi keskeyttää, jos äänestäjän vaalivapautta ei voitaisi turvata. Äänestys olisi myös keskeytettävä, jos äänestystilanne muutoin häiriintyy. Jos tilannetta ei voitaisi korjata, äänestys olisi lopetettava. Sekä äänestyksen keskeyttämisestä että sen lopettamisesta olisi tehtävä merkintä kotiaänestysluetteloon.

34 §. Kotiaänestyksen lähetekirje. Kotiaänestyksen lähetekirjeessä äänestäjän tulisi antaa vakuutus siitä, että hän on oikeutettu kotiaänestykseen. Tässä suhteessa kotiaänestyksen lähetekirje poikkeaisi tavallisessa ennakkoäänestyksessä käytettävästä lähetekirjeestä. Sen tulisi myös sisältää äänestyksessä läsnä olleen henkilön allekirjoitus.

Kotiaänestyksessä noudatettaisiin suurelta osin samoja säännöksiä kuin ennakkoäänestyksessä. Myös äänestyksen jättämistä huomioon ottamatta arvioitaisiin samojen säännösten mukaan. Äänestys jätettäisiin huomioon ottamatta myös, jos lähetekirjeestä puuttuisi kotiaänestystilanteessa läsnä olleen henkilön allekirjoitus.

35 §. Vaalikuulutus. Pykälässä säädettäisiin vaalipäivää koskevasta kuulutuksesta. Vaalilautakunnan laatimassa kuulutuksessa tulisi olla tiedot vaalien alkamis- ja päättymisajasta sekä äänestyspaikoista. Kuulutus julkaistaan yleisessä tietoverkossa ja se olisi pantava tarvittaessa seurakunnan ilmoitustaululle sekä julkais-tava lisäksi lehdessä. Niin sanotusta sopuvaalitulanteesta, jossa ehdokkaita on nimetty vain valittava määrä ja jossa äänestystä ei tämän vuoksi toimeenpanna, olisi ilmoitettava samalla tavalla.

36 §. Äänestystila ja materiaali sekä vaalilautakunnan ja vaaliavustajan läsnäolo. Pykälässä säädettäisiin vaalilautakunnan vastuusta huolehtia siitä, että äänestyspaikka on asianmukaisessa kunnossa ja että äänestyspaikalla on riittävä määrä äänestyslippuja ja muut äänestyksessä tarvittavat välineet. Äänestyspaikalla pitäisi olla niin monta vaalilautakunnan jäsentä, että vaalilautakunta on päätösvaltainen. Vaalilautakunnan tulisi huolehtia myös siitä, että äänestyspaikalla on vaaliavustajia, jotka tarvittaessa avustavat äänestäjiä.

37 §. Äänestyksen aloittaminen vaalipäivänä. Pykälässä säädettäisiin niistä toimista, jotka vaalilautakunnan puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan olisi tehtävä ennen vaalitoimituksen alkamista. Vaaliuurnaa ei saisi sen sulkemisen jälkeen avata ennen kuin äänestys on päättynyt ja ääniä ryhdytään laskemaan. Äänestyspaikalla ei sallittaisi keskustelua.

38 §. Äänestysoikeuden selvittäminen. Äänestyspaikalle saavuttuaan äänestäjän olisi ilmoitauduttava vaalilautakunnalle. Äänestäjälle ei annettaisi äänestyslippua ennen kuin on todettu, että hänellä on vaalissa äänioikeus. Asian selvittämiseksi äänestäjä olisi velvollinen todistamaan vaalilautakunnalle henkilöllisyytensä.

39 §. Äänestäminen seurakuntavaaleissa. Pykälässä säädettäisiin äänestysmenettelystä vaalipäivänä äänestyspaikalla. Äänestäjän olisi merkittävä äänestyslippuun ehdokkaansa numero selvästi. Merkintä tehtäisiin äänestyspaikalla olevassa äänestyssuojassa siten, että vaalisalaisuus säilyy. Tehtyään äänestysmerkinnän äänestäjä antaisi äänestyslipun taitettuna vaalilautakunnalle, joka leimaisi äänestyslipun seurakunnan leimalla. Leimauksen jälkeen äänestäjä pudottaisi äänestyslipun vaaliurna. Vaalilautakunta merkitsisi äänioikeutettujen luetteloon tiedon äänestäjän äänioikeuden käytöstä. Äänestystilanteessa olisi mahdollista käyttää avustajaa samalla tavalla kuin ennakoäänestyksessä.

40 §. Äänestys oikeus äänestysajan päättyessä. Äänestysajan päättyessä äänestystilassa sekä sen odotustilassa vuoroaan odottavat äänestäjät saisivat vielä äänestää. Äänestysajan päättymisestä olisi ilmoitettava ja äänestyspaikan ovet olisi suljettava.

41 §. Vaalitoimituksen keskeyttäminen. Jos vaalitoimitus jouduttaisiin keskeyttämään, vaalilautakunnan tulisi huolehtia vaaliurnasta ja äänioikeutettujen luettelosta sekä valvoa niitä. Vaaliurnaa ei saisi vaalitoimituksen keskeytyessä avata. Äänestyksen alkaessa suljettu vaaliurna saataisiin avata vasta äänestyksen päätyttyä, kun ääniä ryhdytään laskemaan.

42 §. Pöytäkirjan pitäminen. Pykälässä säädettäisiin vaalitoimituksessa pidettävästä pöytäkirjasta. Äänestys voisi tapahtua useilla äänestysalueilla samanaikaisesti tai useissa äänestyspaikoissa. Kaikissa äänestyspaikoissa olisi pidettävä pöytäkirjaa. Pöytäkirjat liitettäisiin vaalilautakunnan pöytäkirjaan, johon merkittäisiin vaalin tulos ja liitettäisiin valitusosoitus.

43 §. Valitsijayhdistyksen asiamiehen läsnäolo. Valitsijayhdistyksen asiamiehellä tai tämän varamiehellä olisi oikeus olla läsnä vaalilautakunnan kokouksessa äänestyslippuja laskettaessa ja vaalin tulosta määrättäessä. Muulla valitsijayhdistyksen jäsenellä ei olisi läsnäolo-oikeutta.

44 §. Äänten laskeminen. Jos vaalisalaisuuden turvaaminen sitä edellyttäisi, vaalissa annettujen ennakoäänien vaalikuoret avattaisiin äänestyksen päätyttyä, äänestysliput leimattaisiin ja pudotettaisiin niitä avaamatta vaalipäivänä annettujen äänien joukkoon vaaliurna.

Vaalisalaisuuden turvaamiseksi ennakoääniä voitaisiin ryhtyä laskemaan ennen vaalin päättymistä vain, jos ennakoäänestyksessä hyväksyttyjä vaalikuoria olisi enemmän kuin 50 ja voitaisiin perustellusti arvioida, että vaalipäivänä äänioikeuttaan käyttää enemmän kuin 50 henkilöä eikä olisi syytä olettaa, että vaalisalaisuuden turvaaminen edellyttää muuta. Tällöin ennakoäänestyksessä annettujen äänestyslippujen laskenta voitaisiin aloittaa vaalipäivänä vaalilautakunnan määräämänä aikana aikaisintaan kuusi tuntia ennen äänestyksen päättymistä. Kun äänestys päättyisi klo 20.00, voitaisiin ennakoääniä ryhtyä laskemaan kello 14.00.

Ennakoäänien laskenta aloitettaisiin äänestyslippujen leimaamisella. Mitättömät äänestysliput erotetaan omaksi ryhmäkseen. Muutoin äänestysliput jaotellaan kunkin ehdokkaan mukaan. Vaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että kaikki annetut äänet otetaan huomioon. Vaalilautakunnan tulee suorittaa ääntenlaskenta

keskeytyksettä loppuun. Jos laskenta syystä tai toisesta kuitenkin keskeytyy, vaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että kaikki laskelmat ja äänestysliput säilytetään valvottuna.

45 §. Äänestyslipun mitättömyys. Pykälässä säädettäisiin äänestyslipun mitättömyydestä. Äänestyslippu olisi mitätön muun muassa silloin, kun ennakköäänestyksen vaalikuoreessa olisi useampi kuin yksi samaa vaalia koskeva äänestyslippu. Yhteisen kirkkovaltuuston vaalia ja seurakuntaneuvoston vaalia pidettäisiin kuitenkin eri vaaleina. Asiattomana ei pidettäisi äänestyslippuun tehtyä merkintää, joka ainoastaan selventäisi, ketä ehdokasta on äänestetty.

46 §. Ehdokkaiden vertausluvut. Seurakuntavaalit ovat suhteelliset, mikä tarkoittaa, että vaalien tulokseen vaikuttaa sekä ehdokaslistan saama yhteinen äänimäärä, että ehdokkaan henkilökohtainen äänimäärä. Jokaiselle vaalissa mukana olleelle ehdokkaalle laskettaisiin vertausluku. Ensiksi ehdokkaat asetettaisiin ehdokaslistan sisällä henkilökohtaisten äänimääriensä mukaiseen järjestykseen. Tämän jälkeen eniten ääniä saaneelle ehdokkaalle annettaisiin vertausluvuksi listan koko äänimäärä, toiselle puolet siitä, kolmannelle kolmannes, neljännelle neljännes ja niin edelleen. Vertausluku annettaisiin sellaisellekin ehdokkaalle, joka ei vaalissa saanut yhtään ääntä.

Jos ehdokkaalta puuttuisi vaalikelpoisuus tai hän olisi kuollut, hänelle annettuja ääniä ei hylättäisi, vaan ne laskettaisiin koko ehdokaslistan hyväksi.

47 §. Vaalin tuloksen määrääminen ja varajäsenet. Vaalin tulos määräytyisi kunkin ehdokkaan saaman vertausluvun perusteella. Äänestyksen tulos laskettaisiin seurakunnittain erikseen kirkkovaltuuston jäsenten, yhteiseen kirkkovaltuustoon seurakunnasta valittavien jäsenten ja seurakuntaneuvoston jäsenten vaalissa. Eri ehdokaslistoilla olevien ehdokkaiden nimet vertauslukuineen kirjoitettaisiin vertauslukujen osoittamaan järjestykseen. Valituksi tulisi kussakin vaalissa tämän nimisarjan alusta niin monta ehdokasta, kuin vaalissa valittaisiin jäseniä.

Varajäsenet määräytyisivät valituksi tulleen ehdokkaan ehdokaslistasta siten, että varajäseniksi nimettäisiin valitsematta jääneet ehdokaslistan ehdokkaat heidän saamiensa vertauslukujen osoittamassa järjestyksessä.

48 §. Vaali ilman äänestystä. Pykälässä säädettäisiin erityistilanteista, joissa seurakuntavaaleja ei toimiteta ja kirkkovaltuusto, yhteinen kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto valittaisiin niin kutsutuilla sopuvaaleilla. Hyväksytyjen ehdokaslistojen ehdokkaat tulisivat valituiksi ilman vaalia, jos heitä olisi yhtä monta kuin vaalissa on valittavia tai ainakin neljä viidesosaa valittavien määrästä.

Varsinaisten jäsenten ja varajäsenten nimeämiseksi olisi kuitenkin toimitettava vaali, vaikka vaalia varten olisi annettu vain yksi hyväksytty ehdokaslista, mutta siinä olisi enemmän ehdokkaita kuin vaalissa on valittavana jäseniä, ellei valitsijayhdistys olisi ilmoittanut, ketkä ehdokkaista tulevat varsinaisiksi jäseniksi ja missä järjestyksessä muut tulevat varajäseniksi.

49 §. Vaalin tuloksen vahvistaminen. Vaalilautakunnan olisi viimeistään kolmantena päivänä vaalipäivän jälkeen eli vaalia seuraavana keskiviikkona pitämässään kokouksessa vahvistettava vaalin tulos. Lisäksi vaalilautakunnan olisi huolehdittava siitä, että vaalipöytäkirja valitusosoituksineen julkaistaan yleisessä tietoverkossa ehdotetun kirkkolain 9 luvun 23 §:ssä säädetyllä tavalla. Muutoksenhakua koskeva tiedoksianto tapahtuisi kirkkolain 9 luvun 25 §:n mukaan.

Vaalilautakunnan olisi ilmoitettava vaalin tulos seurakunnan ja seurakuntayhtymän toimielinten lisäksi myös kaikille jäseneksi tai varajäseneksi valituille. Ilmoituksen tarkoitus olisi tiedottaa vaalin tuloksesta.

50 §. Vaaliasiakirjojen säilyttäminen. Vaalipöytäkirja, vaalin tulosta koskevat laskelmat, äänestysliput ja ehdokaslistojen yhdistelmä säilytettäisiin seurakunnan arkistossa. Jos vaalista valitettaisiin, äänestysliput lähetettäisiin sinetöidyssä päällyksessä valitusta käsittelevälle hallinto-oikeudelle.

Poikkeukselliset seurakuntavaalit

51 §. Kirkkovaltuuston, yhteisen kirkkovaltuuston ja seurakuntaneuvoston muodostaminen vaaleja toimittamatta. Kirkkolain 8 luvun 10 §:n 1 momentin mukaan kirkkovaltuusto, yhteinen kirkkovaltuusto ja seurakuntaneuvosto muodostetaan edellisten vaalien tuloksen perusteella, kun kesken vaalikauden tapahtuu seurakuntajaon muutos, seurakunta liittyy seurakuntayhtymään tai eroaa siitä tai seurakuntayhtymä perustetaan tai puretaan. Seurakuntajaon muutostilanteet ovat hyvin moninaisia, joten pykälässä säädettäisiin, minkä vaalien ehdokaslistojen perusteella nämä niin kutsutut paperivaalit toimitetaan.

Kirkkovaltuusto ja yhteinen kirkkovaltuusto muodostettaisiin edellisten vaalien kirkkovaltuuston ja mahdollisesti myös yhteisen kirkkovaltuuston ehdokaslistojen perusteella. Seurakunnan liittyessä seurakuntayhtymään, sen seurakuntaneuvosto muodostettaisiin edellisten vaalien kirkkovaltuuston ehdokaslistojen perusteella ja seurakunnan liittyessä seurakuntayhtymässä jo olevaan seurakuntaan seurakuntaneuvosto muodostettaisiin kirkkovaltuuston ja seurakuntaneuvoston ehdokaslistojen perusteella. Seurakuntaneuvosto muodostettaisiin sen jälkeen, kun yhteinen kirkkovaltuusto on muodostettu. Tällöin olisi otettava huomioon säännökset toimielinten paikkojen jaosta.

Jos edellisen vaalin tuloksena muodostuneessa nimisarjassa ollut henkilö ei enää olisi vaalikelpoinen, hänen tilalleen uuteen toimielimeen tulisi nimisarjassa seuraava. Jos yhteisen kirkkovaltuuston ehdokkaita ei ole ollut riittävästi, lisäjäsenet määräytyisivät seurakuntaneuvoston ehdokaslistojen perusteella. Niin sanottujen paperivaalien toimittaminen kuuluisi vaalilautakunnan tehtäviin. Sen olisi myös ilmoitettava vaalin tuloksesta 49 §:ssä säädetyllä tavalla seurakuntalaisille sekä valituille ja varajäsenille.

52 §. Muut poikkeukselliset seurakuntavaalit. Pykälässä säädettäisiin tilanteista, joissa seurakuntavaalit olisi toimitettava poikkeuksellisenä ajankohtana. Poikkeuksellisesti toimitettavissa seurakuntavaaleissa tuomiokapituli määräisi sekä vaalipäivän että vaalitoimien määräajat ja määräpäivät. Seurakuntavaalit voitaisiin

joutua toimittamaan poikkeukselliseen aikaan muun muassa silloin, kun määräpäivään mennessä ei olisi tullut hyväksyttäviä ehdokaslistoja tai ehdokkaita olisi nimetty liian vähän. Poikkeuksellisiin seurakuntavaaleihin jouduttaisiin myös silloin, kun vaalitoimia ei olisi suoritettu määrättynä aikana tai kun vaaleissa valitut menettäisivät vaalikauden aikana vaalikelpoisuutensa siten, että heidän määränsä jäisi alle kolmeen neljäsosaan, taikka vaalit kumottaisiin valituksen johdosta tai kesken vaalikauden tapahtuisi seurakuntajaon muutos.

Jos poikkeuksellisten seurakuntavaalien edellytykset täyttyisivät, seurakunnan vaalilautakunnalla tai toimielimen puheenjohtajalla olisi velvollisuus ilmoittaa tuomiokapitulille, että seurakunnassa on toimitettava poikkeukselliset seurakuntavaalit. Poikkeuksellisilla seurakuntavaaleilla valittujen toimikausi kestäisi ainoastaan kulumassa olevan vaalikauden loppuun.

53 §. Poikkeuksellisten seurakuntavaalien toimittaminen. Pykälässä säädettäisiin siitä, mikä vaalilautakunta on vastuussa vaalien toimittamisesta, kun seurakunta tai sen osa liitetään toiseen seurakuntaan. Kun seurakuntajaon muutos tapahtuu siten, että vanhat seurakunnat lakkautetaan ja muodostetaan uusi seurakunta, ehdotetun 2 luvun 8 §:n mukaan järjestelytoimikunta valitsisi vaalilautakunnan.

54 §. Seurakuntavaalit seurakuntajaon muutosta edeltävänä vuonna. Seurakuntajaon muutoksen voimaantuloa edeltävänä vuonna toimitettavissa seurakuntavaaleissa noudatettaisiin uutta seurakuntajakoa, jonka perusteella määräytyisivät myös vaalikelpoisuus ja kelpoisuus toimia valitsijayhdistyksen perustajajäsenenä.

Kirkkoherran välitön vaali

55 §. Kirkkoherran välittömän vaalin periaatteet. Pykälässä säädettäisiin kirkkoherran välittömän vaalin keskeisistä periaatteista. Vaalit ovat välittömät, jolloin äänioikeutettu äänestää vaaleissa suoraan sitä henkilöä, jonka hän tahtoo saada valituksi. Kyseessä on enemmistövaali, joka on salainen. Salaiset vaalit tarkoittavat sitä, että vaaliviranomaiset eivätkä muut seurakunnan jäsenet saa tietää, kenelle äänestäjä on äänensä antanut tai onko hän jättänyt tyhjän äänestyslipun. Sen sijaan tieto siitä, onko äänioikeutettu käyttänyt äänioikeuttaan eli käynyt äänestämässä, ei kuulu vaalisalaisuuden piiriin. Lisäksi jokaisella äänioikeutetulla on yhtäläinen äänioikeus, jolloin jokaisella äänioikeutetulla on yhtäläinen oikeus vaikuttaa vaalin tulokseen eli kaikilla äänestäjillä on käytettävissään sama äänimäärä eli yksi ääni.

56 §. Kirkkoherran välittömän vaalin vaalipäivän ja vaalinäytteiden määrääminen. Tuomiokapituli määräisi kirkkoherran välittömän vaalin ajankohdan. Vaalin ajankohdasta voitaisiin päättää samalla kun päätetään vaaliehdotuksesta, koska vaaliehdotukseen ei ole mahdollista hakea erikseen muutosta valittamalla. Samassa yhteydessä tuomiokapituli voisi päättää myös muista sille kuuluvista vaalin valmistelutoimista.

Vaaliehdokkaat toimittaisivat vaalinäytteenä pääjumalanpalveluksen tuomiokapitulin määrääminä sunnuntai-päivinä tuomiokapitulin määräämässä kirkossa. Pääsääntöisesti vaalinäytteet annettaisiin seurakunnan pää-kirkossa. Jos seurakunta on kaksikielinen, jumalanpalvelus toimitettaisiin kummallakin kielellä. Erityisestä syystä tuomiokapituli voisi vapauttaa vaaliehdokkaan jumalanpalveluksen toimittamisesta.

57 §. Vaaliehdokkaita ja vaalinäytteitä koskeva kuulutus. Tuomiokapituli laatisi vaalikuulutuksen, joka sisältää 1 momentissa luetellut asiat. Kuulutukseen ei voitaisi ottaa ehdokkaista sellaista henkilöarviointia, joka viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain perusteella on pidettävä salassa. Kuulutus lähetet-täisiin kirkkoherralle, joka huolehtisi kuulutuksen julkaisemisesta yleisessä tietoverkossa. Tarvittaessa seura-kunnan olosuhteet huomioon ottaen kuulutus voitaisiin panna julki myös seurakunnan ilmoitustaululle.

58 §. Vajaa vaaliehdotus ja vaaliehdotuksen muuttaminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin menette-lystä tilanteissa, joissa vaaliehdokas ei toimita vaalinäytejumalanpalvelusta. Pykälän 2 momentissa säädettäi-siin tilanteista, joissa tuomiokapitulin on keskeytettävä vaalin toimittaminen. Pykälän 3 momentti koskisi vajaaksi jääneen vaaliehdotuksen täydentämistä.

59 §. Vaalilautakunta. Pykälässä säädettäisiin kirkkoherran välittömän vaalin vaalilautakunnasta. Vaalilau-takuntaan ja sen jaostoon sovellettaisiin seurakuntavaalien vaalilautakuntaa ja sen jaostoa koskevia säännök-siä.

60 §. Kirkkoherran välittömän vaalin ajankohta, äänestyspaikka ja ennakkoäänestys. Kirkkoherran välitön vaali aloitettaisiin viimeistä vaalinäytettä seuraavana toisena sunnuntaina, ja vaali olisi seurakunnan päätöksen mukaan joko yksi- tai kaksipäiväinen. Vaalilautakunta päättäisi äänestysajoista ja -paikoista sekä vaalihuoneistoista. Ennakkoäänestyspaikkana voisi olla kirkkoherranviraston sijasta seurakunnan toimisto.

61 §. Äänioikeutettujen luettelo kirkkoherran välittömässä vaalissa. Pykälässä säädettäisiin kirkkoherran välittömän vaalin äänioikeutettujen luettelon laatimisesta ja tarkistamisesta sekä oikaisuvaatimusten käsitte-lystä vaalilautakunnan kokouksessa.

62 §. Vaalikuulutus kirkkoherran välittömässä vaalissa. Vaalilautakunnalla olisi velvollisuus laatia kirk-koherran välittömästä vaalista kuulutus, jossa tiedotettaisiin vaalin alkamisesta sekä äänestyspaikoista ja -ajoista. Tuomiokapitulin 57 §:n mukaisesti laatima kuulutus keskittyisi ehdokassijoille asetettujen ehdokkai-den esittelyyn. Vaalilautakunnan kuulutus julkaistaisiin yleisessä tietoverkossa ja vaalilautakunnan harkin-nan mukaan se voitaisiin panna julki myös seurakunnan ilmoitustaululle. Kuulutus olisi pidettävä nähtävänä äänestyksen päättymiseen saakka sekä julkaistava lehdessä säädetyllä tavalla.

63 §. Äänestyslippu kirkkoherran välittömässä vaalissa. Pykälässä säädettäisiin kirkkoherran välittö-mässä vaalissa käytettävän äänestyslipun sisällöstä ja muodosta.

64 §. Äänestyspaikan ilmoitukset. Kirkkoherran välittömän vaalin äänestyspaikalle äänestäjiä varten nähtä-väksi pantavat ilmoitukset eivät saisi muistuttaa äänestyslippua.

65 §. Äänestäminen kirkkoherran välittömässä vaalissa. Äänestäjän on tehtävä äänestysmerkintä siihen äänestyslipun sarakkeeseen, jossa on sen ehdokkaan nimi, jolle äänestäjä haluaa antaa äänensä. Äänestyslippuun tehtyyn merkintään sovellettaisiin 45 §:ää.

66 §. Äänten laskeminen, vaalin tuloksen vahvistaminen ja siitä ilmoittaminen. Kirkkoherran välittömän vaalin äänestyslippujen mitättömyyteen, äänten laskemiseen ja vaalituloksen vahvistamiseen sovelletaan seurakuntavaaleja koskevia säännöksiä. Siten esimerkiksi ennakkoääniä voidaan tarvittaessa ryhtyä laskemaan ennen kuin äänestäminen viimeisenä vaalipäivänä päättyy. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin vaalin pöytäkirjan pitämisestä ja vaalin tuloksen ilmoittamisesta. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin äänestyslippujen säilyttämisestä.

67 §. Muut kirkkoherran välittömään vaaliin sovellettavat säännökset. Kirkkoherran välittömään vaaliin sovellettaisiin pääosin samoja säännöksiä kuin seurakuntavaaleihin. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tilanteesta, jossa kahdella tai useammalla seurakunnalla on yhteinen kirkkoherran virka. Tällöin vaalinäytteenä toimitettava pääjumalanpalvelus ja äänestys toimitettaisiin kaikissa niissä seurakunnissa, joiden yhteistä kirkkoherran virkaa vaali koskee.

Hiippakunnassa toimitettavat vaalit

68 §. Hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaalien ajankohta. Hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaalit järjestettäisiin toisena vuonna seurakuntavaalien jälkeen. Vaaleissa voisi äänestää myös ennakkoon.

69 §. Hiippakunnan vaalilautakunta. Tuomiokapituli asettaisi vaalilautakunnan vaalivuotta edeltävän syyskuun aikana ja ilmoittaisi asiasta seurakunnille ja hiippakunnan papistolle. Seurakunnille tehty ilmoitus tulisi antaa tiedoksi seurakuntien ja seurakuntayhtymien luottamushenkilöille. Tuomiokapituli tukisi vaalilautakuntaa vaalien toimittamisessa.

70 §. Äänioikeutettujen luettelot hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa. Tuomiokapituli laatisi äänioikeutetuista papeista luettelon pitämänsä nimikirjan perusteella. Vaalilautakunta toimittaisi otteen äänioikeutettujen luettelosta kullekin lääninrovastille. Pappien äänioikeus ei määräytyisi yksinomaan luettelon perusteella. Myös luettelon laatimisen jälkeen ja ennen vaalipäivää hiippakuntaan siirtyneillä papeilla olisi äänioikeus.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin maallikkojäsenten ja maallikkoedustajien vaaleihin laadittavasta äänioikeutettujen luettelosta. Kirkkoherran olisi huolehdittava siitä, että luettelo kirkkovaltuuston tai seurakunta-neuvoston ja seurakunnasta valituista yhteisen kirkkovaltuuston jäsenistä toimitetaan vaalilautakunnalle säädetyssä ajassa. Jos toimielimen jäsenellä olisi oikeus äänestää pappisjäsenten ja pappisedustajien vaalissa, hänen tilalleen luetteloon merkittäisiin saman ehdokaslistan maallikkovarajäsen.

71 §. Maallikkojäsenten ja maallikkoedustajien vaalien äänimäärät. Pykälässä säädettäisiin maallikkojäsenten ja -edustajien vaalien äänimäärästä. Äänimäärät laskettaisiin aina luottamushenkilöpaikkojen lakisääteisten kokonaismäärien perusteella eikä seurakunnassa mahdollisesti vallitsevan tilanteen mukaan.

72 §. Asiakirjojen lähettäminen. Pykälässä säädettäisiin asiakirjojen toimittamisesta vaalilautakunnalle ja Ahvenanmaalla rovastikunnan lääninrovastille.

73 §. Ehdokasasettelu hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa. Pykälässä säädettäisiin hiippakuntavaltuuston pappisjäsenten ja kirkolliskokouksen pappisedustajien sekä hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenten ja kirkolliskokouksen maallikkoedustajien ehdokasasettelusta. Perustamisasiakirjat olisi toimitettava tuomiokapituliin viimeistään marraskuun 15 päivänä, jollei tämä ole arkilauantai, pyhäpäivä tai muu näihin rinnastettava päivä. Muutoin perustamisasiakirjaan, siihen liittyvään ehdokaslistaan, niiden jättämiseen ja julkaisemiseen sekä vaaliin ilman äänestystä sovellettaisiin samoja säännöksiä kuin seurakuntavaaleissa.

74 §. Ehdokasasettelu Ahvenanmaalla hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa. Pykälässä säädettäisiin ehdokasasettelusta Ahvenanmaalla.

75 §. Hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaalien perustamisasiakirjojen käsitteleminen. Perustamisasiakirjojen käsittelyyn vaalilautakunnassa sovellettaisiin, mitä niiden käsittelystä seurakuntavaaleissa säädetään. Tuomiokapitulin tulisi tarkastaa perustamisasiakirjat viimeistään vaalivuotta edeltävän marraskuun 30 päivänä.

76 §. Perustamisasiakirjojen hyväksyminen ja ehdokaslistojen yhdistelmien laatiminen. Vaalilautakunnan tulisi viimeistään vaalivuotta edeltävän joulukuun 15 päivänä tehdä säännöksessä mainitut perustamisasiakirjoja ja ehdokaslistojen yhdistelmiä koskevat päätökset kaikista neljästä vaalista. Ehdokaslistat numeroitaisiin juoksevasti. Kirkolliskokousedustajien vaalissa ehdokaslistojen numerointi jatkuisi hiippakuntavaltuuston jäsenten vaalin viimeisestä numerosta.

77 §. Äänestyslippu ja muut vaaliasiakirjat hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa. Pykälässä säädettäisiin vaaleissa käytettävistä äänestyslipuista ja muista vaaliasiakirjoista. Äänestyslippu vastaisivat kooltaan ja ulkoasultaan seurakuntavaaleissa käytettäviä äänestyslippuja. Äänestyslippujen väri määräytyisi vaalien mukaan. Ehdokaslistojen värit noudattaisivat kyseisen vaalin äänestyslippujen väriä.

Kirkkohallituksen velvollisuutena olisi huolehtia vaaliasiakirjoista ja toimittaa tarvittavat vaaliasiakirjat ja äänestysliput hiippakuntien vaalilautakunnille, jotka vastaisivat muun muassa äänestyslippujen edelleen jakamisesta. Äänestyslippuja lukuun ottamatta vaaliasiakirjat ovat nykyisin suurelta osin sähköisiä.

78 §. Vaalikokoukset hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa. Papit äänestäisivät rovastikunnittain järjestettävissä pappien kokouksissa ja maallikot seurakunnittain järjestettävissä vaalikokouksissa.

79 §. Ennakköäänestys hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa. Pykälässä säädettäisiin mahdollisuudesta äänestää ennakkoon sekä hiippakuntavaltuuston jäsenten että kirkolliskokousedustajien vaaleissa. Jos pappi ei voisi saapua rovastikunnan pappien kokoukseen tai maallikkojäsenen ja maallikkoedustajan vaalissa äänioikeutettu ei voisi saapua seurakunnan vaalikokoukseen, hän voisi lähettää äänestyslippunsa postitse.

Ennakkoon lähetetyn äänestyslipun olisi oltava perillä ennen vaalikokouksen alkua. Vaalikokouskutsussa olisi tiedotettava tästä sekä muista käytännön järjestelyistä. Ilmoittaa tulisi esimerkiksi siitä, mihin osoitteeseen äänestyslippu on lähetettävä. Pykälän 2 momentissa mainitulla aineistolla tarkoitetaan ehdokaslistojen yhdistelmää, äänestyslippua ja vaalikuorta.

Lääninrovastin ja kirkkoherran vastuulla olisi, että annetut ennakköäänetykset toimitetaan varsinaiseen vaalikokoukseen. Jos kirkkovaltuuston jäsen tai seurakuntaneuvoston tai yhteisen kirkkovaltuuston jäsen olisi äänestänyt ennakkoon, ei hänellä olisi enää oikeutta äänestää toistamiseen, vaikka hän olisikin läsnä vaalikokouksessa. Äänioikeutta ei olisi myöskään varajäsenellä, jollei kyse ole kirkkolain 8 luvun 13 §:n 2 momentin mukaisesta varajäsenestä.

80 §. Vaalikokousten valmistelutoimet. Kirkkoherra vastaisi maallikkojäsenten ja maallikkoedustajien vaalien valmistelutoimista. Varsinaisen vaalikokouksen johtamisesta vastaisi kuitenkin kirkkovaltuuston puheenjohtaja tai seurakuntaneuvoston varapuheenjohtaja. Lääninrovasti vastaisi pappisjäsenten ja pappisedustajien vaalien valmistelutoimista ja vaalikokouksen johtamisesta.

81 §. Äänestäminen hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa. Äänestämiseen ja äänestyslipun leimaamiseen sovellettaisiin seurakuntavaaleja koskevia säännöksiä. Kukin äänioikeutettu äänestäisi yhtä ehdokasta. Ahvenanmaan maakunnan maallikkojäsenten ja -edustajien vaaleissa äänestettäisiin 74 §:ssä tarkoitettua ehdokaslistaa. Vaalikokouksessa äänestyksen alkaessa ennakköäänetykset sisältävät vaalikuoret avattaisiin, äänestysliput leimattaisiin ja pudotettaisiin vaaliurnaan niitä lukematta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tilanteesta, jossa vaalikokouksen puheenjohtaja arvioi, ettei äänensä antaneella ole äänioikeutta. Äänestyslippua ei tällöin pudotettaisi vaaliurnaan muiden äänien joukkoon. Se suljettaisiin äänestäneen nimellä varustettuun erilliseen kuoreen tai ennakköäänetyksenä annettu vaalikuori jätettäisiin avaamatta. Kuoret lähetettäisiin vaalilautakunnalle. Ratkaisun perustelut olisi merkittävä vaalikokouksessa pidettävään pöytäkirjaan.

82 §. Äänestyksen päättämistoimet ja vaalikokouksen pöytäkirja. Pykälässä säädettäisiin vaalikokouksen puheenjohtajan tehtävistä äänestyksen päättyessä sekä vaalitoimituksen pöytäkirjasta ja sen sisällöstä. Tarvittaessa pöytäkirjaan tehtäisiin myös 81 §:n 3 momentissa tarkoitettut merkinnät. Tarkistettu pöytäkirja lähetettäisiin vaalilautakunnalle äänestyslippujen mukana.

83 §. Hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaalien tulosten laskeminen ja vahvistaminen. Pykälässä säädettäisiin vaalilautakunnassa tapahtuvasta kaikkien neljän vaalin tulosten laskemisesta ja vahvistamisesta. Äänten laskennassa ja tulosten vahvistamisessa noudatettaisiin seurakuntavaaleja koskevia säännöksiä. Maallikkojäsenten ja maallikkoedustajien vaaleissa olisi otettava huomioon 71 §:ssä tarkoitettut äänimäärät.

84 §. Vaalien tulosten ilmoittaminen ja valtakirjojen antaminen. Pykälässä säädettäisiin vaalien tulosten ilmoittamiseen liittyvistä toimenpiteistä, jotka kuuluvat vaalilautakunnan tehtäviin. Vaalin tuloksen nähtävillä pitämisestä yleisessä tietoverkossa säädettäisiin kirkkolain 9 luvun 23 §:n 2 momentissa. Vaalilautakunta huolehtisi myös valtakirjojen antamisesta valituille.

85 §. Hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaalien vaaliasiakirjojen säilyttäminen. Vaalipöytäkirja ja vaalien tuloksia koskevat laskelmat olisi säilytettävä pysyvästi. Äänestysliput ja ehdokaslistojen yhdistelmät säilytettäisiin vain seuraavien vaalien toimittamiseen asti. Säilytyspaikka olisi tuomiokapitulin arkisto.

86 §. Piispan vaali ja äänioikeus. Pykälä siirtyisi kirkkojärjestyksen alaan kuuluvana kirkkolaista kirkkojärjestykseen. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on katsonut, että kirkkolain ja kirkkojärjestyksen välinen suhde perustuu perustuslain 11 §:ssä turvattuun uskonnonvapauteen, johon on vakiintuneesti katsottu sisältyvän uskonnollisen yhdyskunnan tietynasteinen sisäinen autonomia ja oikeus määrätä sisäisistä asioistaan, kuten uskonnollisten johtajien valinnasta (PeVL 28/2006 vp, s. 1, PeVL 20/2003 vp, s. 2, PeVL 57/2001 vp, s. 2).

Piispan vaali olisi toimitettava suljetuin lipuin. Äänioikeutettu äänestäisi suoraan sitä vaalissa ehdokkaaksi asetettua pappia, jonka hän tahtoisi tulevan valituksi. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin myös äänioikeutetuista. Koska seurakuntien maallikkovalitsijat ovat hiippakunnallisia luottamushenkilöitä, heidän kelpoisuutensa määräytyisi 2 §:n 2 momentin mukaan. Ehdotetun pykälän 3 momentissa säädettäisiin niistä äänioikeutetuista, joilla 1 momentissa säädettyjen valitsijoiden lisäksi on äänioikeus arkkipiispan vaalissa. Lisäksi 3 momentissa olisi säännös siitä, että kirkkojärjestyksessä säädetään arkkihiippakunnan äänioikeutettujen äänten painoarvon vähentämisestä laskettaessa arkkipiispan vaalin tulosta.

87 §. Piispan vaalin vaalitoimien aloittaminen ja äänioikeutettujen lukumäärän määräytyminen. Ehdotetun 4 luvun 1 §:n mukaan tuomiokapitulin on määrättävä piispan vaali toimitettavaksi, kun virka on tullut avoimeksi. Tässä pykälässä säädettäisiin tuomiokapitulin tarkemmista toimenpiteistä ja maallikkovalitsijoiden valinnasta seurakunnissa. Vaali voitaisiin toimittaa aikaisintaan 30 päivän kuluttua valitsijayhdistysten perustamisasiakirjojen hyväksymistä koskevan määräajan päättymisestä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin äänioikeutettujen pappien ja lehtorien lukumäärän määräytymisestä. Pykälän 3 momentin mukaan jokainen seurakunta valitsisi ainakin yhden maallikkovalitsijan seurakuntien läsnä olevien jäsenten lukumäärien suhteessa tuomiokapitulin määräämän jaon mukaisesti.

88 §. Piispan vaalissa äänioikeutettujen luettelot. Tuomiokapituli laatisi hiippakunnan papeista ja lehtoreista äänioikeutettujen luettelon nimikirjatietojen perusteella ja toimittaisi kutakin rovastikuntaa koskevan otteen asianomaiselle lääninrovastille. Luettelon perusteella tuomiokapituli määrittäisi maallikkovalitsijoiden lukumäärän ja jakaisi maallikkovalitsijat seurakuntien kesken 87 §:n 3 momentissa säädetyllä tavalla. Seurakuntien maallikkovalitsijoiden määrät olisi ilmoitettava kirkkoherroille.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lääninrovastin tehtävistä rovastikunnallisen äänioikeutettujen luettelon laatimisessa. Pykälän 3 momentti koskisi arkkipiispan vaalia.

89 §. Äänioikeuden käyttäminen arkkipiispan ja piispan vaalissa. Pykälässä säädettäisiin äänioikeuden käyttämisestä sekä siitä, miten sitä käytetään arkkipiispan tai piispan vaalissa tilanteessa, jossa samalla henkilöllä on äänioikeus usealla perusteella.

90 §. Valitsijayhdistykset ja ehdokasasettelu piispan vaalissa. Pykälässä säädettäisiin valitsijayhdistyksen perustamisesta ja sen oikeudesta asettaa ehdokas piispan vaalissa. Valitsijayhdistyksen perustajajäsenenä tulisi olla 30 vaaleissa äänioikeutettua valitsijaa. Henkilö voisi olla perustajajäsenenä vain yhdessä valitsijayhdistyksessä. Pykälän 4 momentin mukaan ehdokas tulisi valituksi piispaksi ilman vaalia, jos piispan vaaliin ei aseteta muita ehdokkaita.

91 §. Piispan vaalin perustamisasiakirjojen hyväksyminen ja vaalin valmistelutoimet. Pykälässä säädettäisiin tuomiokapitulin tehtävistä ehdokasasettelun päättymisen jälkeen. Vaalissa käytettävän äänestyslipun tulee olla kooltaan ja ulkoasultaan seurakuntavaaleissa käytettävän äänestyslipun mukainen.

92 §. Piispan vaalin toimittaminen. Pykälässä säädettäisiin piispan vaalin ja arkkipiispan vaalin vaalikokouksista ja niiden johtamisesta.

93 §. Äänestäminen piispan vaalissa. Äänestäminen piispan vaalissa tapahtuisi samoin kuin seurakuntavaaleissa. Vaalitoimituksessa ei sallittaisi keskustelua. Tämä edellyttäisi, että äänestäjillä on ollut mahdollisuus etukäteen hankkia tietoa ehdokkaista. Käytännössä hiippakunnan alueella olisi järjestetty ehdokkaiden yhteisiä vaalipaneeleja ennen varsinaista vaalipäivää.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin ennakkoäänestämisestä piispan vaalissa. Äänioikeutettu, jolla ei ole mahdollisuutta osallistua vaalikokoukseen, voisi toimittaa äänensä postitse. Vaalikokouksen puheenjohtajan olisi äänestyksen alkaessa huolehdittava siitä, että ennakkoäännet pannaan samaan urnaan vaalikokouksessa annettavien äänien kanssa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin ennakkoäänien käsittelystä vaalikokouksessa silloin, kun puheenjohtaja toteaa, ettei äänensä antaneella ole äänioikeutta kyseisessä vaalissa. Koska vaalien tulos laskettaisiin alustavasti jo vaalikokouksen yhteydessä, on pykälän 4 momenttiin otettu säännös äänestyslipun mitättömyydestä.

94 §. Piispan vaalin pöytäkirja. Pykälässä säädettäisiin vaalitoimituksesta pidettävästä pöytäkirjasta, sen sisällöstä, allekirjoittamisesta ja tarkastamisesta. Vaalikokouksen puheenjohtajana lääninrovasti huolehtisi pöytäkirjan ja äänestyslippujen toimittamisesta tuomiokapituliin.

95 §. Piispan vaalin tuloksen laskeminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin piispan vaalin tuloksen laskemisen käytännön toimista. Tuomiokapituli laskisi vaalin lopullisen tuloksen ja tekisi tarvittavat päätökset äänestyslipun mitättömyydestä. Pykälän 2 momentti koskisi ehdokkaiden äänimäärän laskemista arkkipiispan vaalissa. Sen mukaan arkkihiippakunnan äänioikeutettujen antamat äänet jaettaisiin luvulla kolme. Tähän lukuun lisättäisiin muiden hiippakuntien ja kokonaiskirkon edustajien äänioikeutettujen antamat äänet, ja näin saatu tulos olisi ehdokkaan äänimäärä.

96 §. Piispan vaalin tuloksen vahvistaminen ja uuden vaalin toimittaminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin vaalin tuloksen vahvistamisesta, jos jonkun ehdokkaan äänimäärä on yli puolet ehdokkaiden yhteenlasketusta äänimäärästä. Lisäksi säädettäisiin tuloksen ilmoittamisesta ehdokkaille ja valitsijayhdistyksen asiamiehille sekä vahvistamispäätöksen pitämisestä nähtävillä yleisessä tietoverkossa. Muutoksenhaku aika alkaisi kulua siitä, kun tuomiokapitulin pöytäkirja asetetaan yleisesti nähtäville julkaisemalla se yleisessä tietoverkossa. Viranhoidtomääräyksen antamisesta säädettäisiin kirkkojärjestyksen 4 luvun 1 §:ssä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tilanteesta, jossa kukaan ehdokkaista ei ensimmäisessä vaalissa saisi enemmistöä äänistä. Tuomiokapituli määräisi tällöin toimitettavaksi uuden vaalin. Vaalien toimittamisessa noudatettaisiin samoja säännöksiä kuin ensimmäisellä vaalikerroksella.

97 §. Piispan vaalin keskeytyminen. Piispan vaaliin olisi ryhdyttävä uudelleen kolmessa erityistilanteessa:

1) ehdokkaaksi asetettu kuolee tai tulee pysyvästi estyneeksi ennen ensimmäisen vaalin vaalitoimituksen päättymistä, 2) toisessa vaalissa mukana oleva ehdokas kuolee tai tulee pysyvästi estyneeksi ennen toisen vaalin vaalitoimituksen päättymistä ja 3) piispaksi valittu kuolee tai tulee pysyvästi estyneeksi ennen kuin hänelle on annettu viranhoidtomääräys.

98 §. Pappisasessorin vaali. Tuomiokapituli määräisi pappisasessorin vaalin ajankohdan. Vaalin toimittaminen kuuluisi rovastikunnittain lääninrovasteille. Pappisasessorin vaali toimitettaisiin samalla tavoin kuin piispan vaalit. Säännös äänioikeudesta siirtyisi kirkkolaista pykälän yhteyteen. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on katsonut, että kirkkolain ja kirkkojärjestyksen välinen suhde perustuu perustuslain 11 §:ssä turvattuun uskonnonvapauteen, johon on vakiintuneesti katsottu sisältyvän uskonnollisen yhdyskunnan tietynasteiden sisäinen autonomia ja oikeus määrätä sisäisistä asioistaan, kuten uskonnollisten johtajien ja pappien valinnasta (PeVL 28/2006 vp, s. 1, PeVL 20/2003 vp, s. 2, PeVL 57/2001 vp, s. 2).

10 luku **Hallintoasian käsittely**

1 §. Vaaleja koskevien määräaikojen noudattaminen. Vaaleja koskevassa 9 luvussa on lukuisia määräaikoja ja -päiviä koskevia säännöksiä. Kirkon hallinto- ja lainkäyttöasioissa sovellettaisiin kirkkolain 9 luvun

3 §:n mukaan säädettyjen määräaikain laskemisesta annettua lakia, mutta vaalien määräajoista on tarpeen säätää erikseen.

Vaalin toimittamisesta vastuussa olevien vaaliviranomaisten tulisi ryhtyä kaikkiin vaalia varten tarvittaviin toimiin säädettyinä määräaikoina ja -päivinä. Äänioikeutetun vaalitoimi, jonka määräaika päättyisi pyhäpäivänä, arkilauantaina tai muuna niihin rinnastettavana päivänä, voitaisiin kuitenkin suorittaa ensimmäisenä arkipäivänä kyseisen päivän jälkeen. Jos vaaliin liittyvä vaaliviranomaisen toimenpide olisi riippuvainen äänioikeutetun vaalitoimesta, siirtyisi vaaliviranomaisen vastaava toimenpide.

2 §. Julkiset kuulutukset. Pykälästä poistettaisiin säännös julkisten kuulutusten julkaisemisesta seurakunnan ilmoitustaululla. Kuitenkin esimerkiksi vaalia koskevissa säännöksissä saattaa edelleen olla poikkeavia säännöksiä ilmoitustaulun käytöstä, jolloin seurakunnan olisi noudatettava kyseisissä vaalisäännöksissä säädettyjä menettelyjä kuulutusten ja ilmoitusten julkaisemisesta.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin julkisen kuulutuksen pitämisestä nähtävänä yleisessä tietoverkossa. Kuulutusten tulisi olla nähtävänä yleisessä tietoverkossa vähintään 14 vuorokautta, jolloin varmistettaisiin se, että kuulutus olisi nähtävänä saman ajan kuin muussa hallintolainsäädännössä on säädetty. Momentissa säädettyä määräaikaa noudatettaisiin, jos kuulutuksen asiasisällöstä ei muuta johdu tai kuulutuksesta ei olisi toisin säädetty tai määrätty. Henkilötietojen käsittelyssä noudatettaisiin samaa menettelyä kuin ehdotetussa kirkkolain 9 luvun 23 §:ssä.

Kaksikielisessä seurakunnassa kuulutus on kielilain nojalla julkaistava molemmilla kielillä. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi, että kuulutus voidaan julkaista tai siitä voidaan ilmoittaa myös vastaavassa sähköisessä julkaisussa. Erityissäännöksissä voitaisiin säätää julkisista kuulutuksista ja niistä ilmoittamisesta pykälästä poikkeavalla tavalla. Esimerkiksi 9 luvun vaalisäännöksissä olisi erityissäännöksiä vaaleja koskevista kuulutuksista ja ilmoituksista.

3 §. Nimenkirjoitusoikeus. Pykälässä säädettäisiin, mikä toimitelin päättää viranomaisen nimenkirjoitusoikeudesta. Selvyyden vuoksi pykälässä ehdotetaan säädettäväksi myös hiippakunnan, kirkkohallituksen ja kirkon keskusrahaston nimenkirjoitusoikeudesta päättämisestä.

4 §. Lapsivaikutusten arviointi. Pykälässä säädettäisiin lapsiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnista kirkon viranomaisen päätöksenteon valmistelussa. Lapsiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnin tarkoituksena on edistää lapsen edun toteutumista kirkon viranomaisen toiminnassa. Pykälä velvoittaisi kirkon viranomaisen arvioimaan ja huomioimaan päätösten valmistelussa päätösten vaikutukset lapsiin. Välineenä tähän on lapsivaikutusten arviointimenettely. Arviointi olisi mahdollista toteuttaa osana asioiden tavanomaista valmistelua.

Säännöksen mukaan päätösten lapsivaikutusten arviointi koskisi kaikkia kirkon viranomaisen tekemien päätösten ja ratkaisujen valmistelua. Pykälän mukaan lapsivaikutusten arvioinnin tekisi se viranomainen, jossa asia tulisi ensimmäisen kerran päätettäväksi. Tämä tarkoittaisi sitä, että lapsivaikutusten arviointia ei aloiteta uudelleen samasta asiasta toisessa asiaa mahdollisesti käsittelevässä viranomaisessa.

Pykälän toinen momentti sisältäisi määritelmän siitä, mitä lapsella tässä pykälässä tarkoitetaan. Määritelmän perustana on YK:n Lapsen oikeuksien sopimus, joka koskee kaikkia alle 18-vuotiaita.

5 §. Nuorten vaikuttajaryhmä. Pykälässä säädettäisiin seurakunnan velvollisuudesta asettaa nuorten osallisuuden varmistamiseksi ja siten heidän osallisuutensa ja kuulemisensa vahvistamiseksi nuorten vaikuttajaryhmä. Vaikuttajaryhmä voitaisiin asettaa myös yhteistyössä useamman seurakunnan kanssa.

Nuorten vaikuttajaryhmän asettaisi seurakunnan kirkkovaltuusto, jollei kirkkovaltuusto olisi delegoinut päätösvaltaa kirkkoneuvostolle, tai seurakuntaneuvosto. Jos vaikuttajaryhmä olisi useamman seurakunnan yhteinen, kunkin seurakunnan kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto tekisi päätöksen oman seurakuntansa osalta.

Seurakunnan tulisi lisäksi huolehtia vaikuttajaryhmän toiminnan edellytyksistä. Nuorten vaikuttajaryhmän jäseniksi valittaisiin konfirmoituja alle 29-vuotiaita. Jäsenet valittaisiin seurakunnalle tarkoituksenmukaisella ja nuoria osallistavalla tavalla esimerkiksi vaaleilla nuorten yhteisissä tilaisuuksissa tai ilmoittautumis- tai kutsuperiaatteella. Jäsenten tulisi olla konfirmoituja, koska konfirmaatio tuo seurakuntalaiselle täysivaltaisen jäsenyyden. Nuorisolaissa (1285/2016) nuorilla tarkoitetaan alle 29-vuotiaita. Vaikuttajaryhmän jäsenvalinnoissa tulisi ottaa huomioon ehdotetun kirkkolain 8 luvun 8 §:n säännökset naisten ja miesten edustuksesta toimielimissä.

Ehdotettu säännös jättäisi avoimeksi vaikuttajaryhmän koon, tapaamisten määrän ja rytmittämisen sekä toimikauden pituuden, jotka voitaisiin päättää paikallisesti tarkoituksenmukaisella tavalla. Toimikausi voisi olla esimerkiksi yhdestä kahteen vuotta, ja ryhmää voitaisiin täydentää tarpeen mukaan.

6 §. Päätöksenteko toimielimessä. Pykälässä säädettäisiin päätöksentekomenettelystä ja toimielimen puheenjohtajan tehtävistä ja vastuusta.

7 §. Varajäsenen kutsuminen ja tilapäinen puheenjohtaja. Toimielimen kokoukseen kutsutaan varajäsen, kun varsinainen jäsen on tilapäisesti estynyt osallistumasta kokoukseen. Varajäsen voidaan kutsua myös käsittelemään tiettyä asiaa, jossa varsinainen jäsen on esteellinen. Asianomaisen toimielimen työjärjestyksessä tai ohje- tai johtosäännössä määrättäisiin tarkemmin varajäsenen kutsumisesta kokoukseen. Jos toimielimen puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja olisivat molemmat poissa tai esteellisiä, kokousta tai yksittäistä asiaa varten valittaisiin tilapäinen puheenjohtaja.

Esityksessä ehdotetaan, että alustusmenettelyjen poistumisen myötä seurakunnan tai seurakuntayhtymän hallintoa ja toimielimiä koskevat työjärjestys, ohjesääntö ja johtosäännöt koottaisiin yhdeksi, kaikkia toimielimiä koskevaksi hallintosäännöksi. Pykäliin ehdotetaan tehtäväksi tästä johtuvat muutokset. Koska pykälät koskevat kaikkia kirkon hallinnon tasoja, on viittaus työjärjestyksiin ja johtosääntöihin säilytetty. Samalla säännösten sanamuotoa on yhtenäistetty.

8 §. Pöytäkirja. Pöytäkirjoja ovat toimielimen kokouksessa pidettävät pöytäkirjat ja viranhaltijan päätöspöytäkirjat eli niin sanotut päätösluettelot. Pöytäkirjojen tarkoituksena on välittää tietoa sekä mahdollistaa oikeusturva ja valvonta. Pöytäkirjalla on julkinen luotettavuus siten, että tarkastetun pöytäkirjan tietojen katsotaan pitävän paikkansa, jollei muuta osoiteta.

Päätöksiä tekevän toimielimen kokouksesta olisi aina pidettävä pöytäkirjaa. Viranhaltijan tekemistä päätöksistä olisi pidettävä pöytäkirjaa, jollei pöytäkirja päätöksen luonteen johdosta olisi tarpeeton. Esimerkiksi osa juoksevaan hallintoon kuuluvista ratkaisuksista on luonteeltaan sellaisia, että pöytäkirjaa ei tarvita tai sitä ei käytännössä edes voida pitää. Pöytäkirjaa ei tarvittaisi, kun päätöksistä laaditaan toimituskirja tai siitä jää muu asiakirja, josta päätös käy selville. Tällainen muu asiakirja voi olla myös kirjanpidossa säilytettävä tosite tai automaattisella tietojenkäsittelyllä ylläpidettävään tietokantaan tallennettu tieto.

Käytännössä päätöspöytäkirjoja on kahdenlaisia: pöytäkirja muodostuu viranhaltijan tekemistä yksittäisistä päätöksistä (joko yksi tai useampia erillisiä päätöksiä) tai niin sanotusta päätösluettelosta. Yhdellä viranhaltijalla voi olla useampia päätöspöytäkirjoja esimerkiksi ryhmiteltynä erilaisten asioiden mukaan. Käsiteltävän asian laatu ratkaisisi, kumpaa pöytäkirjan muotoa käytettäisiin. Jos asia ei vaadi valmistelutoimenpiteiden selostamista, riittäisi pelkkä päätösten kirjaaminen eli päätösluettelon pitäminen. Koska viranhaltija tekee yleensä päätöksensä yksin (ilman esittelyä), ei pöytäkirjaa tarkastettaisi. Riittävää olisi, että viranhaltija itse allekirjoittaa tekemänsä päätökset eli päätöspöytäkirjan.

Hallintolain 45 §:n mukaan päätös on perusteltava ilmoittamalla sovelletut säännökset ja ne seikat ja selvitykset, jotka ovat vaikuttaneet ratkaisuun. Perustelut voitaisiin jättää esittämättä kyseisen pykälän 2 momentissa säädetyistä syistä.

Pöytäkirjan laatimisesta ja tarkastamisesta määrättäisiin hallintosäännössä. Pykälä koskisi kirkon hallinnon kaikkia tasoja, joten viittaus työjärjestyksiin ja johtosääntöihin säilytettäisiin.

9 §. Velvollisuus antaa tietoja. Pykälässä säädettäisiin seurakuntien ja seurakuntayhtymien tietojenantovelvollisuudesta. Kirkkohallitus kokoaa kirkon toiminnasta tietoa, jota käytetään viestinnässä, suunnittelussa, päätöksenteossa, tutkimustoiminnassa, edunvalvonnassa sekä kirkon ja seurakuntien toiminnan kehittämisessä. Seurakunnat voivat hyödyntää kirkkohallituksen kokoamia tilastoja toimintansa suunnittelussa ja päätöksenteossa. Tiedot seurakuntien ja seurakuntayhtymien toiminnasta ja taloudesta kertovat, mitä yksittäiset seurakunnat ja kirkko kokonaisuutena tarjoavat kansalaisille ja millä tavalla ne tehtäväänsä toteuttavat.

10 §. Arkistonmuodostajat ja vastuu arkistotoimesta. Pykälässä säädettäisiin arkistonmuodostajista. On tarkoituksenmukaista, että seurakuntayhtymä ja siihen kuuluvat seurakunnat muodostaisivat yhden arkistonmuodostajan. Sitä puoltavat tehtäväpohjainen arkistonmuodostussuunnitelma, seurakuntayhtymän ja siihen kuuluvien seurakuntien tehtävät sekä tehtävien hoitamisessa syntyvät asiakirjamäärät. Seurakuntayhtymää ja siihen kuuluvia seurakuntia varten hyväksyttäisiin yksi arkistonmuodostussuunnitelma ja arkistosääntö,

joissa otettaisiin huomioon seurakuntayhtymän ja siihen kuuluvien seurakuntien asiakirjahallinto ja arkistotoimi. Seurakunnat, jotka eivät kuulu seurakuntayhtymään, olisivat nykyisellä tavalla itsenäisiä arkistonmuodostajia.

Hiippakunta ja siihen kuuluvat toimielimet muodostaisivat yhden arkistonmuodostajan. Myös piispan arkistot olisi tarkoituksenmukaista sisällyttää hiippakunnan arkistonmuodostussuunnitelmaan. Myös rovastikunta on arkistonmuodostaja. Tästä olisi nimenomainen maininta säännöksessä. Kirkon keskushallinto olisi yksi arkistonmuodostaja, jossa kirkkohallituksella olisi keskeinen rooli.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin toimielimistä, joilla olisi vastuu arkistotoimen järjestämisestä ja arkistonmuodostajalle kuuluvien päätösten tekemisestä, kuten arkistosäännön ja arkistonmuodostussuunnitelman hyväksymisestä. Yksittäisessä seurakunnassa vastuu ja tehtävät kuuluisivat kirkkoneuvostolle, seurakuntayhtymässä yhteiselle kirkkoneuvostolle. Hiippakunnassa arkistotoimen järjestäminen kuuluisi tuomiokapitulille. Kun tuomiokapituli päättää rovastikuntajaosta ja lääninrovasti toimii piispan ja tuomiokapitulin apuna rovastikunnan hallinnossa, tuomiokapituli päättäisi arkistotoimen järjestämisestä myös hiippakuntansa rovastikuntien osalta.

Kirkon keskushallinnossa arkistotoimen järjestämisvastuu kuuluisi kirkkohallitukselle. Se hyväksyisi koko keskushallintoa koskevan arkistosäännön ja siihen kuuluvan arkistonmuodostussuunnitelman. Kirkon keskushallinnolla olisi oma yhteinen päätearkistonsa, johon koottaisiin kaikkien keskushallinnon toimielinten pysyvästi säilytettävät asiakirjat.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lisäksi, että arkistotoimen järjestämisestä vastuussa olevan tahon olisi määrättävä viranhaltija tai työntekijä, joka vastaa arkistotoimesta. Koska erityisesti seurakunnissa ja seurakuntayhtymissä vastuu arkistotoimen järjestämisestä kuuluu luottamuselimelle, edellyttää käytännön vastuu viranhaltijaa tai työntekijää, jolla on riittävä päätösvalta ja tehtävän edellyttämä koulutus. Enää ei säädettäisi, että kirkkoherra johtaa ja valvoo kirkonarkistoa. Kirkkoherra voitaisiin edelleen yksittäisessä seurakunnassa valita arkistovastaavaksi, mutta muukin viranhaltija tai työntekijä voitaisiin valita tähän tehtävään. Rovastikunnassa tuomiokapituli voisi määrätä tehtävään lääninrovastin, jolloin järjestely vastaa nykytilannetta, jossa lääninrovasti vastaa rovastikunnan arkistosta. Kirkkohallituksessa on tällä hetkellä arkistosta vastaava viranhaltija, joten kirkon keskushallinnon osalta säännös vastaisi nykyistä järjestelyä.

11 §. Arkistotila. Asiakirjat tulisi säilyttää tiloissa, joissa ne ovat turvassa tuhoutumiselta, vahingoittumiselta ja asiattomalta käytöltä. Jos arkistotoimen piiriin kuuluvia asiakirjoja säilytettäisiin väliaikaisesti henkilökunnan huoneissa tai niin kutsutuissa väliarkistoissa, niistä tulisi huolehtia siten, että niiden säilyvyys turvataan. Pysyvästi säilytettäviä asiakirjoja olisi säilytettävä tiloissa, jotka on rakennettu tai kunnostettu arkistoiksi. Tällaista pysyvästi säilytettävää arkistomateriaalia varten tehtyä arkistohuonetta kutsutaan päätearkistoksi. Pykälässä säädettäisiin nimenomaisesti, että pysyvästi säilytettävät asiakirjat on säilytettävä päätearkistossa. Manuaaliset kirkonkirjat ovat osa seurakunnan arkistoa, joten pykälä koskisi myös niitä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin päätearkiston piirustuksia koskevasta pakollisesta lausuntomenettelystä. Ennen kuin seurakunnan tai seurakuntayhtymän päätearkiston piirustukset hyväksyttäisiin, niistä olisi pyydetty kirkkohallituksen lausunto. Säännöksen soveltamisalaa laajennettaisiin koskemaan myös tuomiokapitulien päätearkistojen piirustuksia.

12 §. Asiakirjojen tallettaminen arkistolaitokseen. Pykälässä säädettäisiin pysyvästi säilytettävien asiakirjojen tallettamisesta arkistolaitokseen. Tallettamisesta päättäisi kirkkoneuvosto, yhteinen kirkkoneuvosto, tuomiokapituli tai kirkkohallitus.

Arkistolain 14 §:n 3 momentin mukaan kansallisarkisto ja maakunta-arkisto voivat erillisen sopimuksen perusteella ottaa vastaan myös muiden kuin valtion arkistonmuodostajien pysyvästi säilytettäviä asiakirjoja. Näin ollen asiakirjojen tallettaminen yleisarkistoon voi tapahtua arkistonmuodostajan ja arkistolaitoksen välisellä sopimuksella.

Kirkonkirjojen tallettamisesta arkistolaitokseen säädettäisiin 3 luvussa.

11 luku **Erinäiset säännökset**

1 §. Kirkolliset kunniamerkit. Arkkipiispa myöntäisi Pyhän Henrikin ristin ja Mikael Agricolan ristin kirkkohallituksen asettaman toimielimen esityksestä. Kirkkohallitus päättäisi muiden kunnia- ja ansiomerkkien myöntämisestä ja peruuttamisesta.

2 §. Vaakunan käyttäminen. Vaakunaa tai sen tunnuskuva irrotettuna kilvestä voitaisiin käyttää esimerkiksi painettuna kuvana. Vaakunaa tai tunnuskuva käytettäessä olisi aina noudatettava heraldisia periaatteita.

3 §. Sinetin ja leiman hyväksyminen. Pykälässä säädettäisiin siitä, mikä toimielin on toimivaltainen hyväksymään sinetin ja leiman.

4 §. Sinetin ja leiman tunnuskuva. Pykälässä säädettäisiin siitä, mitä tunnuskuvia sineteissä ja leimoissa käytetään. Keskusrekisteri voi käyttää tunnuskuvana esimerkiksi siihen kuuluvan seurakunnan kirkkoa.

5 §. Sinetin ja leiman muoto ja koko. Pykälässä määriteltäisiin sinettien ja leimojen muoto ja koko.

6 §. Sinetin ja leiman teksti ja kieli. Pykälässä säädettäisiin sineteissä ja leimoissa käytettävistä teksteistä ja kielistä.

7 §. Sinetin ja leiman hävittäminen. Sinettien ja leimojen hävittämiseen tulee suhtautua harkiten, koska ne ovat osa kirkon kulttuuriperintöä. Asiantuntijalausunnon pyytäminen ennen päätöstä sinetin tai leiman hävittämisestä muuttuisi harkinnanvaraisesta pakolliseksi. Lausuntoa tulee pyytää kirkkohallituksen asiantuntijalta, maakuntamuseolta tai Kansallisarkistolta. Korvattavasta, kulumisen vuoksi hävitettävästä leimasimesta ei tarvitse pyytää lausuntoa.

8 §. Sinettiä ja leimaa koskevat tarkemmat säännökset. Pykälässä säädettäisiin sinettiä ja leimaa koskevien säännösten soveltamisesta muihin asiakirjan oikeellisuuden varmentamiseksi käytettäviin optisiin merkintöihin ja painojälkiin.

12 luku Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

1 §. Voimaantulo. Kirkkojärjestyksen ehdotetaan tulevan voimaan yhtä aikaa ehdotetun kirkkolain kanssa mahdollisimman pian sen hyväksymisen jälkeen. Nyt käsillä oleva kirkkojärjestysehdotus korvaisi kirkolliskokouksen toukokuussa 2018 hyväksymän kirkkojärjestyksen. Samalla kun kirkkojärjestys tulisi voimaan, kumoutuisivat voimassa oleva kirkkojärjestys ja kirkon vaalijärjestys.

2 §. Siirtymäsäännökset. Pykälässä säädettäisiin uuden kirkkojärjestyksen siirtymäsäännöksistä. Siirtymäsäännökset koskisivat lähinnä viranhaltijoita koskevien säännösten soveltamista. Vanhoja sinettejä koskeva siirtymäsäännös siirtyisi kirkkolaista kirkkojärjestykseen.

8 Voimaantulo

Kirkkojärjestys ehdotetaan tulemaan voimaan samanaikaisesti ehdotetun kirkkolain ja kirkollisten erillislakien kanssa 1 päivänä tammikuuta 2022.

9 Suhde muihin esityksiin

Kirkkojärjestys annettaisiin ehdotetun kirkkolain valtuutussäännöksiin nojalla. Kirkkolakiehdotuksesta on annettu erillinen esitys kirkolliskokoukselle. Samaan esitykseen sisältyvät myös ehdotukset laiksi evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta, laiksi evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitoksesta, laiksi tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuksista annetun lain 2 §:n muuttamisesta ja laiksi evankelis-luterilaisen kirkon eläkerahastosta.

Edellä esitetyn perusteella annetaan kirkolliskokouksen hyväksyttäväksi seuraava säädösehdotus:

Kirkkojärjestys

Kirkolliskokouksen päätöksen mukaisesti säädetään kirkkolain (/) 1 luvun 1 §:n 2 ja 3 momentin nojalla:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Kirkon tunnustus ja tehtävä

Suomen evankelis-luterilainen kirkko (*kirkko*) tunnustaa sitä Raamattuun perustuvaa kristillistä uskoa, joka on ilmaistu kolmessa vanhan kirkon uskontunnustuksessa ja muuttamattomassa Augsburgin tunnustuksessa sekä muissa luterilaisen kirkon Yksimielisyyden kirjaan otetuissa tunnustuskirjoissa.

Kirkko pitää korkeimpana ohjeenaan sitä tunnustuskirjojen periaatetta, että kaikkea oppia kirkossa on tutkittava ja arvioitava Jumalan pyhän sanan mukaan.

Kirkko julistaa tunnustuksensa mukaisesti Jumalan sanaa ja jakaa sakramentteja sekä toimii muutenkin kristillisen sanoman levittämiseksi ja lähimmäisenrakkauden toteuttamiseksi.

2 §

Kirkon jäseneksi ottaminen

Kirkon jäseneksi otetaan asianomaisen tai hänen vanhempansa tai huoltajansa hakemuksesta:

- 1) lapsi pyhässä kasteessa tai aikaisemmin oikein toimitetun kasteen perusteella;
- 2) rippikoulun käynyt kirkkoon aikaisemmin kuulunut henkilö, joka ilmoittaa tahtovansa tunnustaa kirkon uskoa;
- 3) toiseen evankelis-luterilaiseen kirkkoon ja myös muuhun kristilliseen kirkkoon tai uskonnolliseen yhdyskuntaan kuuluva henkilö, jos kirkolliskokous on hyväksynyt tuon kirkon tai uskonnollisen yhdyskunnan kanssa tehdyn sopimuksen kirkon jäseneksi tulemisesta;
- 4) muu 15 vuotta täyttänyt henkilö siten, että hän tarpeellisen opetuksen jälkeen saa kasteen tai, jos hänet on oikein kastettu, tunnustaa kirkon uskon.

Kirkkoherra päättää jäseneksi ottamisesta. Jos hän ei hyväksy hakemusta, hänen on siirrettävä asia kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston ratkaistavaksi.

Henkilö, joka on otettu kirkon jäseneksi 1 momentin 2–4 kohdan mukaisesti, katsotaan rippikoulun käyneeksi ja konfirmoiduksi.

3 §

Kirkon jäsenen osallistuminen seurakunnan toimintaan

Kirkon jäsenellä on oikeus päästä osalliseksi kirkon pyhistä toimituksista ja seurakunnan muusta toiminnasta kirkkolain ja kirkkojärjestyksen säännösten mukaisesti.

Muun kristillisen kirkon tai kristillisen uskonnollisen yhdyskunnan jäsenellä on oikeus päästä osalliseksi kirkon pyhistä toimituksista ja seurakunnan muusta toiminnasta, toimia kummina sekä saarnata jumalanpalveluksessa ja avustaa ehtoollisen jakamisessa samoin perustein kuin kirkon jäsenellä, jos kirkolliskokous on hyväksynyt tuon kirkon tai uskonnollisen yhdyskunnan kanssa asiasta tehdyn sopimuksen.

Kirkon jäsenen tulee osallistua jumalanpalvelukseen, käyttää muutenkin armonvälineitä ja edistää seurakunnan tehtävän toteuttamista. Lisäksi hänen tulee noudattaa kristillistä elämäntapaa, solmia avioliittonsa säädetyllä tavalla, antaa kastaa lapsensa ja huolehtia heidän kristillisestä kasvatuksestaan.

2 luku

Kirkon hallinnollinen jako

Seurakuntajaon muuttaminen

1 §

Aloite seurakuntajaon muuttamiseksi

Aloite seurakuntajaon muuttamiseksi toimitetaan tuomiokapitulille. Aloite on perusteltava ja siihen on liitettävä asian arvioimiseksi tarpeellinen selvitys. Jos aloite koskee seurakunnan jonkin alueen siirtämistä toiseen seurakuntaan, alue on yksilöitävä. Seurakuntaneuvoston aloitteeseen on liitettävä yhteisen kirkkovaltuuston lausunto.

Tuomiokapituli voi hylätä aloitteen heti, jos se on ilmeisen epätarkoituksenmukainen. Jos sama aloite tulee vireille uudelleen vuoden kuluessa hylkäämispäätöksen tekemisestä, se on otettava valmisteltavaksi.

2 §

Seurakuntajaon muuttamisen valmistelu

Tuomiokapituli voi määrätä yhden tai useamman selvittäjän valmistelemaan seurakuntajaon muuttamista tai seurakuntayhtymän perustamista, muuttamista taikka lakkauttamista ja tekemään siitä ehdotuksen. Selvittäjällä on oikeus tutkia seurakuntien ja seurakuntayhtymien toimintaa, hallintoa ja taloutta koskevia asiakirjoja sekä saada niiden viranomaisilta tietoja ja muuta apua tehtävänsä suorittamiseen. Selvittäjä antaa tuomiokapitulille ehdotuksensa ja selvityksessä kertyneet asiakirjat.

Tuomiokapitulin on kuultava aloitteesta, selvityksestä ja seurakunnan jäsenen kannanotosta niiden seurakuntien ja seurakuntayhtymien kirkkovaltuustoja, seurakuntaneuvostoja ja yhteisiä kirkkovaltuustoja, joita ehdotettu muutos koskee.

Tuomiokapitulin on tarvittaessa hankittava seurakunnan nimestä Kotimaisten kielten keskuksen lausunto, jos suunniteltu nimi ei ole ollut aiemmin seurakunnan nimenä tai jos nimen asianmukaisuus on muutoin syytä tarkistaa.

Kirkkohallitus voi päättää seurakuntajaon muuttamisesta ilman 2 momentissa tarkoitettuja lausuntoja, jos seurakuntajakoon on kirkkolain 2 luvun 14 §:n 4 momentissa tarkoitetun kuntajaon muutoksen johdosta tehtävä vain vähäinen muutos.

3 §

Sopimus seurakunnan osa-alueen hallinnon järjestämisestä

Seurakuntajaon muutoksen ollessa vireillä kirkkovaltuustot tai seurakuntaneuvostot voivat tehdä sopimuksen seurakunnan osa-alueen hallinnon järjestämisestä. Sopimus tulee voimaan samaan aikaan kuin kirkkohallituksen päätös seurakuntajaon muuttamisesta.

4 §

Kirkkohallituksen päätös omaisuuden jaosta

Kirkkohallitus päättää omaisuuden jaosta seurakuntajaon muuttamista koskevassa päätöksessä. Kirkkohallitus voi erityisestä syystä jättää omaisuuden jaosta päättämisen tapahtuvaksi myöhemmin ja päättää vain jaon tarpeellisuudesta sekä tarvittaessa jakoperusteista tehtävistä poikkeuksista.

5 §

Jakoperuste

Kun seurakunta jaetaan alueellisesti eri seurakunniksi, kukin niistä saa omaisuutta läsnä olevien jäsentensä lukumäärän osoittamassa suhteessa seurakuntajaon voimaantulopäivän tilanteen mukaan.

Kun osa seurakunnan alueesta liitetään toiseen seurakuntaan tai seurakunnan osasta muodostetaan uusi seurakunta, seurakunnan omaisuus, velat ja muut vastaavat sitoumukset jaetaan liitosseurakunnalle tai uudelle seurakunnalle seurakuntajaon voimaantulopäivän tilanteen mukaisten läsnä olevien jäsenten lukumäärän suhteessa.

6 §

Poikkeukset jakoperusteista

Jakoperusteista poiketen ja jakoon ottamatta:

1) on jätettävä seurakunnan pääkirkko sekä siihen kuuluvat kirkon käyttöä palvelevat rakennukset irtaimistoineen sekä kirkon yhteydessä oleva hautausmaa sille seurakunnalle, josta alue erotetaan;

2) on annettava sellainen kirkko, kappeli, seurakuntatalo, hautausmaa tai muu kiinteistö tai rakennus, joka pääasiallisesti palvelee tiettyä aluetta, sille seurakunnalle, johon alue tulee kuulumaan.

Jakopäätöksessä voidaan määrätä siirtyvän omaisuuden käytöstä seurakuntien kesken.

Jakoperusteista voidaan poiketa, jos niiden säännönmukaisesta soveltamisesta aiheutuisi jonkin seurakunnan talouden ilmeinen heikentyminen tai muu olennainen haitta. Jakoperusteista voidaan poiketa myös silloin, kun aiemmin toteutettu seurakuntajaon muutos joudutaan purkamaan ja säännönmukaisten jakoperusteiden soveltaminen johtaisi kohtuuttomaan lopputulokseen. Tällöin on otettava erityisesti huomioon aiemmasta seurakuntajakoa koskevasta päätöksestä kulunut aika sekä asianomaisten seurakuntien taloutta koskevat seikat.

7 §

Järjestelytoimikunnan kokoonpano

Tuomiokapituli määrää järjestelytoimikuntaan puheenjohtajaksi uuden tai laajenevan seurakunnan kirkkoherran sekä muut jäsenet ja näille henkilökohtaiset varajäsenet. Jäsenten ja varajäsenten tulee olla vaalikelpoisia seurakuntajaon muutoksen kohteena olevan seurakunnan luottamustoimeen. Järjestelytoimikunnan jäsenmäärä puheenjohtaja mukaan lukien määräytyy seurakuntien läsnä olevien jäsenten lukumäärän perusteella seuraavasti:

Seurakuntien jäsenmäärä	Järjestelytoimikunnan jäsenmäärä
20 000 tai alle	9
20 001–30 000	11
30 001–40 000	13
yli 40 000	15

Järjestelytoimikunta muodostetaan siten, että tuomiokapituli määrää seurakuntien kirkkoneuvostojen tai seurakuntaneuvostojen ehdotusten perusteella jokaisesta seurakunnasta yhden jäsenen ja jakaa muut paikat seurakuntien läsnä olevien jäsenten lukumäärien suhteessa.

8 §

Järjestelytoimikunnan tehtävät

Sen lisäksi, mitä kirkkolain 2 luvun 16 §:n 2 momentissa säädetään, järjestelytoimikunnan tehtävänä on:

- 1) valita seurakunnan vaalilautakunta ja sen puheenjohtaja sekä päättää äänestyspaikoista;
- 2) valmistella kirkkovaltuuston ensimmäisen kokouksen asiat;
- 3) hoitaa muut valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävät;
- 4) tehdä henkilöstön siirtämistä ja sijoittamista koskevat päätökset, jollei evankelis-luterilaisen kirkon vi-
ranhaltijasta annetun lain (/) 35 ja 36 §:stä muuta johdu.

9 §

Uuden tai laajentuvan seurakunnan hallinnon järjestäminen

Kun seurakuntavaalien tulos on vahvistettu tai kirkkovaltuusto on muodostettu edellisen vaalin tuloksen perusteella, järjestelytoimikunnan puheenjohtajan on viipymättä kutsuttava valtuutetut ensimmäiseen kokoukseen.

Ensimmäisessä kokouksessaan kirkkovaltuusto:

- 1) hyväksyy seurakunnan hallintosäännön;
- 2) valitsee jäsenet kirkkoneuvostoon;
- 3) asettaa toimitelimet;
- 4) päättää virkojen perustamisesta;
- 5) hyväksyy talousarvion.

Kirkkoneuvosto on heti toimivaltainen. Sen alaisten toimielinten toimikausi alkaa seurakuntajaon muutoksen tultua voimaan.

Seurakuntayhtymään kuuluvan seurakunnan seurakuntaneuvosto järjestää seurakunnan hallinnon soveltaen, mitä tässä pykälässä säädetään kirkkovaltuustosta.

10 §

Selvittäjän ja järjestelytoimikunnan kustannukset

Tuomiokapituli päättää selvittäjän ja järjestelytoimikunnan toiminnasta aiheutuneiden kustannusten jakamisesta seurakuntien kesken.

3 luku

Seurakunta ja seurakuntayhtymä

Seurakunnan toiminta

1 §

Kirkolliset kirjat ja saarna

Jumalanpalveluksessa ja kirkollisissa toimituksissa on noudatettava kirkkokäsikirjaa ja muita kirkolliskouksen hyväksymiä kirkollisia kirjoja.

Saarna on pidettävä kirkkokäsikirjan määräämistä teksteistä, ja sen on oltava kirkon tunnustuksen mukainen. Saarna ei saa sisältää kiihotusta tai sopimatonta viittausta henkilöön.

Kirkon pyhissä toimituksissa ja opetuksessa käytettävien kirjojen on oltava tunnustuksen mukaisia.

2 §

Pääjumalanpalvelus ja muut jumalanpalvelukset

Jumalanpalvelus on kaikille avoin.

Pääjumalanpalvelus pidetään sunnuntaisin ja kirkollisina juhlapäivinä seurakunnan kirkossa. Jos seurakunnalla on useita kirkkoja, se pidetään kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston päättämässä kirkossa tai kirkkoissa. Pääjumalanpalvelus voidaan pitää myös muualla kuin kirkossa.

Itsenäisyyspäivänä ja valtiollisten tilaisuuksien yhteydessä jumalanpalvelus pidetään niin kuin siitä erityisiä tilaisuuksia varten määrätään.

Muita jumalanpalveluksia pidetään tarpeen mukaan.

3 §

Pääjumalanpalveluksen alkamisaika

Pääjumalanpalvelus aloitetaan kello 10. Kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto voi perustellusta syystä päättää, että pääjumalanpalvelus aloitetaan säännöllisesti muuhun kellonaikaan. Kirkkoherra voi yksittäistapauksessa päättää pääjumalanpalveluksen alkamisesta muuhun aikaan.

Jos kahdella samaan seurakuntayhtymään kuuluvalla seurakunnalla on yhteinen kirkko, yhteinen kirkkoneuvosto päättää pääjumalanpalvelusten aloittamisajoista.

4 §

Jumalanpalveluksen toimittaja

Jumalanpalveluksen toimittaa seurakunnan pappi. Kirkkoherran suostumuksella tai lääninrovastin määräyksestä sen voi toimittaa myös muu pappi.

Jos pappi on estynyt toimittamasta jumalanpalvelusta, tulee jonkun paikalla olevista seurakunnan viranhaltijoista tai työntekijöistä taikka kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston jäsenistä menetellä siten kuin kirkkokäsikirjassa määrätään.

Kirkkoherra voi yksittäistapauksessa kutsua kirkon konfirmoidun ja kristillisestä vakaumuksesta tunnetun jäsenen tai muun kristillisen kirkon tai siihen rinnastettavan yhteisön papin saarnaamaan jumalanpalveluksessa.

5 §

Kolehti

Jumalanpalveluksissa sekä muissa kirkollisissa ja seurakunnallisissa tilaisuuksissa voidaan kerätä kolehti kirkon ja seurakunnan toiminnan sekä niiden tehtävää vastaavien tarkoitusten tukemiseksi.

Kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto hyväksyy suunnitelman jumalanpalveluksissa kannettavista lehdeistä ottaen huomioon kirkkohallituksen päätöksen seurakunnan pääjumalanpalveluksissa kannettavista lehdeistä.

6 §

Herran pyhä ehtoollinen

Ehtoollista vietetään jumalanpalveluksessa.

Ehtoollista saa viettää kirkossa, seurakunnan siunauskappelissa ja kappelissa. Ehtoollista saa viettää myös muussa paikassa, jonka tuomiokapituli on kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston esityksestä hyväksynyt tähän tarkoitukseen.

Ehtoollista saa tilapäisesti viettää kirkkoherran valvonnassa myös muualla. Puolustusvoimien kirkollisessa työssä saa kenttäpiispan valvonnassa viettää ehtoollista kirkon tai 2 momentin mukaisesti hyväksytyn paikan ulkopuolella.

Yksittäiselle henkilölle voidaan tarvittaessa jakaa ehtoollista kirkkokäsikirjassa määrättyllä tavalla myös muualla kuin jumalanpalveluksessa.

7 §

Oikeus osallistua ehtoolliseen

Ehtoolliseen saa osallistua jokainen konfirmoitu kirkon jäsen.

Kastettu lapsi, jolle on opetettu ehtoollisen merkitystä, saa osallistua ehtoolliseen yhdessä vanhempansa, huoltajansa tai muun hänen kristillisestä kasvatuksestaan huolehtivan konfirmoidun jäsenen kanssa. Kastettu seurakunnan jäsen, joka osallistuu rippikouluun, voi ehtoollisopetusta saatuaan osallistua ehtoolliseen seurakunnan yhteisessä jumalanpalveluksessa rippikoulunsa opettajan kanssa.

Piispainkokous määrää, millä edellytyksillä muun kristillisen kirkon kastettu jäsen voi yksittäistapauksessa osallistua ehtoolliseen.

Ehtoollinen voidaan pyynnöstä antaa myös muulle henkilölle kuin kirkon jäsenelle, jos hän on sairaana tai hätätilassa ja käsittää ehtoollisen merkityksen.

8 §

Ehtoollisen toimittaja

Ehtoollisen toimittaa pappi. Lehtori voi avustaa ehtoollisen jakamisessa ja jakaa ehtoollista 6 §:n 4 momentissa tarkoitettussa tapauksessa.

Kirkkoherra voi myöntää kirkon konfirmoidulle, kristillisestä vakaumuksesta tunnetulle jäsenelle oikeuden avustaa ehtoollisen jakamisessa. Puolustusvoimien kirkollisessa työssä kenttäpiispa päättää oikeudesta avustaa ehtoollisen jakamisessa.

Jos joku on kuoleman vaarassa tai muuten erityisessä hätätilassa ja hän haluaa ehtoollista, saa jokainen kristitty antaa hänelle ehtoollisen, jos pappia ei ole saatavissa.

9 §

Pyhä kaste

Kirkon jäsenen tulee saattaa lapsensa kastettavaksi ilman tarpeetonta viivytystä. Jos lapsen kastaminen viivästyy, kirkkoherran asiana on muistuttaa siitä lapsen vanhempia tai huoltajia.

Kasteen toimittaa pappi kirkossa tai muualla sen mukaan kuin pappi ja lapsen huoltajat siitä sopivat. Vähintään kahden kummin tai muun todistajan tulee olla läsnä kastetoimituksessa. Kun kaste on toimitettu, kastetun puolesta rukoillaan sunnuntaina pääjumalanpalveluksessa. Kastetun nimi voidaan mainita rukouksen yhteydessä kastetun tai hänen huoltajiensa suostumuksella.

Oikea kaste on kristillisessä kirkossa tai kristillisessä uskonnollisessa yhdyskunnassa toimitettu kaste, joka on toimitettu vettä käyttäen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen. Oikein kastettua ei saa kastaa uudelleen.

10 §

Hätäkaste

Kirkon jäsenen tulee kastaa lapsi tai kastamaton aikuinen vettä käyttäen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen, jos tämän pelätään kuolevan eikä pappia ole heti saatavilla toimittamaan kastetta. Hätäkasteen voi toimittaa myös muu kristitty.

Hätäkasteesta on viipymättä ilmoitettava seurakuntaan. Hätäkaste vahvistetaan kirkkokäsikirjassa määrätyllä tavalla.

11 §

Kummit

Kastettavalla tulee olla ainakin yksi kummi, joka on konfirmoitu, evankelis-luterilaista uskoa tunnustavan kirkon jäsen. Kummina voi lisäksi olla evankelis-luterilaisen kirkon toimittaman kasteen hyväksyvään kristilliseen kirkkoon tai kristilliseen uskonnolliseen yhdyskuntaan kuuluva henkilö.

Lapselle voidaan erityisestä syystä kasteen jälkeen lisätä enintään kaksi kummiä. Päätöksen kummin lisäämisestä voi tehdä lapsen huoltajien hakemuksesta lapsen seurakunnan kirkkoherra. Kummin lisääminen on merkittävä jäsenrekisteriin.

12 §

Avioliittoon vihkiminen ja avioliiton siunaaminen

Avioliittoon vihkimisen toimittaa pappi kirkossa tai muualla sen mukaan kuin vihittävät siitä papin kanssa sopivat.

Vihittävien tulee olla rippikoulun käyneitä kirkon jäseniä. Avioliittoon vihkiminen voidaan toimittaa myös, jos toinen vihittävistä ei ole kirkon jäsen mutta kuuluu muuhun kristilliseen kirkkoon tai kristilliseen uskon-
tokuntaan.

Avioliitto, joka on solmittu muussa kuin evankelis-luterilaisen kirkon käyttämässä järjestyksessä, voidaan pyydettyäessä siunata.

Sunnuntaina pääjumalanpalveluksessa rukoillaan niiden puolesta, joiden avioliittoaikomus tai solmittu avioliitto kuulutetaan seurakunnalle. Kuulutus edellyttää kihlakumppaneiden tai aviopuolisoiden suostu-
musta.

13 §

Hautaan siunaaminen

Hautaan siunaamisen toimittaa pappi kirkossa tai siunauskappelissa, kappelissa, haudalla taikka vainajan kotona sen mukaan kuin hautauksesta huolehtivat henkilöt siitä papin kanssa sopivat.

Poikkeustapauksessa kirkon jäsenen hautaan siunaamisen voi toimittaa muunkin kristillisen kirkon tai sii-
hen rinnastettavan yhteisön pappi, jos se perustuu henkilön eläessään selvästi ilmaisemaan tahtoon ja siitä sovitaan seurakunnan kirkkoherran kanssa.

Seurakunnan jäsenen kuolemasta ilmoitetaan sunnuntaina pääjumalanpalveluksessa siten kuin kirkkokäsi-
kirjassa määrätään.

14 §

Kirkkoon kuulumattoman henkilön hautaan siunaaminen

Kirkkoon kuulumaton henkilö voidaan siunata hautaan, jos vainajan hautauksesta huolehtivat henkilöt sitä pyytävät. Siunausta ei kuitenkaan toimiteta, jos henkilö eläessään on selvästi ilmaissut tahtovansa toisin tai jos pappi sielunhoidollisessa keskustelussa tai muulla tavoin saamansa tiedon nojalla katsoo, ettei kirkolli-
seen hautaan siunaamiseen ole riittäviä perusteita.

15 §

Kirkollisen toimituksen toimittaja

Seurakunnan jäsenellä on oikeus saada omasta seurakunnastaan kirkollista toimitusta toimittamaan toivo-
mansa pappi, jollei perusteltu syy sitä estä.

Pappi on velvollinen toimittamaan kirkollisen toimituksen seurakuntansa alueella myös toisen seurakunnan jäsenelle.

Pappi saa toimittaa kirkollisen toimituksen myös toisen seurakunnan alueella, jos sitä häneltä pyydetään.

Papin on annettava pyynnöstä todistus kirkollisesta toimituksesta asianomaiselle.

16 §

Palkkio kirkollisesta toimituksesta

Kirkollisesta toimituksesta ei saa ottaa palkkiota.

Seurakunta voi kuitenkin maksaa palkkion papille, lehtorille ja kanttorille, jonka se on pyytänyt toimittamaan kirkollisen toimituksen seurakunnan puolesta.

17 §

Kristillinen kasvatus ja opetus

Jokaisella kastetulla lapsella on oikeus saada kristillistä kasvatusta ja kirkon yhteisen uskon opetusta. Kristillisen kasvatuksen ja opetuksen antaminen on vanhempien ja huoltajien tehtävä. Kummien ja seurakunnan tulee tukea vanhempia ja huoltajia tässä tehtävässä.

18 §

Seurakunnan kasvatusvastuu

Seurakunnan tulee huolehtia eri-ikäisten jäsentensä kristillisestä kasvatuksesta ja hengellisen elämän hoitamisesta sekä tarjota mahdollisuus näihin myös niille, jotka eivät ole seurakunnan jäseniä.

19 §

Rippikoulu

Seurakunnan tulee pitää rippikoulua, jossa perehdytetään kirkon yhteiseen uskoon ja ohjataan elämään seurakunnan yhteydessä. Rippikoulussa annetaan opetusta kirkolliskokouksen hyväksymän kristinopin mukaisesti. Rippikoulua johtaa pappi tai lehtori. Opettajina voivat toimia heidän lisäksi kanttorit, nuorisotyöntekijät ja muut seurakunnan viranhaltijat ja työntekijät.

20 §

Lupa rippikoulun pitämiseen

Tuomiokapituli voi määrääjäksi myöntää kristilliselle yhdistykselle, säätiölle tai muulle yhteisölle luvan pitää rippikoulua.

Tuomiokapituli voi peruuttaa luvan, jos opetus tai järjestelyt eivät täytä luvan edellytyksiä.

21 §

Konfirmaatio

Konfirmaatiossa seurakunnan jäsen tunnustautuu kirkon yhteiseen uskoon ja saa oikeuden käydä itsenäisesti ehtoollisella. Konfirmaatioon voi osallistua rippikoulun perusteella siihen oikeutettu. Konfirmaation toimittaa pappi tai lehtori.

22 §

Sielunhoito ja rippi

Seurakunnan tulee alueellaan huolehtia sielunhoidosta sekä tarjota tilaisuus yksityiseen rippiin. Tämä on erityisesti seurakunnan papin ja lehtorin tehtävä, mutta kuuluu myös muille seurakunnan jäsenille.

23 §

Ohjaus kristilliseen elämäntapaan

Seurakunnan tulee huolehtia jäsentensä kristillisestä uskosta ja elämästä.

Papin tulee opastaa kristilliseen elämäntapaan niitä, jotka aiheuttavat elämällään pahennusta ja laiminlyövätkin kirkon jäsenen velvollisuuksia. Kirkkoherran tulee oikaista vastoin kirkon tunnustusta opettavaa seurakunnan jäsentä.

24 §

Diakonia

Seurakunnan ja sen jäsenten tulee harjoittaa diakoniaa. Diakonia on kristilliseen rakkauteen perustuvaa avun antamista erityisesti niille, joiden hätä on suurin ja joita ei auteta muulla tavoin. Seurakunnan diakoniasta määrätään tarkemmin kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston hyväksymässä diakoniatyön johtosäännössä.

25 §

Lähetystyö

Seurakunnan ja sen jäsenten tulee edistää lähetystyötä. Lähetystyö on evankeliumin levittämistä niiden keskuuteen, jotka eivät ole kristittyjä. Seurakunnan lähetystyöstä määrätään tarkemmin kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston hyväksymässä lähetystyön johtosäännössä.

Seurakunnan hallinto

26 §

Kirkkovaltuuston jäsenet

Kirkkovaltuustoon valitaan jäseniä seurakunnan läsnä olevien jäsenten lukumäärän mukaan seuraavasti:

Seurakunnan jäsenmäärä	Kirkkovaltuuston jäsenmäärä
2 000 tai vähemmän	11
2 001–4 000	15
4 001–7 000	19
7 001–10 000	23
10 001–20 000	27
20 001–50 000	33
50 001–80 000	39
yli 80 000	45

Varajäsenet määräytyvät vaalin tuloksen perusteella.

27 §

Kirkkovaltuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja

Kirkkovaltuusto valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan toimikautensa ensimmäisen ja kolmannen vuoden ensimmäisessä kokouksessa.

28 §

Kirkkovaltuuston koolle kutsuminen

Kirkkovaltuuston kutsuu koolle puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtaja. Jos varapuheenjohtajallakin on este, kokouksen kutsuu koolle kirkkoneuvoston puheenjohtaja.

Ensimmäisen kirkkovaltuuston kokouksen kutsuu koolle kirkkoneuvoston puheenjohtaja. Kokouksen avaa iältään vanhin valtuutettu, joka johtaa puhetta, kunnes kirkkovaltuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja on valittu.

Kirkkovaltuusto on kutsuttava koolle, jos piispa, tuomiokapituli tai kirkkoneuvosto sitä vaatii tai vähintään neljännes valtuutetuista on kirjallisesti esittänyt koolle kutsumista ilmoittamansa asian käsittelemistä varten.

29 §

Kutsu kirkkovaltuuston kokoukseen

Kokouskutsussa on ilmoitettava kokouksen aika ja paikka, ja siihen on liitettävä asialuettelo. Kokouskutsu on lähetettävä kirkkovaltuuston ja kirkkoneuvoston jäsenille viimeistään viikkoa ennen kokousta. Samassa ajassa on kokouksesta ilmoitettava yleisessä tietoverkossa. Kokouskutsu voidaan lähettää sähköisesti, jos seurakunta huolehtii, että tähän tarvittavat tekniset välineet ja yhteydet ovat kutsuttavien käytettävissä.

Kirkkolain 10 luvun 6 §:ssä tarkoitetuissa poikkeusoloissa kutsu kirkkovaltuuston kokoukseen voidaan toimittaa muulla tavoin.

Kirkkovaltuusto voi päättää ottaa asian käsiteltäväksi, vaikka sitä ei ole mainittu kokouskutsussa, jos asia on kiireellinen eikä tarkoita uutta määrärahaa tai entisen korottamista. Jos asia on päätetty siirtää käsiteltäväksi jatkokokouksessa, uutta kokouskutsua ei tarvita.

30 §

Läsnäolovelvollisuus ja puheoikeus kirkkovaltuuston kokouksessa

Kirkkoneuvoston puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla on läsnäolovelvollisuus ja puheoikeus kirkkovaltuuston kokouksessa. Jos molemmat ovat estyneitä, läsnäolovelvollisuus ja puheoikeus on kirkkoneuvoston määräämällä jäsenellä. Kirkkoneuvoston puheenjohtajan, varapuheenjohtajan tai jäsenen poissaolo ei estä päätöksen tekemistä.

Kirkkovaltuusto voi määrätä viranhaltijan tai työntekijän olemaan läsnä kirkkovaltuuston kokouksessa.

31 §

Seurakunnan osa-alueen edustajan läsnäolo- ja puheoikeus

Osa-alueen johtokunnan puheenjohtajalle ja osa-alueen toimintaa johtavalle papille voidaan hallintosäännössä antaa läsnäolo- ja puheoikeus kirkkovaltuuston ja seurakuntaneuvoston kokouksessa.

32 §

Kirkkoneuvoston jäsenet

Kirkkoneuvoston puheenjohtajana on kirkkoherra ja muina jäseninä varapuheenjohtaja sekä vähintään 5 ja enintään 11 muuta seurakuntavaaleissa vaalikelpoista henkilöä sen mukaan kuin hallintosäännössä määrätään. Valituilla jäsenillä on henkilökohtaiset varajäsenet.

Varapuheenjohtajan ja muiden jäsenten vaali toimitetaan kirkkovaltuuston toimikauden ensimmäisen ja kolmannen vuoden ensimmäisessä kokouksessa.

Varapuheenjohtaja toimii puheenjohtajana kirkkoneuvoston kokouksessa:

- 1) kirkkoherran ollessa estynyt tai esteellinen;
- 2) kirkkoherran ja kirkkoneuvoston yhteisellä päätöksellä varapuheenjohtajan annettua siihen suostumuksensa. Päätös voidaan tehdä myös määrääjäksi, kuitenkin enintään kirkkoneuvoston toimikaudeksi tai siihen saakka, kun kirkkoherra taikka varapuheenjohtaja vaihtuu.

33 §

Kirkkoneuvoston tehtävät

Kirkkoneuvoston tehtävänä on, sen lisäksi mitä kirkkolaissa säädetään, edistää seurakunnan hengellistä elämää ja toteuttaa seurakunnan tehtävää sekä huolehtia kirkkovaltuuston päätösten täytäntöönpanosta.

34 §

Kirkkoneuvoston koolle kutsuminen

Kirkkoneuvosto päättää kokoontumisensa ajan ja paikan. Kirkkoneuvosto kokoontuu myös, jos puheenjohtaja katsoo sen tarpeelliseksi tai jos vähintään neljäsosa jäsenistä kirjallisesti sitä pyytää ilmoittamansa asian käsittelemistä varten.

Puheenjohtaja kutsuu kokouksen koolle kirkkoneuvoston päättämällä tavalla. Kokouksesta ilmoitetaan samalla kirkkovaltuuston puheenjohtajalle ja varapuheenjohtajalle.

35 §

Johtosäännöt

Seurakunta tai seurakuntayhtymä voi hyväksyä johtosääntöjä viranhaltijoiden toiminnan sekä seurakunnan tai seurakuntayhtymän muun hallinnon järjestämiseksi.

36 §

Johtokunnat

Kirkkovaltuusto voi asettaa toimikaudekseen johtokuntia kirkkoneuvoston alaisuuteen. Johtokunnan tehtävät määrätään kirkkovaltuuston hyväksymässä hallintosäännössä.

Kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston hyväksymässä hallintosäännössä on määrättävä seurakunnan osa-alueen nimi ja rajat sekä osa-alueen johtokunnan kokoonpano ja tehtävät.

37 §

Läsnäolo- ja puheoikeus kirkkoneuvoston, sen jaoston ja johtokunnan kokouksessa

Läsnäolo- ja puheoikeus on:

- 1) kirkkoneuvoston kokouksessa kirkkovaltuuston puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla sekä osa-alueen kappalaisella tai muulla osa-alueen papilla;
- 2) kirkkoneuvoston jaoston kokouksessa kirkkoneuvoston puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla;
- 3) johtokunnan kokouksessa kirkkoneuvoston puheenjohtajalla ja kirkkoneuvoston siihen tehtävään valitsemalla jäsenellä.

Seurakunnan viranhaltijalle ja työntekijälle voidaan hallintosäännössä antaa läsnäolo- ja puheoikeus kirkkoneuvoston, sen jaoston tai johtokunnan kokouksessa. Kokouksen päätöksellä siinä voi olla läsnä muukin henkilö.

38 §

Päätösten lähettäminen kirkkoneuvostolle

Johtokunnan sekä kirkkolain 3 luvun 6 §:ssä tarkoitetun viranhaltijan ja luottamushenkilön päätökset on lähetettävä kirkkoneuvostolle siten kuin hallintosäännössä määrätään.

39 §

Erimielisyyksien ratkaiseminen

Asia on saatettava tuomiokapitulin ratkaistavaksi, jos kirkkoherra ja kirkkoneuvosto ovat eri mieltä:

- 1) jumalanpalveluksesta tai kirkollisesta toimituksesta;
- 2) kirkon, siunauskappelin tai kappelin käytöstä;
- 3) seurakunnan päätettävänä olevasta kolehdista.

Seurakuntayhtymä ja seurakuntien yhteistoiminta

40 §

Perussääntöehdotus

Kirkkoneuvostojen tai yhteisten kirkkoneuvostojen on valmisteltava ehdotus seurakuntayhtymän perussäännöksi. Valmistelun aloittaminen on sen seurakunnan kirkkoneuvoston tai seurakuntayhtymän yhteisen kirkkoneuvoston tehtävä, jonka läsnä olevien jäsenten lukumäärä on suurin. Jos seurakunnat ja seurakuntayhtymät eivät pääse yksimielisyyteen perussäännöstä ja omaisuusluettelosta, tuomiokapituli määrää selvittäjän valmistelevaan ehdotuksen. Tuomiokapituli voi muulloinkin tarvittaessa määrätä selvittäjän.

Selvittäjällä on oikeus tutkia seurakuntien ja seurakuntayhtymien toimintaa, hallintoa ja taloutta koskevia asiakirjoja sekä saada niiden viranomaisilta tietoja ja muuta apua tehtävänsä suorittamiseen.

Tuomiokapituli lähettää ehdotuksen, kirkkovaltuustojen ja yhteisten kirkkovaltuustojen siitä antamat lausunnot sekä oman lausuntonsa kirkkohallitukselle.

41 §

Perussäännön sisältö

Perussäännössä on mainittava seurakuntayhtymän nimi ja kotipaikka sekä siihen kuuluvat seurakunnat. Niiden tulee sisältää sana seurakuntayhtymä.

Perussäännössä on määrättävä seurakuntayhtymälle kuuluvat:

- 1) hallinto- ja talousasiat;
- 2) seurakunnalliset tehtävät ja työmuodot, jotka kirkkolain 3 luvun 15 §:n 3 momentin mukaan annetaan seurakuntayhtymän hoidettavaksi;
- 3) tehtävät, jotka ovat tarpeen seurakuntayhtymän ja siihen kuuluvien seurakuntien välisten asioiden hoitamiseksi.

42 §

Väliaikainen seurakuntayhtymä

Jos perussääntöä ei ehditä vahvistaa tai seurakuntavaaleja toimittaa ennen kuin uuden seurakuntayhtymän on kuntajaon muuttuessa aloitettava toimintansa, seurakuntien ja seurakuntayhtymien on huolehdittava väliaikaisena seurakuntayhtymänä kirkkolain 3 luvun 15 §:ssä säädetyistä asioista kuntajaon muutoksen voimaantulosta lukien.

43 §

Väliaikaisen seurakuntayhtymän toimielimet

Kirkkovaltuustot, yhteiset kirkkovaltuustot, kirkkoneuvostot, yhteiset kirkkoneuvostot sekä seurakuntaneuvostot jatkavat toimintaansa, kunnes uudet toimielimet on muodostettu tai valittu.

Tuomiokapituli vahvistaa väliaikaisen yhteisen kirkkovaltuuston paikkojen jakautumisen seurakuntien kesken 45 §:n mukaan. Kirkkovaltuustot tai seurakuntaneuvostot valitsevat jäsenet ja henkilökohtaiset varajäsenet väliaikaiseen yhteiseen kirkkovaltuustoon. Väliaikainen yhteinen kirkkovaltuusto valitsee jäsenet ja henkilökohtaiset varajäsenet väliaikaiseen yhteiseen kirkkoneuvostoon, johon kuuluu 46 §:n mukaan määrätyn puheenjohtajan lisäksi kahdeksan muuta jäsentä.

44 §

Väliaikaisten toimielinten tehtävät

Seurakuntayhtymän väliaikaisten toimielinten on ryhdyttävä hoitamaan välttämättömiä tehtäviä jo ennen kuin seurakuntayhtymän on aloitettava toimintansa. Väliaikaisen yhteisen kirkkovaltuuston on:

- 1) vahvistettava tuloveroprosentti ensimmäistä vuotta varten;
- 2) hyväksyttävä seurakuntayhtymän talousarvio;
- 3) hyväksyttävä seurakuntayhtymän seurakuntien tilinpäätökset liittymistä edeltäneeltä vuodelta sekä päätettävä vastuuvapaudesta.

Tuomiokapituli määrää seurakuntayhtymän muodostamisen yhteydessä tarvittavat muut väliaikaiset toimenpiteet.

Seurakuntayhtymän väliaikaisiin toimielimiin sovelletaan, mitä vastaavista seurakuntayhtymän toimielimistä säädetään.

45 §

Yhteisen kirkkovaltuuston jäsenet

Yhteiseen kirkkovaltuustoon valitaan jäseniä seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien läsnä olevien jäsenten lukumäärän mukaan seuraavasti:

Seurakuntien jäsenmäärä	Yhteisen kirkkovaltuuston jäsenmäärä
10 000 tai vähemmän	21
10 001–20 000	31
20 001–40 000	41
40 001–150 000	51
150 001–300 000	61
yli 300 000	91

Yhteinen kirkkovaltuusto voi erityisestä syystä päättää vaalikaudeksi kerrallaan, että jäsenmäärä on säädettyä pienempi pariton luku, kuitenkin vähintään 11.

Yhteinen kirkkovaltuusto päättää viimeistään vaalivuoden kesäkuussa yhteisen kirkkovaltuuston paikkojen jaon. Jäsenten paikoista annetaan kullekin seurakunnalle ensin kaksi paikkaa tai, jos seurakuntia on enemmän kuin 20, yksi paikka. Muut paikat jaetaan seurakuntien läsnä olevien jäsenten lukumäärien suhteessa.

46 §

Yhteisen kirkkoneuvoston jäsenet

Tuomiokapituli määrää yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtajan seurakuntien kirkkoherrojen keskuudesta. Yhteinen kirkkovaltuusto valitsee muiksi jäseniksi varapuheenjohtajan ja vähintään viisi ja enintään 15 muuta seurakuntavaaleissa vaalikelpoista henkilöä sen mukaan kuin hallintosäännössä määrätään sekä näille henkilökohtaiset varajäsenet.

47 §

Läsnäolo- ja puheoikeus yhteisessä kirkkoneuvostossa

Läsnäolo- ja puheoikeus yhteisen kirkkoneuvoston kokouksessa on:

- 1) seurakuntien kirkkoherroilla;
- 2) hallintosäännössä määrätyillä seurakuntayhtymän johtavilla viranhaltijoilla ja työntekijöillä;
- 3) yhteisen kirkkoneuvoston päätöksellä muullakin henkilöllä.

48 §

Seurakuntaneuvoston jäsenet

Seurakuntaneuvoston puheenjohtaja on kirkkoherra. Muita jäseniä valitaan seurakunnan läsnä olevien jäsenten lukumäärän mukaan seuraavasti:

Seurakunnan jäsenmäärä	Seurakuntaneuvoston jäsenmäärä
2 000 tai vähemmän	8
2 001–4 000	10

4 001–10 000	12
10 001–20 000	14
yli 20 000	16

Seurakuntaneuvosto valitsee keskuudestaan varapuheenjohtajan toimikautensa ensimmäisen ja kolmannen vuoden ensimmäisessä kokouksessa.

49 §

Seurakuntaneuvoston johtokunta

Seurakuntaneuvosto voi asettaa johtokuntia, joiden tehtävät määrätään seurakuntaneuvoston hyväksymässä hallintosäännössä. Johtokuntaan sovelletaan, mitä kirkkoneuvoston alaisesta johtokunnasta säädetään.

50 §

Seurakuntaneuvoston kuuleminen

Seurakuntaneuvostolle on varattava tilaisuus antaa lausunto ennen kuin yhteinen kirkkovaltuusto tekee päätöksen asiassa, joka koskee:

- 1) perussäännön muuttamista;
- 2) seurakuntayhtymän toiminta- ja taloussuunnitelmaa;
- 3) seurakuntayhtymän talousarviota;
- 4) yhteisten työmuotojen järjestämistä;
- 5) seurakuntajaon muuttamista;
- 6) seurakunnan viran perustamista, lakkauttamista tai muuttamista;
- 7) rakennusta, jota käytetään seurakunnan toiminnassa.

51 §

Yhteistoimintasopimus

Kirkkolain 3 luvun 20 §:n 1 momentissa tarkoitettussa sopimuksessa on määrättävä:

- 1) tehtävää hoitava seurakunta tai seurakuntayhtymä;
- 2) perusteet, joiden mukaan tehtävän hoidosta aiheutuvat kustannukset jaetaan;
- 3) sopimuksen irtisanomishdot ja talouden selvittäminen.

Jos seurakunnan tai seurakuntayhtymän jokin tehtävä on sovittu hoidettavaksi toisessa seurakunnassa tai seurakuntayhtymässä, jossa on tehtävää varten johtokunta, yhteistoimintasopimuksessa voidaan määrätä, että seurakunta tai seurakuntayhtymä saa valita johtokuntaan luottamustoimeensa vaalikelpoisia jäseniä. Yhteistoimintasopimuksessa määrätään johtokunnan jäsenten lukumäärä ja kuinka monta jäsentä kukin seurakunta tai seurakuntayhtymä saa valita. Sopimusosapuolia on kuultava ennen johtokunnan johtosäännön hyväksymistä.

Kirkolliset rakennukset, hautaustoimi ja kulttuurihistoriallisesti arvokas omaisuus

52 §

Kirkko

Seurakunnalla tulee olla kirkko. Tuomiokapitulin luvalla seurakunta voi käyttää kirkkonaan toisen seurakunnan tai muun yhteisön kirkkoa.

Jos samalla alueella toimii kielen perusteella kaksi seurakuntaa, näillä voi olla yhteinen kirkko.

53 §

Kirkon vihkiminen ja käyttö

Uusi kirkko on vihittävä Jumalalle pyhitetyksi tilaksi.

Vihittyä kirkkoa saa käyttää vain sen pyhyyteen soveltuviin tarkoituksiin. Kirkon käyttämisestä päättää kirkkoherra yhdessä kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston kanssa. Kirkon käyttöä valvoo kirkkoherra.

54 §

Kappeli

Seurakunnalla voi olla jumalanpalveluksia, muuta hartauselämää ja kirkollisia toimituksia varten kappeli. Kappeliin sovelletaan, mitä kirkon vihkimisestä ja käytöstä säädetään.

55 §

Hautausmaa ja vainajien säilytystila

Seurakunnalla tulee olla oma tai toisen seurakunnan tai seurakuntayhtymän kanssa yhteinen hautausmaa taikka oikeus käyttää muuta vihittyä hautausmaata.

Hautausmaan ja tunnustuksettoman hauta-alueen tulee olla aidattu tai muuten selvästi erottuvalla tavalla rajattu.

Seurakunnalla tulee olla säilytystila vainajia varten hautausmaalla tai muualla sopivassa paikassa.

56 §

Hautausmaan vihkiminen

Hautausmaa ja siunauskappeli on vihittävä ennen kuin niitä ryhdytään käyttämään. Hautaustoimilaissa (457/2003) tarkoitettua tunnustuksetonta hauta-aluetta ei kuitenkaan vihitä.

57 §

Hautausmaakaava ja hautausmaan käyttösuunnitelma

Hautausmaalle on laadittava hautausmaakaava ja käyttösuunnitelma.

Hautausmaakaava on yleiskartta, jota laadittaessa on otettava huomioon varatun alueen maaston luonne, maisemalliset arvot ja seurakunnan taloudellinen kantokyky. Hautausmaakaavaan sisältyy:

- 1) hautausmaan rajat;
- 2) hauta-alueiden ja rakennusten sijainti;
- 3) liikenteen järjestelyt ja käytävien sijainti;
- 4) hauta-alueiden jako;
- 5) hautausmaa-alueen kuivatus- ja vesihuoltosuunnitelma sekä jätehuollon järjestelyt.

Hautausmaan käyttösuunnitelmassa on otettava huomioon hautausmaan eri aikoina perustettujen osien ominaispiirteet ja kulttuurihistorialliset arvot. Käyttösuunnitelmaan sisältyy:

- 1) hautausmaakaavan sanallinen selitys;
- 2) määräykset hautausmaan tai sen osan käytöstä yhteen tai useampaan hautausyvytyteen;
- 3) määräykset hautaosastojen käyttöönottojärjestyksestä;
- 4) hautausmaan käytön rajoitukset.

58 §

Hautausmaan hoitosuunnitelma

Hautausmaalle on laadittava hoitosuunnitelma, jossa määritellään seurakunnalle kuuluva hautausmaan perushoito ja esitetään hautausmaan vuosittaiset hoitotoimenpiteet sekä pidemmällä aikavälillä toteutettavat kunnostustyöt.

59 §

Hautakartta

Hautausmaasta on laadittava hautakartta. Hautaan voi kuulua yksi tai useampi hautapaikka. Samassa hautapaikassa voi olla useita hautasijoja. Hautausmaa tai sen osa voi olla muistolehtona, johon vainajan tuhka sirotellaan tai kätketään hautasijaa merkitsemättä.

60 §

Muistomerkit

Seurakunnan tai seurakuntayhtymän hallinnassa oleva paikka, jossa on ollut kirkko, hautausmaa tai siunauskappeli, on merkittävä muistotaululla tai muulla muistomerkillä.

Hautaoikeuden lakattua haudalla oleva taiteellisesti tai historiallisesti arvokas rakennelma tai muistomerkki, jota ei voida jättää paikalleen, on siirrettävä sopivaan paikkaan hautausmaalla tai säilytettävä muulla tavoin.

61 §

Kulttuurihistoriallisesti arvokas omaisuus

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän on erityisellä huolella hoidettava omistamaansa tai hallitsemaansa kulttuurihistoriallisesti arvokasta omaisuutta ja esineistöä. Sitä ei saa ilman erityistä syytä korjata sitä muut-
taen, siirtää perinteiseltä paikaltaan tai poistaa.

Kirkonkirjat

62 §

Jäsenrekisterin tietosisältö

Kastetta, vihkimistä ja hautaamista koskevien tietojen lisäksi jäsenrekisteriin talletetaan uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain (614/1998) 5 §:n 6 kohdassa tarkoitetun muun vastaavan toimituksen tietoina tieto jäsenen rippikoulun suorittamisesta, konfirmaatiosta, avioliiton siunaamisesta ja hautaan siunaamisesta.

Uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain 5 §:n 7 kohdassa tarkoitettuina uskontokuntaan liittyvää luottamustehtävää tai siihen verrattavaa tehtävää koskevana tietoina jäsenrekisteriin talletetaan tieto jäsenyydestä kirkkovaltuustossa, yhteisessä kirkkovaltuustossa, kirkkoneuvostossa, seurakuntaneuvostossa, yhteisessä kirkkoneuvostossa, tuomiokapitulissa, hiippakuntavaltuustossa, kirkkohallituksessa, kirkon työmarkkinalaitoksen valtuuskunnassa ja kirkolliskokouksessa.

63 §

Keskusrekisteri

Seurakunnat ja seurakuntayhtymät järjestävät kirkonkirjojen pitämisen yhteisenä keskusrekisterinä kirkkolain 3 luvun 20 §:n 1 momentin ja tämän luvun 51 §:n mukaisesti.

Seurakuntien kirkkovaltuustot päättävät yhteisen keskusrekisterin perustamisesta. Seurakuntayhtymässä keskusrekisterin perustamisesta päättää yhteinen kirkkovaltuusto, jonka tulee pyytää asiasta seurakuntaneuvostojen lausunnot. Keskusrekisterin perustamisesta on pyydettävä kirkkohallituksen lausunto.

Keskusrekisteriin liittymisestä tai siitä eroamisesta päättää kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto. Päätöksen keskusrekisterin alueen muutoksesta tekee sen seurakunnan kirkkovaltuusto tai seurakuntayhtymän yhteinen kirkkovaltuusto, jonka yhteydessä keskusrekisteri toimii. Muutoksesta on pyydettävä keskusrekisteriin kuuluvien seurakuntien lausunnot, jos muutos vaikuttaa yhteistoimintasopimusten sisältöön.

64 §

Todistukset

Kirkonkirjoihin perustuvat todistukset, otteet ja jäljennökset antaa keskusrekisterin johtaja tai hänen määräämänsä muu kirkonkirjojen pitämiseen perehtynyt viranhaltija tai työntekijä.

65 §

Jäsenrekisteritietojen luovuttaminen

Kirkkohallitus voi antaa kirkkolain 7 luvun 7 §:n 3 momentissa tarkoitettussa jäsenrekisteritietojen luovuttamista koskevassa päätöksessä tarkoitetut jäsenrekisteritiedot itse tai sopia tietojen luovuttamisesta seurakunnan tai keskusrekisterin kanssa.

66 §

Kirkonkirjojen säilyttäminen ja tallettaminen

Manuaaliset kirkonkirjat on säilytettävä asianmukaisessa arkistotilassa.

Manuaalisia sataa vuotta vanhempia kirkonkirjoja ja jäsenrekisteriin digitoituja sataa vuotta nuorempia kirkonkirjoja voidaan kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston päätöksellä tallettaa arkistolaitokseen.

4 luku

Hiippakunta

1 §

Piispan virka ja viran täyttäminen

Kirkolliskokous perustaa ja lakkauttaa arkkipiispan ja piispojen virat.

Piispan viran tultua avoimeksi tuomiokapitulin on määrättävä toimitettavaksi piispan vaali.

Tuomiokapituli antaa valitulle viranhoitomääräyksen piispan virkaan.

2 §

Piispan vihkiminen tai virkaan asettaminen

Piispan vihkii tai asettaa virkaan arkkipiispa tai hänen estyneenä ollessaan virassa vanhin piispa.

Piispan vihkiminen tai virkaan asettaminen toimitetaan hiippakunnan tuomiokirkossa.

3 §

Piispan lupaus

Vihittävä piispa antaa seuraavan lupauksen: Minä N.N. lupaan kaikkivaltiaan ja kaikkitietävän Jumalan edessä, että minä toimittaessani N:n hiippakunnassa piispan virkaa, jonka nyt olen valmis ottamaan vastaan, tahdon pysyä Jumalan pyhässä, puhtaassa sanassa ja siihen perustuvassa evankelis-luterilaisen kirkon tunnustuksessa. Tahdon myös tehdä parhaani, että kaikki muutkin, sekä sananpalvelijat että sanankuulijat hiippakunnassani niissä pysyisivät ja niiden mukaan eläisivät. Niin tehdessäni tahdon asettaa itselleni ohjeeksi Pyhän Raamatun opetukset oikean seurakunnan kaitsijan virasta ja velvollisuuksista. Tahdon huolehtia siitä,

että minulle uskotussa hiippakunnassa Jumalan sanaa puhtaasti julistetaan ja sakramentteja oikein Kristuksen asetuksen mukaisesti jaetaan. Tahdon vihkiä ja asettaa virkaan pappeja, jotka havaitaan siihen kelvollisiksi. Tahdon myös edistää maan rauhaa sekä kuuliaisuutta laillista esivaltaa kohtaan, noudattaa kaikessa kirkon lakia ja järjestystä ja vakavasti kehottaa ja velvoittaa hiippakunnan pappeja samoin tekemään. Kaiken tämän minä tahdon rehellisesti tehdä, niin että voin siitä vastata Jumalan ja ihmisten edessä. Tähän auttakoon minua Jumala.

4 §

Piispan tehtävät

Piispa, kukin hiippakunnassaan, on seurakuntien ja pappien ylin kaitsija.

Piispan tehtävänä on sen lisäksi, mitä kirkkolaissa ja muualla kirkkojärjestyksessä säädetään:

- 1) vaalia kirkon ykseyttä ja kirkon tehtävän toteutumista hiippakunnassa sekä edistää seurakuntien yhteistyötä ja hyvää työyhteyttä seurakunnissa ja seurakuntayhtymissä;
- 2) valvoa, että kirkon tehtävään kuuluvia toimia hoidetaan seurakunnissa ja seurakuntayhtymissä kirkon tunnustuksen, kirkkolain ja kirkkojärjestyksen sekä niiden nojalla annettujen määräysten mukaan;
- 3) tukea ja ohjata pappeja heidän työssään sekä valvoa, että he hoitavat pappisviran ja papin virkansa velvollisuudet kirkon tunnustuksen, kirkkolain ja kirkkojärjestyksen sekä niiden nojalla annettujen määräysten mukaan;
- 4) edistää ja valvoa seurakuntien talouden ja hallinnon tarkoituksenmukaista hoitamista ja niitä koskevien säädösten noudattamista;
- 5) tehdä piispantarkastuksia seurakunnissa ja seurakuntayhtymissä;
- 6) suorittaa vihkitoimitukset ja virkaan asettamiset tai määrätä muu pappi suorittamaan tällaiset toimitukset, jollei toisin säädetä.

5 §

Arkkipiispan ja arkkihiippakunnan piispan vastuualueet

Arkkihiippakunnassa piispallinen vastuu ja piispan tehtävät jakautuvat arkkipiispan ja piispan kesken. Osa arkkihiippakunnan seurakunnista kuuluu arkkipiispan ja osa piispan ensisijaiseen vastuualueeseen.

Arkkihiippakuntaan kuuluvat kirkkohallituksen palveluksessa olevat papit ovat arkkipiispan alaisia.

6 §

Piispan tehtävien tilapäinen hoitaminen

Kun piispan virka on avoinna tai piispa on estynyt hoitamasta virkaansa, hänen kiireelliset ja välttämättömät tehtävänsä hoitaa tuomiorovasti tai tämän estyneenä ollessa virassa vanhempi pappisasessori. Tuomiorovasti tai pappisasessori ei voi toimittaa piispaksi tai papiksi vihkimistä.

Arkkihiippakunnassa arkkipiispa ja piispa hoitavat toistensa hiippakunnalliset tehtävät, kun virka on avoinna tai toinen heistä on estynyt hoitamasta virkaansa. Arkkihiippakunnan piispan kiireellisten ja välttämättömien tehtävien osalta noudatetaan, mitä 1 momentissa säädetään.

7 §

Piispantarkastus

Piispan tulee toimittaa tarkastuksia hiippakuntansa seurakunnissa ja seurakuntayhtymissä. Piispantarkastuksen tarkoituksena on tukea ja ohjata seurakunnan hengellistä elämää ja toimintaa sekä hallinnon ja taloudenhoidon kehittämistä.

Piispa määrää piispantarkastuksen ajan, laajuuden ja ohjelman sekä häntä avustavat henkilöt. Piispa voi määrätä, että tarkastuksessa käytetään apuna asiantuntijoita.

Kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston on ryhdyttävä niihin toimenpiteisiin, joihin tarkastuspöytäkirja antaa aihetta.

Kirkkohallitus antaa tarkemmat ohjeet hallinnon ja talouden tarkastuksesta.

8 §

Synodaalikokous ja hiippakuntapäivä

Piispa kutsuu tarvittaessa hiippakuntansa papit ja lehtorit synodaalikokoukseen käsittelemään teologisia kysymyksiä sekä seurakuntien hoitoa ja muuta kirkon toimintaa ja hallintoa koskevia asioita.

Piispa kutsuu tarvittaessa koolle seurakuntien luottamushenkilöitä, viranhaltijoita ja työntekijöitä sekä yhteisöjen edustajia hiippakuntapäivään, jossa käsitellään kirkon ja hiippakunnan kannalta ajankohtaisia asioita.

9 §

Hiippakuntavaltuuston kokoonpano

Hiippakuntavaltuuston jäseniä ovat 14 maallikkoa ja 7 pappia. Porvoon hiippakunnan hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenistä yksi on Ahvenanmaan seurakuntien valitsema. Oulun hiippakunnan hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenistä yksi on saamelaiskäräjien valitsema.

Hiippakuntavaltuusto valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Puheenjohtajaksi on valittava maallikkojäsen.

Piispalla, tuomiokapitulin jäsenellä ja kirkkohallitukseen hiippakunnasta valitulla maallikkojäsenellä on hiippakuntavaltuuston kokouksessa läsnäolo- ja puheoikeus. Arkkihiippakunnassa tämä oikeus on arkkipiispalla ja piispalla.

10 §

Hiippakuntavaltuuston tehtävät

Hiippakuntavaltuuston tehtävänä on sen lisäksi, mitä kirkkolaissa säädetään:

- 1) hyväksyä hiippakunnan ehdotus talousarvioksi sekä toiminta- ja taloussuunnitelmaksi;
- 2) hyväksyä hiippakunnan toiminta- ja talouskertomus;
- 3) perustaa ja lakkauttaa tuomiokapitulin virat, jollei 1 §:stä muuta johdu;
- 4) asettaa ehdolle henkilöt kirkon työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan jäsenten ja varajäsenten vaalia varten siten kuin siitä evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitoksesta annetussa laissa (/) säädetään.

11 §

Piispa tuomiokapitulin johtajana

Tuomiokapitulin hallintoa ja toimintaa johtaa ja valvoo piispa. Piispa on tuomiokapitulin henkilöstön esimies. Arkkihiippakunnassa nämä tehtävät kuuluvat arkkihiippakunnan piispalle.

12 §

Tuomiokapitulin jäsenet ja läsnäolo- ja puheoikeudet

Tuomiokapitulin jäseniä ovat puheenjohtajana piispa, varapuheenjohtajana tuomiokirkkoseurakunnan kirkkoherra (*tuomiorovasti*), kaksi pappisasessoria, yksi maallikkojäsen sekä tuomiokapitulin lakimiesasessori ja hiippakuntadekaani.

Arkkihiippakunnassa tuomiokapitulin puheenjohtajana toimii arkkipiispa tai piispa siten kuin tuomiokapitulin työjärjestyksessä määrätään. Piispalla, joka ei toimi puheenjohtajana, on läsnäolo- ja puheoikeus tuomiokapitulin istunnossa.

Hiippakuntavaltuuston puheenjohtajalla ja hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtajalla on läsnäolo- ja puheoikeus tuomiokapitulin istunnossa.

13 §

Tuomiokapitulin varajäsenet ja lisäjäsen

Tuomiokapituli määrää viideksi vuodeksi kerrallaan pappisjäsenille varajäseniksi viisi pappia ja tuomiokapitulin lakimiesasessorille kaksi varajäsentä sekä määrää sijaantulojärjestyksen.

Maallikkojäsenellä on ensimmäinen ja toinen varajäsen.

Kenttäpiispa on lisäjäsenenä, kun käsitellään sotilaspappia koskevaa kirkkolain 10 luvun 3 tai 4 §:ssä tarkoitettua asiaa.

14 §

Tuomiokapitulin jäsenten kelpoisuus ja valinta

Pappisasessoriksi on kelpoinen hiippakuntaan kuuluvan seurakunnan tai seurakuntayhtymän pappi, joka on toistaiseksi voimassa olevassa virkasuhteessa ja joka on suorittanut ylemmän pastoraalitutkinnon. Pappisasessori valitaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenet valitsevat tuomiokapitulin maallikkojäsenen ja varajäsenet neljäksi vuodeksi kerrallaan.

Lakimiesasessoriksi ja hänen varajäsenekseen on kelpoinen oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittanut henkilö, joka on perehtynyt hallintoon.

Hiippakuntadekaaniksi on kelpoinen pappi, joka on suorittanut ylemmän pastoraalitutkinnon ja joka on perehtynyt kirkolliseen elämään ja koulutustehtäviin.

15 §

Pappisasessorin ja maallikkojäsenen toimikausien rajoitus

Sama henkilö voidaan samassa hiippakunnassa valita maallikkojäseneksi tai pappisasessoriksi enintään kahdeksi toimikaudeksi.

Jos maallikkojäsen tai pappisasessori menettää vaalikelpoisuutensa tai kuolee, toimitetaan uusi vaali maallikkojäsenen valitsemiseksi jäljellä olevaksi toimikaudeksi ja pappisasessorin valitsemiseksi seuraavaksi kolmivuotiskaudeksi.

16 §

Tuomiokapitulin tehtävät

Tuomiokapitulin tehtävänä on sen lisäksi, mitä kirkkolaissa säädetään:

- 1) tukea seurakuntien ja seurakuntayhtymien toimintaa ja hallintoa;
- 2) valmistella asioita hiippakuntavaltuustolle ja huolehtia sen päätösten täytäntöönpanosta;
- 3) ottaa tuomiokapitulin viranhaltijat ja työntekijät palvelussuhteeseen sekä irtisanoa ja purkaa palvelussuhteet;
- 4) päättää rovastikuntajaosta.

17 §

Asian esittely tuomiokapitulissa

Asiat ratkaistaan tuomiokapitulin viranhaltijan esittelystä siten kuin tuomiokapitulin työjärjestyksessä määrätään. Viranhaltijan ratkaistavaksi määrätty asiat voidaan ratkaista ilman esittelyä.

18 §

Rovastikunta

Hiippakunta jaetaan rovastikuntiin. Rovastikunta muodostuu kahdesta tai useammasta seurakunnasta.

Rovastikunta, johon tuomiokirkkoseurakunta kuuluu, on tuomiorovastikunta.

19 §

Lääninrovastin valinta ja tehtävät

Piispan ja tuomiokapitulin apuna rovastikunnan hallinnossa on lääninrovasti, jonka tuomiokapituli nimittää neljäksi vuodeksi kerrallaan rovastikunnan seurakuntien kirkkoherroista.

Lääninrovastin tehtävänä on rovastikunnassaan:

- 1) edistää kirkon tehtävän toteutumista;
- 2) valvoa, että kirkon tehtävään kuuluvia toimia hoidetaan seurakunnissa uskollisesti sekä kirkon tunnus-
tuksen, kirkkolain ja kirkkojärjestyksen sekä niihin perustuvien määräysten ja ohjeiden mukaan;
- 3) asettaa rovastikunnallisia yhteistyöelimiä ja muutoinkin edistää seurakuntien yhteistyötä sekä johtaa ro-
vastikunnallista toimintaa;
- 4) huolehtia niistä muista tehtävistä, jotka lääninrovastille säädetään tai jotka piispa tai tuomiokapituli hä-
nelle antavat.

5 luku

Keskushallinto

1 §

Kirkolliskokouksen edustajapaikkojen jako

Kirkolliskokouksen edustajapaikkojen jaosta hiippakuntien kesken päättää kirkkohallitus. Hiippakunnista valittavien edustajien luku jaetaan hiippakuntien kesken niiden läsnä olevien jäsenten lukumäärien mukai-
sessa suhteessa siten, että todetaan ensin hiippakunnasta valittavien edustajien kokonaismäärä ja sitten paik-
kojen jakaantuminen pappis- ja maallikkoedustajien kesken. Edustajapaikkoja hiippakuntien kesken jaetta-
essa ei oteta huomioon Ahvenanmaan seurakunnasta valittavaa maallikkoedustajaa eikä näiden seurakuntien
läsnä olevien jäsenten lukumääriä. Jokaisesta hiippakunnasta valitaan vähintään kaksi pappia ja neljä maal-
likkoa.

Jos edustaja siirtyy pois hiippakunnasta, josta hänet on valittu edustajaksi, tai jos hän muutoin menettää
vaalikelpoisuutensa, lakkaa hänen edustajantoimensa.

Porvoon hiippakunnassa säännöksiä ehdokkaiden vaalikelpoisuudesta sovelletaan maallikkoedustajien vaa-
lissa erikseen Ahvenanmaahan ja erikseen hiippakunnan muuhun osaan.

2 §

Kirkolliskokouksen kokoontuminen

Kirkolliskokous kokoontuu vuosittain työjärjestyksessä määrättyinä tai kirkolliskokouksen muutoin päättämällä päivinä.

Jos edustaja on estynyt saapumasta kirkolliskokoukseen, hänen on ilmoitettava siitä tuomiokapitulille, joka kutsuu varaedustajan ja antaa hänelle valtakirjan.

Kirkolliskokouksen istuntokausi aloitetaan jumalanpalveluksella.

3 §

Kirkolliskokouksen puheenjohtaja ja toimitelimet

Kirkolliskokouksen puheenjohtaja on arkkipiispa tai, jos arkkipiispan virka on avoinna, virassa vanhin piispa.

Kirkolliskokous valitsee kaksi varapuheenjohtajaa ja asettaa tarvittavat valiokunnat. Puhemiesneuvostosta, laajennetusta puhemiesneuvostosta, valitsijamiehistä ja valiokunnista määrätään työjärjestyksessä.

Kirkolliskokous vahvistaa edustajille ja toimihenkilöille maksettavat palkkiot ja korvaukset.

4 §

Läsnäolo- ja puheoikeus kirkolliskokouksen täysistunnossa

Kirkkohallituksen viraston johtavalla viranhaltijalla, kirkkohallituksen osastonjohtajalla ja kirkolliskokouksen toimikaudekseen valitsemalla lainoppineella asiantuntijalla on läsnäolo- ja puheoikeus kirkolliskokouksen täysistunnossa.

Kirkkohallituksen jäsenen läsnäolo- ja puheoikeudesta täysistunnossa voidaan määrätä kirkolliskokouksen työjärjestyksessä.

5 §

Esitysten ja aloitteiden käsittely kirkolliskokouksessa

Edustajien aloitteista ja niiden tekemisjärjestyksestä, esitysten ja aloitteiden käsittelemisestä kirkolliskokouksen täysistunnossa ja valiokunnissa sekä äänestämisestä ja vaalin toimittamisesta määrätään tarkemmin työjärjestyksessä.

Esitys tai aloite lähetetään valiokuntaan, jollei sitä pöydällepanon jälkeen hylätä.

Asia raukeaa, jos sitä ei ole ennen kirkolliskokouksen toimikauden päättymistä käsitelty loppuun tai annettu muun toimitelimen kuin kirkolliskokouksen valiokunnan valmisteltavaksi.

6 §

Lausunnot kirkolliskokoukselle

Piispainkokoukselle on varattava tilaisuus antaa lausunto kirkkolain 5 luvun 2 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettussa asiassa. Kirkkohallitukselle on varattava tilaisuus antaa lausunto mainitun momentin 3 kohdassa tarkoitettussa asiassa.

7 §

Kirkon laintarkastustoimikunta

Kirkon laintarkastustoimikunta tarkastaa lakiteknisesti ja kielellisesti kirkolliskokouksen käsiteltäväksi tulevat sekä piispainkokouksen tai kirkkohallituksen kirkkolain tai kirkkojärjestyksen nojalla antamat säädökset.

Laintarkastustoimikunnan ohjesäännön hyväksyy kirkolliskokous ja jäsenet valitsee kirkkohallitus.

8 §

Kirkkohallituksen ohjesääntö

Kirkolliskokous hyväksyy kirkkohallitukselle ohjesäännön, valvoo sen toimintaa ja antaa sille toimintaohjeita.

9 §

Kirkkohallituksen johtava viranhaltija

Kirkolliskokous perustaa ja lakkauttaa kirkkohallituksen johtavan viranhaltijan viran sekä valitsee ja myöntää eron kirkkohallituksen johtavalle viranhaltijalle.

10 §

Piispainkokouksen tehtävät

Piispainkokouksen tehtävänä on sen lisäksi, mitä kirkkolaissa ja muualla kirkkojärjestyksessä säädetään:

- 1) käsitellä hiippakuntien hoitoa koskevia asioita;
- 2) käsitellä kirkon ykseyttä, ekumeenisia suhteita, kirkon lähetystehtävää ja kirkon suhdetta muihin uskontoihin koskevia asioita sekä päättää kirkon edustamisesta näissä kysymyksissä;
- 3) tehdä esitys kirkolliskokoukselle kirkon lähetysjärjestyksen hyväksymisestä ja tämän aseman lakkauttamisesta;
- 4) antaa kirkkojärjestyksen täytäntöönpanosta tarkempia määräyksiä asioissa, jotka koskevat:
 - a) kirkkoon liittyvälle annettavaa opetusta;
 - b) edellytyksiä, joilla yksittäistapauksessa toisen evankelis-luterilaisen kirkon tai muun kristillisen uskonollisen yhdyskunnan tai yhteisön pappi voi suorittaa kirkollisia toimituksia taikka muun kristillisen kirkon kastettu jäsen osallistua ehtoolliseen;
 - c) rippikoulua, rippikoulun pitämistä koskevaa lupaa tai rippikoulussa käytettäviä oppikirjoja;

- d) pappisvirkaa;
- e) papin tai lehtorin virkaa tai tällaiseen virkaan pyrkivältä vaadittavaa tutkintoa;
- 5) tehdä esityksiä ja antaa lausuntoja kirkolliskokoukselle ja kirkkohallitukselle.

11 §

Piispainkokouksen puheenjohtaja sekä läsnäolo- ja puheoikeudet

Piispainkokouksen puheenjohtaja on arkkipiispa tai, jos hän on estynyt, virassa vanhin läsnä oleva piispa.

Jos piispan virka on avoinna tai piispalla on este, tuomiokapituli määrää keskuudestaan pappisjäsenen osallistumaan piispainkokoukseen. Pappisjäsenellä on piispainkokouksessa läsnäolo- ja puheoikeus. Arkkihiippakunnan tuomiokapituli määrää pappisjäsenen vain, jos arkkipiispa ja piispa eivät kumpikaan osallistu piispainkokoukseen.

Kenttäpiispalla on piispainkokouksessa läsnäolo- ja puheoikeus.

12 §

Kirkkohallituksen jäsenten valinta

Kirkolliskokous toimittaa kirkkohallituksen jäsenten vaalin toimikautensa ensimmäisen vuoden toukokuussa ja piispainkokous samana vuonna viimeistään toukokuussa.

Jokaisesta hiippakunnasta valitaan yksi maallikkojäsen hiippakuntavaltuuston tekemän ehdollepanon perusteella. Maallikkojäsenen vaalia varten hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenet asettavat ehdolle kolme maallikkoa ja pappisjäsenten vaalia varten hiippakuntavaltuuston pappisjäsenet kaksi pappia. Maallikkojäseneksi ja pappisjäseneksi on ehdotettava sekä miehiä että naisia.

Valittujen toimikausi alkaa seuraavan kesäkuun 1 päivänä. Jäsenen muuttaminen toisessa hiippakunnassa olevaan seurakuntaan ei vaikuta hänen jäsenyyteensä. Jos jäsen kuolee tai eroaa, valitaan hänen sijaansa jäljellä olevaksi ajaksi uusi jäsen.

13 §

Kirkkohallituksen tehtävät

Kirkkohallituksen tehtävänä on, jollei kirkkolaissa tai kirkkojärjestyksessä toisin säädetä:

- 1) toimia kirkon keskusrahaston hallituksena;
- 2) valmistella asioita kirkolliskokoukselle sekä huolehtia sen päätösten täytäntöönpanosta;
- 3) edistää kirkon toimintaa ja seurakuntien työtä;
- 4) antaa tarkempia määräyksiä sen lisäksi, mitä kirkkolaissa ja muualla kirkkojärjestyksessä säädetään:
 - a) viranhaltijalta vaadittavasta tutkinnosta ja kirkon työntekijöiden täydennyskoulutuksesta, jollei 10 §:stä muuta johdu;
 - b) seurakuntien ja seurakuntayhtymien kirjanpidosta ja palkanlaskennasta;

5) hoitaa seurakuntien, seurakuntayhtymien, hiippakuntien ja kirkon keskusrahaston kirjanpito ja palkanlaskenta sekä niihin liittyvä maksuliikenne;

6) hoitaa kirkollisiin tarkoituksiin määrättyjä rahastoja sekä ottaa vastaan kirkolle lahjana ja testamenttina annettua omaisuutta;

7) määrätä, mihin yleisiin tarkoituksiin kolehteja on pääjumalanpalveluksissa kannettava;

8) päättää ulkomaisten opintojen, koulutuksen tai ammatillisen harjoittelun tunnustamisesta ja rinnastamisesta sekä tutkinnon tuottamasta kelpoisuudesta, joita evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain 12 §:ssä tarkoitetaan;

9) perustaa ja lakkauttaa kirkkohallituksen virat, jollei 9 §:stä muuta johdu;

10) julkaista kirkon säädöskokoelmassa siihen otettavat säädökset.

14 §

Kirkkohallituksen varapuheenjohtaja sekä läsnäolo- ja puheoikeudet

Kirkkohallitus valitsee keskuudestaan toimikaudekseen varapuheenjohtajan. Jos puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat kumpikin poissa tai esteellisiä, puhetta johtaa vanhin läsnä oleva kirkkohallituksen jäsen.

Kirkkohallituksen viraston johtavalla viranhaltijalla ja osastonjohtajalla on kirkkohallituksen istunnossa läsnäolo- ja puheoikeus.

15 §

Kirkkohallituksen päätösvallan siirtäminen

Virastokollegiolle voidaan antaa valta ratkaista kirkkohallituksen puolesta sen työjärjestyksessä mainittuja asioita, joiden merkitys ei ole sellainen, että asian käsittelemistä kirkkohallituksen täysistunnossa on pidettävä tarpeellisenä, ei kuitenkaan asioita, jotka koskevat:

- 1) kirkolliskokoukselle tehtävää esitystä;
- 2) valtioneuvostolle annettavaa kirkon ja valtion suhdetta koskevaa lausuntoa;
- 3) seurakunnalle tai seurakuntayhtymälle myönnettävää avustusta tai rahoitusta;
- 4) viran perustamista tai lakkauttamista;
- 5) kirkon työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan jäsenen ja varajäsenen valintaa.

Kirkkohallituksen johtokunnalle ja viranhaltijalle voidaan työjärjestyksessä antaa oikeus ratkaista asioita, jotka 1 momentin mukaan voidaan siirtää virastokollegiolle.

Kirkkohallituksen työjärjestyksessä määrätään asioiden valmistelusta, esittelystä ja käsittelemisestä kirkkohallituksessa sekä kirkkohallituksen osastojen jakautumisesta yksikköihin.

16 §

Päätöksen siirtäminen kirkkohallituksen täysistunnon ratkaistavaksi

Kirkkohallituksen virastokollegion, muun kirkkohallituksen alaisen toimielimen tai viranhaltijan tekemän päätöksen siirtämisestä kirkkohallituksen täysistunnon ratkaistavaksi päättää:

- 1) kirkkohallitus, arkkipiispa tai kirkkohallituksen viraston johtava viranhaltija, jos kysymyksessä on virastokollegion päätös;
- 2) edellä mainittujen lisäksi virastokollegio tai asianomaisen osaston osastonjohtaja, jos kysymyksessä on muun toimielimen tai viranhaltijan päätös.

Päätöstä ei kuitenkaan voida siirtää kirkkohallituksen täysistunnossa ratkaistavaksi, jos päätös koskee:

- 1) kirkon eläkerahaston johtokunnan tehtäväksi evankelis-luterilaisen kirkon eläkerahastosta annetun lain (/) 6 §:n 2 momentissa säädettyä asiaa;
- 2) kirkon keskusrahaston ja kirkon eläkerahaston varojen sijoittamista rahamarkkinoille;
- 3) hankintaa, jonka arvo alittaa täysistunnon päättämän rajan;
- 4) viranhaltijalle tai työntekijälle myönnettävää vuosilomaa, virka- tai työvapautta, johon hänellä on oikeus lain tai virka- tai työehtosopimuksen nojalla;
- 5) avoinna olevan viran tai työsuhteen täyttämistä enintään kahdentoista kuukauden ajaksi tai tilapäisen henkilökunnan ottamista enintään kuukauden ajaksi;
- 6) harkinnanvaraisen palkattoman virka- tai työvapauden myöntämistä viranhaltijalle tai työntekijälle enintään kahdentoista kuukauden ajaksi;
- 7) vuosisidonnaisen palkanosan tai muun vastaavan palkanlisän myöntämistä;
- 8) virka- tai työmatkamääräystä;
- 9) kirkkohallituksen sisäistä järjestystä tai muuta viraston toimintaan liittyvää asiaa;
- 10) kirkkohallituksen käyttövaroja.

17 §

Maksut kirkon keskusrahastolle

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän on maksettava kirkon keskusrahastolle kultakin vuodelta kirkkolain 5 luvun 11 §:n mukainen perusmaksu seuraavan kalenterivuoden aikana kuutena samansuuruisena eränä joka toinen kuukausi siten, että ensimmäinen erä maksetaan helmikuussa.

Jos lainvoimaisella päätöksellä on poistettu kirkollisveroa, josta seurakunta on suorittanut kirkon keskusrahastolle perusmaksua, seurakunnalla on oikeus saada takaisin liikaa maksamansa määrä.

18 §

Verotulojen täydennys

Kirkkohallitus myöntää kirkon keskusrahastosta verotulojen täydennystä seurakunnalle tai seurakuntayhtymälle, kun tämän laskennallinen kirkollisvero läsnä olevaa jäsentä kohden alittaa kunnan asukastiheyden ja

seurakunnan tai seurakuntayhtymän jäsenmäärän mukaan määräytyvän tasoitusrajan. Tasoitusraja on sen mukaan kuin kirkkohallitus tarkemmin päättää 65–80 prosenttia kaikkien seurakuntien läsnä olevaa jäsentä kohden laskettujen laskennallisten kirkollisverojen keskiarvosta.

Verotulojen täydennys on tasoitusrajan ja seurakunnan tai seurakuntayhtymän läsnä olevaa jäsentä kohden lasketun laskennallisen kirkollisveron erotus kerrottuna seurakuntien keskimääräisellä painotetulla tuloveroprosentilla ja seurakunnan tai seurakuntayhtymän läsnä olevien jäsenten määrällä sen vuoden lopussa, jonka tuloihin verotus kohdistuu. Jos seurakunnan tai seurakuntayhtymän tuloveroprosentti alittaa kaikkien seurakuntien keskimääräisen painotetun tuloveroprosentin, seurakunnan tai seurakuntayhtymän laskennallisena kirkollisverona käytetään kuitenkin maksuun pantua kirkollisveroa.

Kirkkohallitus voi alentaa edellä mainituin tavoin laskettua verotulojen täydennyksen määrää sellaisen seurakunnan tai seurakuntayhtymän osalta, jonka omaisuuden tuotto on huomattava tai tuloveroprosentti avustusta saavien muiden seurakuntien tai seurakuntayhtymien tuloveroprosentteihin verrattuna alhainen ja jolle verotulojen täydennys muodostuisi kohtuuttoman suureksi, kun otetaan huomioon myös seurakunnan tai seurakuntayhtymän hyväksyttävät tarpeet ja toisten seurakuntien ja seurakuntayhtymien saamat avustukset.

19 §

Harkinnanvarainen avustus

Kirkkohallitus voi myöntää kirkon keskusrahastosta harkinnanvaraista avustusta seurakunnalle tai seurakuntayhtymälle, jos tämä syrjäisen sijainnin, pitkien välimatkojen, saaristo-olojen, jäsenmäärän pienuuden, rakennushankkeiden, seurakuntien yhteistoiminnan, seurakuntatalouden kehittämisen tai muun erityisen syyn johdosta on taloudellisen tuen tarpeessa.

Kirkkohallitus voi myöntää harkinnanvaraista avustusta määrääjäksi myös tarkoituksenmukaisen ja kustannuksiltaan edullisen seurakuntien välisen yhteistyön ja seurakuntarakenteen aikaansaamiseksi.

Avustuksiin käytettävissä olevista varoista voidaan myöntää myös lainaa, joka voi olla korollista tai korotonta.

20 §

Keskusrahastoavustuksen ja valtion rahoituksen myöntäminen

Verotulojen täydennys ja kirkolliskokouksen päättämien perusteiden mukainen osuus valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annetussa laissa (430/2015) tarkoitetusta rahoituksesta myönnetään seurakunnalle tai seurakuntayhtymälle hakemuksetta. Harkinnanvarainen avustus ja rahoitus kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja irtaimiston ylläpitoon myönnetään hakemuksesta.

Laskettaessa 18 §:ssä tarkoitettuja tasoitusrajoja ja verotulojen täydennyksen määrää käytetään perusteena myöntämisvuotta edeltäneenä vuonna toimitetun verotuksen laskennallista kirkollisveroa.

Kirkkohallitus voi tarvittaessa toimittaa talouden tarkastuksen seurakunnassa tai seurakuntayhtymässä, joka on saanut avustusta tai rahoitusta.

21 §

Kirkon kirjanpidon ja palkanlaskennan palvelukeskus

Kirkkohallituksen yhteydessä toimii kirkon kirjanpidon ja palkanlaskennan palvelukeskus, joka hoitaa seurakuntien, seurakuntayhtymien, hiippakuntien, kirkon keskusrahaston ja kirkon eläkerahaston kirjanpidon, ostolaskut, ostoreskontran, myyntilaskut, myyntireskontran, käyttöomaisuuskirjanpidon, palkanlaskennan, matka- ja kululaskut sekä niihin liittyvän maksuliikenteen.

Tehtävien hoitamisesta sovitaan tarkemmin palvelusopimuksessa.

22 §

Kirkon kirjanpidon ja palkanlaskennan palvelukeskuksen johtokunta

Kirkkohallitus asettaa toimikaudekseen kirkon kirjanpidon ja palkanlaskennan palvelukeskuksen johtokunnan.

Johtokuntaan kuuluu puheenjohtaja ja vähintään kuusi ja enintään kymmenen muuta jäsentä. Kullakin jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Johtokunnan jäsenten tulee olla taloudenhoitoon perehtyneitä kirkon jäseniä. Jäsenistä vähintään kolmannes tulee nimittää erikokoisten seurakuntatalouksien talousjohdosta.

Johtokunnan tehtävänä on:

- 1) johtaa, kehittää ja valvoa palvelukeskuksen toimintaa;
- 2) valmistella vuosittain palvelukeskuksen toimintasuunnitelma ja toimintakertomus;
- 3) valmistella ehdotus palvelumaksun perusteista;
- 4) hyväksyä palvelusopimukset.

Johtokunnan tehtävistä määrätään tarkemmin kirkkohallituksen hyväksymässä johtosäännössä.

23 §

Kirkkohallituksen kertomus kirkolliskokoukselle

Kirkkohallituksen on annettava vuosittain kirkolliskokoukselle kertomus toiminnastaan ja kirkon keskusrahaston hoidosta.

6 luku

Seurakunnan ja kirkon talous

1 §

Talouden hoito

Seurakunnan, seurakuntayhtymän, hiippakunnan ja kirkon keskushallinnon toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota ja hyvän taloudenhoidon periaatteita. Omaisuutta on hoidettava tuottavasti ja riskit halliten.

2 §

Talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma

Jokaista kalenterivuotta varten laaditaan talousarvio. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä hyväksytään toiminta- ja taloussuunnitelma kolmeksi vuodeksi. Talousarviovuosi on toiminta- ja taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarviossa ja toiminta- ja taloussuunnitelmassa hyväksytään toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Talousarvio ja toiminta- ja taloussuunnitelma on laadittava siten, että edellytykset tehtävien hoitamiseen turvataan.

Tulojen ja menojen on oltava tasapainossa kolmen vuoden suunnittelukauden tai perustellusta syystä tätä pidemmän, kuitenkin enintään viiden vuoden ajanjakson aikana. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä on päätettävä toimenpiteistä, joilla taseen osoittama alijäämä katetaan ottaen huomioon myös talousarvion laatimisvuonna kertyväksi arvioitu yli- tai alijäämä.

Talousarvioon otetaan tehtävien hoitamisen ja toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Talousarviossa on osoitettava, miten rahoitustarve katetaan. Määrärahat ja tuloarviot otetaan talousarvioon bruttomääräisinä. Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

3 §

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän talousarvion sekä toiminta- ja taloussuunnitelman käsittely

Kirkkovaltuuston on hyväksyttävä seurakunnan ja yhteisen kirkkovaltuuston seurakuntayhtymän talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma viimeistään talousarviovuotta edeltävän vuoden joulukuussa.

Jos kirkkovaltuusto tai yhteinen kirkkovaltuusto päättää muuttaa talousarvioehdotusta, se on palautettava kirkkoneuvostolle tai yhteiselle kirkkoneuvostolle, jos vähintään kolmasosa läsnä olevista jäsenistä vaatii palauttamista. Kirkkoneuvoston tai yhteisen kirkkoneuvoston on annettava asiasta lausunto ja tehtävä ehdo-

tukseen ne muutokset, joihin kirkkovaltuuston päätös antaa aihetta. Kun ehdotusta käsitellään kirkkovaltuustossa uudelleen, käsiteltäväksi otetaan vain aikaisemmin päätetyt muutokset sekä kirkkoneuvoston tai yhteisen kirkkoneuvoston niiden johdosta tekemät ehdotukset. Talousarvio on tällöin lopullisesti hyväksyttävä.

Talousarviovuoden aikana tehtävästä talousarvion muutoksesta päättää kirkkovaltuusto tai yhteinen kirkkovaltuusto. Muutosehdotuksesta ei tarvitse hankkia seurakuntaneuvoston lausuntoa, jos muutos ei vaikuta oleellisesti seurakunnan toimintaan.

4 §

Kirkon keskusrahaston talousarvion sekä toiminta- ja taloussuunnitelman käsittely

Kirkolliskokouksen on hyväksyttävä kirkon keskusrahaston talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma talousarviovuotta edeltävän vuoden marraskuussa.

Jos kirkolliskokous päättää muuttaa valiokunnan ehdotusta kirkon keskusrahaston talousarvioksi ja toiminta- ja taloussuunnitelmaksi tai talousarvion muutokseksi, asia on palautettava valiokunnalle, jollei kirkolliskokous toisin päättä. Asian jatkokäsittelyssä kirkolliskokous käsittelee vain aiemmin päätetyt muutokset ja valiokunnan niiden johdosta tekemät ehdotukset. Talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma tai talousarvion muutos on tällöin lopullisesti hyväksyttävä.

5 §

Tilinpäätös

Talousarviovuodelta (*tilikausi*) on seurakunnassa ja seurakuntayhtymässä laadittava tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä sekä kirkon keskusrahastossa helmikuun loppuun mennessä. Samassa yhteydessä on tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä ja toimenpiteistä talouden tasapainottamiseksi.

Tilinpäätökseen kuuluvat tuloslaskelma, tase, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus. Konsernitase liitteineen on laadittava ja sisällytettävä tilinpäätökseen, jos seurakunnalla tai seurakuntayhtymällä taikka kirkon keskusrahastolla on kirjanpitolaissa (1336/1997) tarkoitetulla tavalla määräämisvalta jossakin kirjanpitovelvollisessa. Konsernitaseen laadinnassa noudatetaan kirjanpitolakia.

Tilinpäätöksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot toiminnasta, tilikauden tuloksesta, taloudellisesta asemasta ja rahoituksesta. Tätä varten tarpeelliset lisätiedot on ilmoitettava liitetiedoissa.

Tilinpäätöksen allekirjoittavat päätösvaltainen kirkkoneuvosto tai yhteinen kirkkoneuvosto ja taloudesta vastaava viranhaltija. Kirkon keskusrahaston tilinpäätöksen allekirjoittavat päätösvaltainen kirkkohallitus ja keskusrahaston johtaja. Allekirjoitettu tilinpäätös on annettava viipymättä tilintarkastajien tarkastettavaksi.

Tilintarkastuksen jälkeen se saatetaan kirkkovaltuuston tai yhteisen kirkkovaltuuston taikka kirkolliskokouksen käsiteltäväksi. Kirkkovaltuusto hyväksyy tilinpäätöksen viimeistään tilikautta seuraavan kesäkuun loppuun mennessä ja kirkolliskokous toukokuun loppuun mennessä.

6 §

Toimintakertomus

Toimintakertomuksessa on:

- 1) esitettävä selvitys hallinnosta, toiminnasta, taloudesta, sisäisestä valvonnasta sekä toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta;
- 2) annettava tietoja sellaisista toimintaan, talouteen ja henkilöstöön liittyvistä olennaisista asioista, joista ei tehdä selkoa tuloslaskelmassa, taseessa ja tilinpäätöksen liitetiedoissa;
- 3) selostettava oleelliset asiat konsernin toiminnasta ja taloudesta sekä niiden kehityksestä tilikauden aikana;
- 4) annettava luettelo tehdyistä aloitteista ja toimenpiteistä niiden johdosta;
- 5) tehtävä selkoa talouden tasapainon toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan toiminta- ja taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi, jos taseessa on kattamatonta alijäämää.

7 §

Tilintarkastajat

Kirkkovaltuusto tai yhteinen kirkkovaltuusto valitsee toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastamista varten joko vähintään yhden varsinaisen ja yhden varatilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön. Tilintarkastajan ja varatilintarkastajan tulee olla JHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastusyhteisön on määrättävä päävastuulliseksi tilintarkastajaksi JHT-tilintarkastaja.

Kirkolliskokous valitsee toimikauttaan vastaavien vuosien ajaksi kirkon keskusrahaston ja hiippakuntien viranomaisten hallinnon ja talouden tarkastamista varten tilintarkastusyhteisön. Tilintarkastusyhteisön on määrättävä päävastuulliseksi tilintarkastajaksi KHT-tilintarkastaja.

Kirkkovaltuusto, yhteinen kirkkovaltuusto tai kirkolliskokous voi erottaa tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön tehtävästä kesken toimintakauden. Tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö voi erota tehtävästään kesken toimintakauden ilmoittamalla siitä kirkkovaltuustolle, yhteiselle kirkkovaltuustolle tai kirkolliskoukselle.

8 §

Tilintarkastuskertomus ja sen käsittely

Jos tilintarkastuksessa havaitaan, että hallintoa ja taloutta on hoidettu vastoin säännöksiä tai asianomaisen toimielimen tai viranhaltijan päätöksiä eikä virhe tai aiheutunut vahinko ole vähäinen, on tarkastuskertomuk-

sessä tehtävä asiasta tilivelvolliseen kohdistuva muistutus. Muistutuksesta on pyydettävä vastine asianomaiselta. Muistutusta ei voida kohdistaa kirkkovaltuuston, yhteisen kirkkovaltuuston tai hiippakuntavaltuuston jäseneneen eikä kirkolliskokousedustajaan.

Kirkkoneuvoston, yhteisen kirkkoneuvoston ja kirkkohallituksen on esitettävä tilinpäätös sekä tilintarkastuskertomus ja siihen liittyvät vastineet ja oma lausuntonsa kirkkovaltuuston, yhteisen kirkkovaltuuston tai kirkolliskokouksen käsiteltäväksi.

Kirkkovaltuusto, yhteinen kirkkovaltuusto tai kirkolliskokous päättää toimenpiteistä, joihin tarkastuskertomus ja siinä tehdyt muistutukset antavat aihetta. Tilinpäätöksen hyväksymisen yhteydessä päätetään vastuuvapaudesta tilivelvollisille.

9 §

Metsäsuunnitelma

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän sekä kirkon keskusrahaston metsää tulee hoitaa metsälaissa (1093/1996) tarkoitetun metsäsuunnitelman mukaisesti.

7 luku

Pappisvirka

1 §

Papin tehtävä

Papin erityisenä tehtävänä on jumalanpalveluksen toimittaminen ja pyhien sakramenttien jakaminen, muiden kirkollisten toimitusten hoitaminen sekä yksityinen sielunhoito ja rippi.

2 §

Päätös pappisvirkaan vihkimisestä

Pappisvirkaan vihittäväksi hyväksymisestä päättävät piispa ja tuomiokapituli.

3 §

Pappisvihkimys

Pappisvirkaan vihkimisen toimittaa piispa. Piispan viran ollessa avoinna tai piispan ollessa estynyt tuomiokapituli voi kutsua toisen piispan toimittamaan pappisvihkimyksen.

4 §

Pappisvihkimyksen edellytykset

Papiksi vihittävän tulee olla:

- 1) jumalaapelkäävä ja kristillisestä elämästään tunnettu konfirmoitu kirkon jäsen;

2) suorittanut yliopistossa sellaisen teologisen tutkinnon, jonka piispainkokous on hyväksynyt pappisviran kelpoisuusvaatimukseksi; sekä

3) muutoinkin pappisvirkaan soveltuva.

Papiksi voidaan vihkiä henkilö, joka:

1) on kutsuttu toimittamaan papin virkaa;

2) toimii viranhaltijana kirkkohallituksessa tai tuomiokapitulissa;

3) on kutsuttu kirkon lähetysjärjestön tai 8 luvun 33 §:ssä mainituin edellytyksin muun kristillisen yhteisön palvelukseen; tai

4) toimii teologisen tieteen opettajana yliopistossa tai muussa korkeakoulussa taikka uskonnonopettajana oppilaitoksessa ja sitoutuu tuomiokapitulin harkitsemalla tavalla hoitamaan myös papin virkaan kuuluvia tehtäviä seurakunnassa sen mukaan kuin hänen päätoimensa sallii.

Pappisvihkimystä pyytävän tulee tuomiokapitulin määräämällä tavalla osoittaa piispalle ja muille tuomiokapitulin jäsenille kykenevänsä toimimaan pappina.

5 §

Pappislupaus ja pappeuskirja

Pappisvirkaan vihittävä antaa vihittäessä seuraavan lupauksen:

Minä N.N. lupaan kaikkivaltiaan ja kaikkietävän Jumalan edessä, että toimittaessani pappisvirkaa, jonka olen valmis ottamaan vastaan, tahdon pysyä Jumalan pyhässä sanassa ja siihen perustuvassa evankelis-luterilaisen kirkon tunnustuksessa. En julkisesti julista tai levitä enkä salaisesti edistä tai suosi sitä vastaan sotivia oppeja. Tahdon myös oikein julistaa Jumalan sanaa ja jakaa pyhiä sakramentteja Kristuksen asetuksen mukaan. Tahdon noudattaa kirkon lakia ja järjestystä sekä palvella alttiisti seurakuntaa ja sanankuulijoita. Kaikkea tätä tahdon noudattaa niin, että voin vastata siitä Jumalan ja ihmisten edessä. Tähän Jumala minua auttaakoon.

Pappisvirkaan vihitylle annetaan vihkijän allekirjoittama pappeuskirja todistukseksi siitä, että hänet on kutsuttu ja vihitty pappisvirkaan.

6 §

Toisen kirkon tai uskonnollisen yhdyskunnan papin oikeus toimittaa pappisvirkaa

Toisen evankelis-luterilaisen kirkon tai muun kristillisen uskonnollisen yhdyskunnan papin oikeudesta toimittaa pappisvirkaa Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa päättävät piispa ja tuomiokapituli. Hakijan tulee täyttää pappisvihkimyksen edellytykset ja hänen on annettava pappislupaus. Hakija on vihittävä pappisvirkaan, jollei häntä aikaisemmin ole vihitty pappisvirkaan evankelis-luterilaisessa tai sellaisessa kirkossa, jolla on ehtoollisyhteys Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kanssa.

Jos kirkolliskokous on hyväksynyt muun kristillisen kirkon tai kristillisen uskonnollisen yhdyskunnan kanssa tehdyn sopimuksen pappisviran vastavuoroisesta hyväksymisestä, pappislupausta ei edellytetä.

7 §

Papillinen palvelus muulle kuin evankelis-luterilaiseen kirkkoon kuuluvalla kristitylle

Jos pappia pyydetään tekemään papillinen palvelus muulle kuin evankelis-luterilaiseen kirkkoon kuuluvalla kristitylle, hän ei saa kieltäytyä siitä, ellei pyydetyn palveluksen tekeminen ole ristiriidassa lain, kirkkojärjestyksen tai kirkon tunnustuksen kanssa. Toimitus on suoritettava kirkkokäsikirjan mukaan.

8 §

Papin hiippakunnan määräytyminen

Pappi kuuluu siihen hiippakuntaan, jossa hänet on vihitty pappisvirkaan tai johon hän on tuomiokapitulin suostumuksella siirtynyt. Jos papille annetaan toistaiseksi voimassa oleva tai yli vuoden kestävä määräaikainen viranhoitomääräys papin virkaan toisessa hiippakunnassa, hän siirtyy tähän hiippakuntaan. Papin virasta taikka muusta seurakunnan, seurakuntayhtymän, tuomiokapitulin tai kirkkohallituksen virasta eronnut pappi kuuluu siihen hiippakuntaan, johon hän erotessaan kuului tai johon hän on tuomiokapitulin suostumuksella siirtynyt.

Seurakuntayhtymän palveluksessa oleva pappi voi kuulua siihen hiippakuntaan, johon seurakuntien läsnä olevien jäsenten kielellinen vähemmistö kuuluu.

Kenttäpiispa kuuluu arkkihiippakuntaan ja muu sotilaspappi siihen hiippakuntaan, jonka alueella hänen varsinainen virkapaikkansa on.

9 §

Papin rovastikunnan määräytyminen

Seurakunnan palveluksessa oleva pappi kuuluu samaan rovastikuntaan kuin seurakunta. Seurakuntayhtymän palveluksessa oleva pappi kuuluu samaan rovastikuntaan kuin seurakuntayhtymä. Jos seurakuntayhtymän alueella on useita samankielisiä rovastikuntia, tuomiokapituli määrää, mihin rovastikuntaan seurakuntayhtymän pappi kuuluu.

Seurakuntayhtymän palveluksessa oleva, kielen perusteella toiseen hiippakuntaan kuuluva pappi kuuluu sen hiippakunnan asianomaiseen rovastikuntaan.

Jollei pappi ole seurakunnan tai seurakuntayhtymän palveluksessa, hän kuuluu samaan rovastikuntaan kuin se seurakunta, jonka jäsen hän on. Hiippakunnan pappi, joka ei asu hiippakunnan alueella, kuuluu tuomiorovastikuntaan.

10 §

Pappisviran palauttaminen

Piispa ja tuomiokapituli voivat pyynnöstä palauttaa pappisviran.

8 luku

Henkilöstö

Virkoja koskevat yleiset säännökset

1 §

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän virat

Seurakunnassa tulee olla kirkkoherran, kanttorin ja diakonian virka. Seurakunnassa voi olla lehtorin virka ja muita virkoja tarpeen mukaan. Kanttorin ja diakonian virka voidaan evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain 50 §:ssä säädetyillä perusteilla tuomiokapitulin suostumuksella perustaa tai muuttaa osajäseniksi taikka jättää täyttämättä tuomiokapitulin päättämäksi määräajaksi tai täyttää määräajaksi osajäseninä.

Kirkkovaltuusto päättää seurakunnan viroista. Papin virkoina seurakunnassa voi olla kirkkoherran viran lisäksi kappalaisen ja seurakuntapastorin virkoja.

Seurakuntayhtymässä yhteinen kirkkovaltuusto päättää seurakuntien ja seurakuntayhtymän viroista, jollei toisin säädetä tai perussäännössä toisin määrätä. Seurakuntayhtymässä voi olla sen tehtäviä varten seurakuntapastorin virkoja.

Tuomiokapituli voi päättää hiippakuntansa kahden tai useamman seurakunnan yhteisen kirkkoherran viran perustamisesta ja lakkauttamisesta. Samaan hiippakuntaan kuuluvat seurakunnat voivat päättää muusta yhteisestä virasta.

2 §

Tuomiokapitulin ja kirkkohallituksen virat

Hiippakuntavaltuusto päättää tuomiokapitulin ja kirkkohallitus kirkkohallituksen virkojen perustamisesta ja lakkauttamisesta, jollei toisin säädetä.

Evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain 6 §:n 4 momentissa tarkoitettuja määräaikaista virkasuhteita kirkkohallituksessa ovat:

- 1) kirkon tutkimuskeskuksen tutkijan virkasuhde;
- 2) ulkomailla palvelevan siirtolaispapin tai turistipapin virkasuhde.

Kirkon tutkimuskeskuksen tutkijan toimikausi on enintään viisi vuotta. Virkasuhteeseen voidaan valita yhteensä enintään 10 vuodeksi. Erityisestä syystä toimikautta voidaan jatkaa korkeintaan yhdellä vuodella.

Ulkomailla palvelevan siirtolaispapin tai turistipapin toimikausi on enintään neljä vuotta. Virkasuhteeseen voidaan valita yhteensä enintään 12 vuodeksi.

3 §

Kirkkoherralta vaadittava kielitaito

Yksikielisessä seurakunnassa kirkkoherralta vaaditaan seurakunnan kielen erinomaista suullista ja kirjallista taitoa sekä toisen kielen tyydyttävää ymmärtämisen taitoa. Kaksikielisessä seurakunnassa kirkkoherralta vaaditaan seurakunnan enemmistön kielen erinomaista suullista ja kirjallista taitoa sekä toisen kielen hyvää suullista ja kirjallista taitoa.

Saamelaisten kotiseutualueeseen kokonaan tai osittain kuuluvan kaksikielisen seurakunnan kirkkoherran kielitaitovaatimuksista päättää Oulun hiippakunnan tuomiokapituli. Ahvenanmaan maakunnan alueella toimivan seurakunnan kirkkoherran kielitaitovaatimuksista päättää Porvoon hiippakunnan tuomiokapituli.

Muun kuin suomenkielisen tai ruotsinkielisen taikka kaksikielisen seurakunnan kirkkoherran kielitaitovaatimuksista päättää tuomiokapituli.

4 §

Muulta henkilöstöltä vaadittava kielitaito

Muulta henkilöstöltä, jolta edellytetään kelpoisuusvaatimuksena korkeakoulututkintoa, vaaditaan:

- 1) yksikielisessä viranomaisessa viranomaisen kielen erinomaista suullista ja kirjallista taitoa sekä toisen kielen tyydyttävää ymmärtämisen taitoa;
- 2) kaksikielisessä viranomaisessa viranomaisen virka-alueen enemmistön kielen erinomaista suullista ja kirjallista taitoa sekä toisen kielen tyydyttävää suullista ja kirjallista taitoa.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuista kelpoisuusvaatimuksista voidaan poiketa johto- tai kielisäännöllä, jos:

- 1) työtehtävät sitä edellyttävät;
- 2) eri kielten käyttämistä edellyttävien työtehtävien jako viranomaisessa sen sallii; tai
- 3) vaatimuksista poikkeamiselle on muu erityinen syy.

Muussa kuin 1 momentissa tarkoitettussa virassa ja palvelussuhteessa vaadittavasta kielitaidosta määrätään johtosäännössä tai kielisäännössä.

5 §

Kielisääntö

Kielisääntö hyväksytään samassa järjestyksessä kuin johtosääntö. Kaksikielisessä seurakunnassa ja seurakuntayhtymässä tulee olla kielisääntö, johon on otettava määräykset 4 §:ssä tarkoitetuista kielitaitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista.

6 §

Suomen ja ruotsin kielen taidon osoittaminen

Suomen ja ruotsin kielen taito osoitetaan siten kuin suomen ja ruotsin kielen taidon osoittamisesta valtionhallinnossa annetussa valtioneuvoston asetuksessa (481/2003) säädetään.

7 §

Saamen kielen taito

Saamen kielen taito katsotaan hakijan erityiseksi ansioksi, kun täytetään virka tai muu palvelussuhde seurakunnassa, joka kuuluu kokonaan tai osittain saamelaisten kotiseutualueeseen.

8 §

Tuomiokapitulin ja kirkkohallituksen virkojen johtosäännöt

Tuomiokapitulin ja kirkkohallituksen virkojen kelpoisuusvaatimuksista ja viranhaltijoiden tehtävistä määrätään tarvittaessa johtosäännöissä.

9 §

Virkavapauden, vuosiloman ja vapaa-ajan myöntäminen

Jollei hallinto- tai johtosäännössä taikka työjärjestyksessä toisin määrätä:

- 1) kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto myöntää virkavapaan ja vuosiloman seurakunnan muulle kuin papin viran haltijalle;
- 2) yhteinen kirkkoneuvosto myöntää virkavapaan, vuosiloman ja vapaa-ajan kaikille seurakuntayhtymän viranhaltijoille;
- 3) kirkkoherra myöntää vuosiloman ja vapaa-ajan sekä enintään kahden kuukauden pituisen virkavapaan seurakunnan papin viran haltijalle;
- 4) tuomiokapituli myöntää:
 - a) vuosiloman, virkavapaan ja vapaa-ajan kirkkoherralle;
 - b) yli kahden kuukauden virkavapaan seurakunnan muulle papin viran haltijalle;
 - c) virkavapaan ja vuosiloman tuomiokapitulin viranhaltijalle;
- 5) kirkkohallitus myöntää virkavapaan ja vuosiloman kirkkohallituksen viranhaltijalle.

10 §

Papin virkavapautta ja vuosilomaa koskevat lausunnot ja ilmoitukset

Jos seurakunnan papin viran haltija pyytää virkavapaata kahta kuukautta pitemmäksi ajaksi muun kuin sairauden tai perhevapaan vuoksi, hänen on liitettävä hakemukseensa kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston lausunto.

Papin viran haltijan virkavapaata ja vuosilomaa koskevasta kirkkoherran päätöksestä on ilmoitettava kirkkoneuvostolle tai seurakuntaneuvostolle sekä lääninrovastille ja tuomiokapitulille.

Seurakuntayhtymän papin viran haltijan nimikirjaan merkittävästä virkavapaasta on ilmoitettava tuomiokapitulille.

Papin virkoja koskevat erityiset säännökset

11 §

Kirkkoherran ja kappalaisen viran erityiset kelpoisuusvaatimukset

Kappalaisen virkaan on kelpoinen pastoraalitutkinnon suorittanut pappi. Kirkkoherran virkaan vaaditaan pastoraalitutkinto ja seurakuntatyön johtamisen tutkinto. Tuomiokirkkoseurakunnan kirkkoherran virkaan vaaditaan ylempi pastoraalitutkinto ja seurakuntatyön johtamisen tutkinto.

12 §

Pastoraalitutkinnon ja seurakuntatyön johtamisen tutkinnon suorittaminen

Pastoraalitutkinnon suorittamisen edellytyksenä on, että pappi on vähintään kaksi vuotta hoitanut papin virkaa, toiminut teologisen tieteen opettajana yliopistossa tai uskonnonopettajana oppilaitoksessa tai tuomiokapitulin oikeuttamana pappina kristillisen yhdistyksen, yhteisön tai säätiön palveluksessa sekä käyttäytynyt moitteettomasti.

Tuomiokapituli antaa todistuksen pastoraalitutkinnon, ylemmän pastoraalitutkinnon ja seurakuntatyön johtamisen tutkinnon suorittamisesta.

13 §

Kirkkoherran tehtävät

Kirkkoherran tehtävä on johtaa 3 luvun mukaista seurakunnan toimintaa. Kirkkoherra:

- 1) vastaa jumalanpalveluksen, pyhien sakramenttien, kirkollisten toimitusten ja sananjulistuksen oikeasta hoitamisesta sekä yksityisen sielunhoidon harjoittamisesta;
- 2) valvoo, että seurakunnan muuta toimintaa kuten kristillistä kasvatusta ja opetusta, diakoniaa sekä evankelioimis- ja lähetystyötä harjoitetaan kirkon tunnustuksen ja tehtävän mukaisesti;

3) on seurakunnan jumalanpalveluksissa, kirkollisissa toimituksissa ja muussa hengellisessä työssä toimivien viranhaltijoiden ja työntekijöiden ylin esimies;

4) valvoo kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston päätösten laillisuutta ja noudattamista seurakunnan hallinnossa ja taloudenhoidossa;

5) esittelee kirkkoneuvostolle, seurakuntaneuvostolle tai muulle toimielimelle toimialaansa koskevat asiat, jollei hän ole määrännyt esittelyä muulle viranhaltijalle.

14 §

Kirkkoherran alaisuudessa toimiva esimies

Kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto voi päättää, että kirkkoherran alainen viranhaltija tai työntekijä toimii päätöksessä mainittujen kirkkoherran alaisten muiden viranhaltijoiden tai työntekijöiden esimiehenä.

15 §

Seurakuntapastorin viran täyttäminen

Ennen kuin tuomiokapituli täyttää seurakunnan seurakuntapastorin viran toistaiseksi, sen on varattava seurakunnalle tilaisuus antaa lausunto viran erityisistä tarpeista. Virkaan ilmoittautuneista tulee pyytää lausunto ennen viranhoitomääräyksen antamista.

16 §

Sotilaslapit

Sotilaspappi on pappisviran toimittamisessa kenttäpiispan alainen. Tuomiokapitulin sotilaslapin pappisvirkaan liittyvistä valtuuksista säädetään 7 luvun 10 §:ssä ja kirkkolain 10 luvun 3 ja 4 §:ssä.

17 §

Vankilapapit

Vankilapappi on pappisviran velvollisuuksien osalta tuomiokapitulin alainen.

Tuomiokapituli täyttää vankilaan perustetun papin viran julistettuaan viran haettavaksi ja saatuaan hajoista lausunnon asianomaiselta viranomaiselta. Tuomiokapituli määrää tarvittaessa viran väliaikaisen hoitajan ja viransijaisen.

Kirkkoherran vaali ja kappalaisen vaali

18 §

Kirkkoherran vaali

Seurakunnan kirkkoherran valitsevat seurakunnan tässä vaalissa äänioikeutetut jäsenet (*kirkkoherran välistön vaali*).

Tuomiokapituli voi kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston pyynnöstä päättää, että kirkkoherra valitaan vaalilla, jonka toimittaa kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto (*kirkkoherran välillinen vaali*).

Tuomiokapituli voi päättää, että yhteinen kirkkoherra valitaan kirkkoherran välillisellä vaalilla, jos jokin asianomaisista seurakunnista sitä pyytää.

Päätös kirkkoherran välillisen vaalin toimittamisesta tulee tehdä ennen viran haettavaksi julistamista.

19 §

Kirkkoherran ja kappalaisen viran haettavaksi julistaminen

Kun kirkkoherran tai kappalaisen virka on tullut avoimeksi, tuomiokapitulin on julistettava virka haettavaksi. Hakuaika on vähintään 14 päivää siitä, kun ilmoitus on julkaistu.

Tuomiokapituli voi päättää enintään yhden vuoden ajaksi kerrallaan, ettei kirkkoherran tai kappalaisen virkaa julisteta haettavaksi, jos:

- 1) on vireillä hanke seurakuntajaon muuttamiseksi;
- 2) tuomiokapituli katsoo seurakuntaa koskevien järjestelyjen voivan aiheuttaa sen, että virka tulee tarpeettomaksi;
- 3) siihen on muu erityinen syy.

20 §

Hakijoiden kelpoisuuden tutkiminen

Hakujan päätyttyä tuomiokapituli tutkii hakijoiden kelpoisuuden virkaan.

Kirkkoherran tai kappalaisen virkaan kelpoinen ei ole hakija:

- 1) joka ei täytä 11 §:ssä säädettyjä kelpoisuusvaatimuksia;
- 2) joka on pidätetty pappisviran toimittamisesta;
- 3) joka on hakijana välittömällä vaalilla valittavaan kirkkoherran virkaan paitsi 23 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa;
- 4) jolta ilmeisesti puuttuvat viran hoitoon tarvittavat edellytykset.

21 §

Tuomiokapitulin vaaliehto ja lausunto

Kirkkoherran välitöntä vaalia varten tuomiokapituli tekee vaaliehtotuksen. Tuomiokapituli voi ennen vaaliehtotuksen tekemistä pyytää kirkkoneuvostolta tai seurakuntaneuvostolta lausunnon virkaan kelpoisista hakijoista. Vaaliehtotuksessa tuomiokapituli asettaa vaaliehtokkaiksi kolme kelpoisuusvaatimukset täyttävää hakijaa vaalisijoille siinä järjestyksessä kuin heidät katsotaan taitaviksi ja kykeneviksi virkaan ottaen huomioon viran erityiset tarpeet.

Kun kirkkoherra valitaan välittömällä vaalilla, hakija saa peruuttaa hakemuksensa ennen kuin vaaliehdotus on tehty. Tuomiokapituli voi erityisestä syystä hyväksyä myöhemmin tehdyn peruutuksen.

Kirkkoherran välillistä vaalia ja kappalaisen vaalia varten tuomiokapituli antaa hakijoista lausunnon seurakunnalle. Lausunnossa todetaan hakijoiden kelpoisuus ja arvioidaan heidän taitonsa ja kykynsä haettavana olevaan virkaan ottaen huomioon viran erityiset tarpeet.

22 §

Viran julistaminen uudelleen haettavaksi ja hakumenettelyn keskeyttäminen

Tuomiokapituli voi perustellusta syystä päättää viran hakuajan jatkamisesta, uudesta hakumenettelystä tai viran täyttämättä jättämisestä.

Tuomiokapituli voi julistaa kirkkoherran tai kappalaisen viran uudelleen haettavaksi kirkkovaltuuston, seurakuntaneuvoston tai osa-alueen johtokunnan pyynnöstä, jos virkaa on hakenut vain yksi kelpoinen hakija tai jos seurakunnan etu sitä vaatii.

Jos kirkkoherran tai kappalaisen virkaan ei uutena hakuaikana tule uutta kelpoisuusvaatimukset täyttävää hakijaa, tuomiokapituli antaa kirkkovaltuuston, seurakuntaneuvoston tai osa-alueen johtokunnan pyynnöstä kelpoiselle hakijalle viranhoitomääräyksen virkaan. Muussa tapauksessa tuomiokapituli voi perustellusta syystä päättää, että viran täyttämismenettely raukeaa.

Viran täyttämismenettelyn rauettua virka on julistettava haettavaksi vuoden kuluessa hakuajan päättymisestä.

23 §

Viranhoitomääräyksen antaminen välittömän vaalin jälkeen

Kun kirkkoherran välitön vaali on saanut lainvoiman, tuomiokapituli antaa viranhoitomääräyksen kirkkoherran virkaan sille, joka on saanut vaalissa eniten ääniä.

Vaaliehdokkaalla, joka vaalin tuloksen mukaan on saamassa viranhoitomääräyksen kirkkoherran virkaan, on oikeus hakea toista kirkkoherran tai kappalaisen virkaa, jos viranhoitomääräystä ei ole annettu kolmen kuukauden kuluessa vaalin toimittamisesta. Jos hän on saamassa viranhoitomääräyksen useampaan virkaan, hänen on viivytyksettä ilmoitettava tuomiokapitulille, minkä viran hän ottaa vastaan.

Muulla vaaliehdokkaalla on oikeus hakea toista kirkkoherran tai kappalaisen virkaa, kun vaali on toimitettu. Hän pysyy kuitenkin ehdolla ensiksi hakemaansa virkaan, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu. Jos hän on saamassa viranhoitomääräyksen useampaan virkaan, asiassa menetellään siten kuin 2 momentissa säädetään.

24 §

Kirkkoherran ja kappalaisen valitseminen välillisellä vaalilla

Kirkkoherran välillistä vaalia ja kappalaisen vaalia varten tuomiokapituli lähettää seurakunnalle hakijoiden hakemukset ja lausuntonsa hakijoista. Tuomiokapituli määrää henkilön, jonka tehtävänä on kirkkoherran välillisen vaalin valmisteleminen seurakunnassa.

Kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto valitsee virkaan jonkun niistä hakijoista, jotka tuomiokapituli on todennut kelpoisiksi virkaan. Seurakunnan osa-alueen johtokunnan johtosäännössä voidaan määrätä, että alueen toimintaa johtavan papin valitsee osa-alueen johtokunta.

Jollei kirkkoherran välillisessä vaalissa kukaan ole saanut yli puolta annetuista äänistä, toimitetaan samassa kokouksessa uusi vaali kahden eniten ääniä saaneen välillä. Tässä vaalissa eniten ääniä saanut tulee valituksi.

Jos äänet kappalaisen vaalissa tai kirkkoherran välillisen vaalin ratkaisevassa äänestyksessä ovat menneet tasan, tuomiokapituli antaa viranhoitomääräyksen jollekin eniten ääniä saaneista hakijoista ottaen huomioon 21 §:n 3 momentissa mainitut seikat.

25 §

Viranhoitomääräyksen antaminen välillisen vaalin jälkeen

Kun kirkkovaltuusto, seurakuntaneuvosto tai seurakunnan osa-alueen johtokunta on toimittanut kirkkoherran välillisen vaalin tai kappalaisen vaalin, sen on lähetettävä kirkkoherran tai kappalaisen viran hakemusasiakirjat ja ote pöytäkirjasta tuomiokapitulille. Pöytäkirjan otteeseen on liitettävä ilmoitus siitä, milloin päätös valitusosoituksineen on annettu tiedoksi hakijoille.

Jos virkaan valittu on saamassa viranhoitomääräyksen useampaan virkaan, hänen on viivytyksettä ilmoitettava tuomiokapitulille, minkä viran hän ottaa vastaan. Jos hän peruuttaa hakemuksensa, virka on julistettava uudelleen haettavaksi, jollei kirkkovaltuusto, seurakuntaneuvosto tai seurakunnan osa-alueen johtokunta menettele evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain 8 §:n 3 momentin 5 kohdan mukaisesti.

Tuomiokapituli antaa virkaan valitulle viranhoitomääräyksen kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston taikka seurakunnan osa-alueen johtokunnan päätöksen tultua lainvoimaiseksi.

26 §

Kirkkoherran viran täyttämättä jättäminen erityistapauksessa

Tuomiokapituli voi seurakunnan pyynnöstä antaa Suomen saksalaiselle evankelis-luterilaiselle seurakunnalle, Die Deutsche Evangelisch-Lutherische Gemeinde in Finnland, ja Rikssvenska Olaus Petri församlingen -nimiselle seurakunnalle määrääjäksi luvan hankkia papilliset palvelut kirkkoherran virkaa täyttämättä henkilöltä, joka on vihitty papiksi ja jota tuomiokapituli pitää tehtävään sopivana. Tuomiokapituli antaa hänelle viranhoitomääräyksen. Erityisestä syystä lupa voidaan peruuttaa kesken määrääjän.

Kirkkoherran papilliset tehtävät hoitavalla papilla on läsnäolovelvollisuus ja puheoikeus kirkkovaltuuston ja kirkkoneuvoston kokouksessa. Hänellä on myös läsnäolo- ja puheoikeus kirkkoneuvoston jaostossa ja joutokunnassa.

Tuomiokapituli huolehtii tehtävistä, jotka 9 §:n 3 kohdan mukaan kuuluvat kirkkoherralle.

Muita virkoja koskevat erityiset säännökset

27 §

Kanttorin virka seurakunnassa

Kanttori vastaa seurakunnan musiikkitoiminnasta.

Kanttorin virka voidaan perustaa kirkkohallituksen määrittelemää tutkintoa edellyttäväksi viraksi. Tuomiokirkkoseurakunnassa tulee olla kirkkohallituksen määrittelemää ylintä tutkintotasoa edellyttävä virka.

Kirkkohallitus voi antaa kelpoisuuden kanttorin virkaan henkilölle, jolla on virkaan vaadittavaa tutkintoa vastaavat tiedot ja taidot.

28 §

Lehtorin virka seurakunnassa tai seurakuntayhtymässä

Lehtori hoitaa seurakunnassa kristillistä kasvatus-, opetus- ja sielunhoitotyötä sekä osallistuu muuhun seurakuntatyöhön.

Kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto täyttää lehtorin viran ja pyytää valitulle tuomiokapitulilta viranhoidomääräyksen.

Lehtori voi suorittaa pastoraalitutkinnon. Tutkinnon suorittamisen edellytyksiin sovelletaan 12 §:ää.

29 §

Oikeus toimia lehtorina

Tuomiokapituli voi hakemuksesta myöntää oikeuden toimia lehtorina henkilölle, joka on yliopistossa suorittanut sellaisen teologisen tutkinnon, jonka piispainkokous on hyväksynyt lehtorin viran kelpoisuusvaatimukseksi.

Tuomiokapituli tutkii hakijan soveltuvuuden seurakunnan palvelukseen noudattaen soveltuvin osin, mitä papiksi vihittävästä säädetään.

30 §

Lehtorin hiippakunnan ja rovastikunnan määräytyminen

Lehtori kuuluu hiippakuntaan, jonka tuomiokapitulilta hän on saanut viranhoitomääräyksen taikka oikeuden toimia kristillisen yhdistyksen tai muun yhteisön palveluksessa. Lehtorin rovastikunnan määräytymiseen sovelletaan, mitä 7 luvun 9 §:ssä säädetään papista.

31 §

Seurakuntien yhteisen viran perustaminen

Aloitteen seurakuntien yhteisen viran perustamisesta voi tehdä kirkkovaltuusto, yhteinen kirkkovaltuusto, seurakuntaneuvosto tai tuomiokapituli.

Kustannusten jakoperusteet vahvistetaan viran perustamisesta päätettäessä.

32 §

Yhteistä virkaa koskevista asioista päättäminen

Yhteisen kirkkoherran välillinen vaali toimitetaan seurakuntien kirkkovaltuustojen ja seurakuntaneuvostojen yhteisessä kokouksessa. Vaaliin sovelletaan 24 ja 25 §:ää.

Seurakuntien kirkkoneuvostot tai seurakuntaneuvostot päättävät yhteisessä kokouksessa yhteisen viran täyttöö ja virkaa koskevista asioista, jollei erikseen toisin säädetä tai määrätä. Jos seurakuntien kirkkoherran virka ei ole yhteinen, puheenjohtajana toimii läsnä olevien jäsenten lukumäärältään suurimman seurakunnan kirkkoherra.

33 §

Oikeus toimia pappina tai lehtorina muussa yhteisössä

Tuomiokapituli voi hakemuksesta antaa papille oikeuden toimia pappina tai lehtorille oikeuden toimia lehtorina kristillisen yhdistyksen, yhteisön tai säätiön palveluksessa.

9 luku

Vaalit

Seurakuntavaalit

1 §

Seurakuntavaalien ajankohta

Seurakuntavaalit aloitetaan vaalivuonna marraskuun kolmantena sunnuntaina jumalanpalveluksen jälkeen, kuitenkin viimeistään kello 11, ja päätetään samana päivänä kello 20. Seurakuntavaaleissa saa äänestää ennakoon niin kuin siitä jäljempänä säädetään.

Jos seurakuntajaon muuttaminen vaalivuotta seuraavan vuoden alusta on vireillä vaalivuoden elokuun päättyessä, tuomiokapituli voi määrätä, että vaalit toimitetaan vasta seurakuntajaon muutosta koskevan päätöksen jälkeen.

Tuomiokapituli määrää poikkeuksellisten seurakuntavaalien ajankohdan.

2 §

Vaalilautakunta ja keskusvaalitoimikunta

Vaalit toimittaa seurakunnan vaalilautakunta, joka tulee asettaa viimeistään vaalivuoden toukokuussa. Kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto nimeää vaalilautakunnan puheenjohtajan. Vaalilautakunta valitsee ensimmäisessä kokouksessaan varapuheenjohtajan.

Jos seurakunta on jaettu äänestysalueisiin, vaalilautakuntaan on valittava niin monta jäsentä, että vaalilautakunta voi jakautua kirkkolain 8 luvun 16 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin päätösvaltaisiin jaostoihin. Jaoston tehtävänä on huolehtia äänestyksen käytännön toteuttamisesta äänestysalueella. Jaosto valitsee puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan keskuudestaan. Jaostoihin sovelletaan muutoin, mitä vaalilautakunnasta säädetään.

Yhteisen kirkkoneuvoston asettaman keskusvaalitoimikunnan tehtävänä on:

- 1) hyväksyä seurakuntavaalien toimenpidesuunnitelma ja aikataulu;
- 2) laatia äänioikeutettujen luettelot;
- 3) huolehtia vaaleja koskevien kuulutusten ja ilmoitusten laatimisesta ja tietoon saattamisesta;
- 4) avustaa muuten seurakuntien vaalilautakuntia vaalien yhtenäisessä toteuttamisessa.

3 §

Keskusvaalitoimikunnan yhteiskuulutus

Jos vaaleja koskeva kuulutus tai ilmoitus on julkaistava lehdessä, keskusvaalitoimikunta voi julkaista sen myös yhteiskuulutuksena, jollei kirkkolain 2 luvun 7 §:stä muuta johdu.

4 §

Äänioikeutettujen luettelon laatiminen

Vaalilautakunnan tai keskusvaalitoimikunnan on laadittava äänioikeutettujen luettelo.

Äänioikeutettujen luettelon tulee olla laadittu:

- 1) seurakuntavaaleja varten syyskuun 1 päivään mennessä;
- 2) valituksen johdosta uudelleen toimitettavia seurakuntavaaleja ja poikkeuksellisia seurakuntavaaleja varten viimeistään 55 päivää ennen vaalipäivää.

5 §

Äänioikeutettujen luettelon tarkastaminen

Seurakuntavaalien äänioikeutettujen luettelo on tarkastettava viimeistään syyskuun 1 päivänä ja uudelleen toimitettavissa tai poikkeuksellisissa seurakuntavaaleissa viimeistään toisena päivänä siitä, kun luettelo on ollut laadittava. Äänioikeutettujen luettelon tarkastaa vähintään kaksi vaalilautakunnan keskuudestaan valitsemaa jäsentä.

Äänioikeutettujen luettelon tarkastajien on:

- 1) lisättävä luetteloon ne seurakunnan äänioikeutetut jäsenet, jotka ovat oikeudettomasti jääneet siihen merkitsemättä;
- 2) poistettava yliviivaten alle jäävää tekstiä kokonaan peittämättä kuolleiden ja oikeudettomasti äänioikeutetuiksi merkittyjen henkilöiden nimet, sekä merkittävä toimenpiteen syy;
- 3) oikaistava muut luettelossa havaitsemansa virheet.

Tarkastajien on lopuksi merkittävä luetteloon äänioikeutettujen tarkistettu lukumäärä sekä päivättävä luettelo ja varmennettava se allekirjoituksillaan. Varmennamisen jälkeen äänioikeutettujen luetteloon ei saa tehdä muita muutoksia kuin ne, jotka aiheutuvat kirkkolain 8 luvun 19 §:ssä tarkoitetusta itseoikaisusta taikka oikaisuvaatimukseen tai valitukseen annetusta päätöksestä.

6 §

Äänioikeutettujen luettelon pitäminen nähtävänä

Äänioikeutettujen luettelo on tarkastusta varten pidettävä valvonnan alaisena nähtävänä vähintään neljän tunnin ajan kahtena luettelon tarkastamista seuraavana peräkkäisenä arkipäivänä, ei kuitenkaan lauantaina. Toisena päivistä luettelo pidetään nähtävänä kello 15–19.

Nähtävänä pitämistä koskevassa kuulutuksessa on mainittava:

- 1) milloin ja missä äänioikeutettujen luettelo on nähtävillä;
- 2) miten äänioikeutettujen luetteloa koskeva oikaisuvaatimus tehdään;
- 3) milloin vaalilautakunta kokoontuu käsittelemään oikaisuvaatimuksia.

Kuulutus on pantava seurakunnan ilmoitustaululle viimeistään kymmenen päivää ennen nähtävillä pitoajan alkua ja pidettävä siinä nähtävillä pitoajan päättymiseen asti. Lisäksi kuulutus on julkaistava lehdessä viimeistään viisi päivää ennen nähtävillä pitoajan alkua.

7 §

Äänioikeutettujen luettelon lainvoimaisuus

Vaalilautakunta käsittelee äänioikeutettujen luetteloa koskevat oikaisuvaatimukset seurakuntavaaleissa lokakuun 1 päivänä pidettävässä kokouksessa ja uudelleen toimitettavissa tai poikkeuksellisissa seurakuntavaaleissa kaksi viikkoa luettelon nähtävillä pitämisen päättymisen jälkeen pidettävässä kokouksessa.

Äänioikeutettujen luettelo tulee lainvoimaiseksi siten kuin kirkkolain 8 luvun 20 §:ssä säädetään. Vaalilautakunnan on tehtävä merkintä lainvoimaisuudesta äänioikeutettujen luetteloon.

8 §

Ilmoituskortti

Seurakunnan jakautuessa äänestysalueisiin seurakunta laatii jokaisesta äänioikeutettujen luetteloon otetusta henkilöstä ilmoituskortin, jossa ovat:

- 1) tiedot äänioikeutetun nimestä ja äänestysalueesta sekä äänestyspaikasta vaalipäivänä ja sen osoitteesta;
- 2) äänioikeutetun vakituinen osoite, joka on jäsentietojärjestelmässä 4 §:ssä määrättyä päivänä;
- 3) tieto siitä, missä vaaleissa ilmoituskortin vastaanottajalla on äänioikeus;
- 4) tiedot vaalipäivästä ja ennakköäänestyksen ajankohdasta;
- 5) kortin lähettäjäksi merkityn vaalilautakunnan yhteystiedot;
- 6) tiedot jäsentietojärjestelmästä, johon kortissa olevat tiedot perustuvat;
- 7) ohjeet kortin käyttämisestä ja menettelystä äänestettäessä.

Ilmoituskortti laaditaan siten, että sitä voidaan käyttää lähetekirjeenä muussa ennakköäänestyksessä kuin kotiaäänestyksessä.

Vaalilautakunta huolehtii siitä, että ilmoituskortit lähetetään viimeistään 30. päivänä ennen vaalipäivää niille äänioikeutetuille, joiden osoite on tiedossa.

9 §

Seurakuntavaalien ehdokasasettelua koskeva kuulutus

Vaalilautakunnan tulee vaalivuonna viimeistään elokuun 1 päivänä pidettävässä kokouksessa laatia kuulutus, jossa on ilmoitettava kirkkovaltuustoon tai yhteiseen kirkkovaltuustoon ja seurakuntaneuvostoon valittavien jäsenten määrä, ehdokkaiden vaalikelpoisuuden edellytykset sekä milloin ja minne valitsijayhdistysten perustamisasiakirjat on jätettävä.

Kuulutus on julkaistava yleisessä tietoverkossa ja tarvittaessa pantava julki seurakunnan ilmoitustaululle ennen elokuun 10 päivää sekä pidettävä nähtävillä syyskuun 15 päivään kello 16 asti. Lisäksi kuulutus on julkaistava lehdessä elokuun 10 päivään mennessä.

10 §

Valitsijayhdistyksen perustaminen

Oikeus asettaa ehdokkaita seurakuntavaaleissa on valitsijayhdistyksellä, jonka on perustanut vähintään kymmenen äänioikeutettua seurakunnan jäsentä. Äänioikeutettu voi olla perustajajäsenenä vain yhdessä kirkkovaltuuston tai yhteisen kirkkovaltuuston ja vain yhdessä seurakuntaneuvoston jäsenten vaalia varten perustetussa valitsijayhdistyksessä. Jos hän on samassa vaalissa jäsenenä kahdessa tai useammassa valitsijayhdistyksessä, vaalilautakunnan on poistettava hänet kaikista perustamisasiakirjoista.

Seurakuntayhtymän jokaisessa seurakunnassa perustetaan valitsijayhdistys ja laaditaan perustamisasiakirjat erikseen yhteisen kirkkovaltuuston ja erikseen seurakuntaneuvoston vaalia varten.

11 §

Ehdokasmäärä ja ehdokaslistan nimitys

Valitsijayhdistys voi nimetä ehdokaslistassaan enintään kirkkovaltuustoon tai seurakuntaneuvostoon valittavien jäsenten kaksinkertaisen määrän ehdokkaita. Yhteiseen kirkkovaltuustoon ehdotettuja voidaan kuitenkin nimetä kolme kertaa niin monta kuin seurakunnasta on valittava. Jos yhteiseen kirkkovaltuustoon valitaan seurakunnasta vain yksi jäsen, valitsijayhdistys voi nimetä enintään kuusi ehdokasta. Sama henkilö voidaan saman toimielimen jäsenten vaalissa nimetä vain yhden valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi.

Valitsijayhdistyksellä on oikeus ehdottaa ehdokaslistojen yhdistelmään otettavaksi ehdokaslistan nimitys, johon tulee sisältyä sana ”ehdokaslista”. Nimitys ei saa olla sopimaton eikä harhaanjohtava. Eri valitsijayhdistykset eivät saa käyttää samaa nimitystä.

12 §

Valitsijayhdistyksen perustamisasiakirja

Valitsijayhdistys perustetaan laatimalla päivätty ja allekirjoitettu perustamisasiakirja, jonka tulee sisältää:

- 1) maininta siitä, mitkä vaalit ovat kyseessä;
 - 2) valitsijayhdistyksen jäsenten allekirjoitukset, jotka on selvennettävä merkitsemällä niiden alle allekirjoittajan nimi sekä arvo, ammatti tai toimi ja osoite;
 - 3) ehdokaslista, jossa mainitaan siinä järjestyksessä kuin ehdokkaat ehdokaslistojen yhdistelmässä asetetaan, kunkin ehdokkaan nimi ja arvo, ammatti tai toimi enintään kahta ilmaisuä käyttäen; Erikseen voidaan pyytää, että ehdokaslistojen yhdistelmässä käytettäisiin ehdokkaan etunimen rinnalla tai sen sijasta yleisesti tunnettua puhuttelunimeä tai etunimeä lyhennettynä ja että ehdokkaan tarkempi asuinpaikka mainittaisiin;
 - 4) valitsijayhdistyksen jäsenistään nimeämän asiamiehen ja hänen varamiehensä nimi ja yhteystiedot;
- Nämä eivät saa olla vaalilautakunnan jäseniä eivätkä yhdistyksen ehdokkaita.

Perustamisasiakirjaan on liitettävä:

- 1) kunkin ehdokkaan allekirjoittama suostumus ehdokkuuteen ja vakuutus siitä, ettei hän ole suostunut saman toimielimen vaalissa toisen valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi;
- 2) asiamiehen kirjallinen vakuutus siitä, että ehdokkaat ovat vaalikelpoisia seurakunnan luottamustoimeen ja että valitsijayhdistyksen jäsenet ovat äänioikeutettuja seurakunnan jäseniä.

13 §

Perustamisasiakirjan toimittaminen seurakuntaan

Valitsijayhdistyksen perustamisasiakirja liitteineen on toimitettava kirkkoherranvirastoon tai, jos sellaista ei ole, vaalilautakunnan määräämään muuhun paikkaan viimeistään syyskuun 15 päivänä ennen kello 16. Tätä ennen toimitila on pidettävä auki vähintään neljän tunnin ajan.

14 §

Perustamisasiakirjojen käsittely ja huomautukset

Vaalilautakunta tarkastaa perustamisasiakirjat niihin sisältyvine ehdokaslistoineen viimeistään syyskuun 16 päivänä pidettävässä kokouksessa. Määräajan päättymisen jälkeen jätetty perustamisasiakirja on jätettävä tutkimatta. Tutkimatta jättämisestä on ilmoitettava valitsijayhdistyksen asiamiehelle tai, jos asiamiestä ei ole nimetty, jollekin perustamisasiakirjan allekirjoittajista.

Vaalilautakunnan tulee varata valitsijayhdistykselle tilaisuus antaa selitys tai tehdä oikaisu, jos:

- 1) nimetty ehdokas ei ole vaalikelpoinen tai jos henkilö on nimetty saman toimielimen jäsenten vaalissa useamman kuin yhden valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi;
- 2) ehdokaslistan nimitys on 11 §:n 2 momentin vastainen tai jos sama nimitys on ehdotettu useamman kuin yhden valitsijayhdistyksen nimitykseksi;
- 3) ehdokaslista on muutoin virheellinen tai puutteellinen;
- 4) valitsijayhdistystä ei ole perustettu laillisesti.

Selityksen tai oikaisun pyytämisestä on annettava todisteellinen tieto valitsijayhdistyksen asiamiehelle tai, jos asiamiestä ei ole nimetty, jollekin perustamiskirjan allekirjoittajista. Samalla on ilmoitettava havaittu virhe tai puute tai muu tarvittava lisäselvitys sekä määräaika, jonka kuluessa oikaisun tai täydennyksen saa toimittaa. Vaalilautakunnan on ilmoitettava 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettusta huomautuksesta myös ehdokkaalle.

Perustamisasiakirjat on hyväksyttävä, jos niiden johdosta ei ole esitetty huomautuksia tai päätetty vaatia lisäselvityksiä.

15 §

Toimenpiteet huomautusten johdosta

Valitsijayhdistyksen asiamiehellä tai, jos asiamiestä ei ole nimetty, perustamiskirjan allekirjoittajalla on oikeus viimeistään lokakuun 1 päivänä ennen kello 16 tehdä oikaisu ja täydentää perustamisasiakirjaa. Saman ajan kuluessa hänellä on oikeus tehdä ehdokkaan nimeä, arvoa, ammattia tai tointa, osoitetta tai tarkempaa asuinpaikkaa koskevia tarkistuksia.

Jos huomautus on tehty sen johdosta, että henkilö on suostumuksensa mukaisesti nimetty saman toimielimen jäsenten vaalissa useamman kuin yhden valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi, valitsijayhdistyksille on varattava tilaisuus 1 momentissa määrättyyn aikaan mennessä poistaa tällainen ehdokas. Ehdokasta ei saa korvata toisella ehdokkaalla.

Jos samaa nimitystä on ehdotettu useammalle kuin yhdelle valitsijayhdistykselle, valitsijayhdistykselle on varattava tilaisuus 1 momentissa säädetyssä määräajassa luopua nimityksestä ja ehdottaa uutta.

Jollei 2 tai 3 momentissa tarkoitettua oikaisua tehdä, vaalilautakunnan tulee poistaa ehdokkaan nimi tai ehdokaslistan nimitys kaikista kysymyksessä olevan toimielimen vaalin ehdokaslistoista.

16 §

Perustamisasiakirjojen hyväksyminen ja ehdokaslistojen yhdistelmän laatiminen

Vaalivuoden lokakuun 1 päivänä kello 16 jälkeen pidettävässä kokouksessa vaalilautakunta:

1) ottaa lopullisesti käsiteltäväksi ja ratkaistavaksi ne valitsijayhdistysten perustamisasiakirjat, joiden osalta on pyydetty täydennystä tai oikaisua;

2) tekee ehdokaslistoihin 15 §:ssä tarkoitettujen toimenpiteiden mukaiset sekä ehdokkaan kuolemasta aiheutuvat muutokset;

3) laatii ehdokaslistojen yhdistelmän arpomalla ehdokaslistojen järjestyksen, numeroimalla kaikki listat roomalaisilla numeroilla vasemmalta oikealle ja merkitsemällä yhdistelmään hyväksytyt nimitykset;

4) numeroi ehdokkaat juoksevassa numerojärjestyksessä alkaen numerosta 2 siten, että ensin annetaan numerot ehdokaslistojen yhdistelmässä ensimmäiseksi arvotun ehdokaslistan ehdokkaille valitsijayhdistyksen ilmoittamassa järjestyksessä, sen jälkeen toiseksi arvotun ehdokaslistan ehdokkaille ja niin edelleen.

Valitsijayhdistyksen perustamisasiakirja on hylättävä, jos sitä ei voida täydennyksen tai oikaisun jälkeen hyväksyä. Jos virhe koskee vain ehdokasta, on ainoastaan hänen nimensä poistettava ehdokaslistasta. Samoin on poistettava ehdokaslistan nimitys, jota ei ole hyväksytty.

Seurakuntayhtymän jokaisessa seurakunnassa yhteisen kirkkovaltuuston jäsenten ehdokaslistoihin kuuluvat ehdokkaat numeroidaan samalla tavoin kuin 1 momentin 4 kohdassa säädetään ja seurakuntaneuvoston jäsenten ehdokaslistoihin kuuluvat ehdokkaat siten, että numerointi jatkuu viimeisestä yhteisen kirkkovaltuuston jäsenen ehdokkaan numerosta.

17 §

Ehdokaslistojen yhdistelmän sisältö

Saman ehdokaslistan ehdokkaat merkitään ehdokaslistan numeron alle yhteiseen kehykseen, jossa kullakin ehdokkaalla on oma ruutunsa, valitsijayhdistyksen ilmoittamassa järjestyksessä ylhäältä alaspäin. Jos ehdokkaat on lukumääränsä vuoksi merkittävä kahdelle tai useammalle vierekkäiselle palstalle, heidät merkitään riveittäin vasemmalta oikealle.

Ehdokaslistojen yhdistelmässä tulee olla yhteinen otsikko, josta käy selville, mitä vaalia varten yhdistelmä on laadittu, sekä 16 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdassa edellytetyt seikat. Ehdokkaasta merkitään numeron lisäksi nimi ja arvo, ammatti tai toimi enintään kahta ilmaisua käyttäen sekä tarvittaessa tarkempi asuinpaikka. Ehdokkaan puhuttelunimi tai hänen etunimensä lyhennys merkitään ehdokaslistojen yhdistelmään vain, jos se on tarpeen ehdokkaan henkilöllisyyden täsmentämiseksi. Muita tietoja ehdokkaasta ei saa merkitä.

Seurakuntayhtymään kuuluvassa seurakunnassa ehdokaslistojen yhdistelmä laaditaan erikseen yhteisen kirkkovaltuuston ja erikseen seurakuntaneuvoston jäsenten vaalia varten. Ehdokaslistojen yhdistelmän ja vastaavan vaalin äänestyslippujen tulee olla samanvärisiä.

18 §

Ehdokaslistojen yhdistelmän julkaiseminen

Ehdokaslistojen yhdistelmä on julkaistava yleisessä tietoverkossa ja pantava tarvittaessa julki seurakunnan ilmoitustaululle viimeistään kolme viikkoa ennen vaalin alkamista. Yhdistelmästä ja sen nähtävillä pitämisestä on samassa ajassa ilmoitettava lehdessä. Ehdokaslistojen yhdistelmä pidetään nähtävillä vaalien päättymiseen asti.

19 §

Vaalien valmisteluun liittyvät muut vaalilautakunnan päätökset

Vaalilautakunnan tulee 14 §:n 1 momentissa tarkoitettussa kokouksessa:

- 1) määrätä äänestyspaikat ja vaalihuoneistot;
- 2) määrätä ennakkoäänestystä varten yksi tai useampi vaalitoimitsija ja päättää muista ennakkoäänestystä koskevista asioista sekä laatia ennakkoäänestystä koskeva kuulutus;
- 3) valita vaaliavustajat ja päättää muista vaalin valmisteluun liittyvistä toimenpiteistä, jollei niistä ole tehty aikaisemmin päätöstä;
- 4) valita tarvittaessa kolme tai useampia ennakkoäänten laskijoita huolehtimaan ennakkoäänten laskennasta jäljempänä 44 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Ehdokas tai hänen puolisonsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa ei voi olla vaalitoimitsijana eikä avustajana. Puolisolla tarkoitetaan aviopuolisoa sekä ehdokkaan kanssa avioliitonomaisissa olosuhteissa tai rekisteröidyssä parisuhteessa elävää henkilöä.

20 §

Äänestyslippu seurakuntavaaleissa

Äänestyslipun tulee olla vakiokokoa 148 x 210 mm. Lipun sisäpuolelle on painettava vaalin yksilöivä otsikko sekä ympyrä, joka on halkaisijaltaan 90 mm ja joka jää lippua taitettaessa taittamattomaksi. Keskellä ympyrää tulee olla selvästi havaittava merkintä Nro ehdokkaan numeron merkitsemistä varten. Äänestyslipusta on käytävä selvästi ilmi, miten se taitetaan. Äänestyslipun on turvattava vaalisalaisuuden säilyminen.

Äänestyslipun tulee olla kirkkovaltuuston ja yhteisen kirkkovaltuuston jäsenten vaalissa valkoinen ja seurakuntaneuvoston jäsenten vaalissa oranssi.

Kirkkohallitus huolehtii seurakuntavaalien äänestyslippujen painattamisesta. Poikkeuksellisten seurakuntavaalien äänestyslippujen painattamisesta huolehtii vaalilautakunta.

21 §

Ennakkoäänestyksen ajankohta ja kuulutus ennakkoäänestyksestä

Ennakkoäänestys aloitetaan marraskuun ensimmäistä sunnuntaita seuraavana tiistaina ja se jatkuu saman viikon lauantaihin. Äänestys tapahtuu yhdessä vaalilautakunnan määräämässä paikassa joka päivä kello 9–18 ja muissa paikoissa vaalilautakunnan määrääminä aikoina.

Poikkeuksellisissa seurakuntavaaleissa voidaan äänestää ennakolta vain tämän seurakunnan ennakkoäänestyspaikassa.

Vaalilautakunnan laatima kuulutus ennakkoäänestysajoista ja -paikoista on julkaistava yleisessä tietoverkossa ja pantava tarvittaessa julki seurakunnan ilmoitustaululle. Kuulutus on julkaistava kahdeksan päivää ennen ennakkoäänestyksen alkamista ja pidettävä nähtävillä ennakkoäänestyksen päättymiseen asti, jollei 48 §:stä muuta johdu. Kuulutuksesta on ilmoitettava lehdessä viimeistään viisi päivää ennen ennakkoäänestyksen alkamista.

22 §

Ennakkoäänestysasiakirjat

Ennakkoäänestyksessä on käytettävä 20 §:ssä tarkoitettua äänestyslippua sekä vaalikuorta, lähetekirjelomaketta ja lähetekuorta, jotka kirkkohallitus valmistuttaa. Seurakunnan käyttäessä 8 §:ssä tarkoitettua ilmoituskorttia se toimii lähetekirjeenä.

23 §

Äänestyksen aloittaminen ennakkoäänestyspaikassa

Äänestäjän on ilmoittauduttava ennakkoäänestyspaikassa vaalitoimitsijalle ja esitettävä selvitys henkilöllisyydestään. Tämän jälkeen hänelle annetaan äänestyslippu kirkkovaltuuston jäsenten vaalia varten tai äänestysliput yhteisen kirkkovaltuuston ja seurakuntaneuvoston jäsenten vaaleja varten sekä vaalikuori, lähetekuori ja tarvittaessa lähetekirjelomake.

Oman seurakuntansa alueella olevassa ennakkoäänestyspaikassa äänestäväälle on varattava tilaisuus tutustua seurakuntansa ehdokaslistojen yhdistelmiin.

24 §

Äänestäminen ennakkoäänestyksessä

Äänestäjällä on oikeus äänestää sen seurakunnan ehdokaslistojen yhdistelmässä olevaa ehdokasta, jossa äänestäjä on merkitty äänioikeutetuksi.

Äänestäjän on merkittävä äänestyslippuun ehdokkaan numero niin selvästi, ettei voi syntyä epätietoisuutta siitä, ketä ehdokasta hän tarkoittaa. Merkintä on tehtävä äänestysuojassa tai muutoin siten, että vaalisalaisuus säilyy.

Äänestäjän pyynnöstä vaalitoimitsijan tai vaalilautakunnan jäsenen on avustettava häntä äänestämisessä. Henkilö, jonka kyky tehdä äänestysmerkintä on oleellisesti heikentynyt, saa käyttää äänestyksessä apuna valitsemaansa avustajaa. Avustaja on velvollinen tunnollisesti noudattamaan äänestäjän tahtoa ja pitämään salassa äänestyksen yhteydessä saamansa tiedot.

25 §

Lähetekirje

Lähetekirje on osoitettava sen seurakunnan vaalilautakunnalle, jossa äänestäjä ilmoittaa olevansa merkitty äänioikeutettujen luetteloon.

Lähetekirjeen tulee sisältää:

- 1) äänestäjän täydellinen nimi ja henkilötunnus sekä, jos nimi on muuttunut, myös edellinen nimi;
- 2) ilmoitus seurakunnasta, jossa äänestäjä on merkitty äänioikeutettujen luetteloon, ja sen osoitteesta.

Äänestäjän on vaalitoimitsijan läsnä ollessa omakätisesti allekirjoitettava lähetekirjeessä oleva vakuutus siitä, että hän vaalisalaisuuden säilyttäen on itse täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen taitettuna vaalikuoreen.

26 §

Ennakkoäänestyksen päättämistoimet

Kun äänestäjä on tehnyt merkintänsä äänestyslippuun, hänen on taitettava se ja vaalitoimitsijan nähden suljettava se taitettuna ja leimaamattomana vaalikuoreen. Toimitsijan on tämän jälkeen leimattava vaalikuori sen seurakunnan leimalla, jossa ennakoon äänestäminen tapahtuu. Vaalikuoreen ei saa tehdä muita merkintöjä.

Vaalitoimitsijan on lähetekirjeessä todistettava, että äänestys on tapahtunut oikein, ja ilmoitettava ennakkoäänestyspaikka sekä päivättävä ja allekirjoitettava todistus. Vaalikuori ja lähetekirje on tämän jälkeen suljettava lähetekuoreen. Vaalitoimitsijan on viivytyksettä lähetettävä lähetekuori sen seurakunnan vaalilautakunnalle, jonka vaalitoimitukseen äänestäjä on osallistunut.

Kaikilla niillä äänestäjillä, jotka ennen ilmoitetun äänestysajan päättymistä ovat saapuvilla odottamassa äänestysvuoroaan, on oikeus äänestää ennen kuin vaalitoimitus siinä äänestyspaikassa lopetetaan. Ilmoitetun äänestysajan päättyessä äänestyspaikka on suljettava. Sulkemisesta on sitä ennen ilmoitettava saapuvilla oleville äänestäjille.

27 §

Ennakkoäänestäjien luettelo

Ennakkoäänestyspaikassa on pidettävä luetteloa äänestäjistä. Luetteloon merkitään äänestäjän nimi ja seurakunta, jossa äänestäjä ilmoittaa olevansa merkitty äänioikeutettujen luetteloon, sekä ennakkoäänestyspäivä. Kirkkohallitus valmistuttaa lomakkeen luetteloa varten.

28 §

Ennakkoäänestysasiakirjojen tarkastaminen

Vaalilautakunnalle saapuneet ennakkoäänestysasiakirjat tarkastetaan vaalikuoria avaamatta kokouksessa, joka on pidettävä siten, että vaalipäivää edeltävänä perjantaina ennen kello 16 saapuneet ennakkoäänestysasiakirjat ehditään siinä käsitellä. Määräajan jälkeen saapuneet lähetekuoret jätetään niitä avaamatta huomioon ottamatta. Määräajan jälkeen saapuneisiin kuoriin merkitään niiden saapumisajankohta.

Äänestys on jätettävä huomioon ottamatta, jos:

- 1) ennakoon äänestänyttä henkilöä ei ole merkitty äänioikeutettujen luetteloon äänioikeutetuksi;
- 2) lähetekirje on niin puutteellinen tai epäselvä, ettei varmasti voida päätellä, kuka henkilö on äänestänyt;
- 3) vaalikuori on avonainen tai leimaamaton taikka siihen on tehty äänestäjää tai ehdokasta koskeva taikka muu asiaton merkintä;
- 4) henkilö on äänestänyt useaan kertaan.

Jos äänestys jätetään ottamatta huomioon, siitä on tehtävä merkintä vaalilautakunnan pöytäkirjaan, johon on liitettävä vaalikuori sisältöineen sekä lähetekirje ja -kuori.

Jos lähetekirje ja vaalikuori hyväksytään, äänioikeutettujen luetteloon merkitään, että lähetekirjeessä mainittu henkilö on äänestänyt. Samalla vaalikuoren etupuolelle tehdään merkintä, että äänestäjä on todettu äänioikeutetuksi. Hyväksytyt vaalikuoret lasketaan. Lisäksi tarkastetaan, että vaalikuorien lukumäärä on sama kuin äänioikeutettujen luetteloon äänestäneiksi merkittyjen lukumäärä. Hyväksytyt vaalikuoret on lähetekirjeistä erotettuina säilytettävä avaamattomina varmassa tallessa.

29 §

Ennakkoäänestys kotona

Äänioikeutettu, jonka kyky liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, ettei hän pääse äänestys- eikä ennakkoäänestyspaikkaan ilman kohtuuttomia vaikeuksia, saa äänestää ennakolta kotonaan (*kotiäänestys*) siinä

seurakunnassa, jonka äänioikeutettujen luetteloon hänet on merkitty. Kotiäänestyksen yhteydessä voi äänestää myös kotiäänestykseen oikeutetun kanssa samassa taloudessa asuva, omaishoidon tuesta annetussa laissa (937/2005) tarkoitettu omaishoitaja, jos hänet on merkitty kyseisen seurakunnan äänioikeutettujen luetteloon.

30 §

Kotiäänestyksessä läsnä olevat henkilöt

Kotiäänestyksen toimittamisesta huolehtii yksi vaalitoimitsija. Vaalilautakunnan puheenjohtaja määrää, kenen äänestäjän luokse kukin vaalitoimitsija menee.

Vaalitoimitsijan on huolehdittava, että hänen lisäkseen kotiäänestyksessä on läsnä äänestäjän valitsema tai hyväksymä 18 vuotta täyttänyt henkilö, joka tässä tehtävässään ei toimi vaaliviranomaisena. Vaalissa ehdokkaana oleva henkilö ei voi toimia tässä tehtävässä.

Avustajan käyttöön sovelletaan 19 §:n 2 momenttia ja 24 §:n 3 momenttia.

31 §

Kotiäänestyksen valmistavat toimenpiteet

Kotiäänestykseen oikeutetun on kirjallisesti tai puhelimitse ilmoitettava vaalilautakunnalle halukkuudestaan äänestää ennakolta kotonaan viimeistään ennakkoäänestyksen alkamista edeltävänä perjantaina ennen kello 16. Ilmoituksen voi tehdä äänestäjän puolesta tämän valitsema henkilö.

Ilmoituksessa on mainittava:

- 1) äänestäjän täydellinen nimi, henkilötunnus, osoite, seurakunta ja puhelinnumero sekä, milloin ilmoituksen tekee äänestäjän valitsema henkilö, myös tämän nimi, osoite ja puhelinnumero;
- 2) että äänestäjän kyky liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, ettei hän ilman kohtuuttomia vaikeuksia pääse äänestys- eikä ennakkoäänestyspaikkaan ja että hän tämän vuoksi haluaa äänestää ennakolta kotonaan;
- 3) voiko äänestäjä itse huolehtia siitä, että kotiäänestyksessä on läsnä 30 §:n 2 momentissa tarkoitettu äänestäjän valitsema henkilö.

Kirjallinen ilmoitus voidaan tehdä käyttäen tarkoitusta varten laadittua lomaketta. Vaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että lomakkeita on kotiäänestystä haluavien äänestäjien saatavilla. Kirjallinen ilmoitus on allekirjoitettava.

Vaalilautakunnan sihteerin on, mikäli mahdollista, tarvittaessa poistettava ilmoituksessa oleva puutteellisuus ja varmistettava, että ilmoituksen on tehnyt siinä mainittu äänestäjä tai tämän valitsema henkilö. Vaalilautakunnan tulee pitää ilmoituksista luetteloa.

32 §

Kotiäänestyksen ajankohta ja kotiäänestyksestä annettavat tiedot

Kotiäänestys tulee toimittaa ennakkoäänestyspäivinä kello 9 ja 20 välillä. Viimeisenä päivänä äänestys päättyy kello 16.

Vaalilautakunnan puheenjohtajan on huolehdittava siitä, että kotiäänestykseen halukkuutensa ilmoittaneelle äänestäjälle annetaan viipymättä kirjallisesti tai puhelimitse tieto ainakin kahden tunnin tarkkuudella siitä ajankohdasta, jolloin vaalitoimitsija saapuu hänen luokseen. Samalla on mainittava vaalilautakunnan puhelinnumero mahdollista yhteydenottoa varten. Jos vaalitoimitsija on estynyt saapumasta ilmoitettuna ajankohtana, esteestä ja käynnin uudesta ajankohdasta on viipymättä ilmoitettava äänestäjälle.

Äänestäjälle on annettava edellä säädetyllä tavalla tieto siitä, ettei kotiäänestystä toimiteta, jos:

- 1) äänestyksen toimittamiseen vaikuttavaa ilmoituksessa olevaa puutteellisuutta ei ole voitu poistaa;
- 2) ilmoitus vaalilautakunnalle on tehty säädetyn määräajan jälkeen;
- 3) kotiäänestystä ei voida lainkaan toimittaa kulkuyhteyksien katkeamisen tai muun ylivoimaisen esteen vuoksi.

33 §

Kotiäänestyksen keskeyttäminen

Vaalitoimitsijan on keskeytettävä kotiäänestys, jos äänestäjän vaalivapautta tai äänestyksen häiriötöntä kulkua ei voida turvata. Keskeyttämisestä ja, jos äänestystä ei voida jatkaa, myös sen lopettamisesta on tehtävä merkintä kotiäänestyksistä pidettävään luetteloon.

34 §

Kotiäänestyksen lähetekirje

Lähetekirjeen tulee sisältää 25 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen tietojen lisäksi äänestäjän allekirjoittama vakuutus, että hänen kykynsä liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, ettei hän pääse äänestys- eikä ennakkoäänestyspaikkaan ilman kohtuuttomia vaikeuksia. Edellä 30 §:n 2 momentissa tarkoitetun äänestysessä läsnä olevan henkilön on merkittävä lähetekirjeeseen nimikirjoituksensa.

Vaalitoimitsijan on lähetekirjeessä todistettava, että kotiäänestys on tapahtunut siten kuin ennakkoäänestyksestä 21, 23 ja 26 §:ssä säädetään. Vaalitoimitsijan on päivättävä todistus ja allekirjoitettava se. Äänestyslipun sisältävä vaalikuori ja lähetekirje on tämän jälkeen suljettava lähetekuoreen. Vaalitoimitsijan on viipymättä toimitettava lähetekuori vaalilautakunnalle.

Äänestys on jätettävä huomioon ottamatta 28 §:n 2 momentissa säädetyistä syistä, tai jos lähetekirjeestä puuttuu äänestyksessä läsnä olleen henkilön nimikirjoitus. Kotiäänestykseen ja siinä noudatettavaan menettelyyn sovelletaan muutoin, mitä ennakkoäänestyksestä säädetään.

35 §

Vaalikuulutus

Vaalilautakunta ilmoittaa vaaleista kuulutuksella, jossa mainitaan vaalien alkamis- ja päättymisaika sekä äänestyspaikat.

Kuulutus julkaistaan yleisessä tietoverkossa ja tarvittaessa seurakunnan ilmoitustaululla viimeistään kahdeksan päivää ennen vaalipäivää. Kuulutus on lisäksi julkaistava lehdessä viimeistään viisi päivää ennen vaalipäivää.

Jos äänestystä ei toimeenpanna 48 §:ssä tarkoitettussa tapauksessa, tästä on ilmoitettava siten kuin edellä säädetään.

36 §

Äänestystila ja materiaali sekä vaalilautakunnan ja vaaliavustajien läsnäolo

Vaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että vaaleissa on käytettävissä asianmukaiset tilat, vaaliurna, kalusto ja välineet sekä riittävä määrä äänestyslippuja.

Äänestyspaikan odotustiloihin ja äänestys suojiin on pantava painettuna nähtäväksi kirkkovaltuuston ehdokaslistojen yhdistelmä tai yhteisen kirkkovaltuuston ja seurakuntaneuvoston ehdokaslistojen yhdistelmät. Äänestyspaikan ovella tulee olla ilmoitus äänestysajasta.

Äänestyspaikalla pitää vaalia toimitettaessa olla läsnä päätösvaltainen määrä vaalilautakunnan jäseniä. Äänestyspaikalla tulee olla lisäksi yksi tai useampi vaalilautakunnan valitsema, tunnuksella varustettu vaaliavustaja, joka äänestäjän pyynnöstä avustaa häntä merkinnän tekemisessä äänestyslippuun.

37 §

Äänestyksen aloittaminen vaalipäivänä

Vaalipäivänä äänestyksen alkaessa vaalilautakunnan puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan on:

- 1) julistettava vaalitoimitus alkavaksi;
- 2) ilmoitettava, mitkä vaalit toimitetaan, ja annettava muut äänestysmenettelyä koskevat ohjeet;
- 3) näytettävä läsnä oleville, että vaaliurna on tyhjä, ja sen jälkeen suljettava urna.

Vaaliurnaa ei saa avata sen jälkeen, kun se on vaalitoimituksen alussa suljettu, ennen kuin äänestyksen päätyttyä ryhdytään laskemaan ääniä.

Vaalitoimituksessa ei sallita keskustelua.

38 §

Äänestysosoikeuden selvittäminen

Äänestäjän on ilmoittauduttava äänestyspaikassa vaalilautakunnalle, jonka tulee huolehtia siitä, ettei äänestäjälle anneta äänestyslippua ennen kuin hänet on todettu äänioikeutetuksi.

Äänestäjä on velvollinen esittämään vaalilautakunnalle selvityksen henkilöllisyydestään.

39 §

Äänestäminen seurakuntavaaleissa

Äänestäjän on merkittävä äänestyslippuun ehdokkaan numero niin selvästi, ettei voi syntyä epätietoisuutta siitä, ketä ehdokasta hän tarkoittaa. Merkintä on tehtävä äänestysuojassa siten, että vaalisalaisuus säilyy.

Tehtyään äänestysmerkintänsä äänestäjän on annettava äänestyslippu taitettuna vaalilautakunnalle leimattavaksi. Leima on lyötävä keskelle taitetun äänestyslipun kääntöpuolta. Äänestäjän on sen jälkeen pantava äänestyslippu vaaliurna. Vaalileimasimena käytetään seurakunnan leimasinta.

Äänestäjän pyynnöstä vaalitoimitsijan tai vaalilautakunnan jäsenen on avustettava häntä äänestämisessä. Henkilö, jonka kyky tehdä äänestysmerkintä on oleellisesti heikentynyt, saa käyttää äänestyksessä apuna valitsemaansa avustajaa. Avustajaan sovelletaan, mitä vaalilautakunnan valitsemasta avustajasta 19 §:n 2 momentissa säädetään. Avustaja on velvollinen tunnollisesti noudattamaan äänestäjän tahtoa sekä pitämään salassa äänestyksen yhteydessä saamansa tiedot.

Vaalilautakunta tekee äänioikeutettujen luetteloon merkinnän siitä, että äänestäjä on käyttänyt äänioikeuttaan.

40 §

Äänestysosoikeus äänestysajan päättyessä

Äänioikeutetuilla, jotka ennen ilmoitetun äänestysajan päättymistä ovat äänestyspaikalla saapuvilla odottamassa äänestysvuoroaan, on oikeus äänestää ennen kuin vaalitoimitus lopetetaan. Ilmoitetun äänestysajan päättyessä äänestyspaikka on suljettava. Sulkemisesta on sitä ennen ilmoitettava saapuvilla oleville äänestäjille.

41 §

Vaalitoimituksen keskeyttäminen

Jos vaalitoimitus joudutaan keskeyttämään, vaalilautakunnan on huolehdittava vaaliurnasta ja äänioikeutettujen luettelosta ja pidettävä ne valvottuna.

42 §

Pöytäkirjan pitäminen

Jokaisessa äänestyspaikassa on pidettävä pöytäkirjaa, johon merkitään äänestyksen kulku. Pöytäkirjat liitetään vaalilautakunnan pöytäkirjaan, johon merkitään vaalin tulos ja liitetään valitusosoitus. Pöytäkirjan allekirjoittavat puheenjohtaja ja sihteeri sekä kunkin äänestyspaikan osalta kaksi siellä läsnä ollutta vaalilautakunnan jäsentä.

43 §

Valitsijayhdistyksen asiamiehen läsnäolo

Valitsijayhdistyksen asiamiehellä tai tämän varamiehellä on oikeus olla läsnä vaalilautakunnan kokouksessa äänestyslippuja laskettaessa ja vaalin tulosta määrättäessä. Läsnä olleista on tehtävä merkintä pöytäkirjaan.

44 §

Äänten laskeminen

Kun vaalipäivän äänestys on julistettu päättyneeksi, vaalilautakunta ottaa ennakoäänestyksessä annetut äänestysliput vaalikuorista, leimaa ne ja niitä avaamatta pudottaa ne vaaliurna.

Jos ennakoääniä on annettu enemmän kuin 50 ja voidaan perustellusti arvioida, että vaalipäivänä äänioikeuttaan käyttää enemmän kuin 50 henkilöä, voidaan ennakoäänestyksessä annettujen, vaalikuorissa olevien äänestyslippujen laskeminen aloittaa vaalipäivänä vaalilautakunnan määräämänä aikana, kuitenkin aikaisintaan kuusi tuntia ennen äänestyksen päättymistä. Ennen laskemisen aloittamista äänestysliput leimataan. Mitättömät äänestysliput erotetaan eri ryhmäksi. Muut äänestysliput jaotellaan siten, että kunkin ehdokkaan hyväksi annetut liput ovat omana ryhmänään. Kussakin ryhmässä olevien äänestyslippujen lukumäärä lasketaan.

Vaalilautakunta ottaa kaikki äänestysliput vaaliurnasta ja laskee sekä äänestyslippujen että äänioikeutettujen luetteloon äänestäneiksi merkittyjen lukumäärän. Sen jälkeen vaalilautakunta erottaa mitättömät äänestysliput omaksi ryhmäkseen. Vaalilautakunta laskee kaikki annetut äänet ottaen huomioon myös ennakoäänestyksessä annetut äänet.

Vaalilautakunnan on suoritettava äänestyslippujen laskenta keskeytyksettä loppuun. Jos äänestyslippujen laskenta tai käsittely keskeytyy, vaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että kaikki laskelmat ja äänestysliput säilytetään valvottuna.

45 §

Äänestyslipun mitättömyys

Äänestyslippu on mitätön, jos:

- 1) vaalikuoreessa on useampi kuin yksi samaa vaalia koskeva äänestyslippu;
- 2) äänestyslippuna on käytetty muuta kuin toimitettavaa vaalia varten valmistettua äänestyslippua;
- 3) äänestyslippu on leimaamaton;
- 4) äänestysmerkintä on tehty niin, ettei siitä selvästi ilmene, ketä ehdokasta se tarkoittaa;
- 5) äänestyslippuun on kirjoitettu äänestäjän nimi tai erityinen tuntomerkki taikka siihen on tehty muunlaisen asiaton merkintä.

Asiattomana ei pidetä äänestyslippuun tehtyä merkintää, joka ainoastaan selventää, ketä ehdokasta äänestäjä on tarkoittanut äänestää.

46 §

Ehdokkaiden vertausluvut

Kun vaalilautakunta on laskenut äänet, kunkin valitsijayhdistyksen ehdokaslistan ehdokkaat asetetaan heidän henkilökohtaisten äänimääriensä osoittamaan järjestykseen. Sen jälkeen ensimmäiselle heistä annetaan vertausluvuksi listan koko äänimäärä, toiselle puolet siitä, kolmannelle kolmannes, neljännelle neljännes ja niin edelleen. Vertausluku on laskettava sellaisellekin ehdokkaalle, joka ei ole saanut yhtään henkilökoh- taista ääntä.

Jos käy ilmi, että ehdokas ei ole vaalikelpoinen tai on kuollut, tulevat hänelle annetut äänet sen ehdokaslistan hyväksi, jossa hän on ollut ehdokkaana.

47 §

Vaalin tuloksen määrääminen ja varajäsenet

Äänestyksen tulos lasketaan erikseen kirkkovaltuuston jäsenten, yhteiseen kirkkovaltuustoon kustakin seurakunnasta valittavien jäsenten ja seurakuntaneuvoston jäsenten vaalissa. Tuloksen määräämiseksi kirjoitetaan eri ehdokaslistoilla olevien ehdokkaiden nimet heidän saamiensa vertauslukujen osoittamaan järjestykseen. Kunkin kohdalle merkitään myös hänen vertauslukunsa. Valituksi tulee kussakin vaalissa tämän nimisarjan alusta niin monta ehdokasta, kuin siinä vaalissa on jäseniä valittava.

Ehdokaslistalta valittujen varajäseniksi nimetään kussakin vaalissa esiintyneen saman ehdokaslistan valitsematta jääneet ehdokkaat heidän saamiensa vertauslukujen osoittamassa järjestyksessä.

48 §

Vaali ilman äänestystä

Jos hyväksytyissä ehdokaslistoissa on ehdokkaita yhtä monta kuin on valittavia tai ainakin neljä viidesosaa valittavien määrästä, ehdokkaat tulevat valituiksi ilman äänestystä.

Valitsijayhdistys voi ilmoittaa ehdokaslistan yhteydessä sen varalta, ettei muita hyväksyttäviä ehdokaslistoja anneta, jotka ehdokkaista tulevat varsinaisiksi jäseniksi ja missä järjestyksessä muut tulevat varajäseniksi ilman äänestystä.

49 §

Vaalin tuloksen vahvistaminen

Vaalilautakunnan on viimeistään kolmantena päivänä seurakuntavaalien päättymisestä pidettävässä kokouksessa vahvistettava vaalin tulos. Vaalin tulos julkaistaan yleisessä tietoverkossa kirkkolain 9 luvun 23 §:ssä säädettyllä tavalla viimeistään kahdeksantena päivänä vaalitoimituksen päättymispäivän jälkeen.

Vaalilautakunnan on ilmoitettava vaalin tuloksesta kirkkovaltuustolle tai yhteiselle kirkkovaltuustolle ja seurakuntaneuvostolle sekä kullekin varsinaiseksi jäseneksi ja varajäseneksi valitulle.

50 §

Vaaliasiakirjojen säilyttäminen

Vaalipöytäkirja ja vaalin tulosta koskevat laskelmat on säilytettävä seurakunnan arkistossa.

Kaikki äänestysliput ja ehdokaslistojen yhdistelmä on seurakuntavaaleissa pantava kunkin vaalin osalta erikseen kestävään päällykseen, joka on suljettava sinetillä ja säilytettävä arkistossa, kunnes seuraavat vaalit on toimitettu.

Jos vaalista on valitettu, kirkkoherran on hallinto-oikeuden pyynnöstä lähetettävä vaalin äänestysliput 2 momentissa tarkoitettussa sinetöidyssä päällyksessä hallinto-oikeudelle.

Poikkeukselliset seurakuntavaalit

51 §

Kirkkovaltuuston, yhteisen kirkkovaltuuston ja seurakuntaneuvoston muodostaminen vaaleja toimittamatta

Kirkkovaltuusto, yhteinen kirkkovaltuusto ja seurakuntaneuvosto muodostetaan kirkkolain 8 luvun 10 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa uusia vaaleja toimittamatta edellisten vaalien tuloksen perusteella seuraavasti:

1) kirkkovaltuusto ja yhteinen kirkkovaltuusto edellisten vaalien kirkkovaltuuston ja yhteisen kirkkovaltuuston ehdokaslistojen perusteella;

2) seurakuntaneuvosto edellisten vaalien kirkkovaltuuston ja seurakuntaneuvoston ehdokaslistojen perusteella sen jälkeen, kun yhteinen kirkkovaltuusto on muodostettu.

Jos edellisen vaalin tuloksena muodostuneessa nimisarjassa ollut henkilö ei enää ole vaalikelpoinen, hänen tilalleen uuteen toimielimeen tulee nimisarjassa seuraava.

Jos yhteisen kirkkovaltuuston ehdokkaita ei ole ollut riittävästi, lisäjäsenet määräytyvät seurakuntaneuvoston ehdokaslistojen perusteella.

Vaalilautakunta tai vaalilautakunnat tekevät 1 momentissa tarkoitetun muodostamispäätöksen ja ilmoittavat siitä siten kuin 49 §:ssä säädetään.

52 §

Muut poikkeukselliset seurakuntavaalit

Tuomiokapituli määrää vaalipäivän ja vaalitoimien määräajat ja määräpäivät, jos:

- 1) kirkkovaltuuston tai seurakuntayhtymässä joko yhteisen kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston vaalia varten ei 13 §:ssä säädettyyn määräaikaan mennessä ole jätetty yhtään hyväksyttävää ehdokaslistaa tai jos hyväksytyissä ehdokaslistoissa on ehdokkaita yhteensä vähemmän kuin neljä viidesosaa valittavien määrästä;
- 2) vaalia tai siihen liittyviä toimia ei ole toimitettu säädettyinä tai määrättyinä aikoina;
- 3) edellä 1 kohdassa tarkoitettujen toimielinten valittujen jäsenten yhteenlaskettu määrä vähenee vaalikauden aikana alle kolme neljäsosaan säädetystä määrästä;
- 4) vaali on valituksen johdosta kumottu;
- 5) ylimääräiset vaalit on tarpeen toimittaa kesken vaalikauden tapahtuvan kirkkolain 8 luvun 10 §:n 1 momentissa tarkoitetun muutoksen johdosta.

Vaalilautakunnan on ilmoitettava 1 momentin 1, 2 ja 4 kohdassa ja toimielimen puheenjohtajan 3 kohdassa tarkoitetun tilanteen syntymisestä viipymättä tuomiokapitulille.

Vaaleissa valituksi tulleiden luottamushenkilöiden toimikausi kestää kulumassa olevan vaalikauden loppuun.

53 §

Poikkeuksellisten seurakuntavaalien toimittaminen

Jos seurakunta tai osa sen alueesta liitetään toiseen seurakuntaan, on vastaanottavan seurakunnan vaalilautakunnan hoidettava vaalista johtuvat toimet näin muodostetun seurakunnan alueella.

Sen seurakunnan, josta alue siirretään toiseen seurakuntaan, on tarvittaessa annettava vaalilautakunnalle luettelo kaikista niistä äänioikeusiän saavuttaneista seurakunnan jäsenistä, jotka asuvat siirrettävällä alueella.

54 §

Seurakuntavaalit seurakuntajaon muutosta edeltävänä vuonna

Seurakuntajaon muutoksen voimaantuloa edeltävänä vuonna toimitettavissa seurakuntavaaleissa noudatetaan uutta seurakuntajakoa. Ehdokkaiden ja vaalilautakuntien jäsenten vaalikelpoisuus luottamustoimeen sekä seurakunnan äänioikeutetun jäsenen kelpoisuus valitsijayhdistyksen perustajajäseneksi määräytyvät tällöin uuden jaon mukaisesti.

Kirkkoherran välitön vaali

55 §

Kirkkoherran välittömän vaalin periaatteet

Kirkkoherran välitön vaali on salainen. Äänioikeutetuilla on yhtäläinen äänioikeus.

56 §

Kirkkoherran välittömän vaalin vaalipäivän ja vaalinäytteiden määrääminen

Tehtyään vaaliehdotuksen tuomiokapituli määrää, milloin kirkkoherran välitön vaali on toimitettava, ja ryhtyy muutoinkin tarvittaviin toimiin vaalin toimittamiseksi.

Tuomiokapituli määrää vaaliehdokkaiksi asetetut toimittamaan peräkkäisinä sunnuntaipäivinä vaalinäytteenä pääjumalanpalveluksen tuomiokapitulin määräämässä kirkossa. Kaksikielisessä seurakunnassa jumalanpalvelus toimitetaan molemmilla kielillä. Tuomiokapituli voi erityisestä syystä vapauttaa vaaliehdokkaan jumalanpalveluksen toimittamisesta.

57 §

Vaaliehdokkaita ja vaalinäytteitä koskeva kuulutus

Tuomiokapituli lähettää kirkkoherralle kuulutuksen, jossa seurakunnalle ilmoitetaan vaalin alkamispäivä, vaaliehdokkaat, heidän ansioituneisuutensa ja päivät, joina he toimittavat vaalinäytteenä pääjumalanpalveluksen.

Kuulutus julkaistaan yleisessä tietoverkossa ja on tarvittaessa pantava julki seurakunnan ilmoitustaululle. Kuulutus julkaistaan kaksi viikkoa ennen ensimmäistä vaalinäytepäivää ja pidettävä nähtävänä vaalitoimituksen päättymiseen saakka.

58 §

Vajaa vaaliehdotus ja vaaliehdotuksen muuttaminen

Jos vaaliehdokas ei ole toimittanut vaalinäytteenä jumalanpalvelusta eikä hän viimeistään määrättyä vaalinäytepäivää seuraavana tiistaina esitä tuomiokapitulille hyväksyttävää syytä tähän, hänet poistetaan vaaliehdotuksesta. Jos menettelylle on ollut hyväksyttävä syy, hän pysyy vaaliehdokkaana toimittamatta jumalanpalvelusta.

Tuomiokapitulin on keskeytettävä vaali, jos joku vaaliehdokkaista menettää vaalikelpoisuutensa ennen kuin viranhoitomääräys virkaan on annettu. Tuomiokapitulin tulee tällöin muuttaa vaaliehdotusta, jollei äänestys ole jo tapahtunut ja joku toinen ole saamassa vaalin tuloksen mukaan viranhoitomääräystä virkaan.

Jos vaaliehdotus tulee vajaaksi ja sen ulkopuolelle on jäänyt kelpoisuusvaatimukset täyttäviä hakijoita, jotka ilmoittavat pysyvänsä hakemuksessaan, tuomiokapitulin tulee tehdä uusi vaaliehdotus.

59 §

Vaalilautakunta

Kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto asettaa vaalilautakunnan kirkkoherran välittömän vaalin toimittamista varten. Jos seurakunta jaetaan äänestysalueisiin, vaalilautakunta jakautuu jaostoihin. Vaalilautakuntaan ja sen jaostoon sovelletaan, mitä seurakuntavaalien vaalilautakunnasta ja sen jaostosta säädetään.

60 §

Kirkkoherran välittömän vaalin ajankohta, äänestyspaikka ja ennakkoäänestys

Kirkkoherran välitön vaali aloitetaan viimeistä vaalinäytepäivää seuraavana toisena sunnuntaina jumalanpalveluksen jälkeen ja päätetään joko samana päivänä tai sitä seuraavana maanantaina. Seurakunnan vaalilautakunta määrää ennen ensimmäistä vaalinäytepäivää, minä aikoina äänestys suoritetaan. Vaalilautakunta määrää äänestyspaikat ja vaalihuoneistot.

Ennakkoäänestys kirkkoherran välittömässä vaalissa alkaa viimeistä vaalinäytepäivää seuraavan sunnuntain jälkeisenä maanantaina ja päättyy saman viikon perjantaina. Ennakkoäänestys järjestetään vain siinä seurakunnassa, jonka kirkkoherra vaalilla valitaan, joka päivä kirkkoherranvirastossa tai seurakunnan toimistossa kello 9–18 ja lisäksi vaalilautakunnan määräämänä aikana muussa paikassa sekä kotiaänestyksenä.

61 §

Äänioikeutettujen luettelo kirkkoherran välittömässä vaalissa

Kirkkoherran välittömän vaalin äänioikeutettujen luettelo on laadittava viimeistään 55 päivää ennen ensimmäistä vaalipäivää ja tarkistettava kahden päivän kuluessa. Turvakiellon merkitsemiseen äänioikeutettujen luetteloon sovelletaan kirkkolain 8 luvun 18 §:n 1 momenttia. Äänioikeutettujen luetteloon ja seurakunnan jakautumiseen äänestysalueisiin sovelletaan muutoin 4–8 §:ää.

Vaalilautakunnan oikeuteen oikaista äänioikeutettujen luetteloa sovelletaan kirkkolain 8 luvun 19 §:ää. Muutokset on tehtävä viimeistään 16. päivänä ennen ensimmäistä vaalipäivää ennen kello 16.

Äänioikeutettujen luetteloa koskevat kirkkolain 11 luvun 6 §:ssä tarkoitetut oikaisuvaatimukset käsitellään kaksi viikkoa luettelon nähtävillä pitämisen päättymisen jälkeen pidettävässä vaalilautakunnan kokouksessa.

Äänioikeutettujen luettelo on lainvoimainen 16. päivänä ennen ensimmäistä vaalipäivää kello 16 lukien.

62 §

Vaalikuulutus kirkkoherran välittömässä vaalissa

Vaalilautakunta laatii kuulutuksen kirkkoherran välittömästä vaalista ja sen alkamisesta sekä äänestyspaikoista ja -ajoista. Kuulutus on julkaistava yleisessä tietoverkossa ja tarvittaessa seurakunnan ilmoitustaululla sekä pidettävä nähtävillä viimeisestä vaalinäytepäivästä lukien äänestyksen päättymiseen asti. Lisäksi kuulutus on julkaistava lehdessä viimeistään viisi päivää ennen ennakkoäänestyksen alkamista.

63 §

Äänestyslippu kirkkoherran välittömässä vaalissa

Vaalilautakunnan painattamassa äänestyslipussa tulee olla omissa sarakkeissaan kunkin vaaliehdokkaan nimi, virka-asema ja arvo. Äänestyslipusta on käytävä ilmi, miten se taitetaan, ja sen on turvattava vaalisalaisuuden säilyminen.

64 §

Äänestyspaikan ilmoitukset

Äänestyspaikan odotustiloihin ja jokaiseen äänestysuojaan on pantava nähtäväksi ilmoitus vaaliehdokkaista. Ilmoitus ei saa muistuttaa äänestyslippua.

65 §

Äänestäminen kirkkoherran välittömässä vaalissa

Äänestäjän on tehtävä selvästi näkyvä merkintä äänestyslipun siihen sarakkeeseen, jossa hänen äänestämänsä ehdokkaan nimi on.

66 §

Äänten laskeminen, vaalin tuloksen vahvistaminen ja siitä ilmoittaminen

Kun äänestys on julistettu päättyneeksi, äänestysliput otetaan vaaliurnasta ja äänestyslippujen lukumäärä ja vaaliluetteloon äänestäneiksi merkittyjen lukumäärä lasketaan. Sen jälkeen 45 §:n nojalla mitättömät äänestysliput erotetaan eri ryhmäksi ja kunkin ehdokkaan saamat äänet lasketaan. Äänten laskemiseen ja vaalin tuloksen vahvistamiseen sovelletaan 44 ja 49 §:ää.

Kirkkoherran välittömän vaalin pöytäkirja kirjoitetaan kahtena kappaleena. Vaalilautakunta lähettää pöytäkirjan toisen kappaleen tuomiokapitulille ja pöytäkirjanotteet valitusosoituksineen vaaliehdokkaille. Kirkkoherran välittömän vaalin tuloksen vahvistamista koskevan päätöksen tiedoksiantoon asianosaiselle ja päätöksen tiedoksisaamiseen sovelletaan kirkkolain 9 luvun 24 §:ää.

Kaikki äänestysliput on pantava kestävään päällykseen, joka on suljettava ja säilytettävä kirkkoherranvirastossa vähintään neljä vuotta.

67 §

Muut kirkkoherran välittömään vaaliin sovellettavat säännökset

Kirkkoherran välittömän vaalin toimittamiseen, ennakkoäänestykseen, kotiäänestykseen ja äänestämiseen sovelletaan muutoin 19, 21–34 ja 36–42 §:ää.

Yhteisen kirkkoherran välittömän vaalin toimittamiseen sovelletaan kirkkoherran välitöntä vaalia koskevia säännöksiä. Vaalinäytteenä toimitettava pääjumalanpalvelus ja äänestys toimitetaan kaikissa niissä seurakunnissa, joita yhteisen kirkkoherran välitön vaali koskee.

Hiippakunnassa toimitettavat vaalit

68 §

Hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaalien ajankohta

Hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaalit toimitetaan 1 §:n 1 momentissa tarkoitettujen seurakuntavaalien toimittamista seuraavan toisen vuoden helmikuun toisena tiistaina. Vaaleissa saa äänestää ennakkoon niin kuin siitä jäljempänä säädetään.

69 §

Hiippakunnan vaalilautakunta

Tuomiokapituli asettaa kirkkolain 8 luvun 16 §:n 3 momentissa tarkoitetun vaalilautakunnan hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleja edeltävän vuoden syyskuun aikana. Tuomiokapituli ilmoittaa vaalilautakunnan asettamisesta seurakunnille ja hiippakunnan papeille. Tuomiokapituli määrää lautakunnan sihteerin ja huolehtii lautakunnan kansliatehtävistä.

Vaalilautakunta valitsee keskuudestaan varapuheenjohtajan. Puheenjohtaja ja sihteeri allekirjoittavat pöytäkirjan ja toimituskirjat. Vaalilautakunta valitsee kaksi pöytäkirjantarkastajaa, jollei pöytäkirjaa voida tarkastaa kokouksessa.

70 §

Äänioikeutettujen luettelot hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa

Tuomiokapituli laatii luettelon äänioikeutetuista papeista ja toimittaa sen vaaleja edeltävän vuoden loppuun mennessä vaalilautakunnalle. Vaalilautakunta toimittaa kullekin lääninrovastille otteen luettelosta viimeistään joulukuun 15 päivänä.

Kirkkoherra toimittaa vaaleja edeltävän vuoden loppuun mennessä vaalilautakunnalle luettelon kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston jäsenistä ja seurakunnasta valituista yhteisen kirkkovaltuuston jäsenistä. Jäseneksi valitun papin sijasta luetteloon merkitään 47 §:n 2 momentissa tarkoitettu varajäsen, jonka on oltava maallikko.

71 §

Maallikkojäsenten ja maallikkoedustajien vaalien äänimäärät

Hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenten ja kirkolliskokouksen maallikkoedustajien vaalien tulosta määrittäessä ehdokkaille suhteutetaan kussakin seurakunnassa annettujen äänten määrä sekä seurakunnan läsnä olevien jäsenten lukumäärään että sen kirkkovaltuuston jäsenmäärään tai sen seurakuntaneuvoston jäsenten ja seurakunnasta valittujen yhteisen kirkkovaltuuston jäsenten yhteenlaskettuun luottamushenkilöpaikkojen määrään. Kunkin seurakunnan äänioikeutetuilla on yhteensä neljä ääntä ja lisäksi yksi ääni kutakin seurakunnan läsnä olevien jäsenten lukumäärän täyttä tuhatta kohti. Tämä äänimäärä jaetaan kussakin seurakunnassa äänioikeutettujen kesken kolmen desimaalin tarkkuudella.

Seurakunnan läsnä olevien jäsenten lukumäärällä tarkoitetaan vaaleja edeltävän vuoden viimeisen päivän lukumäärää. Jos uusi seurakunta on perustettu tai seurakuntajakoa on muutoin muutettu vaalivuoden alusta lukien, lukumäärä määräytyy uuden jaon mukaisesti.

Kirkkoherra lähettää vaalilautakunnalle vaalivuoden tammikuun 25 päivään mennessä ilmoituksen seurakunnan läsnä olevien jäsenten lukumäärästä. Vaalilautakunta laskee ja vahvistaa vaalivuoden helmikuun 1 päivään mennessä erikseen jokaisen seurakunnan kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston ja yhteisen kirkkovaltuuston jäsenen äänimäärän.

Seurakunnittain laadittava yhdistelmä merkitään vaalilautakunnan pöytäkirjaan. Yhdistelmä laaditaan läsnä olevien jäsenten lukumäärästä, kirkkovaltuuston jäsenten tai seurakuntaneuvoston ja seurakunnasta valittujen yhteisen kirkkovaltuuston jäsenten lukumäärästä, seurakunnan äänioikeutettujen yhteisestä äänimäärästä ja siitä, miten se jakaantuu äänioikeutettujen kesken.

72 §

Asiakirjojen lähettäminen

Vaalilautakunnalle osoitetut asiakirjat on toimitettava tuomiokapitulille. Tuomiokapituli antaa asiakirjat vaalilautakunnalle.

Ahvenanmaan maakunnan seurakunnista valittavan maallikkojäsenen ja maallikkoedustajan vaalia koskevat asiakirjat lähetetään rovastikunnan lääninrovastille.

73 §

Ehdokasasettelu hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa

Oikeus asettaa ehdokkaita on valitsijayhdistyksellä, jonka on perustanut vähintään kolme hiippakuntavaltuuston pappisjäsenten ja kirkolliskokouksen pappisedustajien vaalissa äänioikeutettua sekä vähintään kymmenen maallikkojäsenten ja maallikkoedustajien vaalissa äänioikeutettua. Ehdokaslistassa saadaan nimetä enintään kolme kertaa niin monta ehdokasta kuin hiippakunnasta siinä vaalissa valitaan.

Perustamisasiakirja ehdokaslistoineen on toimitettava tuomiokapitulille viimeistään vaalivuotta edeltävän marraskuun 15 päivänä ennen kello 16, jollei 10 luvun 1 §:n 2 momentista muuta johdu. Valitsijayhdistyksen perustamisasiakirjaan, ehdokaslistaan ja sen julkaisemiseen, asiamiehen vakuutukseen, ehdokkaiden kirjalliseen suostumukseen ja vaaliin ilman äänestystä sovelletaan 11 §:n 2 momenttia sekä 12, 18 ja 48 §:ää.

74 §

Ehdokasasettelu Ahvenanmaalla hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa

Ahvenanmaan maakunnan seurakunnista valittavan hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenen ja kirkolliskokouksen maallikkoedustajan vaaleissa valitsijayhdistyksen perustamisasiakirjassa on nimettävä ehdokaslistassa yksi ehdokas jäseneksi ja yksi edustajaksi sekä yksi ensimmäiseksi varajäseneksi ja yksi ensimmäiseksi varaedustajaksi sekä yksi toiseksi varajäseneksi ja yksi toiseksi varaedustajaksi. Ehdokaslistojen yhdistelmässä numeroidaan vain ehdokaslistat.

Jos vaaleja varten jätetään vain yksi ehdokaslista, siinä mainitut ehdokkaat tulevat valituiksi ilman äänestystä.

Jos maallikkojäsenen tai maallikkoedustajan sekä molempien varajäseniksi tai varaedustajiksi valittujen luottamushenkilöpaikat tulevat avoimiksi tai jos vaaleja varten ei ole jätetty yhtään ehdokaslistaa, toimitetaan uudet vaalit tuomiokapitulin määräämänä aikana.

75 §

Hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaalien perustamisasiakirjojen käsitteleminen

Viimeistään vaalivuotta edeltävän marraskuun 30 päivänä pidettävässä vaalilautakunnan kokouksessa tarkastetaan valitsijayhdistysten perustamisasiakirjat ehdokaslistoineen ja liitteineen.

Valitsijayhdistyksen perustamisessa tai ehdokasasettelussa tapahtuneiden virheiden oikaisuun sovelletaan 14 ja 15 §:ää.

76 §

Perustamisasiakirjojen hyväksyminen ja ehdokaslistojen yhdistelmien laatiminen

Vaalivuotta edeltävän joulukuun 15 päivänä pidettävässä vaalilautakunnan kokouksessa tehdään kaikkien vaalien osalta erikseen oikaisumenettelyn aiheuttamat korjaukset, numeroidaan ehdokaslistat ja ehdokkaat sekä laaditaan ehdokaslistojen yhdistelmät soveltaen 16 §:n 1 ja 2 momenttia ja 17 §:n 1 ja 2 momenttia.

Kirkolliskokousedustajien vaaleissa ehdokaslistat ja ehdokkaat numeroidaan siten, että ehdokkaiden numerointi jatkuu hiippakuntavaltuuston jäsenten vaalien viimeisestä numerosta.

77 §

Äänestyslippu ja muut vaaliasiakirjat hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa

Äänestyslippujen tulee olla sellaisia kuin 20 §:n 1 momentissa säädetään. Hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenten vaalissa äänestysliput painetaan vihreälle ja pappisjäsenten vaalissa keltaiselle paperille sekä kirkolliskokouksen maallikkoedustajien vaalissa valkoiselle ja pappisedustajien vaalissa siniselle paperille.

Kirkkohallitus toimittaa vaalilautakunnille tarvittavat vaaliasiakirjat ja äänestysliput. Vaalilautakunta huolehtii ehdokaslistojen yhdistelmien painattamisesta sekä niiden ja vaaleissa käytettävien äänestyslippujen jakelusta.

Ehdokaslistojen yhdistelmään käytettävän paperin värin tulee olla sama kuin vastaavassa äänestyslipussa.

78 §

Vaalikokoukset hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa

Hiippakuntavaltuuston pappisjäsenten ja kirkolliskokouksen pappisedustajien vaaleissa äänestetään kunkin rovastikunnan pappien kokouksessa. Piispa äänestää tuomiorovastikunnassa.

Hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenten ja kirkolliskokouksen maallikkoedustajien vaaleissa äänestetään kunkin seurakunnan kirkkovaltuuston maallikkojäsenten kokouksessa tai seurakuntaneuvoston ja seurakunnasta yhteiseen kirkkovaltuustoon valittujen maallikkojäsenten yhteisessä kokouksessa. Tämän kokouksen kutsuu koolle kirkkoherra ja puheenjohtajana toimii seurakuntaneuvoston varapuheenjohtaja. Jos sama henkilö on jäsenenä sekä yhteisessä kirkkovaltuustossa että seurakuntaneuvostossa, hänen sijaansa seurakuntaneuvostossa kutsutaan 47 §:n 2 momentissa tarkoitettu varajäsen.

79 §

Ennakkoäänestys hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa

Jos pappi ei voi saapua rovastikunnan pappien vaalikokoukseen tai maallikkojäsenen ja maallikkoedustajan vaalissa äänioikeutettu ei voi saapua seurakunnan vaalikokoukseen, hän saa lähettää taitetun äänestyslippunsa vaalin toimittajalle suljetussa kuoressa, jonka päälle hän on merkinnyt nimensä ja sen, että siinä on hänen äänestyslippunsa.

Vaalikokouksutuksessa on ilmoitettava ennakkoäänestysmahdollisuudesta ja sen käyttämisen tavasta. Kutsun mukana on toimitettava ennakkoäänestyksessä tarvittava aineisto.

80 §

Vaalikokousten valmistelutoimet

Kirkkoherran on huolehdittava siitä, että seurakunnassa valmistellaan hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenten ja kirkolliskokouksen maallikkoedustajien vaalit. Tällöin on varmistuttava siitä, että vaaleissa on käytettävissä:

- 1) vaalihuoneeseen nähtäville pantavat ehdokaslistojen yhdistelmät;
- 2) äänestyslippuja, vaalileimasin, jona käytetään seurakunnan leimasinta, vaaliurna sekä sinetöimis- ja muut tarpeelliset välineet.

Ennen maallikkojäsenten ja maallikkoedustajien vaalien aloittamista kirkkovaltuuston puheenjohtajan tai seurakuntaneuvoston varapuheenjohtajan on meneteltävä siten kuin 37 §:n 1 momentissa säädetään. Vaalitoimituksessa ei sallita ehdokkaita koskevaa keskustelua.

Lääninrovastilla on pappisjäsenten ja pappisedustajien vaalien osalta 1 ja 2 momentissa mainitut tehtävät.

81 §

Äänestäminen hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa

Äänestämiseen ja äänestyslipun leimaamiseen sovelletaan 39 §:ää. Ahvenanmaan maakunnan seurakunnista valittavan hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenen ja kirkolliskokouksen maallikkoedustajan vaaleissa kukin äänioikeutettu äänestää 74 §:n mukaista ehdokaslistaa.

Äänestyksen alkaessa ennakkoäänenä annetun äänestyslipun vaalikuori, jollei sitä 3 momentin mukaan ole jätettävä avaamatta, on vaalisalaisuus säilyttäen avattava. Äänestyslippu on leimattava ja sitä lukematta pantava samaan urnaan kuin muut äänestysliput.

Jollei äänestäneellä ole äänioikeutta, puheenjohtajan on pantava vaalitoimituksessa annettu äänestyslippu avaamattomana äänestäneen nimellä varustettuun erilliseen suljettuun kuoreen ja jätettävä 2 momentissa tarkoitettu vaalikuori avaamatta sekä lähetettävä kuoret vaalilautakunnalle. Puheenjohtajan ratkaisun perusteet on merkittävä pöytäkirjaan.

82 §

Äänestyksen päättämistoimet ja vaalikokouksen pöytäkirja

Äänestyksen päätyttyä on laskettava annettujen äänestyslippujen lukumäärä avaamatta niitä ja tekemättä niihin mitään merkintöjä. Tämän jälkeen äänestysliput suljetaan sinetöityyn päällykseen ja toimitetaan viivytyksettä vaalilautakunnalle.

Vaalitoimituksessa pidetään pöytäkirjaa, johon merkitään äänioikeuttaan käyttäneet, äänestyslippujen lukumäärä ja mitä vaalitoimituksessa on tapahtunut. Pöytäkirjan allekirjoittaa puheenjohtaja ja varmentaa sihteeri. Pöytäkirja on heti tarkastettava ja lähetettävä vaalilautakunnalle yhdessä äänestyslippujen kanssa.

83 §

Hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaalien tulosten laskeminen ja vahvistaminen

Vaalilautakunta avaa sinetöidyt päällykset ja laskee vaalien tulokset soveltaen, mitä seurakuntavaalien tuloksen laskemisesta säädetään.

Vaalilautakunta vahvistaa kunkin vaalin tuloksen erikseen helmikuun kolmantena maanantaina.

84 §

Vaalien tulosten ilmoittaminen ja valtakirjojen antaminen

Vaalilautakunta ilmoittaa vaalien tulokset seurakunnille sekä valittujen nimet ja osoitteet kirkkohallitukselle ja tuomiokapitulille.

Vaalilautakunta antaa valtakirjan jäseniksi ja edustajiksi valituille. Jos vaalin tulosta valituksen vuoksi oikaistaan tai varajäsen tulee jäseneksi tai edustajaksi, valtakirjan antaa tuomiokapituli.

Saamelaiskäräjät ilmoittaa hiippakuntavaltuuston saamelaisjäsenen ja kirkolliskokouksen saamelaisten edustajan sekä heidän varajäsentensä nimet ja osoitteet kirkkohallitukselle ja Oulun hiippakunnan tuomiokapitulille sekä antaa jäsenelle ja edustajalle valtakirjan. Samoin menetellään, jos vaalin tulosta valituksen johdosta oikaistaan tai varajäsen tulee jäseneksi tai edustajaksi.

85 §

Hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaalien vaaliasiakirjojen säilyttäminen

Vaalipöytäkirja ja vaalien tuloksia koskevat laskelmat on säilytettävä tuomiokapitulin arkistossa.

Vaaleissa käytetyt äänestysliput ja ehdokaslistojen yhdistelmät on pantava kestävään päällykseen erikseen jokaisen neljän vaalin osalta. Päällykset on suljettava sinetillä ja säilytettävä tuomiokapitulissa, kunnes seuraavat vaalit on toimitettu.

86 §

Piispan vaali ja äänioikeus

Piispan vaali on välitön ja salainen. Vaalissa ovat äänioikeutettuja:

- 1) hiippakunnan papit;
- 2) hiippakunnan lehtorit;
- 3) hiippakunnasta hiippakuntavaltuustoon valitut maallikkojäsenet, kirkolliskokoukseen valitut maallikkoedustajat ja kirkkohallitukseen valittu maallikkojäsen;
- 4) saamelaiskäräjien kirkolliskokoukseen valitsema edustaja Oulun hiippakunnan piispan vaalissa;
- 5) hiippakunnan seurakuntien maallikkovalitsijat;
- 6) tuomiokapitulin lakimiesasessori ja maallikkojäsen.

Seurakuntien kirkkovaltuustojen ja seurakuntaneuvostojen maallikkojäsenet valitsevat niin monta 5 kohdassa tarkoitettua maallikkovalitsijaa, että 1 momentin 3–6 kohdassa tarkoitettuja äänioikeutettuja on yhteensä yhtä monta kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja äänioikeutettuja pappeja ja lehtoreita yhteensä.

Arkkipiispan vaalissa äänioikeus on lisäksi muiden hiippakuntien kirkolliskokousedustajilla ja saamelaiskäräjien valitsemalla kirkolliskokousedustajalla sekä hiippakuntavaltuustojen, tuomiokapitulien ja kirkkohallituksen jäsenillä. Vaalin tulosta laskettaessa 1 momentissa tarkoitettujen arkkihiippakunnan äänioikeutettujen äänten painoarvoa vähennetään sen mukaan kuin kirkkojärjestyksessä tarkemmin säädetään.

87 §

Piispan vaalin vaalitoimien aloittaminen ja äänioikeutettujen lukumäärän määräytyminen

Tuomiokapituli määrää piispan vaalin ajankohdan ja antaa siitä tiedon kirkkoherroille ja lääninrovasteille sekä arkkipiispan vaalista myös muille tuomiokapituleille ja kirkkohallitukselle. Vaali toimitetaan aikaisintaan 30 päivän kuluttua valitsijayhdistyksen perustamisasiakirjojen hyväksymistä koskevan 91 §:n 2 momentissa säädetyn määräajan päättymisestä.

Edellä 86 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu pappien ja lehtorien lukumäärä määräytyy tuomiokapitulin 88 §:n 1 momentissa tarkoitettua päätöstä edeltävän kuukauden alun tilanteen mukaan.

Kirkkoherra huolehtii siitä, että kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston maallikkojäsenet valitsevat 86 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettut maallikkovalitsijat, ja ilmoittaa vaalin tuloksen tuomiokapitulille ja lääninrovastille. Jokainen seurakunta valitsee ainakin yhden maallikkovalitsijan. Muut maallikkovalitsijat valitaan seurakuntien läsnä olevien jäsenten lukumäärien suhteessa tuomiokapitulin määräämän jaon mukaisesti. Lukumäärät määräytyvät vaalin määräämistä edeltävän vuoden viimeisen päivän tilanteen mukaan.

88 §

Piispan vaalissa äänioikeutettujen luettelot

Tuomiokapitulin on viipymättä laadittava rovastikunnittain luettelo piispan vaalissa äänioikeutetuista papeista ja lähetettävä kullekin lääninrovastille ote luettelosta. Tuomiokapitulin on luettelon perusteella määrättävä 86 §:n 2 momentissa tarkoitettujen valitsijoiden lukumäärä ja jako seurakuntien kesken ja ilmoitettava siitä viipymättä kirkkoherroille.

Lääninrovasti laatii 1 momentissa tarkoitetun otteen ja 87 §:n 3 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten perusteella luettelon niistä henkilöistä rovastikunnassa, joilla 86 §:n 1 momentin mukaan on äänioikeus piispan vaalissa. Oulun hiippakunnan piispan vaalia varten tuomiokapitulin on ilmoitettava, mihin rovastikuntaan saamelaisten edustaja kuuluu.

Arkkipiispan vaalia varten kukin tuomiokapituli laatii luettelon niistä henkilöistä, joilla hiippakunnassa on 86 §:n 3 momentin mukaan äänioikeus arkkipiispan vaalissa. Arkkihiippakunnan lääninrovastit liittävät 2 momentissa tarkoitettuun luetteloon ne hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenet, kirkolliskokoukseen valitut maallikkoedustajat ja kirkkohallituksen jäsenet, jotka asuvat rovastikunnan alueella.

89 §

Äänioikeuden käyttäminen arkkipiispan ja piispan vaalissa

Arkkipiispan vaalissa ja piispan vaalissa kukin äänioikeutettu saa äänestää yhtä ehdokkaaksi asetettua pappia.

Kun äänioikeutetulla on arkkipiispan vaalissa äänioikeus usealla perusteella, sitä käytetään seuraavasti:

- 1) piispa äänestää kirkolliskokousedustajana, jolloin tuomiokapitulin jäsenenä äänioikeutta käyttää pappisvarajäsen;
- 2) kirkkohallituksen jäsen, joka ei ole piispa, äänestää kirkkohallituksen jäsenenä, jolloin kirkolliskokousedustajana tai hiippakuntavaltuuston taikka tuomiokapitulin jäsenenä äänioikeutta käyttää varaedustaja tai varajäsen;
- 3) muu äänioikeutettu, jolla on äänioikeus sekä kirkolliskokousedustajana että hiippakuntavaltuuston jäsenenä tai sekä kirkolliskokousedustajana että tuomiokapitulin jäsenenä, äänestää kirkolliskokousedustajana, jolloin hiippakuntavaltuustossa tai tuomiokapitulissa äänioikeutta käyttää varajäsen.

Piispan vaaliin sovelletaan 2 momentin 2 ja 3 kohtaa.

90 §

Valitsijayhdistykset ja ehdokasasettelu piispan vaalissa

Tuomiokapituli määrää ehdokasasettelun alkamispäivän kahden viikon kuluessa valitsijoita koskevien ilmoitusten saapumisesta ja lähettää valitsijoiksi valittujen luettelon hiippakunnan seurakunnille.

Oikeus asettaa ehdokas piispan vaalissa on valitsijayhdistyksellä, jonka muodostaa vähintään 30 tässä vaalissa äänioikeutettua henkilöä. Henkilö saa olla perustajajäsenenä vain yhdessä valitsijayhdistyksessä. Ehdokashakemuksessa saadaan nimetä yksi pappi, joka on antanut kirjallisen suostumuksensa ehdokkuudelleen. Valitsijayhdistyksen on toimitettava perustamisasiakirja ehdokashakemuksineen tuomiokapitulille kahden kuukauden kuluessa ehdokasasettelun alkamispäivästä.

Valitsijayhdistyksen perustamisasiakirjaan ja asiamiehen vakuutukseen sekä ehdokkaan kirjalliseen suostumukseen sovelletaan 12 §:ää.

Jos vaalissa on asetettu vain yksi ehdokas, hän tulee valituksi piispaksi ilman vaalia.

91 §

Piispan vaalin perustamisasiakirjojen hyväksyminen ja vaalin valmistelutoimet

Ehdokasasettelun päätyttyä tuomiokapituli tarkastaa kahden viikon kuluessa perustamisasiakirjat ehdokashakemuksineen ja liitteineen sekä varaa tarvittaessa valitsijayhdistyksen asiamiehelle tilaisuuden kahden viikon kuluessa oikaista asiakirjoissa oleva virhe. Virheiden oikaisuun sovelletaan 14 ja 15 §:ää.

Tuomiokapitulin on kahden viikon kuluessa oikaisumenettelylle varatun määräajan päättymisestä:

- 1) tehtävä oikaisumenettelyn aiheuttamat korjaukset perustamisasiakirjoihin;
- 2) laadittava luettelo vaalikelpoisista ehdokkaista;
- 3) laadittava ehdokasluettelo arpomalla ehdokkaiden järjestys ja numeroimalla ehdokkaat juoksevassa järjestyksessä numerosta 2 alkaen;
- 4) toimitettava ehdokasluettelo lääninrovasteille.

Tuomiokapituli huolehtii ehdokasluettelon ja äänestyslippujen painattamisesta. Äänestyslippujen tulee olla sellaisia kuin 20 §:n 1 momentissa säädetään.

92 §

Piispan vaalin toimittaminen

Äänestys toimitetaan rovastikunnissa samanaikaisesti koko hiippakunnassa lääninrovastin puheenjohtajalla. Lääninrovastin ollessa estynyt tai esteellinen puheenjohtajana toimii virassa vanhin kirkkoherra. Piispa ja lakimiesasessori äänestävät tuomiorovastikunnassa ja tuomiokapitulin maallikkojäsen seurakuntansa rovastikunnassa.

Lääninrovasti kutsuu rovastikuntansa äänioikeutetut vaalikokoukseen.

Arkipiispan vaalissa arkipiippakunnassa äänestetään siten kuin 1 momentissa säädetään. Muissa hiippakunnissa arkipiispan vaalissa äänioikeutetut äänestävät tuomiokapitulissa piispan puheenjohtajalla soveltaen, mitä äänestämisestä rovastikunnassa säädetään.

93 §

Äänestäminen piispan vaalissa

Äänestämiseen ja äänestyslipun leimaamiseen sovelletaan 39 §:ää. Vaalitoimituksessa ei sallita ehdokkaita koskevaa keskustelua.

Äänioikeutettu, joka ei voi saapua vaalitoimitukseen, saa äänestää ennakoon lähettämällä taitetun äänestyslippunsa vaalin toimittajalle suljetussa kuoressa, jonka päälle hän on merkinnyt nimensä ja sen, että siinä on hänen äänestyslippunsa. Kuori on, jollei sitä 3 momentin mukaan ole jätettävä avaamatta, avattava äänestyksen alkaessa vaalisalaisuus säilyttäen. Äänestyslippu on leimattava ja sitä lukematta pantava samaan uurnaan kuin muut äänestysliput.

Jollei äänestäneellä ole äänioikeutta, puheenjohtajan on pantava vaalitoimituksessa annettu äänestyslippu avaamattomana tämän nimellä varustettuun erilliseen suljettuun kuoreen tai jätettävä 2 momentissa tarkoitettu kuori avaamatta sekä lähetettävä kuoret tuomiokapitulille. Puheenjohtajan ratkaisun perusteet on merkittävä pöytäkirjaan.

Äänestyslippu on mitätön, jos siinä on asiaton merkintä.

94 §

Piispan vaalin pöytäkirja

Vaalitoimituksessa pidetään pöytäkirjaa, johon merkitään äänestyslippujen lukumäärä, ketkä ovat äänestäneet vaalikokouksessa ja ketkä ennakköäänestyksessä, kuinka monta ääntä kukin ehdokas on saanut sekä vaalitoimituksen kulku. Pöytäkirjan allekirjoittavat puheenjohtaja ja pöytäkirjanpitäjä. Sen tarkastaa kaksi vaalitoimituksessa valittua tarkastajaa.

Puheenjohtajan on lähetettävä äänestysliput ja pöytäkirja tuomiokapituliin suljetussa päällyksessä, johon on merkittävä sen sisältö ja lähettäjä.

95 §

Piispan vaalin tuloksen laskeminen

Tuomiokapituli avaa istunnossaan vaaliasiakirjat sisältävät päällykset ja laskee annetut äänet. Tuomiokapitulin on ratkaistava, otetaanko 93 §:n 3 momentissa tarkoitettu äänestyslippu huomioon ääntenlaskennassa ja onko jokin äänestyslippu mitätön 93 §:n 4 momentin perusteella.

Arkkipiispan vaalissa arkkihiippakunnan äänioikeutettujen antamat äänet jaetaan luvulla kolme. Tämä luku laskettuna yhteen ehdokkaan saamien muiden äänien kanssa on ehdokkaan äänimäärä.

96 §

Piispan vaalin tuloksen vahvistaminen ja uuden vaalin toimittaminen

Jos jonkun ehdokkaan äänimäärä on yli puolet ehdokkaiden yhteen lasketusta äänimäärästä, hän tulee valituksi ja tuomiokapituli vahvistaa vaalin tuloksen. Tuomiokapituli ilmoittaa vaalin tuloksen pöytäkirjanotteella ehdokkaille ja valitsijayhdistysten asiamiehille. Vaalin tulos on valitusosoituksineen julkaistava yleisessä tietoverkossa kirkkolain 9 luvun 25 §:ssä säädetyllä tavalla. Ehdokkaana olleen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä siitä, kun tuomiokapitulin pöytäkirja on julkaistu yleisessä tietoverkossa.

Jollei kukaan ehdokkaista ole saanut 1 momentin mukaista enemmistöä äänistä, tuomiokapituli määrää toimitettavaksi uuden vaalin kahden suurimman äänimäärän saaneen ehdokkaan välillä tuomiokapitulin määrämänä päivänä. Uusi vaali on toimitettava 30 päivän kuluessa ensimmäisestä vaalista siten kuin vaalin toimittamisesta säädetään 92–94 §:ssä. Äänten laskemiseen ja vaalin tuloksen vahvistamiseen sovelletaan 1 momenttia ja 95 §:ää.

97 §

Piispan vaalin keskeytyminen

Jos piispan vaalissa ehdokkaaksi asetettu kuolee tai tulee pysyvästi estyneeksi ennen ensimmäisen vaalin vaalitoimituksen päättymistä, piispan valitsemiseen on ryhdyttävä uudelleen niin pian kuin mahdollista. Samoin on meneteltävä, jos uudessa vaalissa oleva ehdokas tai piispaksi valittu kuolee tai tulee pysyvästi estyneeksi ennen kuin vaalitoimitus on päättynyt tai viranhoitomääräys annettu.

Aikaisemmin asetettua ehdokasta pidetään ilman uutta perustamisasiakirjaa edelleen valitsijayhdistyksen ehdokkaana, jollei valitsijayhdistys ole peruuttanut aikaisempaa ehdokashakemustaan tai ehdokkaaksi asetettu antamaansa suostumusta 90 §:n 2 momentissa säädetyssä määräajassa.

98 §

Pappisasessorin vaali

Tuomiokapituli määrää pappisasessorin vaalin ajankohdan ja antaa siitä tiedon lääninrovasteille.

Pappisasessorin vaaliin sovelletaan 92 §:n 1 ja 2 momenttia sekä 93–95 §:ää. Äänestyslippuun merkitään vain yksi nimi.

Tuomiokapitulin pappisasessorin vaalissa ovat äänioikeutettuja hiippakunnan papit ja lehtorit. Vaalissa käytetään äänioikeutettujen luettelona rovastikuntaa koskevaa otetta 88 §:n 1 momentissa tarkoitetusta äänioikeutettujen luettelosta. Luettelo on tarkastettava kutakin vaalia varten.

10 luku

Hallintoasian käsittely

1 §

Vaaleja koskevien määräaikojen noudattaminen

Vaalilautakunnan tai muun vaalista vastaavan viranomaisen on kirkkolaissa tai 9 luvussa säädettyinä ajankohtina ryhdyttävä vaalin toimittamista varten tarpeellisiin toimiin.

Äänioikeutetun toimi, jolle kirkkolaissa tai 9 luvussa säädetty tai vaaliviranomaisen kuulutuksessa tai kirjeessä asetettu taikka ilmoitettu määräaika päättyy pyhäpäivänä, arkilauantaina tai muuna säädettyjen määräaikain laskemisesta annetun lain (150/1930) mukaan niihin rinnastettavana päivänä, voidaan suorittaa ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Vaalitoimitus, vaaliviranomaisen kokous tai muu viranomaiselle kuuluva vaalitoimi, joka riippuu äänioikeutetun toimesta, siirtyy edellä mainittua vastaavasti.

2 §

Julkiset kuulutukset

Seurakunnan jäsenten tietoon saatettava kuulutus pidetään nähtävänä yleisessä tietoverkossa, jollei muuta säädetä tai salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Kuulutusten on oltava yleisessä tietoverkossa 14 vuorokautta, jollei asian luonteesta muuta johdu. Kuulutuksen sisältämät henkilötiedot on poistettava tietoverkosta edellä mainitun ajan kuluttua.

Kuulutuksesta on lisäksi ilmoitettava paikkakunnalla yleisesti leviävässä sanoma-, paikallis- tai seurakuntalehdessä tai vastaavassa sähköisessä julkaisussa. Ilmoituksessa julkaistaan lehdessä kuulutuksen aihe ja pääsisältö. Julkaistavaksi säädetty kuulutus on julkaistava kokonaisuudessaan.

Jos kuulutus koskee useita seurakuntia, se on julkaistava niistä jokaisessa.

3 §

Nimenkirjoitusoikeus

Kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto päättää seurakunnan ja yhteinen kirkkoneuvosto seurakuntayhtymän nimenkirjoitusoikeudesta.

Tuomiokapituli päättää hiippakunnan ja kirkkohallitus kirkkohallituksen ja kirkon keskusrahaston nimenkirjoitusoikeudesta.

4 §

Lapsivaikutusten arviointi

Lapsen edun edistämiseksi kirkon viranomaisen on päätöksen valmistelussa arvioitava ja otettava huomioon sen vaikutukset lapseen. Vaikutusten arvioinnin tekee se viranomainen, joka käsittelee asiaa ensimmäisenä.

Lapsella tarkoitetaan alle 18-vuotiasta.

5 §

Nuorten vaikuttajaryhmä

Nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi seurakunnan on asetettava nuorten vaikuttajaryhmä ja huolehdittava sen toimintaedellytyksistä. Vaikuttajaryhmä voi olla usean seurakunnan yhteinen. Vaikuttajaryhmän tehtävänä on vaikuttaa asioiden valmisteluun ja päätöksentekoon sekä osallistua seurakunnan toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Vaikuttajaryhmään valittavien tulee olla konfirmoituja alle 29-vuotiaita seurakunnan jäseniä.

6 §

Päätöksenteko toimielimessä

Jos toimielin on asiasta yksimielinen tai vastaehdotusta ei ole kannatettu, puheenjohtaja toteaa päätöksen.

Jos vastaehdotusta on kannatettu, puheenjohtaja toteaa ehdotukset, joita ei ole kannatettu, ja ehdotukset, joista äänestetään. Esityksestä ja kaikista kannatetuista vastaehdotuksista äänestetään asettamalla ne kaksi kerrallaan vastakkain. Puheenjohtaja esittää toimielimen hyväksyttäväksi äänestystavan ja, jos on toimitettava useita äänestyksiä, äänestysjärjestyksen. Lisäksi puheenjohtaja tekee äänestysesityksen siten, että vastaus ”jaa” tai ”ei” ilmaisee kannanoton ehdotukseen.

Jos päätöksen tekemiseen vaaditaan määränemmistön kannatus, puheenjohtajan on ilmoitettava siitä ennen äänestyksen toimittamista ja otettava se huomioon äänestyksen tuloksen todetessaan.

Äänestyksen tuloksen perusteella puheenjohtaja toteaa päätöksen.

Tuomiokapitulissa kirkkoherranvaalin vaaliehdotusta tehtäessä tai oikaistaessa äänestetään jokaisesta sijasta erikseen.

7 §

Varajäsenen kutsuminen ja tilapäinen puheenjohtaja

Varajäsenen kutsumisesta kokoukseen määrätään hallintosäännössä, toimielimen työjärjestyksessä tai johdosäännössä.

Jos sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtaja ovat poissa tai esteellisiä, valitaan kokousta tai asian käsitte-
lyä varten tilapäinen puheenjohtaja.

8 §

Pöytäkirja

Toimielimen kokouksesta on pidettävä pöytäkirjaa. Pöytäkirjan laatimisesta ja tarkastamisesta määrätään
hallintosäännössä, toimielimen työjärjestyksessä tai johtosäännössä.

Viranhaltijan päätöksistä pidetään pöytäkirjaa, jollei se päätöksen luonteen johdosta ole tarpeetonta.

9 §

Velvollisuus antaa tietoja

Seurakunnalla ja seurakuntayhtymällä on velvollisuus antaa toiminnastaan ja taloudestaan kirkkohallituk-
selle sen pyytämät tiedot.

10 §

Arkistonmuodostajat ja vastuu arkistotoimesta

Arkistonmuodostajia ovat seurakunnat, hiippakunnat ja rovastikunnat. Kirkolliskokous, piispainkokous ja
kirkkohallitus ovat yksi arkistonmuodostaja. Seurakuntayhtymä ja siihen kuuluvat seurakunnat ovat yksi ar-
kistonmuodostaja.

Arkistotoimen järjestämisestä vastaa seurakunnassa kirkkoneuvosto ja seurakuntayhtymässä yhteinen kirk-
koneuvosto. Tuomiokapituli vastaa hiippakunnan ja rovastikunnan arkistotoimen järjestämisestä. Kirkkohal-
litus vastaa kirkolliskokouksen, piispainkokouksen ja kirkkohallituksen arkistotoimen järjestämisestä. Arkis-
totoimen järjestämisestä vastuussa olevan on määrättävä se viranhaltija tai työntekijä, joka vastaa arkistotoi-
mesta.

11 §

Arkistotila

Asiakirjat on säilytettävä siten, että ne ovat turvassa tuhoutumiselta, vahingoittumiselta ja asiattomalta käy-
töltä. Pysyvästi säilytettävät asiakirjat on säilytettävä arkistonmuodostajan päätearkistossa. Rovastikunnan
pysyvästi säilytettävät asiakirjat siirretään tuomiokapitulin päätearkistoon siten kuin tuomiokapituli määrää.

Kirkkohallitukselta on pyydetty lausunto ennen seurakunnan, seurakuntayhtymän tai tuomiokapitulin
päätearkiston piirustusten hyväksymistä.

12 §

Asiakirjojen tallettaminen arkistolaitokseen

Pysyvästi säilytettäviä asiakirjoja voidaan tallettaa arkistolaitokseen, jos arkistotoimen järjestämisestä vastaava toimielin niin päättää.

Kirkonkirjojen tallettamisesta arkistolaitokseen säädetään 3 luvussa.

11 luku

Erinäiset säännökset

1 §

Kirkolliset kunniamerkit

Kirkkohallituksen asettama toimielin tekee arkkipiispalle esityksen Pyhän Henrikin ristin ja Mikael Agri-colan ristin kunniamerkkien myöntämisestä.

Kirkkohallitus määrää kirkon muista kunniamerkeistä ja ansiomerkeistä sekä niiden myöntämisen ja peruuttamisen edellytyksistä ja päättää niiden myöntämisestä.

2 §

Vaakunan käyttäminen

Vaakunaa tai sen tunnus kuvaa irrotettuna kilvestä on käytettävä heraldisten periaatteiden mukaan.

3 §

Sinetin ja leiman hyväksyminen

Piispainkokous ja tuomiokapituli hyväksyvät omat sinettinsä ja leimansa. Lääninrovastin sinetin ja leiman hyväksyy tuomiokapituli. Seurakunnan sinetin ja leiman hyväksyy kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto. Keskusrekisterin sinetin ja leiman hyväksyy yhteinen kirkkoneuvosto tai läsnä olevien jäsenten lukumäärältään suurimman seurakunnan tai seurakuntayhtymän kirkkoneuvosto tai yhteinen kirkkoneuvosto.

4 §

Sinetin ja leiman tunnuskuva

Piispainkokous ja tuomiokapituli käyttävät sinetissään ja leimassaan omia tunnuskuviaan.

Lääninrovasti käyttää sinetissään ja leimassaan kreikkalaista ristiä.

Seurakunta tai keskusrekisteri voi käyttää sinetissään ja leimassaan tunnuskuvana seurakunnan kirkkoa tai sen osaa, ristiä tai muuta kirkollista tunnusta.

5 §

Sinetin ja leiman muoto ja koko

Sinetit ja leimat ovat muodoltaan suippopäisiä soikioita, ja niitä on kahta eri kokoa:

- 1) piispainkokous ja tuomiokapituli käyttävät sinettiä ja leimaa, joiden rajoina on kaksi ympyrän kaarta, joiden säteet ovat 34 mm ja keskusjana 25 mm;
- 2) lääninrovasti, seurakunta ja keskusrekisteri käyttävät sinettiä ja leimaa, joiden rajoina on kaksi ympyrän kaarta, joiden säteet ovat 25 mm ja keskusjana 25 mm.

6 §

Sinetin ja leiman teksti ja kieli

Ulkomittojen sisäpuolelle sovitetaan sinetin ja leiman tekstiä varten reunus. Tekstissä käytetään goottilais-tyylisiä kirjaimia.

Kaksikielisessä sinetissä ja leimassa suomenkielinen reunateksti kulkee sinetin yläkulmasta myötöpäivään ja jatkuu alakulmasta ruotsinkielisenä. Yksikielisessä sinetissä ja leimassa teksti alkaa sinetin yläkulmasta.

Sinetin ja leiman teksti voi olla suomen ja ruotsin kielen sijasta latinaa. Saamelaisten kotiseutualueella koonaan tai osittain sijaitsevassa seurakunnassa voidaan käyttää saamen kieltä.

7 §

Sinetin ja leiman hävittäminen

Käytöstä poistettava sinetti ja leima sekä niiden tekemisen mahdollistavat erityiset välineet on hävitettävä tai otettava talteen. Hävittämisestä päättää sinetin tai leiman hyväksynyt toimielin.

Ennen päätöstä sinetin tai leiman hävittämisestä asiasta on pyydettävä asiantuntijalausunto.

8 §

Sinettiä ja leimaa koskevat tarkemmat säännökset

Mitä tässä kirkkojärjestyksessä säädetään sinetistä ja leimasta, sovelletaan myös muuhun, sinettiä ja leimaa korvaavaan tai täydentävään, asiakirjan oikeellisuuden varmentamiseksi käytettävään optiseen merkintään ja painojälkeen.

12 luku

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

1 §

Voimaantulo

Tämä kirkkojärjestys tulee voimaan samana päivänä kuin kirkolliskokouksen päivänä kuuta 20.... hyväksymä kirkkolaki.

Tällä kirkkojärjestyksellä kumotaan kirkkojärjestys (1055/1993) ja kirkon vaalijärjestys (416/2014).

2 §

Siirtymäsäännökset

Kirkkojärjestyksessä, sen nojalla annetussa määräyksessä tai muussa määräyksessä suomen tai ruotsin kielen taitoa koskevaksi kelpoisuusvaatimukseksi säädetty tai määrätty kielen täydellinen hallitseminen, täydellinen hallinta tai täydellinen taito vastaa asianomaisen kielen erinomaista suullista ja kirjallista taitoa.

Viranhaltija tai muussa palvelussuhteessa oleva, joka on nimitetty tai valittu tehtäväänsä ennen 1 päivää elokuuta 2006, säilyttää 8 luvun 3 ja 4 §:ssä tarkoitettuista kielitaitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista huolimatta kelpoisuuden tehtäväänsä sekä kelpoisuuden myös toiseen virkaan tai palvelussuhteeseen, jonka kielitaitoa koskevat kelpoisuusvaatimukset ovat vastaavat kuin sen tehtävän, johon hänet oli nimitetty ennen 1 päivää elokuuta 2006.

Tämän päätöksen voimaan tullessa muuttuu seurakuntien ja seurakuntayhtymien vakinaisen lehtorin ja ylimääräisen lehtorin virkanimike lehtoriksi.

Turun arkkihiippakunnan tuomiokapituli ja Mikkelin hiippakunnan tuomiokapituli voivat käyttää edelleen niille aiemmin vahvistettua sinettiä. Muu kirkon, hiippakunnan, seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranomainen voi käyttää aiemmin vahvistettua sinettiä siihen saakka, kunnes sinetti on kulumisen vuoksi uusittava.

Helsingissä 20 päivänä lokakuuta 2020

Arkipiispa

Tapio Luoma

Kirkkoneuvos

Pirjo Pihlaja